

A photograph of a Thai temple with a guard in the foreground. The temple has a multi-tiered, ornate roof with colorful decorations. A guard in a white uniform and helmet, holding a rifle, is walking in the foreground. A stone lion statue is visible near the temple entrance. The scene is set in a courtyard with a paved ground and some foliage in the foreground.

จรรยาบรรณวิชาชีพและกฎหมาย เพื่อการท่องเที่ยวและการโรงแรม

Professional Ethics and Laws for Tourism and Hotel

วัชรวิชญ์ วิทยาภรณ์

จรรยาบรรณวิชาชีพและกฎหมาย
เพื่อการท่องเที่ยวและการโรงแรม
Professional Ethics and Laws
for Tourism and Hotel

วัชรวิชญ์ วิทยาภรณ์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ คณะศิลปศาสตร์
ภาควิชาภาษาต่างประเทศและอุตสาหกรรมบริการ สาขาการท่องเที่ยว

ชื่อเรื่อง : จรรยาบรรณวิชาชีพและกฎหมายเพื่อการท่องเที่ยวและการโรงแรม

Professional Ethics and Laws for Tourism and Hotel

เรียบเรียงโดย : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัชรวิชญ์ วิทยาภรณ์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ คณะศิลปศาสตร์

ภาควิชาภาษาต่างประเทศและอุตสาหกรรมบริการ สาขาวิชาการท่องเที่ยว

ลิขสิทธิ์ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2565

พิมพ์ครั้งที่ : พิมพ์ครั้งที่ 1

ปีพิมพ์ : 2565

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

วัชรวิชญ์ วิทยาภรณ์.

จรรยาบรรณวิชาชีพและกฎหมายเพื่อการท่องเที่ยวและการโรงแรม. กรุงเทพฯ : คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ, 2565.

210 หน้า.

<https://dspace.rmuk.ac.th/xmlui/handle/123456789/4715> สามารถโหลดได้ฟรี

1. การท่องเที่ยว -- กฎหมายและระเบียบข้อบังคับ. 2. โรงแรม -- กฎหมายและระเบียบข้อบังคับ.

I. ชื่อเรื่อง.

343.59307891

ISBN 978-616-594-979-8 (E-Book)

จัดพิมพ์โดย : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัชรวิชญ์ วิทยาภรณ์

ที่อยู่ติดต่อ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ คณะศิลปศาสตร์

ภาควิชาภาษาต่างประเทศและอุตสาหกรรมบริการ สาขาวิชาการท่องเที่ยว

เลขที่ 2 ถนนนางลิ้นจี่ แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร กรุงเทพฯ 10120

e-mail : watcharawit.wi@gmail.com

เผยแพร่ : เว็บไซต์ หรือ URL <https://dspace.rmuk.ac.th/xmlui/handle/123456789/4715>

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

2 ถนนนางลิ้นจี่ แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร กรุงเทพฯ 10120

โทร. 0-2287-9600 ต่อ 3320

คำนำ

ตำราเล่มนี้ผู้จัดทำได้เรียบเรียงขึ้นเพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา 1-250-006 จรรยาบรรณวิชาชีพ และกฎหมายเพื่อการท่องเที่ยวและการโรงแรม (Professional Ethics and Laws for Tourism and Hotel) ซึ่งเป็นกลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาชีพ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยว ซึ่งเนื้อหาตำราเล่มนี้ครอบคลุมตามคำอธิบายในรายวิชา เช่น ความสำคัญและจรรยาบรรณวิชาชีพ ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรม ปัญหาและแนวทางแก้ไขการขาดจรรยาบรรณวิชาชีพ กฎหมายเกี่ยวกับการโรงแรมและสถานบริการ กฎหมายเกี่ยวกับธุรกิจการท่องเที่ยว กฎหมายควบคุมดูแลและพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยมีจุดมุ่งหมายของการเรียบเรียงตำราขึ้นเพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งในการเรียนการสอนสำหรับนิสิตนักศึกษาและใช้ประกอบการศึกษาเพื่อเข้าใจในองค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว รวมถึงใช้อ่านเพื่อเพิ่มพูนความรู้สำหรับผู้สนใจทั่วไป ทั้งนี้ตำราเล่มนี้ผู้จัดทำได้ทำการรวบรวมข้อมูลและได้มีการปรับปรุงเนื้อหาให้มีความทันสมัยและสมบูรณ์มาอย่างต่อเนื่อง

ผู้จัดทำขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาองค์ความรู้ให้กับผู้เขียนมาในทุกระดับชั้น ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน เจ้าของหนังสือ ตำรา งานวิจัย และบทความทางวิชาการ รวมทั้งเอกสารข้อมูลต่าง ๆ ที่ผู้เขียนนำมาใช้อ้างอิง และที่สำคัญขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 2 ท่าน คือ ผศ.ดร.ไพโรจน์ เวชัญญกุล และ ผศ.สุจินต์ สุขะพงษ์ ที่ได้ให้คำแนะนำในสิ่งที่ เป็นประโยชน์ต่อการเรียบเรียงจนทำให้ตำราเล่มนี้มีความสมบูรณ์และมีคุณค่าในเชิงวิชาการมากยิ่งขึ้น สุดท้ายนี้ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเนื้อหาสาระของตำราเล่มนี้จะเป็นเครื่องมือถ่ายทอดความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อนิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป รวมทั้งเป็นแนวทางที่จะนำความรู้ทางด้านกฎหมายเพื่อการท่องเที่ยวและการโรงแรมไปใช้จัดการแข่งขันต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตเพื่อประโยชน์แก่ตนและสังคมโดยรวม

วัชรวิทย์ วิทยาภรณ์

ผู้จัดทำ

มีนาคม 2565

รายละเอียดวิชา

คำอธิบายรายวิชา 1-250-006

จรรยาบรรณวิชาชีพและกฎหมายเพื่อการท่องเที่ยวและการโรงแรม (Professional Ethics and Laws for Tourism and Hotel)

ความสำคัญและจรรยาบรรณวิชาชีพ ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรม ปัญหาและแนวทางแก้ไขการขาดจรรยาบรรณวิชาชีพ กฎหมายเกี่ยวกับการโรงแรมและสถานบริการ กฎหมายเกี่ยวกับธุรกิจการท่องเที่ยว กฎหมายควบคุมดูแลและพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว

จุดมุ่งหมายของรายวิชา

1. เพื่อเข้าใจจรรยาบรรณวิชาชีพทางการท่องเที่ยวและความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจท่องเที่ยว
2. สามารถแก้ไขปัญหาการขาดจรรยาบรรณวิชาชีพได้อย่างถูกต้อง
3. รู้จักและเข้าใจกฎหมายที่เกี่ยวกับธุรกิจทางการท่องเที่ยวและกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

หัวข้อบทเรียน

- บทที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพและกฎหมายเพื่อการท่องเที่ยวและการโรงแรม
- บทที่ 2 หน่วยงาน องค์กร และสมาคมที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายเพื่อการท่องเที่ยวและการโรงแรม
- บทที่ 3 กฎหมายเกี่ยวกับการโรงแรมและสถานบริการ
- บทที่ 4 กฎหมายเกี่ยวกับธุรกิจนำเที่ยว
- บทที่ 5 กฎหมายเกี่ยวกับมัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยว
- บทที่ 6 กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าออกเมือง
- บทที่ 7 กฎหมายเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวทางทรัพยากรธรรมชาติ
- บทที่ 8 กฎหมายเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

สารบัญ

	หน้า
คำนำ.....	ข
รายละเอียดวิชา	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ซ
บทที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพและกฎหมายเพื่อการท่องเที่ยวและการโรงแรม	1
1.1 ความหมายและความสำคัญของกฎหมายเพื่อการท่องเที่ยวและการโรงแรม	2
1.2 ความหมายและความสำคัญของมารยาทและจรรยาบรรณ	3
1.3 มารยาทของมัคคุเทศก์	4
1.4 จรรยาบรรณของมัคคุเทศก์	5
1.5 หลักมารยาทและจรรยาบรรณของมัคคุเทศก์ในหน่วยงานต่าง ๆ	12
1.6 ปัญหาและแนวทางแก้ไขการขาดจรรยาบรรณวิชาชีพ	21
บทที่ 2 หน่วยงาน องค์กร และสมาคมที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายเพื่อการท่องเที่ยวและการโรงแรม	26
2.1 กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (Ministry of Tourism and Sports).....	27
2.2 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (Tourism Authority of Thailand : TAT).....	30
2.3 กรมการท่องเที่ยว (Department of Tourism).....	31
2.4 การท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย (Airports of Thailand Public Company Limited).....	33
2.5 สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง (Immigration Bureau).....	34
2.6 กรมศุลกากร (Thai Customs)	35
2.7 กองบัญชาการตำรวจท่องเที่ยว (Tourist Police)	36
2.8 สำนักพระราชวัง (Royal Office)	38
2.9 ศาลท่องเที่ยว (Tourist Court).....	39
2.10 สมาคมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและการโรงแรม.....	39
บทที่ 3 กฎหมายเกี่ยวกับการโรงแรมและสถานบริการ.....	60
3.1 กฎหมายเกี่ยวกับธุรกิจโรงแรม	61
3.2 การขอใบอนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรม	62
3.3 บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการโรงแรม	65
3.4 เงื่อนไขของธุรกิจโรงแรมโดยทั่วไป	66

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.5 เงื่อนไขการประกอบธุรกิจโรงแรมตามกฎหมายอื่น.....	67
3.6 กฎหมายเกี่ยวกับสถานบริการ.....	68
3.7 ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรม	75
บทที่ 4 กฎหมายเกี่ยวกับธุรกิจนำเที่ยว	78
4.1 ลักษณะการดำเนินธุรกิจของธุรกิจนำเที่ยว	79
4.2 ความหมายตามกฎหมายของธุรกิจนำเที่ยว	80
4.3 ประเภทของธุรกิจนำเที่ยว	81
4.4 ใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว	82
4.5 หน้าที่ของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว	91
4.6 การพักใช้และเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว	98
บทที่ 5 กฎหมายเกี่ยวกับมัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยว	105
5.1 ความหมายและคุณสมบัติของมัคคุเทศก์.....	106
5.2 ประเภทของใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์.....	109
5.3 หน้าที่ของมัคคุเทศก์.....	112
5.4 การพักใช้และการเพิกถอนใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์.....	118
5.5 ความหมายและคุณสมบัติของผู้นำเที่ยว	119
5.6 หลักเกณฑ์และวิธีการขึ้นทะเบียนผู้นำเที่ยว.....	121
5.7 หน้าที่ในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานผู้นำเที่ยว.....	122
บทที่ 6 กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าออกเมือง.....	128
6.1 การเข้าและออกนอกราชอาณาจักรของนักท่องเที่ยว.....	129
6.2 ระเบียบและวิธีการในการเข้าออกนอกราชอาณาจักรไทย.....	129
6.3 ข้อห้ามการเข้าราชอาณาจักร	140
6.4 การเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว	142
6.5 การนำพาหนะเข้ามาหรือออกไปนอกราชอาณาจักร	144
6.6 พิธีการศุลกากรสำหรับนักท่องเที่ยว	145
6.7 ความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางและการตรวจลงตรา.....	148
บทที่ 7 กฎหมายเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวทางทรัพยากรธรรมชาติ	153
7.1 กฎหมายเกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติ.....	154
7.2 กฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ ป่าสงวน และป่าชุมชน.....	165

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
7.3 กฎหมายเกี่ยวกับการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า.....	167
7.4 กฎหมายเกี่ยวกับการประมง.....	170
7.5 กฎหมายเกี่ยวกับงานช้าง	172
7.6 กฎหมายป้องกันการทารุณกรรมสัตว์.....	173
7.7 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อสัตว์.....	175
บทที่ 8 กฎหมายเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม.....	182
8.1 โบราณสถาน.....	183
8.2 โบราณวัตถุและศิลปวัตถุ	191
8.3 พิพิธภัณฑสถาน.....	197
8.4 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	200
บรรณานุกรม.....	204
ดัชนีค้นคำ.....	209

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
5.1 แบบฟอร์มใบสั่งงานมีคคุเทศก์ (Job Order).....	116
5.2 ใบสำคัญแทนการจ่ายเงิน	117
5.3 แบบฟอร์มการตรวจสอบสิ่งของสำหรับผู้นำเที่ยว	124
5.4 รายชื่อสำหรับจัดห้องพัก	125

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
2.1 กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	27
2.2 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	30
2.3 กรมการท่องเที่ยว	31
2.4 การท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย	33
2.5 สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง	34
2.6 กรมศุลกากร	35
2.7 กองบัญชาการตำรวจท่องเที่ยว	36
2.8 สำนักพระราชวัง	38
3.1 กำหนดค่าธรรมเนียม หลักเกณฑ์ และวิธีการชำระค่าธรรมเนียม สำหรับการประกอบธุรกิจโรงแรม พ.ศ. 2551	64
3.2 พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509	68
4.1 พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551	81
4.2 กำหนดจำนวนเงินหลักประกัน พ.ศ. 2555	88
5.1 ตัวอย่างใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์	111
5.2 ตัวอย่างใบอนุญาตเป็นผู้นำเที่ยว	120
6.1 หนังสือเดินทางธรรมดา	130
6.2 กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตรวจ การยกเว้น และการเปลี่ยนประเภท การตรวจลงตรา พ.ศ. 2545	138
6.3 พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522	140
7.1 พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504	154
7.2 พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484	165
7.3 พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507	166
7.4 พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562	167
7.5 พระราชกำหนดการประมง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560	172
7.6 พระราชบัญญัติงาช้าง พ.ศ. 2558	173
7.7 พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557	175
7.8 พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558	176
7.9 พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535	177
7.10 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535	178

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ	หน้า
7.11 พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535	178
8.1 ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการขออนุญาตถ่ายทำภาพยนตร์ในโบราณสถาน หรือเขตโบราณสถาน พ.ศ. 2547.....	189
8.2 พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504	191
8.3 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. 2559	200

บทที่ 1

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพ และกฎหมายเพื่อการท่องเที่ยวและการโรงแรม

หัวข้อเนื้อหาประจำบท

- 1.1 ความหมายและความสำคัญของกฎหมายเพื่อการท่องเที่ยว
และการโรงแรม
- 1.2 ความหมายและความสำคัญของมารยาทและจรรยาบรรณ
- 1.3 มารยาทของมัคคุเทศก์
- 1.4 จรรยาบรรณของมัคคุเทศก์
- 1.5 หลักมารยาทและจรรยาบรรณของมัคคุเทศก์ในหน่วยงาน
ต่าง ๆ
- 1.6 ปัญหาและแนวทางแก้ไขการขาดจรรยาบรรณวิชาชีพ

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพและกฎหมาย เพื่อการท่องเที่ยวและการโรงแรม

1.1 ความหมายและความสำคัญของกฎหมายเพื่อการท่องเที่ยวและการโรงแรม

1.1.1 ความหมายของกฎหมายของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของประเทศไทยที่กำหนดนิยามความหมายของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีอยู่หลายฉบับ ได้แก่ (คณาธิป ทองรวิวงศ์, 2563)

1) พระราชบัญญัติสภาอุตสาหกรรมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2544 ในมาตรา 3 ได้ให้นิยามความหมายของ “อุตสาหกรรมท่องเที่ยว” หมายถึง อุตสาหกรรมท่องเที่ยวตามกฎหมายว่าด้วยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

2) พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 ได้ให้นิยามความหมายของ “ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว” หมายถึง ผู้ประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยวตามกฎหมายว่าด้วยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

3) พระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2551 ในมาตรา 3 ได้ให้นิยามความหมายของ “อุตสาหกรรมท่องเที่ยว” หมายถึง อุตสาหกรรมท่องเที่ยวตามกฎหมายว่าด้วยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ดังนั้น การกำหนดนิยามของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในกฎหมายหลายฉบับจะมีความเชื่อมโยงความหมายไปในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งนิยามความหมายของ “อุตสาหกรรมท่องเที่ยว” หมายถึง อุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวตามกฎหมายว่าด้วยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

1.1.2 ความสำคัญของกฎหมายเพื่อการท่องเที่ยวและการโรงแรม

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและการโรงแรมของประเทศไทยมีความสำคัญ ดังนี้

1) กฎหมายสร้างความเป็นระเบียบและความสงบเรียบร้อยในสถานที่หรือแหล่งท่องเที่ยวเมื่ออยู่รวมกันเป็นสังคมทุกคนจำเป็นต้องมีบรรทัดฐาน ซึ่งเป็นแนวทางปฏิบัติยึดถือเพื่อความสงบเรียบร้อย

2) กฎหมายก่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม โดยคนทุกคนย่อมต้องการความยุติธรรมด้วยกันทั้งสิ้น การที่จะตัดสินว่าการกระทำใดถูกต้องหรือไม่นั้นย่อมต้องมีหลักเกณฑ์ ฉะนั้น กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและการโรงแรมจึงเป็นกฎเกณฑ์สำคัญที่เป็นหลักของความยุติธรรมของการท่องเที่ยว

ดังนั้น กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและการโรงแรมของประเทศไทยล้วนแล้วแต่มีความสำคัญต่อสถานที่หรือแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสร้างความเป็นระเบียบและความสงบเรียบร้อยรวมทั้งก่อให้เกิดความเป็นธรรมให้กับคนที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายที่กำหนดขึ้น

จากข้อมูลความหมายและความสำคัญของกฎหมายเพื่อการท่องเที่ยวและการโรงแรมสามารถสรุปได้ว่า กฎหมายเป็นเครื่องมือหรือหลักเกณฑ์ที่มีความสำคัญต่อทุกคนเพื่อจะทำให้แหล่งท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวเหล่านั้นมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายใต้หลักเกณฑ์ยุติธรรมเดียวกัน

1.2 ความหมายและความสำคัญของมารยาทและจรรยาบรรณ

1.2.1 ความหมายของมารยาทและจรรยาบรรณ

มารยาท อ่านว่า มา-ระ-ยาด บางที่เขียนว่า มรรยาท ซึ่งพจนานุกรมฉบับตามสำนักงานราชบัณฑิตยสถานได้อธิบายไว้สั้น ๆ ว่า คือ กริยาวาจาที่ดีว่าสุภาพเรียบร้อยถูกกาลเทศะ ซึ่งอาจจำกัด้วงเพื่อทำความเข้าใจให้กระจ่างขึ้น โดยมองจากคานิยมใช้ภาษาได้ในประเด็นใหญ่ ๆ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (สุภัทรดิศ ดิศกุล, 2525)

1) แบบแผนการปฏิบัติเฉพาะเรื่อง เช่น มารยาทในการรับประทานอาหาร มารยาทในการประชุม มารยาทในการชมมหรสพ ตลอดจนมารยาทในการฟังคำบรรยาย

2) การปฏิบัติของกลุ่มอาชีพ เช่น มารยาทนายความ มารยาทมัคคุเทศก์ บางครั้งภาษาไทยของเราจะใช้คำ “จรรยา” ในความหมายของ “มารยาท” เช่น จรรยาแพทย์

คำว่า จรรยาบรรณ เป็นคำสมาสระหว่าง “จรรยา” ซึ่งหมายถึงความประพฤติหรือกิจวาทที่ควรประพฤติ และอีกคำหนึ่งคือ “บรรณ” ซึ่งหมายถึงเอกสารหรือหนังสือ เมื่อรวมกันเป็น “จรรยาบรรณ” จึงมีความหมายว่า เอกสารหรือหนังสือที่ว่าด้วยข้อควรประพฤติปฏิบัติของบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรืออาชีพใดอาชีพหนึ่ง ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายของจรรยาไว้ว่าเป็นค่านาม หมายถึงความประพฤติ กิริยาที่ควรประพฤติในหมู่คณะ นิยมใช้ในทางที่ดี เช่น ไม่มีจรรยา หมายความว่าไม่มีคานิยมประพฤติที่ดี ส่วนคำว่า จรรยาบรรณ หมายถึง ประมวลความประพฤติที่ผู้ประกอบอาชีพการงานแต่ละอย่างกำหนดขึ้นเพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณชื่อเสียงและฐานะของสมาชิก อาจเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ก็ได้ เช่น จรรยาบรรณครู (สำนักงานราชบัณฑิตยสถาน, 2554)

ดังนั้น คำว่า “มารยาท” และ “จรรยาบรรณ” มีความหมายที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ คำทั้ง 2 คำหมายถึง หลักเกณฑ์หรือแนวทางในการประพฤติและปฏิบัติตนให้ถูกต้องและเหมาะสม แต่หากพิจารณาให้ลึกซึ้งของแต่ละคำแล้วจะเห็นถึงความแตกต่างกันระหว่าง “มารยาท” และ “จรรยาบรรณ” กล่าวคือความประพฤติที่ถูกต้องและเหมาะสมในแง่ของมารยาทนั้น หมายถึง ความประพฤติอันเป็นที่ยอมรับของทุกคนหรือคนส่วนใหญ่ในสังคม ซึ่งคนในสังคมร่วมกันคิดขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความสัมพันธที่ดีระหว่างสมาชิกที่อยู่ร่วมกันในสังคม แต่ถ้าพิจารณาในแง่ความประพฤติที่ถูกต้องและเหมาะสมของจรรยาบรรณแล้ว หมายถึง ความประพฤติที่ถูกต้องตามทำนองครองธรรม หรืออีกนัยหนึ่ง คือ ความประพฤติที่มีศีลธรรม เพราะฉะนั้นมารยาทและจรรยาบรรณของมัคคุเทศก์ก็คือ กริยาวาจาและข้อพึงประพฤติปฏิบัติของมัคคุเทศก์ที่ดีเพื่อที่จะดำรงไว้ซึ่งเกียรติภูมิของสถานภาพแห่งวิชาชีพและทำให้อาชีพมัคคุเทศก์เป็นอาชีพที่มีเกียรติได้รับการยกย่องนับถือในฐานะเป็นตัวแทนของประเทศ (รวีวรรณ โปรรุ่งโรจน์, 2550)

1.2.2 ความสำคัญของมารยาทและจรรยาบรรณ

การมีมารยาทเป็นเรื่องสำคัญของมนุษย์ทุกคนที่อยู่ร่วมในสังคมเดียวกัน เป็นการแสดงความเคารพให้เกียรติกันและเป็นสิ่งที่บุคคลพึงปฏิบัติในสังคม โดยมีระเบียบแบบแผนอันเหมาะสมตามกาลเทศะ โดยมารยาทไทยครอบคลุมถึงกิริยาและวาจาต่าง ๆ เช่น การแต่งกาย การสำรวมกิริยาท่าทาง และคำพูด การรู้จักเกรงใจไม่ถือวิสาสะ เป็นต้น

จรรยาบรรณมีความสำคัญต่อทุกสาขาอาชีพ เมื่อใดก็ตามที่ผู้ประกอบการอาชีพนำเอาจรรยาบรรณของอาชีพตนไปยึดปฏิบัติในงานแล้ว ผู้ประกอบอาชีพก็จะพบกับความสุขความสำเร็จในอาชีพของตนเอง ซึ่งผลที่ได้รับเป็นผลโดยตรง อีกทั้งยังสะท้อนให้ผู้รับบริการได้รับผลผลิตและบริการที่ดีเช่นกัน กลายเป็นความสุขความสำเร็จของสังคมโดยรวม โดยความสำคัญของจรรยาบรรณ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (จริยธรรมในอาชีพคอมพิวเตอร์, 2553)

- 1) จรรยาบรรณช่วยควบคุมมาตรฐานที่ถูกต้องในการประกอบอาชีพ
- 2) จรรยาบรรณช่วยควบคุมจริยธรรมของผู้ประกอบอาชีพ
- 3) จรรยาบรรณช่วยส่งเสริมมาตรฐานคุณธรรมที่ดีมีคุณค่าและเผยแพร่ให้รู้จักเป็นที่นิยมเชื่อถือ
- 4) จรรยาบรรณช่วยลดปัญหาอาชญากรรม ลดปัญหาการคิดโกง ฉ้อฉล เอาเปรียบ ลดความเห็นแก่ตัวและเห็นแก่ได้ ตลอดจนความมักได้ มักง่าย ความใจแคบ เป็นต้น
- 5) จรรยาบรรณช่วยเน้นให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้นในภาพพจน์ที่ดีของผู้มีคุณธรรม
- 6) จรรยาบรรณช่วยทำหน้าที่พิทักษ์สิทธิตามกฎหมาย สำหรับผู้ประกอบการอาชีพให้เป็นไปถูกต้องตามทำนองคลองธรรม

จากข้อมูลความหมายและความสำคัญของมารยาทและจรรยาบรรณ สามารถสรุปได้ว่ามารยาทและจรรยาบรรณมีความสำคัญต่อทุกคนและทุกอาชีพเพื่อจะทำให้บุคคลเหล่านั้นมีระเบียบแบบแผนอันเหมาะสมตามกาลเทศะและพบกับความสุขความสำเร็จในอาชีพของตนเองและเพื่อประโยชน์ของสังคมโดยรวม

1.3 มารยาทของมัคคุเทศก์

มารยาทของมัคคุเทศก์ หมายถึง กิริยาและวาจาที่เรียบร้อย ดังนั้น มัคคุเทศก์จะต้องเป็นผู้มีมารยาทดีหรือเป็นคนที่มีกิริยาและวาจาเรียบร้อยเพื่อดำรงไว้ซึ่งเกียรติภูมิของสถานภาพแห่งวิชาชีพและในฐานะตัวแทนของประเทศ โดยมีประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับมารยาทของมัคคุเทศก์อยู่ 10 ประการ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2549)

- 1) มัคคุเทศก์ต้องผสมผสานระหว่างมารยาทแบบไทยกับมารยาทแบบต่างประเทศให้ได้ในลักษณะที่สอดคล้องกลมกลืนและควรเน้นการแสดงออกถึงเอกลักษณ์ไทยให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ

2) มัคคุเทศก์ต้องแนะนำตัวก่อนและไม่ควรยื่นมือให้ผู้เข้าพักก่อน เพราะผู้เข้าพักนั้นถึงจะยื่นมือให้แก่ผู้เข้าพัก ถ้ามีโอกาสยกมือไหว้แสดงความเคารพแบบไทยก็จะดี ถ้าเป็นสุภาพสตรีในขณะที่เขายื่นมือมาให้จับก็อย่าแสดงให้เขาเห็นว่ารังเกียจที่จะจับมือเขาแล้วรีบยกมือไหว้แทน

3) มัคคุเทศก์ต้องพูดจาสุภาพ ไม่เกรี้ยวกราดกับนักท่องเที่ยว พยายามเก็บอารมณ์โกรธหรือความไม่พอใจเอาไว้เพื่อไม่ให้งานเสีย

4) มัคคุเทศก์ต้องไม่พูดคุยเรื่องตลกขบขันหรือเรื่องส่วนตัวให้นักท่องเที่ยวฟังเพื่อขอความเห็นอกเห็นใจ

5) มัคคุเทศก์ต้องพูดกับนักท่องเที่ยวทั้งกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่เลือกอธิบายกับนักท่องเที่ยวบางคนที่ตนชอบเท่านั้น

6) มัคคุเทศก์ต้องไม่แสดงความสนิทสนมกับนักท่องเที่ยวมากเกินไปจนเกินสมควร โดยเฉพาะด้านชู้สาว

7) มัคคุเทศก์ต้องให้เกียรติผู้เข้าพักในระหว่างที่เดินหรือนั่งรถยนต์ด้วยกัน ต้องให้ผู้เข้าพักอยู่ทางขวามือของเราเสมอ

8) มัคคุเทศก์ต้องมีมารยาททางสังคมที่ปฏิบัติในการรับประทานอาหารของชาติต่าง ๆ โดยเฉพาะการใช้เครื่องมือเครื่องใช้ในระหว่างรับประทานอาหาร เช่น แก้วน้ำ ช้อน ส้อม มีด เป็นต้น

9) มัคคุเทศก์ต้องไม่พุดวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่นบุคคลอื่นหรือสถาบันใด ๆ ทั้งสิ้น

10) มัคคุเทศก์ต้องรู้จักประมาณตน ไม่ควรตีตนเสมอให้นักท่องเที่ยวทั้งด้านกิริยาท่าทางความประพฤติและวาจา

จากข้อมูลมารยาทของมัคคุเทศก์ สามารถสรุปได้ว่า มารยาทของมัคคุเทศก์ คือ กิริยาและวาจาที่เรียบร้อย โดยผู้ที่ทำหน้าที่มัคคุเทศก์จะต้องเป็นผู้มีมารยาทดีหรือเป็นคนที่มีความประพฤติเรียบร้อย ซึ่งประกอบด้วยหลักสำคัญหลายประการเพื่อคงไว้ซึ่งเกียรติภูมิของสถานภาพแห่งวิชาชีพและในฐานะตัวแทนของประเทศ

1.4 จรรยาบรรณของมัคคุเทศก์

จรรยาบรรณของมัคคุเทศก์ หมายถึง ข้อพึงประพฤติปฏิบัติของมัคคุเทศก์เพื่อธำรงไว้ซึ่งเกียรติภูมิของสถานภาพแห่งวิชาชีพ ทำให้อาชีพมัคคุเทศก์เป็นอาชีพที่มีเกียรติได้รับการยกย่องนับถือในฐานะเป็นตัวแทนของประเทศและประชาชนชาวไทย เป็นทูตวัฒนธรรมและทูตสันติภาพที่น่ายกย่อง โดยจรรยาบรรณหรือข้อพึงประพฤติปฏิบัติของมัคคุเทศก์ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2549)

1) **ความประพฤติและกิริยามารยาทดีงาม** มัคคุเทศก์ต้องมีบุคลิกดี มีมารยาท ไม่ดื่มหรือสูบบุหรี่ระหว่างปฏิบัติหน้าที่ แสดงความเมตตาต่อผู้มาเยี่ยมทุกคนที่อยู่ในความดูแล โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่อนุญาตให้นักท่องเที่ยวนอกใจและห้ามทะเลาะวิวาทกับนักท่องเที่ยวโดยเด็ดขาด ในกรณีที่มีความขัดแย้ง ต้องหาข้ออธิบาย

2) **ความซื่อสัตย์สุจริต** มัคคุเทศก์จะต้องซื่อสัตย์กับนักท่องเที่ยวและไม่ขอความช่วยเหลือใด ๆ หรือการรับผลประโยชน์โดยมิชอบจากนักท่องเที่ยวและจากร้านค้าที่ขายให้กับนักท่องเที่ยว เช่น พานักท่องเที่ยว

ไปซื้อของจากร้านจำหน่ายสินค้าที่ด้อยคุณภาพหรือมีราคาสูงเกินไปเพื่อจะได้รับค่าตอบแทนเป็นจำนวนมากจากร้านค้า เป็นต้น

3) ความเอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่ มัคคุเทศก์ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความกระตือรือร้นและความเอาใจใส่ในงานที่ได้รับมอบหมาย ไม่ทิ้งงานหรือมอบให้ผู้อื่นปฏิบัติหน้าที่แทนโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ไม่แสดงกิริยาอาการเบื่อหน่ายหรือเฉื่อยชาแต่ต้องยิ้มแย้มแจ่มใส ขณะปฏิบัติหน้าที่ไม่แสดงสีหน้าบึ้งตึงหรือแสดงอารมณ์โกรธเกรี้ยว แม้จะไม่พอใจสิ่งหนึ่งสิ่งใดก็ตาม และที่สำคัญคือต้องไม่ทะเลาะหรือเถียงกับนักท่องเที่ยวอย่างเด็ดขาด

4) ความรู้จักประมาณตน มัคคุเทศก์จึงเข้าใจว่าตนอยู่ในฐานะผู้ให้บริการนักท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวเปรียบเสมือนนายจ้าง จึงไม่ควรติดน้อมกับนักท่องเที่ยวทั้งด้วยกิริยาท่าทางความประพฤติและวาจา เช่น ไม่ตะโกนหรือตบมือดัง ๆ เพื่อเรียกนักท่องเที่ยว ไม่แสดงอาการขัดเคืองหรือเบื่อหน่ายเมื่อนักท่องเที่ยวพลัดเวลานัดหมาย ไม่เกรี้ยวกราดเมื่อนักท่องเที่ยวไม่ปฏิบัติตามกำหนดการที่วางไว้ ไม่ร่วมโต๊ะรับประทานอาหารหรือเครื่องดื่มกับนักท่องเที่ยวโดยที่ไม่ได้รับการเชื้อเชิญ เป็นต้น หากเกิดปัญหาเหล่านี้ขึ้นมัคคุเทศก์ควรสามารถหาทางออกอย่างละมุนละม่อมไม่ก่อให้เกิดความหมางใจแก่นักท่องเที่ยว

5) ความเข้าใจเพื่อนมนุษย์ มัคคุเทศก์จึงเข้าใจว่ามนุษย์ทุกคนปรารถนาความรักความเอาใจใส่คู่แลต้องการให้เห็นว่าตนเป็นคนสำคัญ จึงควรปฏิบัติตนต่อนักท่องเที่ยวอย่างเสมอภาค เอาใจใส่ดูแลอย่างทั่วถึง ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ระมัดระวังที่จะไม่ก่อให้เกิดความกระทบกระเทือนใจโดยมิได้เจตนา พึงยึดหลักการเอาใจเขามาใส่ใจเราในการปฏิบัติต่อนักท่องเที่ยว เช่น การเล่าเรื่องตลกของชาติต่าง ๆ ที่อาจกลายเป็นการดูหมิ่นเจ้าของชาตินั้นได้ เป็นต้น

6) ความเมตตากรุณาปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข มัคคุเทศก์จึงเข้าใจวัตถุประสงค์ของนักท่องเที่ยวว่าต้องการความสุขและความเพลิดเพลินจากการท่องเที่ยว ทั้งนี้ มัคคุเทศก์เป็นผู้สามารถสนองความประสงค์ได้โดยกระตือรือร้นและเต็มใจ ไม่ก่อทุกข์ให้แก่นักท่องเที่ยว เช่น การเล่าเรื่องส่วนตัว หรือความทุกข์ร้อนเพื่อขอความเห็นใจ

7) การให้ข้อมูลที่ถูกต้อง สิ่งที่มีมัคคุเทศก์อธิบายแก่นักท่องเที่ยวต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง มิใช่เป็นข้อมูลที่ผิด ๆ อันเกิดจากการเดาหรือการรับฟังมาจากผู้อื่นที่มีมิใช่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งนี้เพราะนักท่องเที่ยวมีแนวโน้มที่จะเชื่อถือข้อมูลที่ได้จากคำอธิบายของมัคคุเทศก์อยู่แล้ว หากให้ข้อมูลผิด ๆ อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่อาชีพมัคคุเทศก์เป็นส่วนรวมได้

8) การตรงต่อเวลา การตรงต่อเวลาถือเป็นมารยาทที่สำคัญอย่างหนึ่งและมัคคุเทศก์ก็ควรจะต้องตรงต่อเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ ไม่ว่าจะเป็นการไปรับนักท่องเที่ยวจากสนามบินหรือโรงแรม ที่พัก การกำหนดเวลาเดินทางไปเที่ยวชมสถานที่ต่าง ๆ การส่งนักท่องเที่ยวกลับโรงแรมที่พักหรือจุดหมายปลายทางหรือที่สนามบิน รวมทั้งการนัดหมายเวลากับนักท่องเที่ยว ในกรณีอื่น ๆ เช่น การผิมนัดหรือไม่ตรงต่อเวลา นอกจากจะเป็นการเสียมารยาทแล้วยังอาจเกิดผลเสียในการปฏิบัติงานด้วย

9) การไม่กล่าวตำหนิหรือให้ร้ายป้ายสีผู้อื่น มัคคุเทศก์ต้องไม่กล่าวตำหนิติเตียนหรือให้ร้ายป้ายสีต่อการปฏิบัติงานของมัคคุเทศก์คนอื่น ๆ รวมทั้งการดำเนินงานของบริษัทนำเที่ยวใด ๆ ให้นักท่องเที่ยวอย่างเด็ดขาด รวมทั้งไม่พาดพิงวิจารณ์ตำหนิคนประเทศอื่นให้ได้รับความเสียหาย

10) การมีศีลธรรมอันดีงาม มัคคุเทศก์จะต้องเป็นผู้มีความประพฤติที่มีศีลธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามของชาติเพื่อเป็นภาพลักษณ์ที่ดีของคนไทยในสายตาชาวต่างประเทศ

กรณีศึกษา

มัคคุเทศก์ ชื่อ นายเอ ได้ทำสัญญากับร้านขายของที่ระลึกว่าจะนำนักท่องเที่ยวที่ตนเองดูแลไปซื้อสินค้าร้านของนายบี โดยเพิ่มราคาสินค้าเพื่อให้ตนเองได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากการที่นักท่องเที่ยวไปซื้อสินค้าเหล่านั้น โดยการกระทำดังกล่าวถือว่าไม่ผิดข้อบังคับทางกฎหมายแต่ขัดต่อหลักจรรยาบรรณของมัคคุเทศก์ในข้อ 2 คือ ความซื่อสัตย์สุจริต และข้อ 7 คือ การให้ข้อมูลที่ถูกต้อง

สำหรับคณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ได้ใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2535) กำหนดพฤติกรรมของมัคคุเทศก์ที่ถือว่าเป็นการกระทำที่นำมาซึ่งความเสื่อมเสียชื่อเสียงเกียรติยศและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพไว้ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 1) อธิบายหรือบอกกล่าวเรื่องราวแก่นักท่องเที่ยวอันจะนำมาซึ่งความไม่ถูกต้องและเสื่อมเสียแก่ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ รวมทั้งภาพพจน์ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย
- 2) ไม่รับผิดชอบงานในหน้าที่ของมัคคุเทศก์ ซึ่งจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ของนักท่องเที่ยวตามข้อตกลงเกี่ยวกับรายการนำเที่ยวเป็นสำคัญหรือละทิ้งหน้าที่การทำงาน
- 3) ปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ซื่อสัตย์สุจริตแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบหรือกระทำการใด ๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวอยู่ในสภาพที่ต้องปฏิบัติตามโดยไม่สมัครใจ เช่น การบังคับ หลอกลวง ข่มขู่ หรือกระทำการใดเพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวอยู่ในสภาพที่ต้องปฏิบัติตามโดยไม่สมัครใจในการซื้อรายการนำเที่ยวพิเศษที่มัคคุเทศก์เสนอขายนอกเหนือจากที่ได้ตกลงกันไว้กับผู้ประกอบการนำเที่ยว หรือการนำนักท่องเที่ยวไปซื้อสินค้าที่เป็นการหลอกลวงหรือมีราคาสูงผิดปกติเพื่อให้ตนเองได้รับค่าตอบแทนจากร้านค้าที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น
- 4) ปฏิบัติตนฝ่าฝืนศีลธรรม
- 5) ปฏิบัติตนขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและกฎระเบียบของสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่ง

ส่วนสมาคมมัคคุเทศก์อาชีพแห่งประเทศไทย (สม.อ.) พ.ศ. 2551 ได้กำหนดจรรยาบรรณของมัคคุเทศก์ไว้ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 1) เติบโตทางชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ด้วยความบริสุทธิ์ใจ
- 2) เลื่อมใสการปกครองระบอบประชาธิปไตย
- 3) ยึดมั่นในศาสนาที่ตนนับถือไม่ลบหลู่ดูหมิ่นศาสนาอื่น

4) มีความรับผิดชอบและตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความเสียสละและอุทิศเวลาของตน โดยคำนึงถึงประโยชน์ของนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญ

5) รักษาชื่อเสียงของตน โดยการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุจริตและไม่แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบหรือปฏิบัติอันเป็นการฝ่าฝืนศีลธรรมอันดีหรือเป็นการเสื่อมเสียต่อศักดิ์ศรีและเกียรติคุณของวิชาชีพมัคคุเทศก์

6) พึงมีทัศนคติที่ดี พัฒนาตนเองให้มีคุณภาพ คุณวุฒิ คุณธรรม และทักษะในการปฏิบัติงานในวิชาชีพมัคคุเทศก์

7) เป็นแบบอย่างในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวให้ยั่งยืน ทั้งทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และศิลปวัฒนธรรม

8) ถือปฏิบัติตามคำสั่งกฎระเบียบแบบแผน ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของสถานที่ท่องเที่ยวทุกแห่ง ตลอดจนการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบของทางราชการ

9) ถือปฏิบัติกับนักท่องเที่ยวและบุคคลทั่วไปโดยปราศจากอคติใด ๆ ทั้งสิ้น ประพฤติตนด้วยความสุภาพรวมทั้งต่อผู้ร่วมวิชาชีพอุตสาหกรรม

ตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวและผู้ประกอบอาชีพมัคคุเทศก์ที่ต้องตามกฎหมายปฏิบัติโดยเคร่งครัดเพื่อเป็นการป้องกันการประกอบการและการนำเที่ยวที่ไม่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งระบุไว้ว่า (ฉันทซ์ วรรณธอม, 2551)

1) ห้ามจัดนำเที่ยวโดยไม่มีใบอนุญาตหรือประกอบการนำเที่ยวในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาต

2) ห้ามทำหน้าที่มัคคุเทศก์โดยไม่มีใบอนุญาตหรือปฏิบัติงานระหว่างถูกพักใช้ใบอนุญาต จะต้องไม่ปฏิบัติผิดกฎเกณฑ์อื่น ๆ ที่วางไว้ เช่น จ้างมัคคุเทศก์ไม่ตรงประเภทของใบอนุญาต หรือยินยอมให้ผู้ที่ไม่ใช่มัคคุเทศก์นำเที่ยว หรือเป็นมัคคุเทศก์แต่ไม่ติดบัตรขณะปฏิบัติหน้าที่ แต่งกายไม่สุภาพ และประพฤติผิดจรรยาบรรณอื่น ๆ

3) ใบอนุญาตของผู้ประกอบการนำเที่ยวและผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์ต้องแสดงไว้ในที่เปิดเผยให้บุคคลทั่วไปเห็นได้ชัดเป็นสิ่งที่มัคคุเทศก์จะต้องปฏิบัติ หากเพิกเฉยไม่ใส่ใจอาจถูกลงโทษตามกฎหมาย

สมาคมมัคคุเทศก์อาชีพได้กำหนดจรรยาบรรณมัคคุเทศก์ของสมาคมมัคคุเทศก์อาชีพ (Tourist Guide Code of Conducts) พ.ศ. 2551 ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (พิมพ์พรณ สุจารินพงศ์, 2559)

1) เทิดทูนชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ด้วยความบริสุทธิ์ใจ

ชาติ

(1) ชาติไทยไม่เคยเป็นเมืองขึ้นของชาติใด

(2) ชาติไทยเป็นอยู่ช้านานและมีผลิตผลทางการเกษตรอุดมสมบูรณ์

(3) ชาวไทยเป็นชาติโอบอ้อมอารี

ศาสนา

(1) ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติและมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะ ซึ่งกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแต่ไม่มีการกีดกันในเรื่องการนับถือศาสนาใด ๆ

(2) ในเดือนหนึ่ง ๆ มีวันพระ 4 วัน เกษตรกรไทยถือวันพระเป็นวันหยุดพระมหากษัตริย์

(1) ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ซึ่งถือเป็นจอมทัพ

(2) พระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ทรงเป็นที่เคารพเทิดทูน ผู้ใดจะละเมิดมิได้

2) เลื่อมใสการปกครองระบอบประชาธิปไตย ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

3) ยึดมั่นในศาสนาที่ตนนับถือไม่ลบหลู่ดูหมิ่นศาสนาอื่น

(1) เมื่อพูดถึงเรื่องศาสนา ควรพูดในเชิงวิชาการไม่ใช่แนวสอนศาสนา

(2) เมื่อนำผู้เข้าพักเข้าไปในศาสนสถาน ต้องแสดงความเป็นศาสนิกชนที่ดี

4) มีความรับผิดชอบและตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความเสียสละและอุทิศเวลาของตน โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญจะละทิ้งหน้าที่การงานมิได้

(1) เข้าสู่จุดนัดหมายก่อนเวลาพอสมควรอย่าปล่อยให้ผู้เข้าพักรอ

(2) หากต้องพูดมากกว่าหนึ่งภาษาพยายามเปลี่ยนให้เท่า ๆ กันทั้งเวลาและเนื้อความ

(3) ไม่ควรเปิดโทรศัพท์มือถือ ขณะนำทัวร์หรือโทรออกด้วยเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับงาน

(4) ไม่อ่านหนังสือพิมพ์หรืออื่นใดที่ไม่เกี่ยวข้องกับทัวร์ที่กำลังทำ แม้ในขณะเดินทาง

ต่างจังหวัด

(5) เมื่อนำทัวร์ จงให้เกียรติผู้เข้าพักในฐานะนายจ้าง

(6) เรียนรู้ประเภทของผู้เข้าพักแล้วปรับตัวให้สอดคล้องกับความต้องการของเขาอย่าง

ถูกต้อง

(7) ช่วยเหลือนักท่องเที่ยวด้วยเมตตาธรรมในฐานะเจ้าของประเทศตามควรแต่กรณี

(8) หากผู้เข้าพักเกิดป่วยไข้ประสบอุบัติเหตุอย่าทำตัวเป็นหมอเสียเอง

(9) เมื่อรับงานมาแล้วต้องทำให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยตัวเอง

(10) หลังจากเสร็จงานแล้วแต่ละงาน ควรชำระบัญชีหนี้สินภายในเวลาที่ทางบริษัทกำหนดไว้

5) รักษาชื่อเสียงของตน โดยการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและไม่แสวงหาโดยมิชอบ หรือปฏิบัติตนอันเป็นการฝ่าฝืนต่อศีลธรรมอันดีหรือเป็นการเสื่อมเสียต่อศักดิ์ศรีและเพื่อของวิชาชีพมัคคุเทศก์

(1) พูดให้เป็นธรรมชาติ มีชีวิตชีวา มีสาระ มีอารมณ์ขันบ้าง แต่ไม่ควรให้หยาบโลนหรือกระเทบจุดด้อยจุดเด่นของแต่ละชาติพันธุ์

(2) ไม่พูดเรื่องสุขารมณ์เพศสขขึ้นมาก่อน นอกจากเขาจะถามเป็นการส่วนตัว

(3) ปฏิบัติต่อผู้เข้าพักโดยยึดวัฒนธรรมไทยเป็นหลักให้เสมอเป็นเอกภาพ

(4) การนำผู้เข้าพักไปที่ใดต้องแจ้งหรืออธิบายให้ผู้เข้าพักเข้าใจและยินยอมที่จะทำ

- (5) อย่าเข้าไปในห้องผู้เข้าพักต่างเพศ โดยไม่มีบุคคลที่สามเข้าไปด้วยไม่ว่าในกรณีใด ๆ
- (6) มัคคุเทศก์ย่อมเป็นผู้ที่ตื่นอยู่เสมอ ไม่หลับระหว่างนำทัวร์ ไม่ว่าจะเดินทางใกล้หรือไกลก็ตาม
- (7) อย่ามองผู้เข้าพักเป็นสินค้าหรือคิดหาทางที่จะกอบโกยหรือทำอะไรก็ได้ให้เป็นเงินได้มากที่สุด

(8) จงเป็นผู้ให้ที่มีเมตตาจิตแล้วผลที่จะเกิดขึ้นเอง

(9) จงทำงานในหน้าที่ให้ดีที่สุด อย่าให้ผลประโยชน์เข้ามาครอบงำ

(10) ภาคภูมิใจในงานอาชีพของตนเอง

(11) ทำทัวร์ตามโปรแกรมไม่ตัดทอนโดยพลการ หากรายการใดมีปัญหาควรได้รับความยินยอมจากบริษัท

(12) แม้เราอยู่ในฐานะมัคคุเทศก์รับจ้างอิสระ (Freelance) เมื่อรับทำงานให้ควรคำนึงถึงหน้าที่ของผู้ทำงานแบบมืออาชีพที่ดี

- (13) ไม่รับทำงานให้แก่บริษัทที่ให้ค่าจ้างที่ไม่เป็นธรรม
- (14) ไม่เข้าไปรับทำงานที่ถูกมัคคุเทศก์อื่น ๆ ปฏิเสธมาแล้ว นอกเสียจากจะมีเหตุผลที่สมควร
- (15) ไม่คดโกงใครทั้งสิ้น บริษัท ผู้ร่วมงาน ผู้เข้าพัก หรือแม้แต่เบียดบังอย่างไม่สุจริต
- (16) การขายทัวร์นอกรายการ (Optional Program) สามารถทำได้แต่ต้องขายทัวร์ที่บริษัทมีไว้ให้เป็นมาตรฐานเสียก่อน

- (17) มัคคุเทศก์ไม่พึงเอาความลับที่เราถือปฏิบัติกันในแวดวงมัคคุเทศก์ไปเปิดเผย
- (18) ไม่ช่วยเหลือหัวหน้าทัวร์ (Tour Leader) ต่างชาติทำผิดกฎหมาย
- (19) จงพูดแต่ในเชิงสร้างสรรค์
- (20) ไม่เอาเงินไปซื้องานมาทำหรือให้เงินสมนาคุณแก่ผู้ที่จัดงานให้
- (21) ไม่ขอลิขิตจากผู้เข้าพักให้ผู้ร่วมงานหรือตนเอง
- (22) ไม่เอาเรื่องส่วนตัวมาเปิดเผยเพื่อเรียกร้องความสงสารจากผู้เข้าพัก

6) พึงมีทัศนคติที่ดีพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพ คุณวุฒิ คุณธรรม และทักษะในการปฏิบัติงานในวิชาชีพมัคคุเทศก์

- (1) ปรับอารมณ์ให้แจ่มใสตลอดเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่
- (2) หากยังอยู่ในอาการมึนเมาไม่ควรทำงาน
- (3) พบผู้เข้าพักครั้งแรกทักทายไต่ถามทุกข์สุขและปัญหาต่าง ๆ
- (4) ไม่สูบบุหรี่ เคี้ยวหมากฝรั่ง กินจุบกินจิกในเวลาปฏิบัติงาน
- (5) ตอบคำถามซ้ำซาก ลองภูมิ ดูแคลน ด้วยอารมณ์ดี อดทนและเห็นใจ
- (6) ไม่ย่ำซ้ำซากเรื่องหนึ่งเรื่องใดโดยเฉพาะ
- (7) จงเป็นนักขายผู้ชาญฉลาด
- (8) ไม่พูดแบบเสแสร้ง กระแนะกระแหน เหน็บแนม ยกย่อนให้ผู้ถามเสียหน้า
- (9) เวลาอธิบาย ให้รู้จักสังเกตปฏิกิริยาตอบรับแล้วสนองให้เหมาะสม

- (10) เมื่อถึงเวลาเชิญผู้เข้าพักขึ้นรถลงเรือควรเชิญด้วยระดับเสียงปกติธรรมดาสุภาพ
- (11) อย่าพูดจาต่อผู้เข้าพักหรือแสดงความไม่พอใจให้ปรากฏ
- (12) เวลาพูดควรให้ผู้เข้าพักเห็นหน้าและสัมผัสสายตาเพื่อมิให้ผู้เข้าพักขาดทัศนสัมผัส

(Visual Contact)

- (13) เมื่อเข้าไปในสถานที่โอโงะ รู้จักวางตัวให้เคารพในสถานที่
- (14) เมื่อไปรับผู้เข้าพักตามโรงแรม หากไม่พบควรติดต่อเจ้าหน้าที่โรงแรมเป็นผู้หาผู้เข้าพัก

ให้

- (15) เมื่อผู้เข้าพักให้ทิป ต้องรับด้วยความยินดีกล่าวขอบคุณตามมารยาท
- (16) เมื่อต้องอธิบายในขณะนำทัวร์ อย่าให้เสียงดังจนเป็นการรบกวนผู้อื่น
- (17) จงรู้จักใช้เวลาว่างของตนให้เป็นประโยชน์ที่สุด
- (18) จงเคารพความเชื่อถือศรัทธาของผู้อื่น

7) เป็นแบบอย่างในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวให้ยั่งยืนทั้งสิ่งแวดล้อมและศิลปวัฒนธรรม โดยการแนะนำผู้เข้าพักให้รู้จักอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ทางธรรมชาติ

8) ปฏิบัติตามคำสั่งกฎระเบียบแบบแผนขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของสถานที่ท่องเที่ยวทุกแห่ง ตลอดจนการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบของทางราชการ

- (1) แต่งกายให้เรียบร้อยเหมาะสมทั้งรูปแบบสีสนความสบายคล่องตัว
- (2) อย่างนำคณะนักท่องเที่ยวไปในลักษณะปิดกั้นสาธารณสัญจรหรือการบำเพ็ญศาสนกิจ

ของศาสนิกชน

- (3) เคารพในสถานที่ แนะนำให้ผู้เข้าพักปฏิบัติตัวให้ถูกต้องตามกฎหมาย

9) ประพฤติตนด้วยความสุภาพ สามัคคีต่อผู้ร่วมวิชาชีพอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบุคคลทั่วไปโดยปราศจากอคติใด ๆ ทั้งสิ้น

- (1) วางตัวเป็นกลางและเหมาะสมกับทุกคนด้วยมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สุภาพ มีสัมมาคารวะ
- (2) เคารพสิทธิ ความคิดเห็น และการปฏิบัติงานของเพื่อนมัคคุเทศก์ในเวลาทำทัวร์
- (3) ไม่วิจารณ์เรื่องที่ผู้เข้าพักซื้อของ ทั้งผู้เข้าพักของเรา และของผู้เข้าพักผู้อื่น
- (4) จัดการประสานงานที่ดีกับหัวหน้าคณะ
- (5) ประพฤติตนให้เป็นภาพลักษณ์ที่ดีของผู้เป็นมัคคุเทศก์โดยเพิ่มพูนความรู้ทักษะให้แก่นัก

และกัน

- (6) ไม่วิจารณ์การทำงานของมัคคุเทศก์ผู้อื่น
- (7) มัคคุเทศก์ควรเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
- (8) อย่าโดดเดี่ยวตนเองจากสังคม
- (9) รู้จักแยกแยะหน้าที่ความเข้าใจและมีความเคารพกับทุกฝ่าย

จากข้อมูลจรรยาบรรณของมัคคุเทศก์ สามารถสรุปได้ว่า จรรยาบรรณของมัคคุเทศก์ คือ ข้อพึงประพฤติปฏิบัติของมัคคุเทศก์เพื่อธำรงไว้ซึ่งเกียรติภูมิของสถานภาพแห่งวิชาชีพและทำให้อาชีพมัคคุเทศก์เป็น

อาชีพที่มีเกียรติ ได้รับการยกย่องนับถือในฐานะเป็นตัวแทนของประเทศและประชาชนชาวไทย เป็นทูตวัฒนธรรม และทูตสันติภาพที่น่ายกย่อง โดยจรรยาบรรณหรือข้อพึงประพฤติปฏิบัติของมัคคุเทศก์มีหลายประการและมีหลายหน่วยงานได้กำหนดไว้

1.5 หลักมารยาทและจรรยาบรรณของมัคคุเทศก์ในหน่วยงานต่าง ๆ

ปัจจุบันหน่วยงานและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศที่รับผิดชอบในการควบคุมมาตรฐานวิชาชีพมัคคุเทศก์ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการกำหนดหลักมารยาทและจรรยาบรรณสำหรับมัคคุเทศก์เพื่อให้มัคคุเทศก์ได้ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ โดยในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะหลักมารยาทและจรรยาบรรณสำหรับมัคคุเทศก์ที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (รวิวรรณ โปรยรุ่งโรจน์, 2550)

1.5.1 หลักมารยาทและจรรยาบรรณที่กำหนดโดย The Guide of Professional Tour Guides of Washington, D. C.

หนึ่งในหลักมารยาทและจรรยาบรรณสำหรับมัคคุเทศก์ที่เก่าแก่และได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางเป็นหลักเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นโดย The Guide of Professional Tour Guides of Washington, D. C. ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) มัคคุเทศก์ต้องใช้ทักษะต่าง ๆ อย่างสุดความสามารถในการนำเสนอความรู้และให้ข้อมูลต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยว ตลอดจนต้องเน้นย้ำถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมรอบตัว นอกจากนี้ มัคคุเทศก์ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเดินทางท่องเที่ยวและแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อการกระทำทุกอย่างของตนเอง

2) มัคคุเทศก์ต้องเตรียมตัวให้พร้อมก่อนปฏิบัติหน้าที่ทุกครั้งและในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ มัคคุเทศก์ต้องเป็นคนตรงต่อเวลาและเคารพต่อการกำหนดการเดินทาง นอกจากนี้ ต้องเป็นผู้ที่ไวต่อความรู้สึกและความสนใจของนักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ควรหลีกเลี่ยงการสนทนาในหัวข้อที่ก่อให้เกิดการวิวาทและบาดหมางในหมู่คณะ เช่น หัวข้อเรื่องเพศ ศาสนา และการเมือง เป็นต้น

3) มัคคุเทศก์ต้องมีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับสถานที่ที่เป็นจุดหมายปลายทางอย่างกว้างขวาง ไม่ว่าจะเป็นความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม วัฒนธรรม การเมืองการปกครอง หรือแม้กระทั่งความรู้ในเรื่องนิทานหรือความเชื่อของท้องถิ่น และต้องเป็นผู้ทันต่อเหตุการณ์และความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสถานที่นั้น ๆ ด้วย นอกจากนี้ มัคคุเทศก์ต้องพึงระวังเกี่ยวกับการให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยวโดยต้องให้ข้อมูลที่ถูกต้องเท่านั้น

4) มัคคุเทศก์ต้องทำความเข้าใจและให้ความเคารพต่อนโยบายของบริษัทนำเที่ยวที่ตนสังกัด ตลอดจนปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ที่สำคัญ คือ มัคคุเทศก์ไม่ควรรับงานโดยตรงจากนักท่องเที่ยวที่เป็นลูกค้าของบริษัทโดยไม่ได้รับความยินยอมจากบริษัทก่อน และในระหว่างปฏิบัติหน้าที่มัคคุเทศก์ไม่ควรให้นามบัตรของตนเองแก่นักท่องเที่ยว โดยต้องพึงระลึกเสมอว่าการติดต่อทางธุรกิจโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวจำเป็นต้องกระทำผ่านบริษัทนำเที่ยวเท่านั้น

5) มัคคุเทศก์ต้องมีความรู้เกี่ยวกับเส้นทาง การเดินทางของทุกรายการนำเที่ยว ตลอดจนต้องทราบกฎระเบียบการจราจรในภายในเมืองต่าง ๆ ที่ต้องเดินทางผ่านด้วย นอกจากนี้ มัคคุเทศก์ต้องสามารถให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเดินทางกับพนักงานขับรถได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมโดยใช้คำพูดและวิธีการแนะนำที่สุภาพและสุ่ม

6) มัคคุเทศก์ต้องแต่งกายอย่างสุภาพและเหมาะสมกับลักษณะของการเดินทางท่องเที่ยว

7) เมื่อตกลงรับงานนำเที่ยวจากบริษัทแล้ว มัคคุเทศก์ต้องอุทิศตนและทุ่มเทตลอดจนมีความแน่วแน่ที่จะปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างสุดความสามารถ มัคคุเทศก์ต้องไม่ลั้งเลใจหรือยกเลิกงานภายหลัง ยกเว้นในกรณีเกิดความจำเป็นจริง ๆ ที่ต้องยกเลิก มัคคุเทศก์ต้องแจ้งให้บริษัทนำเที่ยวทราบก่อนล่วงหน้าให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้

8) มัคคุเทศก์ไม่ควรเห็นแก่เงินทิป (Tips) หรือค่าบำเหน็จและไม่ควรออกปากขอทิปจากนักท่องเที่ยวแต่ควรให้นักท่องเที่ยวเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเองว่าควรให้หรือไม่ให้

9) มัคคุเทศก์ไม่ควรแนะนำหรือชักจูงนักท่องเที่ยวไปร้านขายของที่ระลึกหรือสถานที่อื่น ๆ ที่ไม่ได้กำหนดอยู่ในรายการนำเที่ยว ถึงแม้ว่า สถานที่ดังกล่าวได้เสนอค่าตอบแทนที่สูงให้กับมัคคุเทศก์หรือพนักงานขับรถก็ตาม

10) มัคคุเทศก์ควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและให้ความช่วยเหลือคณะนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น ๆ และเพื่อนร่วมงานทุกคน นอกจากนี้ มัคคุเทศก์ควรยึดมั่นที่จะประพฤติและปฏิบัติตนตามหลักมารยาทและจรรยาบรรณตลอดเวลา

หลักมารยาทและจรรยาบรรณข้างต้นเป็นแนวทางกว้าง ๆ สำหรับมัคคุเทศก์ในการประพฤติและปฏิบัติตนและถึงแม้ว่าหลักเกณฑ์ดังกล่าวได้ถูกกำหนดขึ้นโดยองค์กรในประเทศสหรัฐอเมริกาแต่สามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้ประกอบอาชีพมัคคุเทศก์ในประเทศอื่น ๆ รวมทั้งประเทศไทยได้เป็นอย่างดี

1.5.2 หลักมารยาทและจรรยาบรรณที่กำหนดโดยคณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์

คณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ได้ให้ความเห็นชอบมาตรการสำหรับแก้ไขปัญหาการให้บริการนำเที่ยวที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและได้กำหนดพฤติกรรมของมัคคุเทศก์ที่ถือว่าเป็นการกระทำที่นำมาซึ่งความเสื่อมเสียชื่อเสียงเกียรติยศและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) การบังคับนักท่องเที่ยวให้ซื้อรายการนำเที่ยวพิเศษหรือการที่มัคคุเทศก์แสดงกิริยาล่อลวงหรือขู่เข็ญหรือการกระทำการใดเพื่อให้นักท่องเที่ยวอยู่ในสภาพที่ต้องปฏิบัติตามโดยไม่สมัครใจ นอกเหนือจากที่ได้ตกลงกันไว้กับผู้ประกอบการนำเที่ยว

2) การนำนักท่องเที่ยวไปซื้อสินค้าที่หลอกลวงหรือมีราคาสูงผิดปกติเพื่อให้ตนได้ค่าบำเหน็จจากร้านค้าที่เกี่ยวข้อง

3) การเรียกร้องขอเงินค่าทิปหรือการพูดจาโน้มน้าวขอความเห็นอกเห็นใจจากนักท่องเที่ยวโดยพยายามบอกกับนักท่องเที่ยวว่าการนำเที่ยวครั้งนี้ขาดทุนจึงขอให้นักท่องเที่ยวจ่ายค่าตอบแทนให้เป็นพิเศษ

- 4) การยืมหนังสือเดินทางและบัตรโดยสารเครื่องบินของนักท่องเที่ยวไว้เพื่อให้นักท่องเที่ยวจ่ายค่าตอบแทนบางประเภทให้กับตนเอง
- 5) การอธิบายหรือบอกกล่าวเรื่องราวแก่นักท่องเที่ยว อันจะนำมาซึ่งความไม่ถูกต้องและความเสื่อมเสียแก่ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ รวมทั้งภาพลักษณ์ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
- 6) ความไม่รับผิดชอบงานในหน้าที่ของมัคคุเทศก์ ซึ่งจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ของนักท่องเที่ยวตามข้อตกลงเกี่ยวกับรายการนำเที่ยวเป็นสาระสำคัญหรือการละทิ้งหน้าที่การทำงาน
- 7) การปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ซื่อสัตย์สุจริต แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ หรือกระทำการใดเพื่อให้นักท่องเที่ยวอยู่ในสภาพที่ต้องปฏิบัติตามโดยไม่สมัครใจ
- 8) การปฏิบัติตนอันเป็นการฝ่าฝืนศีลธรรม
- 9) การปฏิบัติตนขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและกฎระเบียบของสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่ง

1.5.3 หลักมารยาทและจรรยาบรรณที่กำหนดโดยสมาคมมัคคุเทศก์อาชีพ

สมาคมมัคคุเทศก์อาชีพของประเทศไทยได้กำหนดให้ผู้ประกอบอาชีพมัคคุเทศก์ทุกคนพึงประพฤติปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

- 1) เคารพชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ด้วยความบริสุทธิ์ใจ
- 2) เลื่อมใสการปกครองระบอบประชาธิปไตย
- 3) ยึดมั่นในศาสนาที่ตนนับถือและไม่ลบหลู่ผู้หมิ่นศาสนาอื่น
- 4) มีความรับผิดชอบและตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความเสียสละและอุทิศเวลาของตนโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญจะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่การทำงานไม่ได้
- 5) รักษาชื่อเสียงของตนโดยการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและไม่แสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบหรือปฏิบัติตนอันเป็นการฝ่าฝืนต่อศีลธรรมอันดีหรือเป็นการเสื่อมเสียต่อศักดิ์ศรีและเกียรติคุณของวิชาชีพมัคคุเทศก์
- 6) มีทัศนคติที่พัฒนาตนเองให้มีคุณภาพ คุณวุฒิ คุณธรรม และทักษะในการปฏิบัติงานในวิชาชีพมัคคุเทศก์
- 7) เป็นแบบอย่างในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวให้ยั่งยืนทั้งทางด้านธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและศิลปวัฒนธรรม
- 8) ถือปฏิบัติตามคำสั่งกฎระเบียบแบบแผนขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของสถานที่ท่องเที่ยวทุกแห่ง ตลอดจนการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบทางราชการ
- 9) ประพฤติตนด้วยความสุภาพรู้จักสามัคคีต่อผู้ร่วมวิชาชีพอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบุคคลทั่วไปโดยปราศจากอคติใด ๆ ทั้งสิ้น

1.5.4 มารยาทและจรรยาบรรณของมัคคุเทศก์ที่ควรปฏิบัติต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อมภายนอกที่เกี่ยวข้อง

ในการปฏิบัติงานนำเที่ยว มัคคุเทศก์จำเป็นต้องติดต่อและเกี่ยวข้องกับบุคคลและสิ่งแวดล้อมอยู่เสมอ ดังนั้น มัคคุเทศก์จึงจำเป็นต้องเรียนรู้แนวทางการประพฤติและปฏิบัติกับบุคคลและสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างราบรื่นและประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น ซึ่งแนวทางดังกล่าวมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) เพื่อนร่วมงาน

เพื่อนร่วมงานของมัคคุเทศก์มิได้หมายความว่าเฉพาะผู้ที่ประกอบอาชีพมัคคุเทศก์เท่านั้น แต่ยังหมายความรวมถึงผู้ที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ด้วย เช่น พนักงานขับรถ เจ้าหน้าที่ให้บริการข้อมูลข่าวสารทางการท่องเที่ยว ตลอดจนพนักงานของโรงแรม ภัตตาคาร และสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ด้วย และเพื่อให้มัคคุเทศก์ได้มีแนวทางในการประพฤติและปฏิบัติต่อบุคคลแต่ละกลุ่มอย่างชัดเจน จึงจะขออธิบายแนวทางสำหรับบุคคลแต่ละกลุ่มดังต่อไปนี้

(1) เพื่อนร่วมอาชีพมัคคุเทศก์

มัคคุเทศก์บางท่านอาจมองข้ามความสำคัญของการผูกมิตรกับเพื่อนร่วมอาชีพของตน โดยให้ความสำคัญเฉพาะกับนักท่องเที่ยวและผู้ว่าจ้างเท่านั้น ทั้ง ๆ ที่การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและการปฏิบัติตนอย่างมีจรรยาบรรณกับมัคคุเทศก์คนอื่น ๆ สามารถส่งผลให้มัคคุเทศก์ผู้นั้นได้รับความเคารพและอาจได้รับความช่วยเหลือในหน้าที่การงานจากเพื่อนมัคคุเทศก์ในอนาคตได้ โดยมัคคุเทศก์สามารถใช้แนวทางต่อไปนี้ในการประพฤติและปฏิบัติต่อเพื่อนมัคคุเทศก์

(1.1) ยึดหลักปฏิบัติกับบุคคลอื่นเช่นเดียวกับที่ท่านต้องการให้บุคคลอื่นปฏิบัติต่อท่าน เนื่องจากในการนำเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง มัคคุเทศก์ไม่สามารถหลีกเลี่ยงการพบปะกับมัคคุเทศก์คนอื่นได้ ดังนั้น การแสดงความเป็นมิตรและความมีน้ำใจกับมัคคุเทศก์ที่นำคณะนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น ๆ มาในสถานที่เดียวกันย่อมเป็นสิ่งที่ดีควรปฏิบัติ ตัวอย่างเช่น ในระหว่างที่นำนักท่องเที่ยวไปชมการแสดงที่มีผู้ชมจำนวนมาก มัคคุเทศก์ควรแสดงความเป็นน้ำใจโดยการขอร้องให้นักท่องเที่ยวในคณะของตนช่วยยับยั้งให้นักท่องเที่ยวที่มากับมัคคุเทศก์คนอื่น ๆ ด้วย นอกจากนี้ ควรหลีกเลี่ยงการนินทามัคคุเทศก์คนอื่นให้บุคคลที่สามฟัง หากมัคคุเทศก์ผู้ใดปฏิบัติได้เช่นนี้ย่อมเป็นที่รักใคร่ในหมู่มัคคุเทศก์ด้วยกันและในที่สุดบริษัทนำเที่ยวด้านสังกัดย่อมทราบถึงคุณลักษณะด้านนี้ของมัคคุเทศก์ผู้นั้นและย่อมเต็มใจที่จะมอบหมายงานนำเที่ยวอื่น ๆ ให้มัคคุเทศก์ผู้นั้นมากกว่ามัคคุเทศก์คนอื่น ๆ ที่ขาดคุณสมบัติดังกล่าว นอกจากนี้ มัคคุเทศก์ต้องพึงระลึกเสมอว่าการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงานไม่จำเป็นต้องกระทำการระหว่างการนำเที่ยวเท่านั้นแต่ควรกระทำทุกสถานที่และทุกเวลา

(1.2) ไม่ควรหวงความรู้หรือข้อมูลที่สำคัญไว้กับตนเอง แต่ควรบอกกล่าวให้มัคคุเทศก์คนอื่นรับทราบด้วย ซึ่งข้อมูลดังกล่าวอาจเป็นนโยบายหรือข่าวสารทางการท่องเที่ยวหรือประเด็นทางการท่องเที่ยวที่กำลังเป็นที่สนใจหรือแม้กระทั่งข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งหากมัคคุเทศก์ท่านใด

กระทำได้เช่นนี้ ย่อมทำให้ได้รับความศรัทธาและความรู้สึกที่ดีจากเพื่อนมัคคุเทศก์ด้วยกัน นอกจากนี้ ยังอาจได้รับการกระทำในลักษณะเดียวกันเป็นสิ่งตอบแทนอีกด้วย

(1.3) ไม่ควรเลือกเป็นมิตรและให้ความช่วยเหลือเฉพาะกับมัคคุเทศก์ที่ทำงานในบริษัทนำเที่ยวเดียวกันเท่านั้น แต่ควรคิดว่ามัคคุเทศก์ทุกคนไม่ว่าจะทำงานสังกัดบริษัทใดย่อมเป็นเพื่อนร่วมอาชีพเดียวกันเสมอ

(1.4) ควรเข้าร่วมและให้ความช่วยเหลือกับสมาคมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวถึงแม้ว่าการกระทำดังกล่าวอาจไม่ได้รับผลตอบแทนเป็นตัวเงินก็ตาม ตามปกติสิ่งที่มัคคุเทศก์จะได้รับตอบแทนจากการกระทำดังกล่าวมักอยู่ในรูปของการเป็นที่รู้จักและอาจพัฒนาเป็นความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมอาชีพเดียวกัน ซึ่งนับว่าเป็นผลตอบแทนที่มีค่ามากกว่าเงินอย่างเปรียบเทียบไม่ได้

(2) พนักงานขับรถ

มัคคุเทศก์ต้องทำงานร่วมกับพนักงานขับรถอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น มัคคุเทศก์ควรเรียนรู้วิธีการปฏิบัติตนอย่างมีจรรยาบรรณและการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับพนักงานขับรถเพื่อให้การทำงานดำเนินไปด้วยความราบรื่น ซึ่งแนวทางในการปฏิบัติมีดังนี้

(2.1) ก่อนออกเดินทางและทุกครั้งที่มีเวลา เช่น ในช่วงเข้าก่อนออกเดินทางหรือช่วงเย็นหลังจากเสร็จสิ้นการนำเที่ยวในแต่ละวัน มัคคุเทศก์ควรสร้างความเข้าใจที่ตรงกันกับพนักงานขับรถในเรื่องกำหนดการเดินทางและเส้นทางการเดินทาง

(2.2) ในวันแรกของการเดินทาง มัคคุเทศก์ควรแนะนำพนักงานขับรถให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักโดยแนะนำชื่อและบทบาทหน้าที่ของพนักงานขับรถให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบและในวันสุดท้ายของการเดินทางเมื่อถึงเวลากลับปิดการเดินทาง มัคคุเทศก์ควรกล่าวขอบคุณและชมเชยพนักงานขับรถต่อหน้าคณะนักท่องเที่ยว ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นการแสดงออกถึงการให้ความสำคัญกับพนักงานขับรถในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในขณะเดินทาง

(2.3) ถึงแม้ว่ามัคคุเทศก์จะเป็นผู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบและมีอำนาจโดยตรงในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการนำเที่ยว แต่มัคคุเทศก์ไม่ควรยึดมั่นและถือมั่นในบทบาทนี้มากเกินไปแต่ควรพึงระลึกเสมอว่าพนักงานขับรถมักยินดีและเต็มใจที่จะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเดินทางร่วมกับมัคคุเทศก์ด้วย

(2.4) ในกรณีที่มัคคุเทศก์ได้รับคำเชิญจากนักท่องเที่ยวให้ร่วมนั่งรับประทานอาหารหรือร่วมกิจกรรมด้วย มัคคุเทศก์ควรเสนอให้นักท่องเที่ยวเชิญพนักงานขับรถด้วย

(2.5) หลีกเลี่ยงการนิทาพนักงานขับรถหรือผู้ช่วยพนักงานขับรถกับบุคคลอื่น

(2.6) หลีกเลี่ยงการนิทาหรือการพูดถึงบุคคลอื่นกับพนักงานขับรถ

(2.7) ถ้ามีปัญหาเกี่ยวกับพนักงานขับรถควรปรึกษาทางประนีประนอมและไม่ควรรายงานให้บริษัทนำเที่ยวหรือบริษัทรถเช่าทราบ เว้นแต่กรณีที่ เป็นเรื่องร้ายแรงที่อาจมีผลกระทบต่อท่านของบริษัทนำเที่ยว

(2.8) ไม่ควรยกยอกค่าตอบแทนโดยชอบธรรมหรือค่า Commission ไว้แต่เพียงผู้เดียว เนื่องจากตามปกติร้านค้าต่าง ๆ มักให้ค่าตอบแทนกับผู้พานักท่องเที่ยวมาที่ร้านตนทุกคน กล่าวคือ ทั้ง

มัคคุเทศก์ พนักงานขับรถ ผู้ช่วยพนักงานขับรถ และผู้ช่วยมัคคุเทศก์ โดยมอบเงินดังกล่าวไว้กับมัคคุเทศก์ ดังนั้น มัคคุเทศก์จึงควรแบ่งปันค่าตอบแทนดังกล่าวกับพนักงานขับรถและทุก ๆ คนอย่างยุติธรรม

(3) เพื่อนร่วมงานคนอื่น ๆ

นอกเหนือจากเพื่อนร่วมอาชีพมัคคุเทศก์และพนักงานขับรถแล้ว มัคคุเทศก์ยังต้องทำงานร่วมกับบุคคลกลุ่มอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่ให้บริการข้อมูลข่าวสารทางการท่องเที่ยว พนักงานของโรงแรม พนักงานของภัตตาคาร และเจ้าหน้าที่ของสถานที่ท่องเที่ยว เป็นต้น ซึ่งมัคคุเทศก์ที่มีความเป็นมิตร มีน้ำใจและให้ความช่วยเหลือต่อเพื่อนร่วมงานเหล่านี้เองสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวและนายจ้างได้มากกว่ามัคคุเทศก์ที่ขาดคุณสมบัติดังกล่าว โดยมัคคุเทศก์สามารถใช้แนวทางต่อไปนี้ในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงานได้

(3.1) พยายามทำความเข้าใจในลักษณะงานและความต้องการของเพื่อนร่วมงานที่ต้องติดต่อด้วยเพื่อที่จะได้นำข้อมูลดังกล่าวมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อบุคคลเหล่านี้ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

(3.2) เมื่อได้รับการบริการที่ดีจากเพื่อนร่วมงาน มัคคุเทศก์ควรกล่าวชมเชย โดยอาจกล่าวกับผู้นั้นโดยตรงหรือกล่าวให้นักท่องเที่ยวฟังหรือกล่าวชมเชยต่อหัวหน้างานของผู้นั้น

(3.3) ไม่ควรวางอำนาจกับเพื่อนร่วมงานแต่ควรสร้างความเป็นกันเอง โดยการสนทนาด้วยอัธยาศัยไมตรีที่ดีหรือมีของฝากเล็ก ๆ น้อย ๆ ให้เพื่อแสดงความมีน้ำใจ

(3.4) เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น มัคคุเทศก์ควรหาทางแก้ไขปัญหากับเพื่อนร่วมงานที่กำลังติดต่อยังเป็นส่วนตัวโดยยังไม่ควรให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบปัญหา เนื่องจากนักท่องเที่ยวอาจคิดว่าเป็นเรื่องใหญ่และปัญหาอาจลุกลามไปมากกว่านี้ ที่สำคัญมัคคุเทศก์ต้องพึงระวังให้วิธีการแก้ไขปัญหานั้น ๆ เป็นไปอย่างถูกต้องตามทำนองคลองธรรมและเกิดผลดีต่อทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นนักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ และเพื่อนร่วมงานผู้นั้น ตัวอย่างเช่น เมื่อพนักงานต้อนรับของโรงแรมแจ้งให้มัคคุเทศก์ทราบว่าในขณะนี้ห้องพักของนักท่องเที่ยวยังทำความสะอาดไม่เสร็จเรียบร้อย มัคคุเทศก์ควรแสดงความมีน้ำใจกับพนักงานคนนั้นโดยอาจเสนอให้นักท่องเที่ยวรับประทานอาหารเช้าก่อนแล้วจึงค่อยขึ้นห้องพักเพื่อป้องกันไม่ให้นักท่องเที่ยวตำหนิทางโรงแรมและพนักงานโรงแรม

(3.5) ไม่ควรนินทาหรือพูดไม่ดีถึงเพื่อนร่วมงานคนอื่น

2) บริษัทนำเที่ยวต้นสังกัดหรือบริษัทที่มัคคุเทศก์ทำงานให้

มัคคุเทศก์ทั้งที่สังกัดและไม่สังกัดบริษัทนำเที่ยวถือว่าเป็นตัวแทนของบริษัทนำเที่ยว เนื่องจากเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักท่องเที่ยวซึ่งเป็นลูกค้าของบริษัทมากกว่าตัวเจ้าของหรือผู้จัดการของบริษัทเอง ดังนั้น มัคคุเทศก์ทุกคนจึงควรพึงระลึกเสมอว่าตนเองมีความรับผิดชอบโดยตรงต่อการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับบริษัท โดยสามารถปฏิบัติตามแนวทาง ดังต่อไปนี้

(1) แต่งกายสุภาพสะอาดเรียบร้อยเหมาะสมกับกาลเทศะ ทั้งในเวลาที่ต้องไปติดต่อกานที่บริษัทนำเที่ยวและในระหว่างเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่นำเที่ยว สำหรับเรื่องการแต่งกายนั้นบริษัทนำเที่ยวบางแห่ง

มีนโยบายให้มัคคุเทศก์แต่งกายด้วยเครื่องแบบของบริษัทหรือติดเครื่องหมายสัญลักษณ์ของบริษัท ซึ่งมัคคุเทศก์ที่ปฏิบัติหน้าที่ให้กับบริษัทเหล่านี้และควรปฏิบัติตามนโยบายดังกล่าวอย่างเคร่งครัด

(2) ประพฤติและปฏิบัติตนในฐานะตัวแทนของบริษัทนำเที่ยวได้เป็นอย่างดี โดยปฏิบัติตามกฎหมายและไม่กระทำการใดที่อาจทำให้บริษัทเสื่อมเสียชื่อเสียง

(3) หลีกเลี่ยงการบอกเล่าข้อมูลที่เป็นความลับทางธุรกิจหรือปัญหาภายในของบริษัทกับบุคคลอื่นโดยสำหรับมัคคุเทศก์ที่ทำงานให้กับหลายบริษัทไม่ควรพูดถึงบริษัทใดบริษัทหนึ่งในทางที่ไม่ดีไม่ว่าจะเป็นการพูดคุยกับบุคคลใดก็ตาม

(4) ในการปฏิบัติหน้าที่นำเที่ยว ต้องพยายามดำเนินงานตามรายการนำเที่ยวที่กำหนดโดยบริษัทอย่างสุดความสามารถเว้นแต่ในกรณีที่เหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดอันเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามรายการนำเที่ยว ไม่ว่าเหตุการณ์ดังกล่าวจะเกิดจากสภาพภูมิอากาศ การเกิดอุบัติเหตุ หรือสาเหตุใดก็ตาม มัคคุเทศก์ต้องแจ้งให้บริษัททราบทันทีเพื่อขอคำปรึกษา

(5) ไม่ควรนำนักท่องเที่ยวเดินทางไปสถานที่ใด ๆ ที่ไม่ได้อยู่ในรายการนำเที่ยว เช่น ร้านขายสินค้าที่ตกลงให้ค่าคอมมิสชันเป็นจำนวนเงินที่สูง เป็นต้น เนื่องจากการกระทำดังกล่าวถือว่าเป็นการหารายได้ให้กับตนเองโดยไม่ชอบธรรม กล่าวคือ เป็นการอาศัยชื่อเสียงของบริษัทเพื่อหารายได้ให้กับตนเอง

(6) ในระหว่างการนำเที่ยว ไม่ควรรับงานอื่นจากนักท่องเที่ยวที่เป็นลูกค้าของบริษัท โดยไม่ได้รับความยินยอมจากบริษัทก่อน เนื่องจากตามปกติมัคคุเทศก์มักมีความใกล้ชิดและสนิทสนมกับนักท่องเที่ยว จนกระทั่งในบางครั้งนักท่องเที่ยวอาจขอร้องให้มัคคุเทศก์นำเที่ยวให้ตนในโอกาสต่อไปหรืออาจขออนุมัติบัตรของมัคคุเทศก์ไว้สำหรับติดต่อในภายหลัง ในกรณีเช่นนี้มัคคุเทศก์ควรมอบนามบัตรของบริษัทนำเที่ยวให้และแนะนำให้นักท่องเที่ยวติดต่อโดยผ่านทางบริษัทนำเที่ยว

3) นักท่องเที่ยว

นอกจากมัคคุเทศก์ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายจากบริษัทนำเที่ยวแล้ว มัคคุเทศก์ยังต้องมีหน้าที่ในการทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความพึงพอใจและได้รับประโยชน์คุ้มค่าในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวอีกด้วย ซึ่งในการทำหน้าที่ประการหลังนี้ มัคคุเทศก์สามารถใช้หลักมารยาทและจรรยาบรรณต่อไปนี้เป็นแนวทางในการปฏิบัติได้

(1) ปฏิบัติตนต่อนักท่องเที่ยวทุกคนอย่างเสมอภาคและทั่วถึง โดยพึงระลึกเสมอว่านักท่องเที่ยวทุกคนเป็นบุคคลที่มีความสำคัญเท่าเทียมกัน ไม่ว่าผู้นั้นจะมีฐานะทางสังคมหรือใช้จ่ายเงินในระหว่างการเดินทางมากน้อยเพียงใด หากมัคคุเทศก์เอาใจใส่กับนักท่องเที่ยวคนใดคนหนึ่งเป็นพิเศษอาจทำให้นักท่องเที่ยวคนอื่น ๆ เกิดความรู้สึกว่าตนเองถูกละเลยหรือไม่ได้รับความสำคัญเท่าที่ควร ซึ่งอาจส่งผลให้นักท่องเที่ยวเหล่านั้นเกิดความรู้สึกในทางลบกับมัคคุเทศก์ได้

(2) ห้ามมีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับนักท่องเที่ยวหรือให้ความสนิทสนมกับนักท่องเที่ยวคนใดคนหนึ่งเป็นพิเศษ

(3) ไม่ควรแสดงกิริยาเสมอตัวกับนักท่องเที่ยวมากเกินไปหรือแสดงกิริยาที่ไม่สุภาพหรือไม่ให้เกียรตินักท่องเที่ยว เช่น ตะโกนหรือปรบมือดัง ๆ เรียกนักท่องเที่ยวหรือพูดจาต่อว่าเมื่อนักท่องเที่ยวมาถึงช้ากว่ากำหนดเวลาที่นัดหมาย เป็นต้น

(4) ในการให้ข้อมูลต่อนักท่องเที่ยวต้องแน่ใจก่อนว่าข้อมูลนั้น ๆ ถูกต้องและเป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยว ดังนั้น มัคคุเทศก์จึงควรศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมอยู่เสมอ โดยเรื่องที่ศึกษาค้นคว้านั้นไม่ควรจำกัดอยู่เฉพาะเรื่องที่มีมัคคุเทศก์คาดว่าจะต้องบอกกล่าวหรือบรรยายแก่นักท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ควรศึกษาค้นคว้าถึงความสนใจและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวด้วย

(5) หลีกเลี่ยงการพูดในหัวข้อที่เกี่ยวกับเพศ ศาสนา และการเมือง เนื่องจากมัคคุเทศก์ไม่สามารถแน่ใจได้ว่านักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวรุนแรงเพียงใดและนักท่องเที่ยวแต่ละคนอาจมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน ดังนั้น การพูดคุยในเรื่องดังกล่าวอาจก่อให้เกิดความแตกแยกทางความคิด ซึ่งอาจนำไปสู่ความบาดหมางในหมู่นักท่องเที่ยวด้วยกันเองหรือระหว่างมัคคุเทศก์และนักท่องเที่ยวได้ในที่สุด

(6) ควรคำนึงความพอใจ ความสะดวกสบาย ตลอดจนความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญ

(7) ในการนำนักท่องเที่ยวไปซื้อของในร้านค้าที่กำหนดไว้ในรายการนำเที่ยว มัคคุเทศก์ไม่ควรกระชั้นชิดยอให้นักท่องเที่ยวซื้อของเพื่อที่ตนเองจะได้รับค่า Commission จากร้านค้า แต่ควรให้นักท่องเที่ยวเป็นผู้ตัดสินใจเลือกซื้อตามความพอใจของนักท่องเที่ยวเอง

(8) ไม่ควรแสดงความรู้สึกในทางลบต่อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่นใด ๆ เนื่องจากสถานที่ทุกแห่งย่อมมีความแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อม

(9) ไม่ควรขอทิป (Tips) จากนักท่องเที่ยวไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม เนื่องจากการกระทำดังกล่าวอาจส่งผลเสียต่อทั้งชื่อเสียงของบริษัทและตัวมัคคุเทศก์เอง

(10) ห้ามทะเลาะกับนักท่องเที่ยวไม่ว่ากรณีใด ๆ และในกรณีที่เกิดเหตุการณ์อันอาจนำไปสู่ข้อโต้แย้งหรือการทะเลาะเบาะแว้ง มัคคุเทศก์ควรใช้ความสุ่มและความนุ่มนวลคลี่คลายปัญหา

(11) ห้ามขอยืมเงินจากนักท่องเที่ยว

(12) ไม่ควรนำเรื่องส่วนตัวมาเล่าให้นักท่องเที่ยวฟังและไม่ควรบ่นเรื่องความทุกข์ยากของตนเพื่อขอความเห็นใจจากนักท่องเที่ยว

(13) ไม่ควรแต่งกายด้วยเสื้อผ้าหรือเครื่องประดับที่สวยงามหรูหราเกินกว่านักท่องเที่ยวในบางครั้ง มัคคุเทศก์อาจต้องประสบกับความลำบากใจในการที่ต้องมีหน้าที่ความรับผิดชอบต่อนักท่องเที่ยวและบริษัทนำเที่ยวในเวลาเดียวกัน ตัวอย่างเช่น กรณีที่มัคคุเทศก์ได้รับรายการนำเที่ยวที่มีข้อมูลไม่ตรงกับรายการนำเที่ยวที่นักท่องเที่ยวได้รับ มัคคุเทศก์ย่อมเกิดความลำบากใจในการปฏิบัติงาน เนื่องจากย่อมไม่มีทางเป็นไปได้ที่ตนเองจะสามารถนำเที่ยวตามรายการนำเที่ยวทั้ง 2 รายการที่มีข้อมูลไม่ตรงกัน แต่อย่างไรก็ตามสำหรับกรณีนี้ มัคคุเทศก์ที่มีประสบการณ์อาจแก้ไขปัญหาโดยการแจ้งให้บริษัทนำเที่ยวทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นทันทีและขอคำปรึกษาเพื่อหาทางแก้ไขปัญหา แต่ในบางครั้งอาจเป็นการสุดิวสัยที่มัคคุเทศก์จะสามารถรับผิดชอบต่อนักท่องเที่ยวและบริษัทนำเที่ยวได้ ในขณะเดียวกันตัวอย่างเช่น ในกรณีที่บริษัทนำ

เที่ยววางแผนรายการนำเที่ยวไม่ดีหรือบริษัทให้สัญญากับนักท่องเที่ยวในสิ่งที่เป็นไปได้แน่นอน การกระทำดังกล่าวย่อมเป็นการสร้างปัญหาและภาระให้กับมัคคุเทศก์ในการที่จะต้องทำให้รายการนำเที่ยวที่ไม่ดีนั้น ๆ ดุดีขึ้นมาสายตาของนักท่องเที่ยวหรือในการที่ต้องหาเหตุผลมาอธิบายให้นักท่องเที่ยวเข้าใจว่า เพราะเหตุใดพวกเขาจึงไม่ได้รับในสิ่งที่บริษัทให้สัญญาไว้ ซึ่งถ้าหากเหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นบ่อยครั้งทั้ง ๆ ที่มัคคุเทศก์ได้แจ้งถึงความผิดพลาดดังกล่าวให้บริษัทได้รับทราบแล้วและบริษัทยังไม่มีนโยบายที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าว ทางออกที่ดีที่สุดสำหรับมัคคุเทศก์ผู้นั้นคือ ควรลาออกจากบริษัทนั้นและสมัครงานกับบริษัทอื่นที่ไม่เอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว

4) ชุมชนท้องถิ่นและแหล่งท่องเที่ยว

มารยาทและจรรยาบรรณที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับธุรกิจท่องเที่ยวมีต่อชุมชนท้องถิ่นและแหล่งท่องเที่ยวกำลังเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจจากบุคคลทั่วไปอยู่ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาคนส่วนใหญ่มักให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว จนกระทั่งมองข้ามผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อชุมชนและแหล่งท่องเที่ยว ดังจะเห็นได้จาก การที่นักท่องเที่ยวผู้ประกอบการและบุคคลที่ทำงานในวงการนี้ต่างทำธุรกิจบนความเดือดร้อนของประชาชนในท้องถิ่นและสร้างความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยว ด้วยเหตุนี้ มัคคุเทศก์ในฐานะที่เป็นตัวแทนของชุมชนและสังคมและเป็นผู้ที่ทำงานใกล้ชิดกับนักท่องเที่ยว ควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักท่องเที่ยว ตลอดจนคอยสอดส่องและตักเตือนนักท่องเที่ยวให้ปฏิบัติตนให้ถูกต้องและเหมาะสมกับท้องถิ่นนั้น ๆ และที่สำคัญมัคคุเทศก์ควรสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นระหว่างคนทั้ง 2 กลุ่ม โดยมีแนวทางปฏิบัติดังต่อไปนี้

(1) ควรแนะนำและชักจูงให้นักท่องเที่ยวได้พบปะกับคนในท้องถิ่นนั้น ๆ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ทั้งสองฝ่ายได้พูดคุยและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน

(2) ควรอธิบายถึงขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่นนั้น ๆ ให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบโดยแนะนำถึงสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวในชุมชนนั้น ๆ

(3) ควรแนะนำและชักจูงนักท่องเที่ยวให้ร่วมกันรักษาสภาพแวดล้อมให้อยู่ในสภาพที่ดีอยู่เสมอและในการนำเที่ยวภายในอุทยานแห่งชาติ มัคคุเทศก์ควรชี้แจงให้นักท่องเที่ยวทราบถึงกฎและระเบียบในการเยี่ยมชม ตลอดจนคอยควบคุมให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตามกฎและระเบียบนั้น ๆ

(4) เมื่อต้องนำเที่ยวผ่านในบริเวณหรือสถานที่ที่มีภาพที่ดูสะงเวชใจ เช่น บริเวณชุมชนแออัดหรือบริเวณที่พึ่งประสพภัยทางธรรมชาติ มัคคุเทศก์ควรเตือนนักท่องเที่ยวไม่ให้เกิดความรู้สึกที่ดูถูกหรือแสดงความรู้สึกที่อาจทำให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ สะเทือนใจ

(5) ในการนำเที่ยวไปในสถานที่ที่ประชาชนท้องถิ่นให้ความเคารพและเชื่อถือเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เช่น วัด พระราชวัง หรือพิพิธภัณฑสถาน มัคคุเทศก์ควรแนะนำนักท่องเที่ยวให้ทราบถึงวิธีการปฏิบัติตนที่ถูกต้องและเหมาะสมในสถานที่ดังกล่าว พร้อมทั้งปฏิบัติตนให้นักท่องเที่ยวเป็นแบบอย่างด้วย

จากข้อมูลหลักมารยาทและจรรยาบรรณของมัคคุเทศก์ในหน่วยงานต่าง ๆ สามารถสรุปได้ว่า ปัจจุบันหน่วยงานและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศที่ได้ให้ความสำคัญของการกำหนดหลัก

มารยาทและจรรยาบรรณสำหรับมัคคุเทศก์เพื่อให้มัคคุเทศก์ได้ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น หลักมารยาทและจรรยาบรรณที่กำหนดโดย The Guide of Professional Tour Guides of Washington, D. C. หลักมารยาทและจรรยาบรรณที่กำหนดโดยคณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ หลักมารยาทและจรรยาบรรณที่กำหนดโดยสมาคมมัคคุเทศก์อาชีพ รวมถึงมารยาทและจรรยาบรรณของมัคคุเทศก์ที่ควรปฏิบัติต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อมภายนอกที่เกี่ยวข้อง

1.6 ปัญหาและแนวทางแก้ไขการขาดจรรยาบรรณวิชาชีพ

ในปัจจุบันปัญหาของการขาดจรรยาบรรณวิชาชีพมัคคุเทศก์นั้นมีหลายด้านและมีความแตกต่างกันออกไป ซึ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวควรให้ความสำคัญเนื่องจากจะส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว โดยสามารถแบ่งออกได้ เป็น 5 ด้าน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (ฉันทิช วรรณถนอม, 2551)

1.6.1 ปัญหาเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว เช่น

- 1) การกำหนดราคาที่ไม่เหมาะสมกับคุณภาพกับการบริการที่ได้รับ เช่น การตั้งราคาทัวร์มากกว่าคุณภาพที่นักท่องเที่ยวจะได้รับ
- 2) ขาดความเสมอภาคเท่าเทียมกันในการเอาใจใส่ลูกค้าทุกคน เช่น ให้ความสำคัญหรือใส่ใจในการให้บริการกับนักท่องเที่ยวที่มีฐานะที่ดีกว่า
- 3) ปิบบังคับควบคุมการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว เช่น การกำหนดแหล่งซื้อของฝากโดยไม่สอบถามกับความต้องการของนักท่องเที่ยวที่แท้จริง
- 4) ปฏิบัติต่อลูกค้าอย่างโดยอารมณมากกว่าเหตุผล

1.6.2 ปัญหาเกี่ยวกับคู่แข่ง เช่น

- 1) กลั่นแกล้งหรือให้ร้ายทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม เช่น การกล่าวโจมตีด้านคุณภาพการให้บริการที่ได้รับของคู่แข่งเมื่อเปรียบเทียบกับของตนเอง
- 2) ไม่ให้ความร่วมมือในการแข่งขันเพื่อการพัฒนาที่ดีขึ้น เช่น ไม่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวที่ตนเองมีความรู้ที่ถูกต้องและรู้จักเป็นอย่างดีกับคนอื่น ๆ
- 3) คัดลอกข้อมูลของคู่แข่ง เช่น เลียนแบบรายการนำเที่ยวของคู่แข่ง
- 4) เปิดเผยความลับทางธุรกิจของคู่แข่ง เช่น เอาข้อมูลภายในของคู่แข่งมาสร้างความได้เปรียบ

1.6.3 ปัญหาเกี่ยวกับหน่วยราชการหรือผู้ประกอบการธุรกิจต่าง ๆ เช่น

- 1) ปฏิบัติตามข้อบังคับของกฎหมายในการประกอบธุรกิจด้วยความไม่ซื่อสัตย์ เช่น จัดทำบัญชีและเสียภาษีไม่ถูกต้อง
- 2) ให้สินบนเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินรายการนำเที่ยว เช่น การให้ของขวัญและของกำนัลกับเจ้าหน้าที่
- 3) ทำธุรกิจกับส่วนราชการด้วยความไม่เป็นธรรม เช่น ให้เจ้าหน้าที่มีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของกับบริษัท

4) ไม่ให้ความร่วมมือกับส่วนราชการโดยการสละกำลังกาย กำลังทรัพย์ตามความเหมาะสม หรือไม่สนับสนุนด้านต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่สังคมและชุมชน

5) ไม่มีทัศนคติที่ดีและเชื่อมั่นต่อส่วนราชการ

1.6.4 ปัญหาเกี่ยวกับสังคม เช่น

1) ทำรายการนำเที่ยวที่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การเก็บประภาคารัง

2) ดำเนินรายการนำเที่ยวที่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมทั้งด้านเสียง สี และกลิ่น เช่น การใช้ยานพาหนะที่เก่าและปล่อยควันไอเสีย

3) ดำเนินธุรกิจแบบไม่กระจายรายได้ให้กับสังคมและทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ที่ย่ำแย่ลง เช่น ไม่พูดส่งเสริมหรือสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวให้อุดหนุนสินค้าของชุมชน

1.6.5 ปัญหาเกี่ยวกับผู้ประกอบการ เช่น

1) ไม่มีความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ขยันหมั่นเพียร และมีวินัย เช่น ดำเนินรายการนำเที่ยวแบบไม่ตรงเวลา

2) ขาดความรับผิดชอบต่อลูกค้าและรักษาทรัพย์สินของกิจการด้วยการใช้ทรัพย์สินให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดูแลรักษาไม่ให้สูญหาย และนำไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว เช่น ใช้โทรศัพท์ของบริษัทเพื่อทำธุระส่วนตัว

3) ประพฤติและปฏิบัติตนไม่อยู่ในศีลธรรมจนมีผลกระทบต่อนายจ้าง เช่น มีสภาพมีเมามาและมาปฏิบัติงาน

4) ประพฤติและปฏิบัติสิ่งขัดต่อผลประโยชน์ของนายจ้างด้วยการกระทำตนเป็นคู่แข่งในเชิงธุรกิจ การรับผลประโยชน์ และเกี่ยวข้องทางการเงินกับคู่แข่งของนายจ้าง ซึ่งมีผลทำให้เกิดความได้เปรียบและเสียเปรียบในเชิงธุรกิจกับคู่แข่ง เช่น การเปิดเผยข้อมูลรายชื่อลูกค้าของบริษัทให้กับคู่แข่ง

5) ทำงานให้กับนายจ้างอื่นด้วยความเต็มใจมากกว่าบริษัทที่ทำอยู่เดิมที่ทำคู่กัน เช่น ใส่ใจในการให้บริการกับลูกค้าในแต่ละที่แตกต่างกัน

แนวทางการแก้ไขการขาดจรรยาบรรณวิชาชีพมัคคุเทศก์ โดยมีหลักที่พึงปฏิบัติมีดังนี้ (ฉันทิช วรรณถนอม, 2551)

1) มัคคุเทศก์ผู้นำเที่ยวต้องมีบัตรอนุญาตในการนำเที่ยวและทุกครั้งที่ปฏิบัติหน้าที่มัคคุเทศก์ต้องติดบัตรอนุญาตที่หน้าอกหรือในจุดที่เห็นได้ชัดและควรนำเที่ยวในขอบเขตที่ตรงตามประเภทที่ระบุไว้บนบัตรมัคคุเทศก์เท่านั้น

2) มีความซื่อสัตย์ต่อเพื่อนร่วมงาน บริษัทที่จ้าง และต่อนักท่องเที่ยว ไม่แสวงหาหรือเรียกร้องผลประโยชน์ตอบแทนใด ๆ จากนักท่องเที่ยวนอกเหนือจากที่ตกลงกันไว้

3) ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างผู้นำเที่ยวที่ดี เคารพกฎเกณฑ์ของบ้านเมือง หรือแหล่งท่องเที่ยวที่เดินทางไปถึง

4) ไม่หลอกลวง พูดจาโหม่นน้าว หรือประพฤติปฏิบัติเชิงบังคับขู่เข็ญต่าง ๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวหลงเชื่อ หรือให้ผลตอบแทนโดยไม่สมควรใจเพื่อหวังผลประโยชน์แก่ตน

5) วางตัวเป็นกลางในการทำงาน โดยเฉพาะเมื่อเกิดปัญหาขัดแย้งขึ้นระหว่างนักท่องเที่ยวกับฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นระหว่างนักท่องเที่ยวกับนักท่องเที่ยวหรือนักท่องเที่ยวกับทางโรงแรม เป็นต้น

6) ปฏิบัติตนเป็นผู้ให้ข้อมูลความรู้แต่ในสิ่งที่ถูกต้อง ไม่บิดเบือนให้ข้อมูลแต่ในสิ่งที่ตนรู้ ไม่พูดถึงประเทศชาติหรือสถาบันชาติ ศาสน์ กษัตริย์ในทางเสียหาย

7) ไม่โกงหรือเพิ่มราคาการใช้บริการหรือค่าเข้าชมกับนักท่องเที่ยวเพื่อให้ตนได้ประโยชน์ในส่วนที่เพิ่มขึ้นนั้น

8) พุ่มเทเสี่ยสละอุทิศตนในระหว่างปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้และได้รับความสะดวกสบายมากที่สุดระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว

9) มีพฤติกรรมใส่ใจต่อสวัสดิภาพและสุขอนามัยในการเดินทางของนักท่องเที่ยว

10) ให้บริการนำเที่ยวที่ครบถ้วนสมบูรณ์ตามกำหนดการนำเที่ยว โดยไม่ไปเปลี่ยนแปลงรายการเพื่อให้ตนได้ประโยชน์และไม่ผลักระหน้าที่ของตนให้แก่พนักงานท่องเที่ยวหรือผู้อื่น

จากข้อมูลปัญหาและแนวทางป้องกันการขาดจรรยาบรรณวิชาชีพ สามารถสรุปได้ว่า ในปัจจุบันปัญหาของการขาดจรรยาบรรณวิชาชีพมัคคุเทศก์ สามารถแบ่งออกได้ เป็น 5 ด้าน ปัญหาเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว ปัญหาเกี่ยวกับคู่แข่ง ปัญหาเกี่ยวกับหน่วยราชการหรือผู้ประกอบการธุรกิจต่าง ๆ ปัญหาเกี่ยวกับสังคม ปัญหาเกี่ยวกับผู้ประกอบการธุรกิจ เป็นต้น โดยผู้ประกอบการอาชีพมัคคุเทศก์ควรทำความเข้าใจถึงแนวทางป้องกันการขาดจรรยาบรรณวิชาชีพด้วย อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่กล่าวในบทนี้จะเป็นส่วนหนึ่งของความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพและกฎหมายเพื่อการท่องเที่ยวและการโรงแรม โดยในส่วนของข้อมูลหน่วยงาน องค์กร และสมาคมที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายเพื่อการท่องเที่ยวและการโรงแรมในลำดับถัดไปนั้นถือว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและควรทำการศึกษาเป็นอย่างยิ่งเพื่อที่จะทำให้เข้าใจหน่วยงาน องค์กร และสมาคมที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายเพื่อการท่องเที่ยวและการโรงแรม ซึ่งจะกล่าวในบทต่อไป

บทสรุป

กฎหมายเป็นเครื่องมือหรือหลักเกณฑ์ที่มีความสำคัญต่อทุกคนเพื่อจะทำให้แหล่งท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวเหล่านั้นมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายใต้หลักเกณฑ์ยุติธรรมเดียวกันและมีความสำคัญต่อสถานที่หรือแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสร้างความสงบเรียบร้อยรวมทั้งก่อให้เกิดความเป็นธรรมให้กับคนที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายที่กำหนดขึ้น

“มารยาท” และ “จรรยาบรรณ” มีความหมายที่คล้ายคลึงกันโดยคำทั้ง 2 คำ หมายถึง หลักเกณฑ์หรือแนวทางในการประพฤติและปฏิบัติตนให้ถูกต้องและเหมาะสมโดยมีความสำคัญต่อทุกคนและทุกอาชีพเพื่อจะทำให้บุคคลเหล่านั้นมีระเบียบแบบแผน อันเหมาะสมตามกาลเทศะ และพบกับความสุขความสำเร็จในอาชีพของตนเองและเพื่อประโยชน์ของสังคมโดยรวม

สำหรับหลักมารยาทและจรรยาบรรณของมัคคุเทศก์ในหน่วยงานต่าง ๆ นั้น มีหน่วยงานที่สำคัญได้ระบุไว้ เช่น The Guide of Professional Tour Guides of Washington, D. C. คณะกรรมการธุรกิจนำ

เที่ยวและมัคคุเทศก์ สมาคมมัคคุเทศก์อาชีพ เป็นต้น ซึ่งจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องระหว่างการทำงานของมัคคุเทศก์กับบุคคลต่าง ๆ เช่น เพื่อนร่วมงาน บริษัทนำเที่ยวต้นสังกัด นักท่องเที่ยว ชุมชนท้องถิ่น และแหล่งท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีปัญหาการขาดจรรยาบรรณในปัจจุบันที่ยังต้องมีแนวทางการแก้ไขต่อไป

คำถามท้ายบท

1. จงอธิบายความสำคัญของกฎหมายเพื่อกฎหมายเพื่อการท่องเที่ยวและการโรงแรมมาโดยสังเขป
2. จงอธิบายความสำคัญของจรรยาบรรณ มา 3 ข้อ
2. จงยกตัวอย่างมารยาทของมัคคุเทศก์ที่ดีมีลักษณะอย่างไรบ้าง
3. จรรยาบรรณหรือข้อพึงประพฤติปฏิบัติของมัคคุเทศก์มีอะไรบ้าง
4. หลักมารยาทและจรรยาบรรณที่กำหนดโดยสมาคมมัคคุเทศก์อาชีพมีอะไรบ้าง
5. บุคคลและสิ่งแวดล้อมภายนอกที่เกี่ยวข้องกับมารยาทและจรรยาบรรณของมัคคุเทศก์ที่ควรปฏิบัติมีอะไรบ้าง
6. แนวทางแก้ไขการขาดจรรยาบรรณวิชาชีพมีอะไรบ้าง

แนวตอบคำถามท้ายบท

1. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 1 แนวคำตอบ คือ

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและการโรงแรมมีความสำคัญต่อสถานที่หรือแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสร้างความเป็นระเบียบและความสงบเรียบร้อยรวมทั้งก่อให้เกิดความเป็นธรรมให้กับคนที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายที่กำหนดขึ้น

2. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 2 แนวคำตอบ คือ

จรรยาบรรณมีความสำคัญดังต่อไปนี้ 1. ช่วยควบคุมมาตรฐานที่ถูกต้องในการประกอบอาชีพ 2. ช่วยควบคุมจริยธรรมของผู้ประกอบอาชีพ 3. ช่วยส่งเสริมมาตรฐานคุณธรรมที่ดีมีคุณค่าและเผยแพร่ให้รู้จักเป็นที่ยอมรับเชื่อถือเป็นต้น

3. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 3 แนวคำตอบ คือ

มารยาทของมัคคุเทศก์ที่ดีมีลักษณะดังต่อไปนี้ เช่น 1. ไม่พูดคุยเรื่องทุกข์ร้อนหรือเรื่องส่วนตัวให้นักท่องเที่ยว 2. พูดกับนักท่องเที่ยวทั้งกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน 3. ไม่แสดงความสนิทสนมกับนักท่องเที่ยวมากจนเกินสมควร เป็นต้น

4. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 4 แนวคำตอบ คือ

จรรยาบรรณหรือข้อพึงประพฤติความเอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่ ความเอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่ปฏิบัติของมัคคุเทศก์มีดังนี้ 1. มีความประพฤติและกิริยามารยาทดีงาม 2. มีความซื่อสัตย์สุจริต 3. มีความเอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่ 4. มีความรู้จักประมาณตน เป็นต้น

5. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 5 แนวคำตอบ คือ

1. เพื่อนร่วมงาน 2. ชุมชนท้องถิ่นและแหล่งท่องเที่ยว 3. นักท่องเที่ยว 4. บริษัทนำเที่ยวต้นสังกัด หรือบริษัทที่มีคุณุเทศก์ทำงานให้

6. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 6 แนวคำตอบ คือ

1. มีความซื่อสัตย์ต่อเพื่อนร่วมงาน บริษัทที่ว่าจ้าง และต่อนักท่องเที่ยว 2. ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง ผู้นำเที่ยวที่ดี เคารพกฎเกณฑ์ของบ้านเมือง หรือแหล่งท่องเที่ยวที่เดินทางไปถึง 3. ปฏิบัติตนเป็นผู้ให้ข้อมูล ความรู้แต่ในสิ่งที่ถูกต้อง ไม่บิดเบือนให้ข้อมูลแต่ในสิ่งที่ตนรู้ ไม่พูดถึงประเทศชาติหรือสถาบันชาติ ศาสน์ กษัตริย์ในทางเสียหาย

บทที่ 2

หน่วยงาน องค์กร และสมาคมที่เกี่ยวข้องกับ กฎหมายเพื่อการท่องเที่ยวและการโรงแรม

หัวข้อเนื้อหาประจำบท

- 2.1 กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
- 2.2 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- 2.3 กรมการท่องเที่ยว
- 2.4 การทำอากาศยานแห่งประเทศไทย
- 2.5 สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง
- 2.6 กรมศุลกากร
- 2.7 กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยว
- 2.8 สำนักพระราชวัง
- 2.9 ศาลท่องเที่ยว
- 2.10 สมาคมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและการโรงแรม

บทที่ 2

หน่วยงาน องค์กร และสมาคมที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายเพื่อการท่องเที่ยวและการโรงแรม

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นจากการเดินทางของนักท่องเที่ยวจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งและมีส่วนสำคัญในการนำพารายได้เข้าสู่ประเทศที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างมหาศาล ซึ่งการที่แต่ละประเทศจะสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันได้นั้นอาจจะอาศัยปัจจัยส่วนหนึ่งมาจากการได้รับการส่งเสริมสนับสนุนและการพัฒนามาตรฐานการบริการด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยหน่วยงาน องค์กร และสมาคมที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายเพื่อการท่องเที่ยวและการโรงแรมที่สำคัญมีดังต่อไปนี้

2.1 กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (Ministry of Tourism and Sports)

ภาพที่ 2.1 กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

ที่มา: <https://www.mots.go.th/> (2563)

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (ดังภาพที่ 2.1) เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นภายใต้พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวงทบวงปี พ.ศ. 2545 เป็นกระทรวงที่มีหน้าที่หลักในการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การกีฬา การศึกษาด้านกีฬา นันทนาการ และราชการอื่นตามที่กฎหมายกำหนด โดยรัฐบาลได้กำหนดอำนาจและความรับผิดชอบของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาให้กับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) เพื่อเปลี่ยนภาระในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาบริการการท่องเที่ยว และการขึ้นทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวสำหรับกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (วัชรวิชญ์ วิทยาภรณ์, 2563)

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้แบ่งส่วนหน่วยงานในสังกัดราชการออกเป็น 4 ส่วนคือ (1) สำนักงานรัฐมนตรี (2) สำนักงานปลัดกระทรวง (3) สำนักงานพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ

(4) สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว นอกจากนี้กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ยังมีสังกัดในภาครัฐวิสาหกิจอยู่ 2 รัฐวิสาหกิจ คือ (1) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และ (2) การกีฬาแห่งประเทศไทย อีกทั้งกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬายังมีสังกัดที่เป็นหน่วยงานในสำนักงานปลัดกระทรวงอีก 8 หน่วยงาน เช่น (1) สำนักบริหารกลาง (2) สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ (3) ศูนย์เทคโนโลยีและการสื่อสาร (4) กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร (5) หน่วยตรวจสอบภายในระดับกระทรวง (6) สำนักผู้ตรวจราชการกระทรวง (7) กลุ่มวิเทศสัมพันธ์ และ (8) สำนักประสานราชการภูมิภาค โดยใบปทนี้จะขอกล่าวเฉพาะสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว ดังนี้ (ฉันทิช วรรณณอม, 2551)

2.1.1 สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว

เป็นส่วนราชการระดับกรม สังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวงทบวงกรม ปี พ.ศ. 2545 มาตรา 6 หมวด 5 ตั้งแต่วันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2515 โดยเป็นหน่วยงานส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทย มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานการบริการด้านการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งการสนับสนุนการประกอบธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ให้อยู่ในระดับมาตรฐานเพื่อก่อให้เกิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ซึ่งจะเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง

2.1.2 สำนักพัฒนาการท่องเที่ยวจะมีอำนาจหน้าที่สำคัญ 8 ประการ ดังต่อไปนี้

- 1) ศึกษาวิเคราะห์วิจัย รวบรวมข้อมูลสถิติด้านการท่องเที่ยว และแนวทางการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ เช่น ข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย
- 2) จัดทำแผนพัฒนาบริการการท่องเที่ยวรวมทั้งประสานส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามแผนที่กำหนด
- 3) จัดทำแผนพัฒนาทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์รวมทั้งประสานส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามแผนที่กำหนด
- 4) จัดทำแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวรวมทั้งประสานส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามแผนที่กำหนด เช่น แผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในระดับจังหวัด
- 5) ดำเนินงานตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์รวมทั้งกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
- 6) ติดตามประเมินผลงานด้านพัฒนาการท่องเที่ยว
- 7) ส่งเสริมสนับสนุนกิจการภาพยนตร์ทั้งภาคผลิต การบริหาร และกิจการที่เกี่ยวข้อง
- 8) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานหรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

2.1.3 สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวได้แบ่งส่วนออกเป็น 4 ฝ่าย ดังต่อไปนี้

- 1) กองกลาง มีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญอยู่ 7 ประการ คือ
 - (1) ดำเนินการเกี่ยวกับงานบริหารงานทั่วไปและปฏิบัติงานสารบรรณของสำนักงาน

- (2) ดำเนินการเกี่ยวกับงานช่วยอำนวยความสะดวกและประสานราชการของสำนักงาน
 - (3) จัดทำและประสานงานแผนการปฏิบัติงานของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนแม่บทของกระทรวง รวมทั้งเร่งรัดติดตามและประเมินผลการปฏิบัติการของหน่วยงานตามแผนงานและโครงการของสำนักงาน
 - (4) ดำเนินการเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี งบประมาณการพัสดุ อาคารสถานที่ และยานพาหนะของสำนักงาน
 - (5) จัดระบบงานและบริหารงานบุคคลของสำนักงาน
 - (6) ดำเนินการเกี่ยวกับงานกฎหมายและระเบียบงานนิติกรรมและสัญญา งานเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางแพ่ง อาญา งานคดีปกครอง และงานคดีอื่นที่อยู่ในอำนาจหน้าที่
 - (7) ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่กิจกรรมรวมทั้งผลงานของสำนักงาน
- 2) สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว มีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญอยู่ 4 ประการ คือ
- (1) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย สภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อกำหนดมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว
 - (2) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และพัฒนาองค์ความรู้ด้านการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว
 - (3) ประสานส่งเสริมและสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวแบบยั่งยืนและตามมาตรฐานที่กำหนด
 - (4) ส่งเสริมสนับสนุนกิจการภาพยนตร์ทั้งภาคการผลิต การบริการ และกิจการที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการส่งเสริมและเผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรม
- 3) สำนักพัฒนาการบริการท่องเที่ยว มีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญอยู่ 2 ประการ คือ
- (1) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย สภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาบริการแหล่งท่องเที่ยว เพื่อกำหนดมาตรฐานการบริการท่องเที่ยว
 - (2) ติดต่อประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาด้านบริการท่องเที่ยว การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว
- 4) สำนักทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ มีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญอยู่ 5 ประการ คือ
- (1) ดำเนินการเกี่ยวกับการออกใบอนุญาต ต่ออายุใบอนุญาต สักพักหรือเพิกถอนใบอนุญาต การรับชำระค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ รวมทั้งการวางหลักประกันของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวและกรอกใบอนุญาตอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์
 - (2) ดำเนินการจัดทำ เก็บรักษา บันทึกลง และติดตามแก้ไขข้อมูลและประวัติของธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์
 - (3) ประสาน ส่งเสริม และสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การประกอบธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

(4) ดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขานุการของคณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์และคณะอนุกรรมการที่คณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์แต่งตั้ง

(5) ปฏิบัติงานร่วมมือกันหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

จากข้อมูลกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า เป็นกระทรวงที่มีหน้าที่หลักในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว กีฬา พลศึกษา โดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้แบ่งส่วนหน่วยงานในสังกัดราชการออกเป็น 4 ส่วนคือ (1) สำนักงานรัฐมนตรี (2) สำนักงานปลัดกระทรวง (3) สำนักงานพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ (4) สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว

2.2 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (Tourism Authority of Thailand : TAT)

ภาพที่ 2.2 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ที่มา: <https://www.tat.or.th/th> (2563)

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเกิดขึ้นโดยพระดำริของพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน ครั้งทรงดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการรถไฟ ได้มีการจัดตั้งหน่วยงานในภาครัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเดิม ในปี พ.ศ. 2452 ใช้ชื่อว่า องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ต่อมา ในปี พ.ศ. 2512 เปลี่ยนเป็นหน่วยงานอิสระสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี และปี พ.ศ. 2522 ได้รับการเปลี่ยนฐานะเป็นการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (Tourism Authority of Thailand: TAT หรือ ททท.) (ดังภาพที่ 2.2) มีฐานะเป็นองค์การของรัฐ การบริหารดำเนินไปตามระเบียบแบบแผนของทางราชการเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเงินและงบประมาณ ตามพระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยปี พ.ศ. 2522 ได้อำนวยความสะดวกให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมีอิสระในการปฏิบัติงานเป็นอันมาก ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารงานของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเพราะการส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นลักษณะงานระดับชาติจำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความคล่องตัวฉับไวในการดำเนินงานเป็นประการสำคัญ กระทั่งปี พ.ศ. 2545 ได้เพิ่มกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาขึ้นมา นับแต่นั้นมาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยก็ขึ้นตรงต่อกระทรวงดังกล่าวจนถึงปัจจุบัน

โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมีหน้าที่ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางต่อเนื่องทำให้เกิดอาชีพและรายได้รวมทั้งมีหน้าที่ในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว ทั้งนี้ การจัดตั้งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (ฉันทิช วรรณธอม, 2551)

- 1) ส่งเสริมการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ตลอดจนการประกอบอาชีพของคนไทยในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
- 2) เผยแพร่ประเทศไทยในด้านความงามของธรรมชาติ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม การกีฬา และวิวัฒนาการของเทคโนโลยี ตลอดจนกิจการอย่างอื่นอันจะเป็นการชักจูงให้มีการเดินทางท่องเที่ยว เช่น การโฆษณาการท่องเที่ยวของประเทศไทย
- 3) อำนวยความสะดวกและความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว เช่น การประชาสัมพันธ์ด้านความปลอดภัย
- 4) ส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความเป็นมิตรไมตรีระหว่างประชาชนและระหว่างประเทศโดยอาศัยการท่องเที่ยว
- 5) ริเริ่มให้มีพัฒนาการท่องเที่ยวและการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว

โดยสำนักงานใหญ่ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยตั้งอยู่เลขที่ 1600 ถนนเพชรบุรี แขวงมักกะสัน เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร 10400 อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยยังมีสำนักงานสาขาตามจังหวัดต่าง ๆ และสำนักงานสาขาในต่างประเทศอีกเป็นจำนวนมาก

จากข้อมูลการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางอย่างต่อเนื่องและมีส่วนสำคัญที่ช่วยทำให้เกิดอาชีพและสร้างรายได้ ตลอดจนมีหน้าที่ส่งเสริมในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวด้วย

2.3 กรมการท่องเที่ยว (Department of Tourism)

ภาพที่ 2.3 กรมการท่องเที่ยว

ที่มา: <http://www.tourism.go.th/2010/th/home/index.php> (2565)

กรมการท่องเที่ยว (ดังภาพที่ 2.3) เป็นหน่วยงานของรัฐในสังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 มาตรา 5 หมวด 5 ตั้งแต่วันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2545 โดยกรมการท่องเที่ยวมีภารกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในการพัฒนามาตรฐานการบริการด้านการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งการสนับสนุนการประกอบธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ให้อยู่ในระดับมาตรฐานเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมเพื่อก่อให้เกิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ซึ่งเดิมเป็นภารกิจของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและได้ถ่ายโอนมาให้กรมการท่องเที่ยวตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 ประกอบกับกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา พ.ศ. 2545 นอกจากนี้ กรมการท่องเที่ยวยังรับโอนงานพัฒนาและสนับสนุนกิจการภาพยนตร์มาจากกรมประชาสัมพันธ์ด้วย โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ (กรมการท่องเที่ยว, 2565)

- 1) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย รวบรวมข้อมูลสถิติด้านการท่องเที่ยว และแนวทางการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ เช่น ข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย
- 2) จัดทำแผนพัฒนาบริการการท่องเที่ยวรวมทั้งประสานส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามแผนที่กำหนด

จากข้อมูลกรมการท่องเที่ยวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า กรมการท่องเที่ยวเป็นหน่วยงานของรัฐในสังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มีหน้าที่ในการพัฒนามาตรฐานการบริการด้านการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวรวมทั้งการสนับสนุนการประกอบธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ให้อยู่ในระดับมาตรฐาน

2.4 การท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย (Airports of Thailand Public Company Limited)

บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)
Airports of Thailand Public Company Limited

ภาพที่ 2.4 การท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย
ที่มา: <https://www.airportthai.co.th/th/> (2563)

บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) หรือ ทอท. (Airports of Thailand Public Company Limited) เริ่มดำเนินการกิจการโดยใช้ชื่อว่าการท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย (Airports Authority of Thailand) (ดังภาพที่ 2.4) เป็นรัฐวิสาหกิจในความดูแลของกระทรวงคมนาคมเป็นองค์กรบริหารงานท่าอากาศยานระดับแห่งชาติของไทยและมีกระทรวงการคลังถือหุ้นร้อยละ 70 โดยท่าอากาศยานจะมีภาระหน้าที่หลักในการดำเนินงาน 4 ประการ เช่น (ฉันทิช วรรณถนอม, 2551)

- 1) กิจการจัดตั้งสนามบินหรือที่ขึ้นลงชั่วคราวของอากาศยาน
- 2) การจัดตั้งเครื่องอำนวยความสะดวกในการเดินอากาศ
- 3) การให้บริการทางอากาศ เช่น การขนส่งผู้โดยสาร
- 4) อำนวยความสะดวกในการเดินทางให้บริการในด้านต่าง ๆ อันเนื่องจากการเดินทางด้วยอากาศยาน เช่น บริการรับส่งผู้โดยสาร สินค้าพัสดุภัณฑ์และลูกจ้างของผู้ประกอบธุรกิจ ตลอดจนการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกอันเกี่ยวกับหรือต่อเนื่องกับกิจการดังกล่าว เช่น ร้านสินค้าปลอดภาษี ห้องพักผู้โดยสาร ไปรษณีย์ โทรคมนาคม โทรศัพท์สาธารณะ โทรศัพท์ระหว่างประเทศ ห้องละหมาด ร้านอาหาร ธนาคารและแลกเปลี่ยนเงินตรา บริการทางการแพทย์ การสำรองห้องพัก แพ้กเกจท่องเที่ยว รถรับส่งผู้โดยสาร ถ่ายรูปด่วน เคาน์เตอร์ตรวจบัตรโดยสาร เคาน์เตอร์ตรวจคนเข้าเมือง เคาน์เตอร์ศุลกากร สายพานรับส่งกระเป๋าสัมภาระห้องรับรองพิเศษ เป็นต้น

จากข้อมูลการท่าอากาศยานแห่งประเทศไทยข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การท่าอากาศยานแห่งประเทศไทยมีหน้าที่หลัก คือ 1. กิจการจัดตั้งสนามบินหรือที่ขึ้นลงชั่วคราวของอากาศยาน 2. การจัดตั้งเครื่องอำนวยความสะดวกในการเดินอากาศ 3. การให้บริการทางอากาศ 4. อำนวยความสะดวกในการเดินทางให้บริการในด้านต่าง ๆ

2.5 สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง (Immigration Bureau)

ภาพที่ 2.5 สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง

ที่มา: <https://www.immigration.go.th/> (2563)

สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง (ดังภาพที่ 2.5) เป็นหน่วยงานของรัฐในสังกัดของสำนักงานตำรวจแห่งชาติและเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการควบคุมบุคคลและยานพาหนะของคนต่างด้าวที่เข้าหรือออกจากราชอาณาจักรไทยเปรียบเสมือนประตูของประเทศ รวมถึงการควบคุมและกำกับดูแลคนต่างด้าวที่เข้ามาในราชอาณาจักร โดยส่งเจ้าหน้าที่ ณ ด่านขาเข้า เช่น ที่ท่าอากาศยานและด่านตรวจคนเข้าเมืองตามจังหวัดชายแดน เพื่อทำหน้าที่ ณ จุดเข้าเมืองในการตรวจหนังสือเดินทาง (Visa on Arrival) หรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางของคนต่างด้าว ว่าเป็นเอกสารหนังสือเดินทางที่ถูกต้องและผ่านการตรวจลงตราจากสถานทูตหรือกงสุลไทยในต่างประเทศมาแล้ว หรือได้รับการยกเว้นการตรวจลงตราเป็นกรณีพิเศษโดยประสานกับกองหนังสือเดินทางกระทรวงการต่างประเทศ นอกจากนี้ สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองยังรับผิดชอบเรื่องการติดตั้งเครื่องอ่านบาร์โค้ดหนังสือเดินทางเพื่อเพิ่มความสะดวกรวดเร็ว การจัดให้มีเจ้าหน้าที่ตรวจหนังสือเดินทางที่เพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยว การจัดระบบแยกตรวจหนังสือเดินทางระหว่างนักท่องเที่ยวที่มากับบริษัททัวร์และผู้ที่มาเอง เพื่อลดขั้นตอนและเวลาและยังต้องปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่มีในพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ซึ่งมีหลักการสำคัญ ๆ ดังนี้ (ฉันทิช วรณณอม, 2551)

- 1) กำจัดคนต่างด้าวบางประเภทที่มีลักษณะเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้เข้ามาในราชอาณาจักร
- 2) จำกัดจำนวนคนต่างด้าวแต่ละสัญชาติที่จะเข้ามามีถิ่นที่อยู่ถาวรในราชอาณาจักร (โควตาคนเข้าเมือง)
- 3) กำหนดมาตรการควบคุมตรวจตราการเดินทางเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักร
- 4) กำหนดแนวทางและระเบียบการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวและนักลงทุนในประเทศไทยตามนโยบายของรัฐบาล

จากข้อมูลสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเป็นหน่วยงานในสังกัดของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีหน้าที่ในการควบคุมและกำกับดูแลคนต่างด้าวที่เข้ามาใน

ราชอาณาจักร รวมทั้งควบคุมบุคคลและยานพาหนะของคนต่างด้าวที่เข้าหรือออกจากราชอาณาจักรไทยณ ด่านขาเข้า

2.6 กรมศุลกากร (Thai Customs)

ภาพที่ 2.6 กรมศุลกากร

ที่มา: <http://www.customs.go.th/> (2563)

กรมศุลกากร (ดังภาพที่ 2.6) เป็นหน่วยงานระดับกรมของรัฐในสังกัดกระทรวงการคลัง มีหน้าที่ควบคุมการนำเข้าและส่งออกสินค้าในประเทศ โดยมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดเก็บรายได้ในรูปแบบของภาษีนำเข้าและส่งออกระหว่างประเทศและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ตามกฎหมายระเบียบศุลกากรและกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ อีกทั้งมีหน้าที่ในการป้องกัน ควบคุม และต่อสู้กับการลักลอบนำเข้าและการหลีกเลี่ยงภาษี รวมทั้งการเข้าและออก ตลอดจนกำหนดมาตรการภาษีเพื่อส่งเสริมการส่งออกและการจัดเก็บภาษีในนามของหน่วยงานของรัฐอื่น ๆ เช่น กรมสรรพากร กรมสรรพสามิต และกระทรวงมหาดไทย โดยจะมีศุลกากรประจำตามจุดเข้าออกประเทศ ดังนั้น หน้าที่ของกรมศุลกากร มีดังนี้ (ฉันทิช วรณณอม, 2551)

- 1) จัดเก็บอากรขาเข้าและขาออก เช่น ภาษีสินค้านำเข้าและส่งออก
- 2) ป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรและหลีกเลี่ยงข้อห้ามและข้อจำกัด
- 3) ควบคุมของที่นำเข้าและส่งออก
- 4) เสนอนโยบายจัดเก็บภาษีอากรตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศ
- 5) รวบรวมและเผยแพร่สถิติของนำเข้าและส่งออกของประเทศ สถิติรายได้ภาษีอากรและสถิติอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 6) ติดต่อและประสานงานกับศุลกากรต่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศ เพื่อประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนข่าวสารวิชาการและความร่วมมือในด้านการป้องกันและปราบปราม

จากข้อมูลกรมศุลกากรข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า กรมศุลกากรมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดเก็บรายได้ในรูปแบบของภาษีนำเข้าและส่งออกระหว่างประเทศ รวมทั้งมีหน้าที่ในการป้องกัน ควบคุม และต่อสู้กับการลักลอบนำเข้าและการหลีกเลี่ยงภาษี ตลอดจนกำหนดมาตรการภาษีเพื่อส่งเสริมการส่งออกและการจัดเก็บภาษีในนามของหน่วยงานของรัฐอื่น ๆ

2.7 กองบัญชาการตำรวจท่องเที่ยว (Tourist Police)

ภาพที่ 2.7 กองบัญชาการตำรวจท่องเที่ยว

ที่มา: <https://www.egov.go.th/th/government-agency/299/> (2563)

กองบัญชาการตำรวจท่องเที่ยว (ดังภาพที่ 2.7) เป็นส่วนราชการในสังกัดกรมตำรวจ ซึ่งภายหลังเปลี่ยนเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการ กรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย (ฉบับที่ 17) พ.ศ. 2534 มีนโยบายหลักที่สำคัญดังนี้ (ฉันทิช วรรณภณอม, 2551)

- 1) สร้างภาพพจน์และชื่อเสียงของตำรวจท่องเที่ยวให้เป็นที่ยอมรับเชื่อถือและเกิดความศรัทธาของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศตลอดจนประชาชนทั่วไป
- 2) สร้างความเข้าใจอันดีในกลุ่มธุรกิจการท่องเที่ยวให้ตระหนักถึงความสำคัญในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติด้านการท่องเที่ยวและให้เกิดความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม
- 3) สร้างสำนึก ความสามัคคีในหมู่คณะ ผนึกกำลังตำรวจท่องเที่ยวให้ร่วมมือร่วมใจกันในการปฏิบัติหน้าที่ราชการไปในทิศทางที่ถูกต้อง โดยมีน้ำหนึ่งใจเดียวกันในการให้บริการ อำนวยความสะดวก และให้การดูแลรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวเสมือนญาติมิตร
- 4) ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวในประเทศให้มีการท่องเที่ยวภายในประเทศมากขึ้น โดยประสานความร่วมมือกับภาครัฐและเอกชนเพื่อป้องกันและกำจัดการกระทำที่ไม่เป็นธรรมต่อนักท่องเที่ยวและมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกให้มีรูปแบบที่ทันสมัยอยู่เสมอ
- 5) สนับสนุนและพัฒนาการบริหารงานในหน่วยงานและบุคลากรให้มีการศึกษา มีความรู้เพิ่มเติมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดูแลบริการหน่วยงานเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ความรับผิดชอบของตำรวจท่องเที่ยว นอกเหนือจาก การรับแจ้งเหตุการณ์หรือคดีความจากนักท่องเที่ยวต่างชาติตามกฎหมายไทยแล้ว ภารกิจของตำรวจท่องเที่ยว คือ การให้ความช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก ความปลอดภัย และการคุ้มครองผลประโยชน์แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ สืบสวนสอบสวนป้องกันอาชญากรรม ดูแลความสงบเรียบร้อยสำหรับผู้มาเยือนทั่วราชอาณาจักร ตรวจเยี่ยมเยือนสถานที่ท่องเที่ยว ที่พัก และย่านธุรกิจบันเทิงทุกวัน มีรถนำเที่ยวแบบกลุ่มที่ได้รับอนุมัติหรือจำเป็นสำหรับนักท่องเที่ยวจำนวนมาก จัดหมายถึงผู้บัญชาการตำรวจท่องเที่ยวกรุงเทพมหานคร ในขบวนรถนำเที่ยวขนาดใหญ่ตำรวจท่องเที่ยวจะประสานงานกับตำรวจทางหลวงหรือหน่วยตำรวจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ตำรวจท่องเที่ยวยังมีเจ้าหน้าที่พลเรือนที่ทำหน้าที่ประสานงานด้านบริการข่าวสารข้อมูลและสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจท่องเที่ยวเรียกว่า “เจ้าหน้าที่ท่องเที่ยว” หรือ “Tourist Officer” ตำรวจท่องเที่ยวยังมีหน้าที่ดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว ให้บริการด้วยไมตรีจิต รักษาความปลอดภัยอย่างมีคุณภาพมาตรฐานพร้อมขจัดแก๊งหลอกลวงการเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยวเพื่อรักษาไว้ซึ่งชื่อเสียงของชาวไทย เพื่อเป็นปัจจัยให้นักท่องเที่ยวอยากกลับมาเที่ยวใหม่และนำพารายได้สู่ระบบเศรษฐกิจจนเป็นมรดกตกทอดถึงลูกหลานในประเทศไทยต่อไป

โดยมีคณะเทศก์หรือแผนกปฏิบัติการของบริษัทนำเที่ยว มีหน้าที่แจ้งข้อมูลเกี่ยวกับกำหนดการเดินทางท่องเที่ยวให้ตำรวจท่องเที่ยวทราบล่วงหน้า เพื่อจะได้ประสานงานให้หน่วยตรวจในพื้นที่ดำเนินการให้ความปลอดภัย ในกรณีที่นักท่องเที่ยวเป็นผู้เข้าพักคนสำคัญหรือนำเที่ยวเป็นขบวนใหญ่และระหว่างการปฏิบัติหน้าที่นำเที่ยว หากเกิดกรณีนักท่องเที่ยวประสบปัญหาด้านความปลอดภัยเกี่ยวกับทรัพย์สินหรือชีวิตหรือระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว มีคณะเทศก์ก็ต้องประสานงานติดต่อกับตำรวจท่องเที่ยวเพื่อขอคำแนะนำหรือขอความช่วยเหลือ

จากข้อมูลกองบังคับการตำรวจท่องเที่ยวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยวเป็นส่วนราชการในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการให้ความช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก ความปลอดภัย และการคุ้มครองผลประโยชน์แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ

2.8 สำนักพระราชวัง (Royal Office)

ภาพที่ 2.8 สำนักพระราชวัง

ที่มา: <https://www.royaloffice.th> (2564)

สำนักพระราชวัง (ดังภาพที่ 2.8) เป็นสถาบันอิสระที่ตั้งอยู่ในพระบรมมหาราชวังที่มีประวัติมายาวนาน มีอำนาจและหน้าที่ในการบริหารวังและดูแลทรัพย์สินและผลประโยชน์ของพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ นอกจากนี้ ยังทำหน้าที่ในการให้บริการประชาชนเข้าชมพระราชวังและราชสำนักบางแห่ง ตลอดจนมีการบริการนำเที่ยวโดยเสียค่าธรรมเนียมแรกเข้าและกำหนดการแต่งกายที่สุภาพ ตัวอย่างของพระราชวังที่เปิดให้ประชาชนทั่วไป เช่น วังบางปะอิน พระตำหนักภูพาน ราชนิเวศน์ เป็นต้น บริษัทนำเที่ยวหรือมัคคุเทศก์บางแห่งจะต้องขอเข้าพบเลขาธิการสำนักพระราชวังก่อนเข้าชม และในระหว่างการเยือนมัคคุเทศก์จะต้องแจ้งให้นักท่องเที่ยวทราบถึงหลักเกณฑ์การรักษาบริเวณพระราชวังที่เข้มงวด (ฉันทิช วรรณถนอม, 2551)

โดยในปัจจุบันได้มีการกำหนดให้มีส่วนราชการภายใต้สำนักพระราชวัง ดังนี้

- 1) ศาลาว่าการสำนักพระราชวัง ภายหลังเป็นกรมบังคับการสำนักพระราชวัง
- 2) กรมราชเลขาการในพระองค์
- 3) กรมกิจการในพระบรมวงศานุวงศ์
- 4) กรมมหาดเล็ก
- 5) กรมสนับสุนน
- 6) กรมกิจการพิเศษ
- 7) ส่วนราชการอื่นตามที่กำหนดโดยประกาศสำนักพระราชวัง

จากข้อมูลสำนักพระราชวังข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า สำนักพระราชวังมีหน้าที่ในการบริหารวังและดูแลทรัพย์สินและผลประโยชน์ของพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ ตลอดจนมีการให้บริการประชาชนในการเข้าชมในพระราชวังและราชสำนักบางแห่งได้ตามหลักเกณฑ์การรักษาบริเวณพระราชวังที่เข้มงวด

2.9 ศาลท่องเที่ยว (Tourist Court)

ในการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นไปตามหลักการเดียวกันกับคดีอาญาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยว เช่น การลักทรัพย์ การฉ้อโกงนักท่องเที่ยว การดำเนินคดีจะดำเนินและขึ้นศาลเหมือนคดีอาญาอื่น ๆ ข้อพิพาทระหว่างนักท่องเที่ยวและผู้ให้บริการท่องเที่ยวเป็นคดีแพ่งและขั้นตอนเหมือนกับคดีแพ่งอื่น ๆ หรือกรณีของผู้บริโภค กระบวนการก็จะเหมือนกับกรณีของผู้บริโภคในธุรกิจการผลิตหรือบริการอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวต่างชาติอาจไม่สามารถดำเนินคดีในประเทศไทยต่อไปได้ เนื่องจากการจำกัดระยะเวลาพำนักในประเทศไทย ทั้งนี้ ความล้มเหลวในการขอรับการเยียวยาทางกฎหมายจะส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์และส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของทั้งประเทศ ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐจึงได้มีความพยายามแก้ไขปัญหานี้เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งข้อจำกัดดังกล่าว จะเห็นได้จากกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้ลงนามบันทึกข้อตกลง (MOU) ว่าด้วยความร่วมมือในการพัฒนาระบบงานยุติธรรมและกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธินักท่องเที่ยวร่วมกับสำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสำนักงานอัยการสูงสุด โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้เกิดความยุติธรรมกับนักท่องเที่ยวหากเกิดคดีความโดยเฉพาะชาวต่างชาติ ซึ่งมีข้อจำกัดในเรื่องระยะเวลาการพำนักในประเทศไทยดังกล่าว โดยในชั้นแรกจะเปิด “ส่วนคดีท่องเที่ยว” ในศาลต่าง ๆ เช่น พัทยา ภูเก็ต สมุย เชียงใหม่ กระบี่ และศาลในกรุงเทพมหานคร เช่น ศาลแขวงดุสิตและศาลปทุมวัน ทั้งนี้ โดยเริ่มที่ศาลจังหวัดพัทยาคือแห่งแรก วัตถุประสงค์หลักในการเปิดไต่สวนคดีนักท่องเที่ยวก็คือ ข้อจำกัดด้านระยะเวลาการพำนักอยู่ในประเทศไทย ซึ่งหากดำเนินกระบวนการพิจารณาตามปกติก็จะใช้เวลานาน อาจจะให้นักท่องเที่ยวไม่สามารถฟ้องคดีได้และทำให้คดีนั้นขาดพยานหลักฐาน โดยเฉพาะพยานบุคคลซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติ (วัชรวิชัย วิทยาภรณ์, 2563)

จากข้อมูลศาลท่องเที่ยวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ศาลท่องเที่ยวมีหน้าที่หลักในการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้เกิดความยุติธรรมกับนักท่องเที่ยว ซึ่งอาจจะเป็นข้อพิพาทระหว่างนักท่องเที่ยวและผู้ให้บริการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวต่างชาติและผู้ให้บริการท่องเที่ยว โดยจะมีความเกี่ยวข้องและดำเนินงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ร่วมด้วย เช่น สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติและสำนักงานอัยการสูงสุด

2.10 สมาคมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและการโรงแรม

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีความสำคัญในระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยเป็นอย่างมาก ในปัจจุบันทั้งในแง่ของการสร้างงาน การกระจายความเจริญ การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน รวมไปถึงการค้าและการลงทุนนำมาซึ่งเงินตราต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีแนวโน้มการแข่งขันรุนแรงมากขึ้นทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ ซึ่งมาจากการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยต่าง ๆ เช่น พฤติกรรมนักท่องเที่ยว ความสามารถด้านเทคโนโลยี ความท้าทายทางด้านเศรษฐกิจ สถานการณ์สงคราม รวมไปถึงภาวะความปลอดภัยของโรคระบาด ดังนั้น การที่จะสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันได้นั้นอาจจะอาศัยปัจจัยส่วนหนึ่งมาจากการได้รับการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนามาตรฐานการบริการ

ด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำหรับสมาคมและองค์กรภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและการโรงแรมที่สำคัญ มีดังต่อไปนี้ (ฉันทข วรรณธอม, 2551), (วัชรวิชัย วิทยาภรณ์, 2563)

2.10.1 สมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว (Association of Thai Travel Agents: ATTA)

ภาพที่ 2.9 สมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว

ที่มา: <http://www.atta.or.th> (2564)

สมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว (ดังภาพที่ 2.9) เป็นที่รู้จักกันในนามว่า "ATTA" เป็นสมาคมภาคเอกชนที่ไม่แสวงหากำไร มีจุดมุ่งหมายส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยเพื่อประโยชน์ของสมาชิกและอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยเกิดขึ้นจากการรวมตัวกันของบริษัทนำเที่ยวเมื่อปี พ.ศ. 2511 เป็นหน่วยงานภาคเอกชนที่มีความสำคัญต่อภาคธุรกิจและธุรกิจนำเที่ยวที่เน้นนำเที่ยวหรือทำธุรกิจแบบ Inbound มีหน้าที่รณรงค์ให้ชาวไทยเห็นความสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จัดกิจกรรมให้ความรู้เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวซึ่งมีที่ทำการ 3 พื้นที่ด้วยกัน เช่น สำนักงานใหญ่สุรวงศ์ ท่าอากาศยานดอนเมือง และท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสมาคม ดังนี้

- 1) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบวิสาหกิจการท่องเที่ยว เช่น การตั้งค่าแผนการท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัดและสนับสนุนอุตสาหกรรมในความก้าวหน้า
- 2) ทำการวิจัยเกี่ยวกับการประกอบวิสาหกิจ แลกเปลี่ยน และเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ ตลอดจนข่าวสารอันเกี่ยวกับวิสาหกิจการท่องเที่ยว เช่น การฝึกอบรมและให้ความรู้แก่บุคลากรของสมาชิก
- 3) เพื่อคุ้มครองและส่งเสริมผลประโยชน์ร่วมกันของสมาชิก ตลอดจนประนีประนอมข้อพิพาทระหว่างสมาชิกกับบุคคลภายนอก

4) เพื่อสนับสนุนและร่วมมือกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและรัฐบาล ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อประโยชน์ของประเทศไทย เช่น ประสานงานกับทั้งภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

5) เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนมีความปรารถนาที่จะท่องเที่ยว

6) ทำความตกลงหรือวางระเบียบให้สมาชิกปฏิบัติหรืองดเว้นการปฏิบัติ เพื่อให้การประกอบวิสาหกิจการท่องเที่ยวได้ดำเนินไปโดยมีประสิทธิภาพเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน

7) เพื่อส่งเสริมการแข่งขันในการประกอบวิสาหกิจการท่องเที่ยวโดยไม่ผิดกฎหมาย ความสงบเรียบร้อย ศีลธรรมอันดีของประชาชนและมารยาททางการค้า

8) เพื่อแก้ไขอุปสรรคข้อขัดข้องต่าง ๆ รวมทั้งการเจรจาทำความตกลงกับบุคคลภายนอก เพื่อประโยชน์ร่วมกันในการประกอบวิสาหกิจการท่องเที่ยว

9) ส่งเสริมบริการท่องเที่ยวของสมาชิกให้เข้ามาตรฐานและปรับปรุงการท่องเที่ยวให้ได้ผลดียิ่งขึ้น เช่น การรณรงค์เพื่อสร้างความตระหนักมากขึ้นจากปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

10) ไม่ดำเนินการในทางการค้าหรือการเมืองอย่างใดทั้งสิ้น

นโยบายหลักของ ATTA เช่น (กุลวรา สุวรรณพิมล, 2556)

1) รณรงค์ให้ชาวไทยเห็นความสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวรวมทั้งในสถานศึกษาทุกระดับ เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีและความเป็นเจ้าบ้านที่ดี

2) รณรงค์ให้มีการกำหนดแผนการส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในทุกจังหวัด

3) ฝึกอบรมและให้ความรู้แก่สมาชิกเพื่อยกระดับและเพิ่มศักยภาพในการบริหารธุรกิจการเดินทาง

4) จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น การประชุมปฏิบัติการ

5) ประสานงานระหว่างภาครัฐบาลกับภาคเอกชนในการส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จัดให้มีเจ้าหน้าที่บริการประจำอยู่ ณ ท่าอากาศยานตลอด 24 ชั่วโมง เพื่อทำหน้าที่รับนักท่องเที่ยวที่ผ่านพิธีการตรวจคนเข้าเมืองแล้วมาส่งให้แก่ผู้ดูแลของบริษัทยานพาหนะที่เป็นสมาชิก

จากข้อมูลสมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว สามารถสรุปได้ว่า สมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยวเป็นหน่วยงานภาคเอกชนที่มีหน้าที่รณรงค์ให้ชาวไทยเห็นความสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เช่น รณรงค์ให้มีการกำหนดแผนการส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในทุกจังหวัด ฝึกอบรมและให้ความรู้ จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวประสานงานระหว่างภาครัฐบาลกับภาคเอกชนในการส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

2.10.2 สมาคมมัคคุเทศก์อาชีพแห่งประเทศไทย หรือ ส.ม.อ. (Professional Tourist Guide Association: PTGA)

ภาพที่ 2.10 สมาคมมัคคุเทศก์อาชีพแห่งประเทศไทย

ที่มา: <http://www.pgathaiguide.com/> (2564)

สมาคมมัคคุเทศก์อาชีพแห่งประเทศไทย (ดังภาพที่ 2.10) เป็นสถาบันเอกชนที่ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2518 เป็นศูนย์กลางมัคคุเทศก์มืออาชีพสำหรับสมาชิกในการพบปะและสื่อสาร ซึ่งได้รับการรับรองจากสมาคมมัคคุเทศก์มืออาชีพหรือการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โดยหน้าที่หลักของสมาคม คือ การเพิ่มความนิยมของมัคคุเทศก์มืออาชีพ รวมทั้งสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและความสามัคคีในหมู่สมาชิก 8 ประการ ดังนี้

- 1) ค้ำจุนสิทธิและผลประโยชน์อันชอบธรรมของมัคคุเทศก์
- 2) ยกระดับมาตรฐานและส่งเสริมวิทยฐานะแห่งอาชีพมัคคุเทศก์
- 3) ป้องกันและเผยแพร่ชื่อเสียงเกียรติคุณแห่งอาชีพมัคคุเทศก์
- 4) สนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวและเผยแพร่ข่าวสาร
- 5) จัดสวัสดิการระหว่างสมาชิก
- 6) ส่งเสริมความสามัคคีธรรมและภราดรภาพ
- 7) บำเพ็ญสาธารณประโยชน์
- 8) ส่งเสริมการกีฬาและบันเทิง ทั้งนี้ไม่เกี่ยวกับการเมือง

โดยสมาคมมัคคุเทศก์อาชีพแห่งประเทศไทยมีบทบาทและเป็นศูนย์กลางของการประสานงานเพื่อช่วยเหลือให้ความร่วมมือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในทุกด้านระหว่างสมาชิกและระหว่างภาคเอกชนกับภาครัฐ ทำหน้าที่เป็นผู้แทนของผู้อยู่ในวิชาชีพมัคคุเทศก์ในด้านต่าง ๆ โดยมีบทบาทดังนี้

1) งานด้านการพัฒนา ร่วมจัดอบรม สัมมนา ทั้งในด้านภาษาและเพิ่มพูนความรู้ด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ ให้กับมัคคุเทศก์เพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรในอาชีพเพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานด้านบริการที่ตีรวมทั้งการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว โดยร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นให้กับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน รวมทั้งการเข้าร่วมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่เสื่อมโทรมร่วมกับภาครัฐและเอกชน

2) งานด้านการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ เป็นองค์กรที่เป็นเครือข่ายให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ในการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์งานด้านตลาดต่าง ๆ ผ่านมัคคุเทศก์ทั่วไป รวมทั้งร่วมประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์และวารสารของสมาคม รวมทั้งเป็นทูตวัฒนธรรม และทูตการค้า ระหว่างประเทศในการชักชวนให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสวัฒนธรรม ประเพณี และสินค้าของประเทศอย่างเป็นรูปธรรม ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจและสนใจในสิ่งดี ๆ ของเมืองไทย และร่วมออกงานส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยส่งมัคคุเทศก์เฉพาะภาษาที่จะไป ณ ประเทศที่ใช้ภาษานั้นให้กับ ททท. หรือ กระทรวงต่าง ๆ อาทิ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เป็นต้น ที่มีคณะเดินทางเพื่อไปส่งเสริมการตลาด และเจรจาการค้าและการท่องเที่ยว เพื่อเป็นล่าม ประสานงาน และนำเสนอประเทศไทยงาน Road show ต่าง ๆ ทั้งภายในและต่างประเทศ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย

3) งานด้านการแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยว ช่วยเหลือภาครัฐและเอกชนในการร่วมมือแก้ไขปัญหา อาทิ การเข้าร่วมคณะทำงานปราบปรามและป้องกันการทำธุรกิจท่องเที่ยวที่ไม่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม ก่อให้เกิดภาพพจน์ที่ไม่ถูกต้องซึ่งมีผลกระทบต่อภาพลักษณ์การท่องเที่ยวไทยในทางลบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำทัวร์ศูนย์เหรียญ การหลอกลวงนักท่องเที่ยว เป็นต้น รวมทั้งการร่วมแก้ไขปัญหาเมื่อมีวิกฤติจากภัยธรรมชาติ เช่น สึนามิ ที่มัคคุเทศก์ได้นำมัคคุเทศก์ภาษาต่าง ๆ ไปให้บริการนักท่องเที่ยวที่ประสบปัญหา รวมทั้งล่าสุดในเหตุการณ์วิกฤติทางการเมืองอันเนื่องจากการปิดสนามบินนานาชาติดอนเมือง และสนามบินนานาชาติสุวรรณภูมิ ที่ได้ส่งมัคคุเทศก์อาสาสมัครภาษาต่าง ๆ ไปช่วยประสานงานกับ ททท. ในการอำนวยความสะดวกและสื่อภาษาต่างประเทศให้กับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ติดค้างไม่สามารถบินกลับประเทศได้

4) งานด้านความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ การรับเป็นวิทยากร และเข้าร่วมในการประชุม สัมมนา และบรรยายด้านวิชาการให้กับสถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง และร่วมกับสมาคมองค์กรต่าง ๆ ในการจัดทำโครงการ รวมทั้งการเข้าร่วมในคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงานต่าง ๆ ของภาครัฐและเอกชน ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยโดยตรงและโดยอ้อม

5) การเข้าเป็นสมาชิกสหพันธ์มัคคุเทศก์โลก (World Federation of Tourist Guide Associations-WFTGA) และสมาชิกร่วมก่อตั้งสมาคมมัคคุเทศก์อาเซียน (South East Asia Tourist Guides' Association-SEATGA) เพื่อเป็นผู้แทนมัคคุเทศก์ของประเทศ ในการเข้าไปร่วมเป็นสมาชิกนอกจากจะได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการร่วมสัมมนา อบรมความรู้ ทักษะ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงานของมัคคุเทศก์ระดับสากลในด้านต่าง ๆ แล้ว ยังได้รับความร่วมมือในอีกหลายมิติทั้งระดับภูมิภาค และนานาชาติ

อีกทั้งยังเป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ประเทศไทย รวมถึงการที่จะเสนอแนะให้มีการจัดการประชุม มัคคุเทศก์โลก (Biennial International Convention of WFTGA) ที่ประเทศไทยในอนาคต ซึ่งจะเป็นการ ส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวของไทยให้แพร่หลายทั่วโลกยิ่ง ๆ ขึ้น

6) การร่วมจัดตั้ง “สมาพันธ์สมาคมเครือข่ายท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย” (Federation of Thailand Tourism Network Associations) ประกอบด้วยสมาชิก 11 องค์กร ได้แก่ 1. สมาคมผู้ประกอบการนำเที่ยวไทย 2. สมาคมส่งเสริมธุรกิจท่องเที่ยวไทย 3. สมาคมผู้ประกอบการท่องเที่ยวไทย ระหว่างประเทศ 4. สมาคมเรือไทย 5. สมาคมรถโดยสารไม่ประจำทาง 6. สมาคมมัคคุเทศก์อาชีพแห่งประเทศไทย 7. สมาคมสหพันธ์ท่องเที่ยวภาคเหนือ 8. สมาคมสวนสนุกและสวนพักผ่อนหย่อนใจ 9. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร และ 10. ศูนย์ประสานงานสื่อมวลชนเพื่อการท่องเที่ยวและ สิ่งแวดล้อม 11. สมาคมผู้ประกอบการสปาไทย ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการเป็นเอกภาพในภาคเอกชน และประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ให้ได้มาตรฐานอย่างมีคุณภาพในบริการและความปลอดภัย โดยทำให้เกิดเครือข่ายเพื่อเชื่อมโยงการทำงาน ในลักษณะการรวมกลุ่มสมาคม ชมรม ด้านอุตสาหกรรมบริการท่องเที่ยวต่าง ๆ เพื่อดำเนินกิจกรรม ด้านการพัฒนาศูนย์กลาง การตลาด และการบริการท่องเที่ยวร่วมกัน รวมทั้งการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและ การถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยี ข้อมูล สถิติ ด้านการท่องเที่ยวต่อกัน เพื่อเพิ่มศักยภาพ ความเข้มแข็งต่อ กลุ่มสมาคม ชมรม ที่เป็นพันธมิตร และยกระดับผู้ประกอบการวิสาหกิจเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการที่จะ แข่งขันกับผู้ประกอบการต่างชาติทั้งตลาดภายในและต่างประเทศ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยเฉพาะ อย่างยิ่งการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้วยการดูแล อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรม และความเป็นไทย รวมทั้งการร่วมสร้างภูมิคุ้มกันด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

7) การจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์มัคคุเทศก์อาชีพแห่งประเทศไทย จำกัด ได้ก่อตั้งและ จัดทะเบียนเมื่อวันที่ 27 กันยายน 2553 เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของบรรดาสมาชิก โดยวิธีช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักสหกรณ์ ให้บริการทางการเงินแก่สมาชิก และจัดหาทุน และบริการเงินกู้เพื่อการประกอบอาชีพและการดำรงชีพ รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของสมาชิก รวมทั้งการเข้าเป็นสมาชิกสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์สหกรณ์ออมทรัพย์ เพื่อเป็นสวัสดิการของ สหกรณ์ และของสมาชิก

8) การมีผู้แทนร่วมเป็นคณะกรรมการ อนุกรรมการ และคณะทำงานในภาครัฐและเอกชน ต่าง ๆ

จากข้อมูลสมาคมมัคคุเทศก์อาชีพแห่งประเทศไทย สามารถสรุปได้ว่า สมาคมมัคคุเทศก์ อาชีพแห่งประเทศไทยมีหน้าที่หลักในการเพิ่มความนิยมของมัคคุเทศก์มืออาชีพ รวมทั้งสนับสนุนและส่งเสริม อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและความสามัคคีในหมู่สมาชิกในหลายประการ

2.10.3 สมาคมส่งเสริมการประชุมนานาชาติ (Thailand Incentive and Convention Association: TICA)

ภาพที่ 2.11 สมาคมส่งเสริมการประชุมนานาชาติ

ที่มา: <https://www.tica.or.th> (2564)

สมาคมส่งเสริมการประชุมนานาชาติ (ดังภาพที่ 2.11) เป็นสมาคมที่ส่งเสริมธุรกิจเกี่ยวกับการให้บริการแก่ผู้จัดการประชุมและนิทรรศการระดับนานาชาติ และส่งเสริมการเผยแพร่ประเทศไทยสู่สายตาต่างประเทศ โดยการเชิญองค์กรต่าง ๆ และสถาบันต่างประเทศเลือกประเทศไทยเป็นสถานที่จัดการประชุมและนิทรรศการระดับนานาชาติเพื่อให้มีผู้แสดงสินค้าจำนวนมากเกิดขึ้นที่ประเทศไทย โดยเป็นสถาบันเอกชนที่จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2527 และมีสมาชิกจากบริษัทเอกชนทุกสาขาอาชีพ รวมทั้งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เพื่อเปิดโอกาสให้บริษัทเอกชนทุกสาขาได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการจัดประชุมระดับนานาชาติ ส่งเสริมความเข้าใจและเพิ่มการแลกเปลี่ยนความรู้ในประเทศไทย

นอกจากนี้ ยังมีสมาคมการท่องเที่ยวเอกชนระดับภูมิภาคอีกด้วย ในการส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวและสถานที่ท่องเที่ยวในภูมิภาค เช่น สมาคมการท่องเที่ยวภาคเหนือ สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวเมืองพัทยา สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต และสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวสงขลา เป็นต้น ต่อมาได้ก่อตั้งสมาคมเหล่านี้ขึ้นเป็น "สหพันธ์ธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดไทย" ในปี พ.ศ. 2527 เพื่อแก้ปัญหาอุปสรรคที่คล้ายคลึงกันหรือทับซ้อนกันในการพัฒนาการท่องเที่ยวในภูมิภาคต่าง ๆ เช่น การคมนาคมขนส่ง การสื่อสาร ความมั่นคง เป็นต้น เพื่อดำเนินการและแก้ไขปัญหาเพิ่มเติมอย่างรวดเร็ว โดยมีวัตถุประสงค์ 6 ประการคือ

- 1) เพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมการท่องเที่ยว
- 2) เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในส่วนภูมิภาค
- 3) เพื่อประสานงานกับภาครัฐบาล ภาคเอกชน และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการวางแผนการพัฒนา และส่งเสริม ตลอดจนการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคทางการท่องเที่ยวในส่วนภูมิภาค
- 4) เพื่อส่งเสริมมาตรฐานการบริการท่องเที่ยวในส่วนภูมิภาคให้เป็นที่ยอมรับและประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักของตลาดการท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ
- 5) เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีและแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นและข่าวสารระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวในส่วนภูมิภาค
- 6) เพื่อหารายได้นำไปใช้จ่ายเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในส่วนภูมิภาค

จากข้อมูลสมาคมส่งเสริมการประชุมนานาชาติ สามารถสรุปได้ว่า สมาคมส่งเสริมการประชุมนานาชาติเป็นสถาบันเอกชนที่ทำหน้าที่ในการส่งเสริมธุรกิจเกี่ยวกับการให้บริการแก่ผู้จัดการประชุมและนิทรรศการระดับนานาชาติ โดยมีสมาชิกจากบริษัทเอกชนทุกสาขาอาชีพในการเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมความเข้าใจและเพิ่มการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน

2.10.4 สมาคมโรงแรมไทย (Thai Hotels Association: TA)

ภาพที่ 2.12 สมาคมโรงแรมไทย

ที่มา: <http://www.thaihotels.org> (2564)

สมาคมโรงแรมไทย (ดังภาพที่ 2.12) เป็นองค์กรที่ส่งเสริมธุรกิจโรงแรม สร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันระหว่างสมาชิก แลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นทางวิชาการ ปกป้อง ส่งเสริม และรักษาผลประโยชน์ร่วมกัน และประสานงานกับภาครัฐและเอกชนเพื่อก้าวไปสู่เป้าหมายร่วมกัน สมาคมได้กำหนดนโยบายการบริหารสมาคมโดยประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการจัดการและการพัฒนาความสามารถ และปรับปรุงคุณภาพและระดับการให้บริการ เป็นองค์กรเอกชนที่จัดตั้งขึ้นและจดทะเบียนเป็นสมาคมเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2506 เดิมชื่อ สมาคมโรงแรมเพื่อนักทัศนาจรแห่งประเทศไทย (Thai Hotels Association for Tourist) ต่อมาจึงเปลี่ยนเป็นสมาคมโรงแรมไทยเมื่อปี พ.ศ. 2511 เป็นสมาคมอุตสาหกรรมภายใต้กระทรวงพาณิชย์ โดยสมาคมจะมีสมาชิก คือนิติบุคคลที่ประกอบกิจการโรงแรม ซึ่งได้จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย ทำหน้าที่ส่งเสริมดำเนินกิจการโรงแรมอย่างมีประสิทธิภาพ โดยจะมีสมาชิกอยู่ 3 ประเภท คือ

- 1) สมาชิกสามัญ เช่น นิติบุคคลที่ประกอบกิจการโรงแรมซึ่งได้จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย
- 2) สมาชิกสมทบ เช่น บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่ประกอบกิจการหรือมีส่วนส่งเสริมเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวรวมทั้งโรงแรมที่อยู่ในระหว่างการก่อสร้าง

3) สมาชิกกิตติมศักดิ์ เช่น บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่มีอุปการคุณแก่สมาคม ซึ่งคณะกรรมการของสมาคมมีมติให้เชิญเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์และบุคคลนั้นตอบรับคำเชิญ

โดยวัตถุประสงค์ของสมาคมโรงแรมไทยมี 15 ข้อ ดังนี้

- 1) ส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจประเภทที่เกี่ยวกับโรงแรมหรือกิจการโรงแรมและการท่องเที่ยว
- 2) ส่งเสริมและสร้างความร่วมมืออันดีระหว่างสมาชิกทั้งหลายของสมาคม
- 3) สนับสนุนและช่วยเหลือสมาชิกแก้ไขอุปสรรคข้อขัดข้องต่าง ๆ รวมทั้งเจรจาทำความตกลงกับบุคคลภายนอกเพื่อประโยชน์ร่วมกันในการประกอบวิสาหกิจของสมาชิก
- 4) ประสานความสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นซึ่งกันและกันในทางวิชาการ ตลอดจนข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับกิจกรรมโรงแรมและการท่องเที่ยว
- 5) ค้ำครองส่งเสริมและรักษาผลประโยชน์ร่วมกัน
- 6) ร่วมมือและประสานงานกับภาครัฐบาลและเอกชน เช่น องค์กรสมาคม บริษัท คณะบุคคลหรือบุคคลใด ๆ ในเมื่อสมาคมเห็นว่าการร่วมมือดังกล่าวจะเป็นการช่วยเหลือหรืออำนวยความสะดวกในการบรรลุวัตถุประสงค์ของสมาคม
- 7) เผยแพร่และประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสมาคม ตลอดจนข่าวสารอันเกี่ยวกับธุรกิจโรงแรมและการท่องเที่ยว
- 8) ดำเนินการส่งเสริมการจัดให้มีการอบรมสัมมนาในงานด้านกิจการโรงแรมและธุรกิจประเภทอื่นที่เกี่ยวข้องกับกิจการโรงแรมรวมทั้งกิจการท่องเที่ยว
- 9) ดำเนินการทางธุรกิจเพื่อส่งเสริมหรือเพิ่มพูนผลประโยชน์ให้แก่สมาชิก
- 10) ชี้แจงและเสนอแนะให้รัฐบาลได้เข้าใจและช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวตลอดจนอุปสรรคต่าง ๆ อันมีต่อกิจการโรงแรมและธุรกิจประเภทอื่นที่เกี่ยวข้องกับกิจการโรงแรมและการท่องเที่ยว
- 11) ร่วมมือกับรัฐบาลในการส่งเสริมการทำธุรกิจโรงแรมให้อยู่ในมาตรฐานที่ดีและสอดคล้องกับนโยบายของทางราชการ
- 12) ทำความตกลงหรือวางระเบียบให้สมาชิกปฏิบัติหรืองดเว้นการปฏิบัติ เพื่อให้การประกอบวิสาหกิจของสมาชิกได้ดำเนินการไปด้วยความเรียบร้อย
- 13) ประนีประนอมข้อพิพาทระหว่างสมาชิกหรือระหว่างสมาชิกกับบุคคลภายนอกในการประกอบวิสาหกิจ
- 14) จัดให้มีการส่งเสริมการขายทั้งในและนอกประเทศ
- 15) ร่วมกระทำการหรือบริจาคเพื่อการกุศลเพื่อสาธารณะประโยชน์หรือเพื่อความมั่นคงของชาติ

จากข้อมูลสมาคมโรงแรมไทย สามารถสรุปได้ว่า สมาคมโรงแรมไทยเป็นองค์กรที่ส่งเสริมธุรกิจโรงแรมโดยทำการแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นทางวิชาการ ปกป้อง ส่งเสริม และรักษา

ผลประโยชน์ร่วมกัน รวมทั้งประสานงานกับภาครัฐและเอกชนเพื่อก้าวไปสู่เป้าหมายและปรับปรุงคุณภาพและระดับการให้บริการร่วมกัน

2.10.5 สมาคมการค้าด้านการท่องเที่ยว (Tourism Trade Association)

ภาพที่ 2.13 สมาคมการค้าด้านการท่องเที่ยว

ที่มา: <https://moc.go.th/> (2564)

สมาคมการค้าด้านการท่องเที่ยว (ดังภาพที่ 2.13) เป็นสมาคมภาคเอกชนที่รวมผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและเป็นองค์กรการท่องเที่ยวที่ไม่แสวงหาผลกำไรแต่เป้าหมาย คือ การสนับสนุนการดำเนินธุรกิจของสมาชิก ทั้งนี้อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ. 2509 และพระราชบัญญัติสมาคมการค้า (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2509 โดยมีหลักกฎหมายที่สำคัญเกี่ยวกับการจัดตั้งและการดำเนินงานของสมาคมการค้าด้านการท่องเที่ยว ดังนี้

1) ความหมายของสมาคมการค้า

สมาคมการค้า หมายความว่า สถาบันที่ก่อตั้งผู้ประกอบการจำนวนมากขึ้นเพื่อส่งเสริมธุรกิจของวิสาหกิจ มิใช่เพื่อกำไรหรือแบ่งรายได้

ผู้ประกอบการวิสาหกิจ หมายความว่า ผู้ประกอบธุรกิจพาณิชยกรรม อุตสาหกรรม การเงิน และให้หมายความรวมถึงผู้ประกอบการธุรกิจทางเศรษฐกิจอื่น ตามที่รัฐมนตรีกำหนดในกฎกระทรวงด้วย

จากนิยามความหมายของสมาคมการค้าและผู้ประกอบวิสาหกิจดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ เช่น ผู้ประกอบธุรกิจโรงแรม ธุรกิจจัดนำเที่ยว ธุรกิจตัวแทนท่องเที่ยว ธุรกิจการขนส่ง รวมทั้งธุรกิจสิ่งที่เกี่ยวข้อง เช่น ธุรกิจการค้าของที่ระลึกและสินค้าสำหรับนักท่องเที่ยวก็สามารถจัดอยู่ในความหมายของผู้ประกอบวิสาหกิจอันอาจร่วมกันจัดตั้งสมาคมการค้า (วัชรวิชัย วิทยาภรณ์, 2563)

2) การจดทะเบียนสมาคมการค้า

ผู้ประกอบการกิจการด้านการท่องเที่ยวที่ประสงค์จะตกลงกันจัดตั้งองค์กรเพื่อส่งเสริมการประกอบธุรกิจท่องเที่ยวจะต้องจัดตั้งองค์กรในลักษณะของสมาคมการค้าและจะต้องจดทะเบียนตามกฎหมาย โดยการจดทะเบียนมี 2 กรณี คือ

(1) กรณีสำนักงานของสมาคมการค้าตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร สามารถจดทะเบียนได้ที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ คือ ส่วนจดทะเบียนสมาคมการค้าและหอการค้า กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

(2) กรณีสำนักงานของสมาคมการค้าตั้งอยู่ในจังหวัดอื่น ๆ สามารถจดทะเบียนได้ที่สำนักงานทะเบียนสมาคมการค้าประจำจังหวัด คือ สำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดที่สำนักงานของสมาคมการค้าตั้งอยู่

การจดทะเบียนสมาคมการค้าที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวจะต้องมีผู้เริ่มก่อการจัดตั้งอย่างน้อย 3 คน ต้องเป็นบุคคลธรรมดาแล้วเป็นผู้ประกอบวิชาชีพประเภทเดียวกันหรือวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกัน โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการส่งเสริมการประกอบวิชาชีพนั้น

เมื่อนายทะเบียนได้รับคำขอตั้งสมาคมการค้าและทำการพิจารณาเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อบังคับของสมาคมการค้า หากนายทะเบียนเห็นว่าข้อบังคับไม่ขัดต่อกฎหมาย ไม่เป็นภัยต่อเศรษฐกิจความมั่นคงของประเทศหรือต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และผู้เริ่มก่อการจัดตั้งเป็นผู้ซึ่งมีความประพฤติดี นายทะเบียนจะส่งอนุญาตให้ออกใบอนุญาตสมาคมการค้าให้แก่ผู้ขออนุญาต ซึ่งจะส่งผลทางกฎหมายให้สมาคมการค้าที่ได้รับการอนุญาตมีฐานะเป็นนิติบุคคลและมีสิทธิและหน้าที่ตามที่พระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ. 2509 กำหนดไว้ โดยอธิบายเป็นหัวข้อย่อต่อไปนี้ 2 กรณี คือ ขอบเขตการดำเนินกิจการที่กฎหมายอนุญาตให้ทำได้และข้อจำกัดในการดำเนินกิจการของสมาคมการค้าให้แก่ผู้ขออนุญาต พร้อมทั้งจดทะเบียนสมาคมการค้าให้ด้วย ซึ่งจะส่งผลทางกฎหมายให้สมาคมการค้าที่ได้รับการอนุญาตมีฐานะเป็นนิติบุคคลและมีสิทธิและหน้าที่ตามที่พระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ. 2509 กำหนดไว้

3) ขอบเขตการดำเนินกิจการของสมาคมการค้า

สมาคมการค้าที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยววันนั้น เมื่อจดทะเบียนแล้วสามารถดำเนินการในเรื่องดังต่อไปนี้

(1) ส่งเสริมการประกอบวิชาชีพประเภทที่อยู่ในวัตถุประสงค์

(2) สนับสนุนและช่วยเหลือสมาชิก แก่ไขอุปสรรคข้อขัดข้องต่าง ๆ รวมทั้งเจรจาทำข้อตกลงกับบุคคลภายนอกเพื่อประโยชน์ร่วมกัน ในการประกอบวิชาชีพประเภทที่อยู่ในวัตถุประสงค์ สอดส่องและติดตามความเคลื่อนไหวของตลาดการค้าทั้งภายในและภายนอกประเทศเกี่ยวกับสินค้าที่สมาชิกประกอบวิชาชีพเพื่อให้เป็นประโยชน์แก่การค้า การเงิน เศรษฐกิจหรือความมั่นคงของประเทศ

(3) ทำการวิจัยเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพ ประเภทที่อยู่ในวัตถุประสงค์ แลกเปลี่ยนและเผยแพร่ความรู้ในทางวิชาการ ตลอดจนข่าวสารการค้าอันเกี่ยวกับวิชาชีพนั้น ๆ

(4) ขอสถิติหรือเอกสารหรือขอทราบข้อมูลใด ๆ จากสมาชิกเกี่ยวกับการดำเนินวิสาหกิจประเภทที่อยู่ในวัตถุประสงค์ทั้งนี้ด้วยความยินยอมของสมาชิก

(5) ส่งเสริมคุณภาพของสินค้าที่ผลิตหรือจำหน่ายโดยผู้ประกอบการวิสาหกิจเป็นสมาชิกให้เข้ามาตรฐาน ตลอดจนวิจัยและปรับปรุงวิธีการผลิตและให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

(6) ร่วมมือกับรัฐบาลในการส่งเสริมการค้า อุตสาหกรรมการเงินหรือธุรกิจอื่นใดในทางเศรษฐกิจอันอยู่ในวัตถุประสงค์

(7) ส่งเสริมการผลิตเพื่อให้สินค้ามีปริมาณเพียงพอแก่ความต้องการของตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศ

(8) ทำข้อตกลงหรือวางระเบียบให้สมาชิกปฏิบัติหรืองดเว้นการปฏิบัติเพื่อการประกอบวิสาหกิจ ประเภทที่อยู่ในวัตถุประสงค์ได้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย

(9) ประนีประนอมข้อพิพาทระหว่างสมาชิกหรือระหว่างสมาชิกกับบุคคลภายนอกในการประกอบวิสาหกิจ

4) ข้อจำกัดการดำเนินกิจการของสมาคมการค้า

โดยหลักแล้วกฎหมายห้ามมิให้สมาคมการค้าแบ่งปันผลกำไรหรือรายได้ให้แก่สมาชิกหรือดำเนินการในทางการเมือง เนื่องจากวัตถุประสงค์ของกฎหมายต้องการให้สมาคมการค้ามีลักษณะเป็นองค์กรไม่แสวงหากำไร ซึ่งตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมการประกอบธุรกิจของสมาชิก

นอกจากนี้ กฎหมายยังกำหนดไม่ให้คณะกรรมการหรือสมาชิกของสมาคมการค้าทำการใด ๆ อันอาจเป็นภัยต่อเศรษฐกิจ ความมั่นคงของประเทศหรือต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งจะเห็นได้ว่าข้อห้ามดังกล่าวมีลักษณะเป็นข้อห้ามทั่วไปอย่างกว้างขวาง หากความปรากฏต่อนายทะเบียนสมาคมการค้าในการฝ่าฝืนข้อห้ามดังกล่าว นายทะเบียนมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือให้คณะกรรมการหรือสมาชิกระงับหรือจัดการแก้ไขการกระทำนั้นตามที่นายทะเบียนกำหนด หากสมาคมการค้าไม่ปฏิบัติตามคำสั่งทางกฎหมายให้อำนาจรัฐมนตรีสั่งให้เลิกสมาคมการค้านั้นได้

นอกจากข้อห้ามหลักดังกล่าวแล้วยังมีข้อห้ามอื่น ดังต่อไปนี้

(1) ประกอบวิสาหกิจโดยสมาคมการค้าตนเองหรือเข้าดำเนินการในการประกอบวิสาหกิจของสมาชิกหรือเข้ามามีส่วนถือหุ้น เป็นหุ้นส่วนหรือร่วมทุนในการประกอบวิสาหกิจกับบุคคลใด เว้นแต่เป็นการถือตราสารหนี้ หรือเข้าถือหุ้นในบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ที่มีผู้บริจาคหรือมอบให้แก่สมาคมการค้า

(2) ดำเนินการค้าด้วยประการใด ๆ ในอันที่จะกดราคาสินค้าหรือค่าบริการให้ตกต่ำเกินสมควรหรือทำให้ถูกเกินสมควรหรือทำให้เกิดปั่นป่วนเกี่ยวกับราคาสินค้าหรือค่าบริการ

(3) ให้เงินหรือให้กู้ยืมเงินแก่สมาชิกหรือบุคคลอื่นใด เว้นแต่เป็นการให้เพื่อการกุศลสาธารณะหรือตามหน้าที่แสดงธรรมหรือตามควรแก่อัธยาศัยในสังคมหรือเพื่อเป็นสวัสดิการพนักงานของสมาคมการค้า

(4) ดำเนินการด้วยประการใด ๆ เพื่อเพิ่ม ลด หรือกำกับปริมาณการผลิตปริมาณสินค้าที่จำหน่ายหรือบริการอื่นและการดำเนินการดังกล่าวนี้ เป็นผลเสียหายแก่ตลาดการค้าการเงินภายในหรือภายนอกประเทศหรือเศรษฐกิจของประเทศ

(5) ดำเนินการด้วยประการใด ๆ อันเป็นการทำลายการแข่งขันอันพึงมีตามปกติวิสัยของการประกอบวิสาหกิจ เว้นแต่จะเป็นการปฏิบัติตามนโยบายหรือระเบียบของทางราชการ

(6) ดำเนินการด้วยประการใด ๆ อันอาจเป็นภัยต่อเศรษฐกิจความมั่นคงของประเทศหรือต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

(7) กีดกันหรือขัดขวางมิให้ผู้ใดซึ่งมีคุณสมบัติที่จะเป็นสมาชิกได้ตามข้อบังคับของสมาคมการค้าเข้าเป็นสมาชิกหรือบังคับด้วยประการใด ๆ ให้เข้าเป็นสมาชิกโดยผู้นั้นไม่สมัครใจหรือให้สมาชิกออกจากสมาคมการค้าด้วยเจตนาอันไม่สุจริตหรือขัดต่อข้อบังคับของสมาคมการค้า

(8) เปิดเผยสถิติ เอกสารหรือข้อความอันเกี่ยวกับประโยชน์ส่วนได้เสียโดยเฉพาะของสมาชิกผู้ใด เว้นแต่จะได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากสมาชิกผู้นั้น

(9) ให้หรือยอมให้บุคคลอื่นที่ไม่ใช่กรรมการดำเนินกิจการในหน้าที่ของกรรมการเว้นแต่ผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมาย

หากสมาคมการค้าผู้กระทำการอันเป็นฝ่าฝืนข้อห้ามดังกล่าว รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้กรรมการทั้งคณะหรือเป็นรายบุคคลออกจากตำแหน่งได้ ในกรณีเช่นนี้ คณะกรรมการหรือกรรมการฉันทไม่มีสิทธิ์ที่จะเป็นกรรมการสมาคมการค้าอีกเว้นแต่จะพ้นกำหนด 3 ปีนับแต่วันที่ถูกรัฐมนตรีสั่งให้ออกจากตำแหน่ง นอกจากนี้ หากการฝ่าฝืนดังกล่าวเป็นการเสียหายอย่างร้ายแรง รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้เลิกสมาคมการค้านั้นได้

จากข้อมูลสมาคมการค้าด้านการท่องเที่ยว สามารถสรุปได้ว่า สมาคมการค้าด้านการท่องเที่ยวเป็นสถาบันที่ก่อตั้งผู้ประกอบการหลายรายเพื่อส่งเสริมธุรกิจของวิสาหกิจที่ไม่ใช่เพื่อการหากำไรหรือแบ่งรายได้ โดยมีขอบเขตที่สำคัญ เช่น ส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจประเภทที่อยู่ในวัตถุประสงค์ สนับสนุนและช่วยเหลือสมาชิก แก้ไขอุปสรรคข้อขัดข้องต่าง ๆ ประนีประนอมข้อพิพาทระหว่างสมาชิกหรือระหว่างสมาชิกกับบุคคลภายนอกในการประกอบวิสาหกิจ เป็นต้น

2.10.6 หอการค้าไทย (The Thai Chamber of Commerce)

ภาพที่ 2.14 หอการค้าไทย

ที่มา: <https://www.thaichamber.org> (2564)

หอการค้าไทย (ดังภาพที่ 2.14) เป็นสถาบันสื่อกลางที่ทำหน้าที่ส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจ และประสานงานระหว่างนักธุรกิจ พ่อค้า ภาคเอกชนกับภาครัฐบาลของไทย โดยมีกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับการ จัดตั้งและการดำเนินงานหอการค้า คือ พระราชบัญญัติ พ.ศ. 2509 ซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญของบทบาท หอการค้าไทยได้ ดังนี้

1) ความหมายของหอการค้า

หอการค้า หมายความว่า สถาบันที่บุคคลหลายคนจัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมการค้า การบริการ การประกอบวิชาชีพอิสระ อุตสาหกรรม เกษตรกรรม การเงินหรือเศรษฐกิจอันมิใช่เป็นการหาผล กำไรหรือรายได้แบ่งปันกัน

หอการค้ามี 4 ประเภท ดังต่อไปนี้

- (1) หอการค้าจังหวัด
- (2) หอการค้าไทย
- (3) หอการค้าต่างประเทศ
- (4) สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย

จะเห็นได้ว่า หอการค้าอาจมีการจัดตั้งในระดับชาติหรือในระดับที่ย่อยลงมา เช่น หอการค้าประจำจังหวัด ในปัจจุบันหอการค้าที่จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติหอการค้า ประกอบด้วย ผู้ประกอบธุรกิจหลากหลายประเภท สำหรับกรณีธุรกิจท่องเที่ยวในปัจจุบันไม่มีหอการค้าที่จัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะ สำหรับผู้ประกอบการท่องเที่ยว แต่ผู้ประกอบการท่องเที่ยวทั้งกรณีนิติบุคคลและบุคคลธรรมดาอาจเข้าเป็น สมาชิกในหอการค้าใด ๆ ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายได้ขึ้นอยู่กับข้อบังคับเกี่ยวกับคุณสมบัติสมาชิกของหอการค้า นั้น ๆ

2) การจดทะเบียนหอการค้า

ผู้ประกอบการกิจการด้านการท่องเที่ยวประสงค์จะจัดตั้งหอการค้าจะต้องจดทะเบียนตามกฎหมาย โดยการจดทะเบียนนั้นอาจจำแนกได้สองกรณี คือ

(1) กรณีของสำนักงานหอการค้าตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร สามารถจดทะเบียนได้ที่ส่วนจดทะเบียนหอการค้า กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

(2) กรณีของสำนักงานหอการค้าตั้งอยู่ในจังหวัดอื่น สามารถจดทะเบียนได้ที่สำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดในจังหวัดที่สำนักงานหอการค้านั้นตั้งอยู่

การจดทะเบียนหอการค้านี้จะต้องมีผู้เริ่มก่อการจัดตั้งอย่างน้อยจำนวน 5 คน เมื่อนายทะเบียนได้รับคำขอตั้งหอการค้าแล้วจะทำการพิจารณาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะกับข้อบังคับหอการค้า หากนายทะเบียนเห็นว่าข้อบังคับไม่ขัดต่อกฎหมาย ไม่เป็นภัยต่อเศรษฐกิจความมั่นคงของประเทศหรือต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนและผู้เริ่มก่อการจัดตั้งเป็นผู้ซึ่งมีความประพฤติดี นายทะเบียนจะส่งอนุญาตและออกใบอนุญาตหอการค้าให้แก่ผู้ขออนุญาตพร้อมทั้งจดทะเบียนหอการค้าให้ด้วย ซึ่งจะส่งผลทางกฎหมายให้หอการค้าที่ได้รับอนุญาตมีฐานะเป็นนิติบุคคลและมีสิทธิและหน้าที่ต้องปฏิบัติตามที่พระราชบัญญัติหอการค้ากำหนดไว้

3) ขอบเขตการดำเนินกิจการของหอการค้า

กฎหมายกำหนดหน้าที่ของหอการค้าไว้ ดังนี้

(1) ส่งเสริมการค้า การบริการ การประกอบวิชาชีพอิสระ อุตสาหกรรม เกษตรกรรม การเงินหรือเศรษฐกิจโดยทั่วไป เช่น รวบรวมสถิติ เผยแพร่ข่าวสารการค้า วิจัยเกี่ยวกับการค้าและเศรษฐกิจ ส่งเสริมการท่องเที่ยว การออกไปรับรองแหล่งกำเนิดของสินค้า การวางมาตรฐานของคุณภาพของสินค้า การตรวจสอบมาตรฐานสินค้า จัดตั้งและดำเนินการศึกษาที่เกี่ยวกับการค้าและเศรษฐกิจ พิพิธภัณฑสถานสินค้า การจัดงานแสดงสินค้า การอนุญาตตุลาการชี้ขาดข้อพิพาททางการค้า

(2) รับปรึกษาและให้ข้อเสนอแนะแก่สมาชิกเกี่ยวกับการค้า การบริการ การประกอบวิชาชีพอิสระ อุตสาหกรรม เกษตรกรรม การเงินหรือเศรษฐกิจและช่วยอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการดำเนินธุรกิจของสมาชิก

(3) ให้คำปรึกษาและเสนอข้อเสนอแนะแก่รัฐบาลเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

(4) ประสานงานในทางการค้าระหว่างผู้ประกอบการค้ากับทางราชการ

(5) ปฏิบัติกิจการอื่น ๆ ตามแต่จะมีกฎหมายระบุให้เป็นหน้าที่ของหอการค้าหรือตามที่ทางราชการมอบหมาย

4) ข้อจำกัดในการดำเนินกิจการของหอการค้า

โดยหลักแล้วกฎหมายห้ามไม่ให้หอการค้าแบ่งปันผลกำไรหรือรายได้ให้แก่สมาชิกหรือดำเนินการในทางการเมือง เนื่องจากเป็นองค์กรไม่แสวงหากำไร โดยตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมการประกอบธุรกิจของสมาชิกเช่นเดียวกับสมาคมการค้า นอกจากนี้ กฎหมายยังกำหนดข้อห้ามต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

(1) ประกอบวิสาหกิจโดยหอการค้านั้นเองหรือเข้าดำเนินการในการประกอบวิสาหกิจของสมาชิกหรือเข้ามีส่วนถือหุ้น เป็นหุ้นส่วนหรือร่วมทุนในการประกอบวิสาหกิจกับบุคคลใด ๆ เว้นแต่เป็นการถือตราสารหนี้หรือเข้าถือหุ้นในบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ที่มีผู้บริจาคร่วมมอบให้แก่หอการค้า

(2) ดำเนินการด้วยประการใด ๆ ในอันที่จะกดราคาสินค้าหรือค่าบริการให้ตกต่ำเกินสมควรหรือทำให้สูงขึ้นสมควรหรือทำให้เกิดปั่นป่วนเกี่ยวกับราคาสินค้าหรือค่าบริการ

(3) ให้เงินหรือให้กู้ยืมแก่สมาชิกหรือบุคคลอื่นใดเว้นแต่เป็นการให้เพื่อการกุศลสาธารณะหรือตามหน้าที่ศีลธรรมหรือตามคนแก่อัยยาศัยในสังคมหรือเพื่อเป็นสวัสดิการแก่พนักงานของหอการค้า

(4) ดำเนินการด้วยประการใด ๆ เพื่อเพิ่มผล หรือจะดำเนินการด้วยประการใด ๆ เพื่อเพิ่มผลหรือจำกัดปริมาณการผลิต ปริมาณสินค้าที่จำหน่ายหรือบริการอื่นและการดำเนินการดังกล่าวนี้ เป็นผลเสียหายแก่ตลาดการค้าการเงินภายในหรือภายนอกประเทศหรือเศรษฐกิจของประเทศ

(5) ดำเนินการด้วยประการใด ๆ อันเป็นการทำลายการแข่งขันพึงมีตามปกติวิสัยของการประกอบวิสาหกิจ เว้นแต่จะเป็นการปฏิบัติตามนโยบายระเบียบของทางราชการ

(6) ดำเนินการด้วยประการใด ๆ อันอาจเป็นภัยต่อเศรษฐกิจความมั่นคงของประเทศหรือต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

(7) กีดกันหรือขัดขวางมิให้ผู้ใดซึ่งมีคุณสมบัติที่จะเป็นสมาชิกได้ตามข้อบังคับของหอการค้าเข้าเป็นสมาชิกหรือบังคับด้วยประการใด ๆ ให้เข้าเป็นสมาชิกโดยผู้นั้นไม่สมัครใจหรือให้สมาชิกออกจากหอการค้าโดยเจตนาไม่สุจริตหรือขัดต่อข้อบังคับทางหอการค้า

(8) เปิดเผยสถิติ เอกสารหรือข้อความอันเกี่ยวกับประโยชน์ส่วนได้เสียโดยเฉพาะของสมาชิกผู้ใด เว้นแต่จะได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากสมาชิกผู้นั้น

(9) ให้หรือยอมให้บุคคลอื่นที่ไม่ใช่กรรมการดำเนินกิจการในหน้าที่ของกรรมการเว้นแต่ผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมาย

หากกรรมการของหอการค้าผู้ใดฝ่าฝืนข้อห้ามดังกล่าวข้างต้น ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 30,000 บาท นอกจากนี้ เมื่อหอการค้าปฏิบัติการอันเป็นการฝ่าฝืนข้อห้ามดังกล่าวและการกระทำนั้นเป็นการเสียหายอย่างร้ายแรง รัฐมนตรีอาจสั่งให้เลิกหอการค้านั้นได้

จากข้อมูลหอการค้าไทย สามารถสรุปได้ว่า หอการค้าไทยมีหน้าที่ในการส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจและประสานงานระหว่างนักธุรกิจ พ่อค้า ภาคเอกชนกับภาครัฐบาลของไทย โดยมีขอบเขตในการดำเนินการที่สำคัญ เช่น ส่งเสริมการค้าและรับปรึกษา ให้คำแนะนำแก่สมาชิกเกี่ยวกับการค้า การบริการ การประกอบวิชาชีพอิสระ อุตสาหกรรม เกษตรกรรม การเงินหรือเศรษฐกิจและช่วยอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการดำเนินธุรกิจของสมาชิก

2.10.7 สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (Tourism Council of Thailand)

ภาพที่ 2.15 สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ที่มา: <http://www.thailandtourismcouncil.org> (2564)

สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ดังภาพที่ 2.15) เป็นองค์กรพัฒนาเอกชนที่ไม่แสวงหาผลกำไร ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเครือข่ายและประสานงานกับธุรกิจหรือหน่วยงานอื่น ๆ ในนามของผู้ประกอบการในภาคย่อยต่าง ๆ ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ต่างจากสมาคมอุตสาหกรรมและหอการค้าเพราะมีกฎหมายเฉพาะ คือ พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ฉบับปี พ.ศ.2544 ที่มีจัดตั้งสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และไม่จำเป็นต้องมีผู้อุปถัมภ์ในการสมัครเพื่อจัดตั้งเหมือนกับสมาคมการค้าหรือหอการค้า

1) ความหมายของสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หมายความว่า องค์กรที่เป็นตัวแทนของเอกชนในการส่งเสริม พัฒนา แก้ปัญหา ยกระดับมาตรฐานบริการท่องเที่ยวและประสานงานกับภาครัฐ เพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศ (สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2564)

2) การจัดตั้งสำนักงานสาขาของสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

กรรมการหรือสมาชิกสามัญของสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ที่มีสำนักงานที่ตั้งอยู่ในจังหวัด กลุ่มจังหวัด พื้นที่หรือท้องที่มีลักษณะพิเศษสามารถร้องขอต่อสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยให้จัดตั้งสำนักงานสาขาขึ้นในจังหวัด กลุ่มจังหวัด พื้นที่หรือท้องที่มีลักษณะพิเศษนั้นได้ โดยให้ทำเป็นหนังสือระบุถึงข้อเท็จจริง เหตุผล ความจำเป็นและความเหมาะสมเสนอต่อคณะกรรมการสภา เมื่อคณะกรรมการสภาได้พิจารณาแล้วมีมติเห็นว่ามี ความจำเป็นและเหมาะสมที่จะต้องจัดตั้งสำนักงานสภาในจังหวัด กลุ่มจังหวัด พื้นที่หรือท้องที่มีลักษณะพิเศษนั้น ๆ ให้คณะกรรมการสภาประกาศจัดตั้งสำนักงานสาขามาตามคำร้องขอได้ การจัดตั้งสำนักงานสาขานั้น คณะกรรมการสภาอุตสาหกรรม

ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสามารถกำหนดเงื่อนไขหรือหลักเกณฑ์เพิ่มเติมตามความเหมาะสมและตามความจำเป็นได้

3) ขอบเขตการดำเนินกิจการของสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

พระราชบัญญัติสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2544 ได้จัดตั้งให้สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเป็นนิติบุคคล โดยกำหนดให้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

(1) เป็นตัวแทนของผู้ประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในด้านการประสานงานอย่างมีระบบระหว่างรัฐกับเอกชนและเอกชนกับเอกชนด้วยกัน

(2) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาการประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

(3) ส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี สถานที่ท่องเที่ยว โบราณสถาน และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเอกลักษณ์ของความเป็นไทย

(4) ส่งเสริมให้มีจรรยาบรรณในการท่องเที่ยว

(5) ส่งเสริมให้มีระบบการรับรองคุณภาพ ระบบมาตรฐาน และระบบประกันคุณภาพของธุรกิจที่เกี่ยวกับสินค้าหรือบริการสำหรับนักท่องเที่ยว

(6) ควบคุมดูแลให้สมาชิกผู้ประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยวดำเนินการอย่างมีคุณภาพ มีคุณธรรมและมีจรรยาบรรณ

(7) ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ทดลอง อบรมและเผยแพร่วิชาการและเทคโนโลยีเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้แก่สมาชิกหรือจัดเป็นบริการแก่บุคคลทั่วไป

(8) ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อสมาชิกและบุคคลทั่วไปทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ

(9) เสนอความเห็นหรือให้คำปรึกษาต่อคณะรัฐมนตรีในเรื่องเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

(10) ให้ความร่วมมือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมกิจการด้านการท่องเที่ยวทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ

(11) คุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของสมาชิกเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

(12) ส่งเสริมให้มีการช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่างสมาชิกด้วยกัน

(13) ศึกษาและหาทางแก้ไขปัญหาลักษณะเกี่ยวกับการประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

(14) ดำเนินกิจการอื่นใดที่เป็นประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว

(15) ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามีส่วนร่วมในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

4) ข้อจำกัดในการดำเนินการของสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมีข้อจำกัดการดำเนินการดำเนินการที่สำคัญเช่นเดียวกับสมาคมการค้าและหอการค้า กล่าวคือ เป็นองค์กรที่มีได้มุ่งประกอบธุรกิจหรือแสวงกำไร นอกจากนี้ ยังมีข้อจำกัดอื่นโดยกฎหมายห้ามสภากระทำการ ดังต่อไปนี้

(1) แข่งขันทางการค้าอย่างไม่เป็นธรรมหรือจำกัดทางการค้าเพื่อผูกขาดอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เว้นแต่เป็นการปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลเพื่อเป็นการคุ้มครองอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศ

(2) ริดรอนสิทธิของผู้ประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

(3) ดำเนินการอันอาจเป็นภัยต่อเศรษฐกิจ ความมั่นคงของประเทศ ความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

(4) กดราคาสินค้าหรือบริการเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้ตกต่ำหรือทำให้สูงเกินสมควรหรือทำให้ปั่นป่วน

(5) ใ้กู้ยืมเงินหรือให้เงินแก่สมาชิกหรือบุคคลอื่นใด เว้นแต่เป็นการให้เพื่อการสงเคราะห์พนักงาน ลูกจ้าง และครอบครัวของลูกจ้าง หรือเป็นการให้เพื่อการกุศลสาธารณะตามข้อบังคับ

(6) แบ่งปันรายได้ให้กับสมาชิก

จากข้อมูลสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สามารถสรุปได้ว่า สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเครือข่ายและประสานงานกับธุรกิจหรือหน่วยงานอื่น ๆ โดยเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนที่ไม่แสวงหาผลกำไร และมีขอบเขตในการดำเนินงานที่สำคัญ เช่น เป็นตัวแทนของผู้ประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในด้านการประสานงานอย่างมีระบบระหว่างรัฐกับเอกชนและเอกชนกับเอกชนด้วยกัน การส่งเสริมให้มีการพัฒนาการประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยว การส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามีส่วนร่วมในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เป็นต้น ซึ่งแต่ละหน่วยงานควรมีการประเมินบทบาทหน้าที่ และโครงสร้างการทำงานของหน่วยงานรับผิดชอบหลัก โดยการทำงานร่วมกันเป็นเครือข่าย (ราณี อิลิชัยกุล และจุฑามาศ วิศาลสิงห์, 2549) อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่กล่าวในบทนี้จะเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน องค์กร และสมาคมที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายเพื่อการท่องเที่ยวและการโรงแรม โดยในส่วนของกฎหมายเกี่ยวกับการโรงแรมและสถานบริการเพื่อการท่องเที่ยวในลำดับถัดไปนั้น ถือว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและควรทำการศึกษาเป็นอย่างยิ่งเพื่อที่จะทำให้เข้าใจกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในส่วนของการโรงแรมและสถานบริการ ซึ่งจะกล่าวในบทต่อไป

บทสรุป

นอกจากนักท่องเที่ยวจะเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและการโรงแรมโดยตรงแล้ว ก็ยังมีหน่วยงาน องค์กร และสมาคมที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายเพื่อการท่องเที่ยวและการโรงแรม เช่น กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมการท่องเที่ยว การท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กรมศุลกากร กองบัญชาการตำรวจท่องเที่ยว สำนักพระราชวัง ศาลท่องเที่ยว รวมทั้งสมาคมต่าง ๆ โดยอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานก็มีความแตกต่างกัน

ด้านการพัฒนามาตรฐานการบริการและการส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ด้านการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ด้านการอำนวยความสะดวกในการเดินทางของนักท่องเที่ยว เป็นต้น

ดังนั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและการโรงแรมเองมีความจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญและทำการศึกษาลักษณะการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างถ่องแท้ เพื่อที่จะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจรวมทั้งสามารถติดต่อประสานงานได้อย่างดีและเกิดประสิทธิภาพในการทำงานที่อำนวยความสะดวกแบบบูรณาการในทิศทางเดียวกัน รวมทั้งเพื่อเป็นการสนับสนุนและพัฒนาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางการท่องเที่ยวได้สามารถปฏิบัติงานได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและการโรงแรมไปพร้อมกันได้

คำถามท้ายบท

1. จงยกตัวอย่างหน่วยงาน องค์กร และสมาคมที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายเพื่อการท่องเที่ยวและการโรงแรมอย่างน้อย 5 ชื่อ
2. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มีอำนาจหน้าที่สำคัญอะไรบ้าง
3. วัตถุประสงค์ที่สำคัญของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมีอะไรบ้าง
4. หน้าที่ของกรมศุลกากรมีอะไรบ้าง
5. อะไรคือวัตถุประสงค์หลักของศาลท่องเที่ยว
6. จงยกตัวอย่างบทบาทของสมาคมมัคคุเทศก์อาชีพแห่งประเทศไทย มา 3 ข้อ

แนวตอบคำถามท้ายบท

1. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 1 แนวคำตอบ คือ
 1. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา 2. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 3. กรมการท่องเที่ยว
 4. สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง 5. กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยว
2. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 2 แนวคำตอบ คือ

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเป็นกระทรวงที่มีหน้าที่หลักในการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การกีฬา การศึกษาด้านกีฬา นันทนาการ และราชการอื่นตามที่กฎหมายกำหนด
3. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 3 แนวคำตอบ คือ
 1. ส่งเสริมการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว 2. เผยแพร่ด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ ของประเทศไทย 3. อำนวยความสะดวกและความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว 4. ส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความเป็นมิตรไมตรี 5. ริเริ่มให้มีพัฒนาการท่องเที่ยว

4. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 4 แนวคำตอบ คือ

1. จัดเก็บอากรขาเข้าและขาออก 2. ป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากรและหลีกเลี่ยง
ข้อห้ามและข้อจำกัด 3. ควบคุมของที่นำเข้าและส่งออก 4. เสนอนโยบายจัดเก็บภาษีอากร 5. รวบรวมและ
เผยแพร่สถิติ 6. ติดต่อและประสานงานกับศุลกากรต่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศ

5. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 5 แนวคำตอบ คือ

วัตถุประสงค์หลักของศาลท่องเที่ยวเพื่อการดำเนินงานให้เกิดความยุติธรรมกับนักท่องเที่ยวหากเกิด
คดีความโดยเฉพาะชาวต่างชาติ

6. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 6 แนวคำตอบ คือ

1. การพัฒนา ร่วมจัดอบรม สัมมนา ทั้งในด้านภาษาและเพิ่มพูนความรู้ด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ
ให้กับมัคคุเทศก์ 2. การส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ 3. การแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยว ช่วยเหลือภาครัฐและ
เอกชนในการร่วมมือแก้ไขปัญหา เป็นต้น

บทที่ 3

กฎหมายเกี่ยวกับการโรงแรมและสถานบริการ

หัวข้อเนื้อหาประจำบท

- 3.1 กฎหมายเกี่ยวกับธุรกิจโรงแรม
- 3.2 การขอใบอนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรม
- 3.3 บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการโรงแรม
- 3.4 เงื่อนไขของธุรกิจโรงแรมโดยทั่วไป
- 3.5 เงื่อนไขการประกอบธุรกิจโรงแรมตามกฎหมายอื่น
- 3.6 กฎหมายเกี่ยวกับสถานบริการ
- 3.7 ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรม

บทที่ 3

กฎหมายเกี่ยวกับการโรงแรมและสถานบริการ

3.1 กฎหมายเกี่ยวกับธุรกิจโรงแรม

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจโรงแรม คือ พระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 ซึ่งได้ให้ความหมายในมาตรา 4 ของคำว่า “โรงแรม” หมายความว่า สถานที่พักที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในทางธุรกิจเพื่อให้บริการที่พักชั่วคราวสำหรับคนเดินทางหรือบุคคลอื่นใดโดยมีค่าตอบแทน ทั้งนี้ ไม่รวมถึง (ราชกิจจานุเบกษา, 2547)

1) สถานที่พักที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการที่พักชั่วคราวซึ่งดำเนินการโดยส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ หรือเพื่อการกุศล หรือการศึกษา ทั้งนี้ โดยมีใช่เป็นการหาผลกำไร หรือรายได้มาแบ่งปันกัน

2) สถานที่พักที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการที่พักอาศัยโดยคิดค่าบริการเป็นรายเดือนขึ้นไปเท่านั้น

3) สถานที่พักอื่นใดตามที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยมีบุคคลที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจโรงแรม ดังต่อไปนี้

“ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรม” หมายความว่า ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรมตามพระราชบัญญัตินี้

“ผู้จัดการ” หมายความว่า ผู้จัดการโรงแรมตามพระราชบัญญัตินี้

“ผู้พัก” หมายความว่า คนเดินทางหรือบุคคลอื่นใดที่ใช้บริการที่พักชั่วคราวของโรงแรม

“ใบอนุญาต” หมายความว่า ใบอนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรม

“นายทะเบียน” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้เป็นนายทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งนายทะเบียนแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ โดยแต่งตั้งจาก

(1) ข้าราชการตำรวจตั้งแต่ชั้นสัญญาบัตรขึ้นไป หรือ

(2) ข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ระดับสามขึ้นไป หรือ

(3) ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นตั้งแต่ระดับสามขึ้นไป

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการส่งเสริมและกำกับธุรกิจโรงแรม

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

จากข้อมูลกฎหมายเกี่ยวกับธุรกิจโรงแรม สามารถสรุปได้ว่า โรงแรม คือ สถานที่พักแรมเป็นการชั่วคราวโดยมีการคิดค่าบริการเป็นการตอบแทนในทางธุรกิจ โดยมีบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการของธุรกิจโรงแรม เช่น ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรม ผู้จัดการโรงแรม ผู้พัก เป็นต้น

3.2 การขอใบอนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรม

เงื่อนไขและหลักการขอใบอนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรมตามพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 มีหมวดที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2547)

มาตรา 15 ห้ามมิให้ผู้ใดประกอบธุรกิจโรงแรม เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน การขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

(ก) ผู้ขอรับใบอนุญาต

มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติการโรงแรมกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ขอรับใบอนุญาต ดังนี้

- 1) อายุไม่ต่ำกว่า 20 ปี
- 2) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรไทย
- 3) ไม่ล้มละลาย
- 4) ไม่ไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ
- 5) ไม่เคยถูกตัดสินจำคุกตลอดชีวิต เว้นแต่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- 6) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้เป็นผู้กระทำความผิดทางเพศตามกฎหมายอาญา ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าสตรีและเด็ก หรือความผิดภายใต้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี
- 7) ไม่เป็นบุคคลในระหว่างถูกพักใช้ใบอนุญาต
- 8) ไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตหรือถูกเพิกถอนใบอนุญาตด้วยเหตุผลอื่น นอกเหนือจากที่ระบุไว้ในข้อ 6) แต่ผ่านไปแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี

กรณีศึกษา

นายเอ มีประวัติเคยถูกตัดสินจำคุกตลอดชีวิตในคดีฆาตกรรมซึ่งในปัจจุบันได้รับการนิรโทษกรรมเรียบร้อยแล้ว ซึ่งนายเอไม่สามารถขอใบอนุญาตประกอบกิจกรรมโรงแรมต่อไปได้ ตามมาตรา 16 เนื่องจากขาดคุณสมบัติในข้อที่ 5) คือ ไม่เคยถูกตัดสินจำคุกตลอดชีวิต เว้นแต่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(ข) เอกสารประกอบการขอประกอบธุรกิจโรงแรม (กระทรวงมหาดไทย, 2552)

- 1) สำเนาบัตรประชาชนและทะเบียนบ้าน
- 2) แผนผังพร้อมรายการแบบประกอบ
- 3) แผนที่แสดงพื้นที่และที่ตั้งของโรงแรมและสถานที่ใกล้เคียง
- 4) หลักฐานแสดงว่าอาคารที่ใช้ได้รับอนุญาตให้ใช้ภายนอกอาคารได้ตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารอาคารหรือการตรวจสอบสภาพอาคารโดยผู้ได้รับใบอนุญาตให้ทำงานตามพระราชบัญญัติวิศวกรพื้นที่ควบคุม

5) หลักฐานการเป็นเจ้าของอาคารหรือสถานที่ที่ใช้สำหรับอุตสาหกรรมบริการหรือยินยอมให้ใช้อาคารหรือสถานที่ประกอบธุรกิจเชิงพาณิชย์ หากอาคารหรือสถานที่นั้นเป็นของบุคคลอื่น

6) หนังสือรับรองรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (กรณีต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายส่งเสริมและคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ)

7) สำเนาโฉนดที่ดินหรือหลักฐานการครอบครองที่ดินที่จะใช้เป็นที่ตั้งของโรงแรม

8) สำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคล วัตถุประสงค์ ชื่อหุ้นส่วนผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือตัวแทนทางกฎหมาย พร้อมสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้าน

9) หนังสือแต่งตั้งตัวแทนทางกฎหมายที่จะต้องเป็นกรรมการหรือผู้มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคล

(ค) สถานที่ยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรม (กระทรวงมหาดไทย, 2552)

1) ในกรุงเทพมหานคร ให้ยื่น ณ สำนักงานสอบสวนและนิติการ กรมการปกครอง

2) ในจังหวัดอื่น ให้ยื่น ณ ที่ทำการปกครองอำเภอหรือที่ทำการปกครองกิ่งอำเภอท้องที่ที่โรงแรมตั้งอยู่

(ง) การพิจารณาอนุญาต (กระทรวงมหาดไทย, 2552)

เมื่อนายทะเบียนได้รับคำขอใบอนุญาตจากสำนักงานสอบสวนและกิจการกฎหมาย หรือ อบต. นายทะเบียนอาจแจ้งให้คณะกรรมการพิจารณาการดำเนินการตามพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 ภายใน 20 วัน นับแต่วันที่รับคำขอจากสำนักงานสอบสวนและกฎหมาย ให้ดำเนินการตรวจสอบโรงแรมตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติโรงแรมหรือที่สำนักงานส่วนภูมิภาคหรือสำนักงานปกครองส่วนท้องถิ่น แล้วแต่กรณี อาจจะเป็นการรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องและส่งไปยัง Hotel Registry เพื่อพิจารณาต่อไป

(จ) ใบอนุญาต (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2547)

มาตรา 19 ใบอนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรมฉบับหนึ่งให้ใช้กับโรงแรมที่ระบุชื่อไว้ในใบอนุญาตเท่านั้น แล้วให้มีอายุ 5 ปีนับแต่วันที่ออกใบอนุญาต

มาตรา 21 การขอต่ออายุใบอนุญาต ให้ยื่นคำขอก่อนวันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุ เมื่อได้ยื่นคำขอแล้วให้ถือว่าผู้ยื่นคำขอยู่ในฐานะผู้รับใบอนุญาตจนกว่าจะมีคำสั่งถึงที่สุดไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต

มาตรา 24 การโอนใบอนุญาตให้แก่บุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 16 ให้กระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจากนายทะเบียน ทั้งนี้ การขอโอนใบอนุญาตและการอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

(ฉ) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาต (กฎกระทรวง, 2551)

ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียม หลักเกณฑ์ และวิธีการชำระค่าธรรมเนียม สำหรับการประกอบธุรกิจโรงแรม พ.ศ. 2551 ที่เกี่ยวกับใบอนุญาตโรงแรม (ดังภาพที่ 3.1) ไว้ดังนี้

กฎกระทรวง

กำหนดค่าธรรมเนียม หลักเกณฑ์ และวิธีการชำระค่าธรรมเนียม
สำหรับการประกอบธุรกิจโรงแรม
พ.ศ. ๒๕๕๑

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ และมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. ๒๕๔๑
อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจัดตั้งและเสถียรภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๕
ประกอบกับมาตรา ๓๑ และมาตรา ๔๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้
โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงไว้
ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้กำหนดค่าธรรมเนียม ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 3.1 กำหนดค่าธรรมเนียม หลักเกณฑ์ และวิธีการชำระค่าธรรมเนียม

สำหรับการประกอบธุรกิจโรงแรม พ.ศ. 2551

ที่มา : กฎกระทรวง (2551)

- 1) ใบอนุญาตโรงแรมประเภทที่ 1 ฉบับละ 10,000 บาท คือ โรงแรมที่ให้บริการเฉพาะห้องพัก
 - 2) ใบอนุญาตโรงแรมประเภทที่ 2 ฉบับละ 20,000 บาท คือ โรงแรมที่ให้บริการห้องพักและ
ห้องอาหาร หรือสถานที่สำหรับบริการอาหารหรือสถานที่สำหรับประกอบอาหาร
 - 3) ใบอนุญาตโรงแรมประเภทที่ 3 ฉบับละ 30,000 บาท คือ โรงแรมที่ให้บริการห้องพัก ห้องอาหาร
หรือสถานที่สำหรับบริการอาหารหรือสถานที่สำหรับประกอบอาหาร และสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วย
สถานบริการหรือห้องประชุมสัมมนา
 - 4) ใบอนุญาตโรงแรมประเภทที่ 4 ฉบับละ 40,000 บาท คือ โรงแรมที่ให้บริการห้องพัก ห้องอาหาร
หรือสถานที่สำหรับบริการอาหารหรือสถานที่สำหรับประกอบอาหาร สถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถาน
บริการและห้องประชุมสัมมนา
 - 5) ใบแทนใบอนุญาต ฉบับละ 200 บาท
 - 6) การต่ออายุใบอนุญาตครั้งละกึ่งหนึ่งของค่าธรรมเนียมใบอนุญาตโรงแรมแต่ละประเภท
- (ข) ค่าธรรมเนียมการประกอบธุรกิจโรงแรม (กฎกระทรวง, 2551)
- การชำระค่าธรรมเนียมธุรกิจโรงแรมประจำปี โดยคำนวณเป็นจำนวนห้อง 40 บาท ตามกฎของ
รัฐมนตรีตามหลักการดังต่อไปนี้
- 1) ค่าธรรมเนียมธุรกิจโรงแรมคำนวณตามจำนวนห้องของโรงแรม
 - 2) ใช้ในการคำนวณรายจ่ายของธุรกิจโรงแรมในกรณีเพิ่มหรือลดจำนวนห้องระหว่างปีผู้ประกอบการ
โรงแรมควรรายงานต่อนายทะเบียนที่ตั้งโรงแรม

3) หากจำนวนห้องเพิ่มขึ้นในระหว่างปี ผู้ประกอบการโรงแรมจะต้องชำระค่าธรรมเนียมการดำเนินงานของโรงแรมสำหรับจำนวนห้องที่เพิ่มขึ้นในวันที่แจ้งต่อนายทะเบียน

4) หากจำนวนห้องลดลงในระหว่างปี จำนวนห้องที่ลดลงจะถูกนำไปใช้ในการคำนวณค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานโรงแรม ณ สิ้นปีและใช้เพื่อชำระค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานโรงแรมในปีต่อไป

จากข้อมูลการขอใบอนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรม สามารถสรุปได้ว่า การขออนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรมตามพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 เป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการโรงแรมทุกรายต้องให้ความสำคัญเพื่อที่จะทำให้การขออนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรมนั้นสำเร็จลุล่วงไปได้ โดยผู้ขอใบอนุญาตจะคำนึงถึงคุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาต เอกสารหลักฐานประกอบการยื่นคำขออนุญาต สถานที่ยื่นคำขอรับใบอนุญาต การพิจารณาอนุญาต ใบอนุญาต ค่าธรรมเนียมใบอนุญาต ค่าธรรมเนียมการประกอบธุรกิจโรงแรม

3.3 บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการโรงแรม

ตามความพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 ได้ระบุบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการโรงแรมไว้ดังนี้

ผู้ประกอบการโรงแรม หมายถึง ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรมตามพระราชบัญญัติโรงแรม ซึ่งต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา 16 (คณาธิป ทองรวีวงศ์, 2563)

ผู้จัดการ โดยกฎหมายมีการกำหนดให้ผู้ประกอบการโรงแรมจัดให้มีผู้จัดการคนหนึ่งเป็นผู้มีหน้าที่จัดการโรงแรม จะเป็นบุคคลเดียวกันกับผู้ประกอบการโรงแรมก็ได้ โดยผู้จัดการโรงแรมต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา 33 ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2547)

- 1) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปี
- 2) ได้รับใบรับรองหรือประสบการณ์ตามที่คณะกรรมการกำหนด หรือใบรับรองการผ่านการฝึกอบรมการจัดการโรงแรมตามหลักสูตรที่คณะกรรมการอนุมัติ
- 3) ไม่เสพสุรา ยาเสพติด หรือเป็นโรคติดต่อที่คณะกรรมการกำหนด
- 4) ไม่เป็นคนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือน หรือไม่ใช่คนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- 5) ผู้ที่ไม่เคยถูกพิพากษาให้จำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- 6) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญาในฐานผู้กระทำความผิดทางเพศ ความผิดตาม พ.ร.บ. การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์เกี่ยวกับยาเสพติด หรือความผิดตาม พ.ร.บ. การป้องกันและปราบปรามการล่องประเวณี
- 7) ไม่เคยถูกเพิกถอนใบรับแจ้งเป็นผู้จัดการ หรือเคยถูกเพิกถอนใบรับแจ้งเป็นผู้จัดการโดยเหตุอื่นซึ่งใช้เหตุตาม 6) แต่เวลาได้ล่วงพ้นมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี

กรณีศึกษา

นายเอ เคยมีประวัติเคยถูกเพิกถอนใบอนุญาต เนื่องจากฝ่าฝืนกับคดีฆาตกรรมเมื่อ 5 ปีที่แล้วและไม่ได้ถูกพิพากษาให้จำคุก ดังนั้น นายเอยังสามารถสมัครเพื่อขอเป็นผู้จัดการโรงแรมได้ ตามมาตรา 33 ข้อ (6) อันเนื่องมาจากไม่ใช่เป็นความผิดทางเพศ ความผิดตาม พ.ร.บ. การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เกี่ยวกับยาเสพติด หรือความผิดตาม พ.ร.บ. การป้องกันและปราบปรามการล่องประเวณี

จากข้อมูลบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการโรงแรม สามารถสรุปได้ว่า ในการประกอบธุรกิจโรงแรมจะต้องมีการบริหารจัดการโรงแรมไปพร้อมกัน ซึ่งตามความพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 ได้ระบุบุคคลอยู่ 2 ส่วน คือ ผู้ประกอบธุรกิจโรงแรมและผู้จัดการโรงแรม ทั้งนี้ในส่วนของผู้จัดการโรงแรมยังมีการกำหนดคุณสมบัติที่สำคัญอีกด้วย

3.4 เงื่อนไขของธุรกิจโรงแรมโดยทั่วไป

โรงแรมแต่ละประเภท นอกจากจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขเฉพาะแล้วก็ยังมีเงื่อนไขทั่วไปเพื่อกำหนดความเป็นปัญหาและแนวทางแก้ไขการขาดจรรยาบรรณวิชาชีพทุกประเภทอีกด้วย (กฎกระทรวง, 2551) โดยสามารถแยกตามส่วนต่าง ๆ ของโรงแรม ได้ดังต่อไปนี้ (คณาธิป ทองรวีวงศ์, 2563)

1) เงื่อนไขเกี่ยวกับสถานที่ตั้งของโรงแรม ต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

- (1) การอยู่ในทำเลที่เหมาะสม ไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและสุขอนามัยของผู้เข้าพักด้วยการเดินทางที่สะดวกและปลอดภัย
- (2) เส้นทางไปและกลับจากโรงแรมต้องไม่ก่อให้เกิดปัญหาการจราจร
- (3) หากมีการใช้พื้นที่ปฏิบัติการของโรงแรมในอาคารเดียวกันกับธุรกิจอื่น ๆ จะต้องกำหนดพื้นที่ให้ชัดเจน และการดำเนินธุรกิจอื่น ๆ ต้องไม่ขัดขวางการดำเนินธุรกิจของโรงแรม
- (4) ไม่อยู่ในหรือใกล้ถนนสาธารณะ ศาสนสถาน สถานที่สักการะ หรือสถานที่อื่นใดที่อาจก่อให้เกิดทัศนียภาพที่ไม่เหมาะสม กระทบต่อความมั่นคงและการดำรงอยู่ของสถานที่เหล่านี้ หรือขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น

2) เงื่อนไขที่เกี่ยวข้องในการให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้าพัก มีดังนี้

- (1) สถานที่ลงทะเบียนที่พัก
- (2) โทรศัพท์ระบบการติดต่อสื่อสารทั้งภายในและภายนอกโรงแรมโดยจะจัดให้มีเฉพาะภายนอกห้องพักก็ได้ แต่ต้องมีจำนวนเพียงพอต่อการให้บริการแก่ผู้พัก
- (3) การปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการส่งต่อผู้ป่วยไปยังสถานพยาบาลใกล้เคียง
- (4) ระบบรักษาความปลอดภัยอย่างทั่วถึงตลอด 24 ชั่วโมง

3) เงื่อนไขเกี่ยวกับห้องพัก ต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

- (1) รูปแบบสถาปัตยกรรมของห้องต้องไม่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน หรือตั้งใจให้เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันกับสถานที่สักการะและสถานที่สักการะ

(2) หมายเลขห้องต้องระบุห้องพักทุกห้องด้วยตัวเลขอารบิก โดยแสดงในตำแหน่งที่มองเห็นได้ชัดเจนด้านหน้าห้อง และหากเป็นโรงแรมที่มีหลายอาคาร หมายเลขห้องจะต้องไม่ซ้ำกัน

(3) ประตูห้องพักให้มีช่อง หรือวิธีการอื่นที่สามารถมองจากภายในสู่ภายนอกห้องพักได้ และมีกลอนหรืออุปกรณ์อื่นที่สามารถล็อกจากภายในห้องพักทุกคน

4) เงื่อนไขที่สำคัญและเกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น

(1) โรงแรมต้องจัดให้มีห้องน้ำและห้องส้วมในส่วนที่ให้บริการสาธารณะ โดยแยกเป็นชายหญิง และรักษาความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ

(2) สถานที่จอดรถของโรงแรมที่อยู่ติดกับห้องพักต้องไม่มีลักษณะมืดซิดและต้องสามารถมองเห็นรถที่จอดอยู่ได้ตลอดเวลา

กรณีศึกษา

นายเอ ได้รับมรดกเป็นที่ดินว่างเปล่าที่ติดอยู่กับศาสนสถานที่มีนักท่องเที่ยวให้ความเคารพเดินทางมาสักการะอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งนายเอ มีความคิดเห็นว่าในบริเวณนั้นไม่มีผู้ให้บริการประเภทโรงแรมที่พักจึงมีความคิดที่จะก่อสร้างโรงแรมดังกล่าว โดยการกระทำการดังกล่าวจะขัดกับเงื่อนไขเกี่ยวกับสถานที่ตั้งของโรงแรมในข้อที่ 4 ที่กล่าวไว้ว่า ไม่อยู่ในหรือใกล้ถนนสาธารณะ ศาสนสถาน สถานที่สักการะ หรือสถานที่อื่นใดที่อาจก่อให้เกิดทัศนียภาพที่ไม่เหมาะสม กระทบต่อความมั่นคงและการดำรงอยู่ของสถานที่เหล่านี้ หรือขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น ดังนั้นจึงไม่สามารถกระทำการดังกล่าวได้

จากข้อมูลเงื่อนไขของธุรกิจโรงแรมโดยทั่วไป สามารถสรุปได้ว่า การดำเนินธุรกิจโรงแรมของผู้ประกอบธุรกิจโรงแรมในแต่ละประเภทมีความแตกต่างกันออกไป แต่ในส่วนของการกำหนดความเป็นปัญหาและแนวทางแก้ไขการขาดจรรยาบรรณวิชาชีพทุกประเภทเพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันจึงมีการกำหนดมาตรฐานสำหรับโรงแรมทุกประเภทให้เคลื่อนที่ไปในทิศทางเดียวกัน โดยหลักการเดียวกันนี้ใช้กับเงื่อนไขต่าง ๆ เช่น ที่ตั้งของโรงแรม เงื่อนไขการให้บริการผู้เข้าพัก เงื่อนไขห้อง เงื่อนไขที่สำคัญและเกี่ยวข้องอื่น ๆ

3.5 เงื่อนไขการประกอบธุรกิจโรงแรมตามกฎหมายอื่น

นอกจากพระราชบัญญัติโรงแรมแล้ว ยังมีกฎหมายอื่น ๆ ที่ยังควบคุมสถานะของอุตสาหกรรมโรงแรม เช่น กฎหมายการวางผังเมืองและกฎหมายการจัดการอาคารในที่นี้ หมายถึง สภาพของอาคารและพื้นที่ของโรงแรม (คณาธิป ทองรวิวงศ์, 2563)

3.5.1 พระราชบัญญัติผังเมือง

กฎหมายผังเมืองกำหนดผังเมืองอย่างครอบคลุม เช่น การจำแนกประเภทที่ดิน และข้อจำกัดการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ ดังนั้น การจะดำเนินธุรกิจโรงแรมในพื้นที่ที่มีกฎกระทรวงกำหนดการดำเนินการตามผังเมืองจึงมีความจำเป็นที่จะต้องตรวจสอบกับกฎหมายผังเมืองนี้ เพื่อพิจารณาข้อจำกัดการใช้ที่ดินของแต่ละ

ละพื้นที่ เช่น บางพื้นที่ไม่สามารถประกอบธุรกิจโรงแรมได้ บางพื้นที่อนุญาตให้โรงแรมดำเนินการตามขนาดการใช้ที่ดิน โดยหากฝ่าฝืนเงื่อนไขหรือข้อกำหนดดังกล่าวจะมีโทษทางอาญา

3.5.2 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร

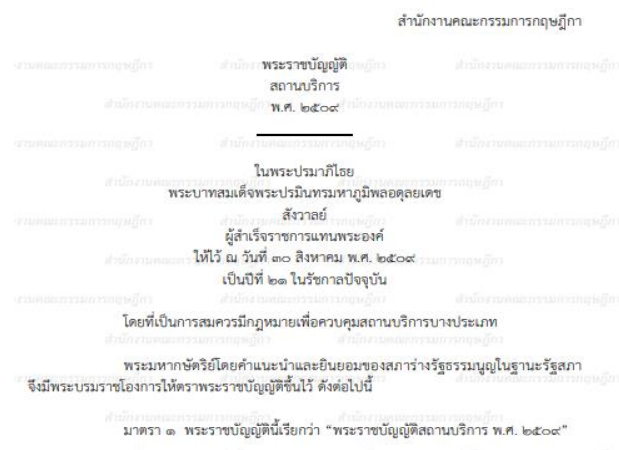
การก่อสร้างหรือดัดแปลงอาคารเพื่อใช้ประกอบธุรกิจโรงแรมต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขของพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร ซึ่งมีหลักสำคัญดังนี้

- 1) การก่อสร้างหรือการดัดแปลงอาคาร
- 2) การใช้อาคารประเภทควบคุมโดยไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข
- 3) การเปลี่ยนการใช้อาคาร

จากข้อมูลเงื่อนไขการประกอบธุรกิจโรงแรมตามกฎหมายอื่น สามารถสรุปได้ว่า ในการดำเนินงานธุรกิจโรงแรมของผู้ประกอบธุรกิจโรงแรมนอกจากจะพิจารณาถึงพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 แล้ว ยังต้องพิจารณาถึงเงื่อนไขการประกอบธุรกิจโรงแรมตามกฎหมายอื่น ๆ ด้วยเพื่อให้สามารถประกอบธุรกิจโรงแรมได้สำเร็จลุล่วงตรงตามเป้าหมาย เช่น พระราชบัญญัติผังเมือง พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร

3.6 กฎหมายเกี่ยวกับสถานบริการ

การท่องเที่ยวมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่หลายส่วน ซึ่งหนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญก็คือ แหล่งท่องเที่ยว โดยแหล่งท่องเที่ยวหรือจุดหมายปลายทางมีทั้งแบบที่มาจากธรรมชาติและแบบที่มนุษย์สร้างขึ้น หากพิจารณาแล้วสถานบริการแบบที่มนุษย์สร้างขึ้นก็ถือว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ตัดสินใจเดินทางได้ โดยสามารถพิจารณาจากพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 (ดังภาพที่ 3.2) กระทรวงมหาดไทย, (2509) และพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2546 กระทรวงมหาดไทย, (2546) ได้ดังต่อไปนี้ (คณาธิป ทองรวีวงศ์, 2563)

ภาพที่ 3.2 พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (2509)

3.6.1 นิยามความหมายและประเภทของสถานบริการ

มาตรา 3 ของพระราชบัญญัติสถานบริการกำหนดนิยามของสถานบริการว่า "สถานที่ที่สร้างขึ้นเพื่อให้บริการโดยหวังประโยชน์ในทางการค้า ดังต่อไปนี้" จากนิยามดังกล่าว สามารถจำแนกสถานบริการได้ 6 ประเภท ดังนี้

ประเภทที่ 1 สถานบริการตามมาตรา 3 (1) คือ สถานเต้นรำ รำวง หรือร้องเงิ้ง เป็นปกติธุระประเภทที่มีและประเภทที่ไม่มีคู่บริการ

ประเภทที่ 2 สถานบริการตามมาตรา 3 (2) คือ สถานที่ที่มีอาหาร สุรา น้ำชา หรือเครื่องดื่มอย่างอื่นจำหน่ายและบริการ โดยมีผู้บําเรอสำหรับปรนนิบัติลูกค้า

ประเภทที่ 3 สถานบริการตามมาตรา 3 (3) คือ สถานอาบน้ำ นวด หรืออบตัว ซึ่งมีผู้บริการให้แก่ลูกค้า เว้นแต่

(ก) สถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล

(ข) สถานประกอบการเพื่อสุขภาพตามกฎหมายว่าด้วยสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ หรือ

(ค) สถานที่อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ประเภทที่ 4 สถานบริการตามมาตรา 3 (4) คือ สถานที่ที่มีอาหาร สุรา หรือเครื่องดื่มอย่างอื่นจำหน่ายหรือให้บริการ โดยมีรูปแบบอย่างหนึ่งอย่างใดตามข้อ (ก) - (ง) ดังต่อไปนี้

(ก) มีดนตรี การแสดงดนตรี หรือการแสดงอื่นใดเพื่อการบันเทิงและยินยอมหรือปล่อยให้ละเลยให้นักร้อง นักแสดง หรือพนักงานอื่นใดนั่งกับลูกค้า

(ข) มีการจัดอุปกรณ์การร้องเพลงประกอบดนตรีให้แก่ลูกค้า โดยจัดให้มีผู้บริการขับร้องเพลงกับลูกค้า หรือยินยอมหรือปล่อยให้พนักงานอื่นใดนั่งกับลูกค้า

(ค) มีการเต้นหรือยินยอมให้มีการเต้น หรือจัดให้มีการแสดงเต้น เช่น การเต้นบนเวทีหรือการเต้นบริเวณโต๊ะอาหารหรือเครื่องดื่ม

(ง) มีลักษณะของสถานที่ การจัดแสงหรือเสียง หรืออุปกรณ์อื่นใดตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ประเภทที่ 5 สถานบริการตามมาตรา 3 (5) คือ สถานที่ที่มีอาหาร สุรา หรือเครื่องดื่มอย่างอื่นจำหน่าย โดยจัดให้มีการแสดงดนตรีหรือการแสดงอื่นใดเพื่อการบันเทิง ซึ่งปิดทำการหลังเวลา 24.00 นาฬิกา

ประเภทที่ 6 นอกจากสถานบริการ 5 ประเภทดังกล่าวข้างต้นแล้ว มาตรา 3 (6) ให้มีการออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดประเภทสถานที่อื่นให้เป็นสถานบริการได้

3.6.2 ใบอนุญาตและคุณสมบัติผู้ขอรับใบอนุญาต

การประกอบธุรกิจสถานบริการต้องได้รับใบอนุญาตในการประกอบธุรกิจสถานบริการและมาตรา 5 กำหนดว่า ห้ามมิให้ผู้ใดจัดตั้งสถานบริการเว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยในการพิจารณาอนุญาตพนักงานเจ้าหน้าที่มีการคำนึงถึงประวัติอาชญากรรมและการกระทำความผิดของผู้ขอรับใบอนุญาตจัดตั้งสถานบริการร่วมกันด้วย

สำหรับคุณสมบัติของผู้ขออนุญาตตั้งสถานบริการ ตามมาตรา 6 แยกเป็นสองกรณี ดังนี้
กรณีบุคคลธรรมดา มีคุณสมบัติดังนี้

- 1) อายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์
- 2) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรม
- 3) ไม่เป็นผู้วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- 4) ไม่เป็นผู้เจ็บป่วยด้วยโรคติดต่ออันเป็นที่รังเกียจแก่สังคม โรคพิษสุราเรื้อรัง หรือโรคยาเสพติดให้โทษอย่างร้ายแรง

5) ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษในความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญาในความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการค้าหญิงและเด็กหญิง ตามกฎหมายว่าด้วยการปรามการทำให้แพร่หลายและการค้าวัตถุอันลามก หรือตามกฎหมายว่าด้วยการปรามการค้าประเวณี

กรณีนิติบุคคล ผู้แทนของนิติบุคคลนั้นต้องมีคุณสมบัติดังกล่าวข้างต้น

กรณีศึกษา

นายเอ เคยมีประวัติเกี่ยวข้องกับยาเสพติดเมื่อ 2 เดือนที่แล้วและได้รับการประกันตัวเรียบร้อยแล้ว ในกรณีที่นายเอมีความประสงค์ที่จะสมัครขอใบอนุญาตประเภทสถานบริการก็ยังสามารถดำเนินการได้ ตามมาตรา 6 เนื่องจากมีคุณสมบัติครบตามข้อกำหนด

3.6.3 เงื่อนไขการควบคุมด้านพื้นที่

พระราชบัญญัติกำหนดเงื่อนไขการควบคุมสถานประกอบการบริการ โดยระบุสถานที่ซึ่งสถานบริการได้รับอนุญาตและพื้นที่ที่ไม่อนุญาตให้จัดตั้งสถานบริการขึ้น มาตราดังกล่าวอาจเรียกว่า การแบ่งเขตและปรากฏในมาตรา 5 เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน พระราชกฤษฎีกาอาจตราขึ้นได้เมื่อปลัดกระทรวงมหาดไทยเห็นควรกำหนดอาณาเขตที่จำกัด ณ ที่ใด ๆ เพื่ออนุญาตหรือปฏิเสธการอนุญาตจัดตั้งตามมาตรา 4 สถานบริการต้องตั้งอยู่ในพื้นที่ที่อนุญาตให้ใช้บริการได้ โดยพิจารณาตามพระราชกฤษฎีกา (คณาธิป ทองรวีวงศ์, 2563)

นอกจากการกำหนดพื้นที่แล้ว พระราชบัญญัติสถานที่ให้บริการยังกำหนดเงื่อนไขพื้นที่อื่น ๆ ด้วย เช่น มาตรา 7 กำหนดว่าอาคารหรือสถานที่ที่ได้รับอนุญาตให้เป็นสถานที่ให้บริการตามมาตรา 4 ต้องมีลักษณะเชิงพื้นที่ ดังต่อไปนี้

- 1) ไม่ใกล้วัดที่มีการจัดพิธีทางศาสนา โรงเรียนหรือสถานศึกษา โรงพยาบาล สถานพยาบาลที่รับผู้ป่วยค้างคืน สโมสรเยาวชน หรือหอพักตามพระราชบัญญัติหอพัก
- 2) ไม่อยู่ในพื้นที่ที่มีผู้คนอาศัยอยู่จะก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้คนรอบข้าง
- 3) การระบายอากาศที่ดี

กรณีศึกษา

นายเอ เป็นเจ้าของสถานประกอบการบริการจำหน่ายอาหารและมิวคนตรีที่เล่นเพลงเสียงดังและส่งเสียงรบกวนผู้พักอาศัยในบริเวณใกล้เคียงอยู่ทุกคืน ดังนั้น การกระทำของนายเอ ดังกล่าวขัดต่อมาตรา 7 ของพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 ในข้อ 2) สถานบริการจะต้องไม่อยู่ในพื้นที่ที่มีผู้คนอาศัยอยู่จะก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้คนรอบข้าง

3.6.4 หน้าที่ของผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการ

พระราชบัญญัติสถานบริการกำหนดหน้าที่ให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการมีหน้าที่กระทำการและงดเว้นกระทำการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ (กฎกระทรวง, 2549)

- 1) หน้าที่งดเว้นการย้าย แก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือต่อเติมสถานบริการ

ผู้รับใบอนุญาตมีหน้าที่ประกอบธุรกิจในพื้นที่ที่ได้รับใบอนุญาตเมื่อจัดตั้งใบอนุญาตของสถานบริการ มาตรา 13 บัญญัติว่า “มิให้ผู้รับใบอนุญาตจัดตั้ง ย้าย ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มสถานที่ให้บริการ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากพนักงานเจ้าหน้าที่

- 2) หน้าที่เกี่ยวกับบัตรประวัติและหมายเลขประจำตัวพนักงาน

ตามมาตรา 14 บุคคลที่ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งสถานบริการต้องเตรียม “บัตรแฟ้มข้อมูลพนักงาน” ก่อนเริ่มงานที่สถานให้บริการ และต้องเก็บและแจ้งการเปลี่ยนแปลงในบัตรบันทึกตามข้อกำหนดของ กฎกระทรวงซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) ผู้รับใบอนุญาตจัดตั้งสถานบริการเพื่อทำบัตรประจำตัวพนักงาน ลูกจ้าง คู่ค้า ผู้ให้บริการ อาบน้ำ นวดหรืออบไอน้ำและช่องโสเภณี จำนวน 2 ชุด ก่อนเริ่มทำงานในช่องนั้น

(2) ผู้รับใบอนุญาตหน่วยงานบริการต้องเก็บสำเนาทะเบียนบุคคลไว้ ณ สถานที่ให้บริการที่บุคคลนั้นทำงานให้ตรวจสอบได้ตลอดเวลา และส่งสำเนาทะเบียนของบุคคลนั้นอีกฉบับหนึ่งเพื่อเก็บรักษา

(3) ในกรณีสูญหาย ถูกทำลาย หรือเสียหายร้ายแรงต่อบัตรประวัติที่สถานบริการเก็บไว้ มาตรา 15 ระบุว่า ผู้รับอนุญาตจัดตั้งสถานบริการต้องแสดงบัตรบันทึกใหม่ภายใน 7 วันนับจากวันที่สูญหาย ถูกทำลายหรือเสียหายเป็นหลัก

(4) นอกจากนี้ กฎกระทรวงกำหนดให้ผู้รับอนุญาตจัดตั้งสถานประกอบการต้องแจ้งรายละเอียดเลขประจำตัวพนักงานแก่ลูกจ้าง ลูกจ้าง คู่ค้า แม่บ้าน ผู้ให้บริการอาบน้ำ นวดหรืออบไอน้ำ และบุคลากรบริการของสถานประกอบการ และคนรับใช้ของสถานบริการติดหมายเลขประจำตัวซึ่งตรงกับหมายเลขประจำตัวในบัตรประวัติของบุคคลนั้นไว้ที่อกเสื้อด้านขวามือในขณะปฏิบัติงานสถานบริการ

ป้ายหมายเลขประจำตัวเป็นวงกลมที่มีเส้นผ่านศูนย์กลางไม่น้อยกว่า 5 ซม. พื้นหลังเป็นสีแดงสำหรับคู่ค้า ผู้ดูแล และผู้ให้บริการอาบน้ำ นวด หรืออบไอน้ำ และพื้นเป็นสีน้ำเงิน ผ่านหมายเลขประจำตัวพนักงาน ลูกจ้าง และคนใช้ โดยใช้เลขอารบิก ชื่อย่อหรือนามสกุลของสถานที่ให้บริการที่มีขนาดเหมาะสมเป็นสีขาวและมีตัวเลข

3) หน้าที่ในการจัดสถานที่ภายนอกและภายในของสถานบริการ

เป็นความรับผิดชอบของผู้มีอำนาจในการจัดตั้งสถานที่ให้บริการเพื่อจัดลำดับสถานที่ภายนอกและภายในตามมาตรา 17 เพื่อประโยชน์ในการทำความสะดวกหรืออำนวยความสะดวกให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 17 กำหนดรายละเอียดการจัดสถานที่ภายในและภายนอกสถานบริการต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

- (1) มีแนวเขตของสถานบริการที่ชัดเจน
- (2) มีห้องสุขาเพียงพอสำหรับบริการลูกค้า โดยแยกห้องสุขาชายและหญิงออกจากกัน
- (3) มีการรักษาความสะอาดเรียบร้อยเป็นอย่างดี
- (4) ใช้โคมไฟให้มีแสงสว่างเพียงพอที่จะมองเห็นและจำหน้ากันได้ในระยะไม่น้อยกว่า 1.50

เมตร

(5) สถานบริการที่มีห้องบริการเฉพาะ ต้องมีหมายเลขเป็นตัวเลขอาราบิกสีขาวยาวขนาดสูงอย่างน้อย 5 เซนติเมตร ติดที่หน้าประตูห้องบริการทุกห้องเรียงตามลำดับ ถ้าประตูเข้าออกมีบานปิดทึบแสงให้มีช่องสี่เหลี่ยมโปร่งแสงสามารถมองเข้าไปเห็นภายในห้อง ขนาด 5 x 20 เซนติเมตรขึ้นไป ที่บานประตูเหนือพื้นห้อง 1.70 เมตร และสามารถเปิดเข้าไปตรวจสอบได้ตลอดเวลา

(6) ติดใบอนุญาตให้ตั้งสถานบริการไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ชัดเจนบริเวณทางเข้าสถานบริการ

(7) ในสถานบริการที่จัดให้มีดนตรี หรือการแสดงอื่นใดต้องมีวัสดุที่ป้องกันเสียงและความสั่นสะเทือนไม่ให้เกิดค่าระดับเสียงรบกวนตามที่กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติกำหนดไว้

สำหรับป้ายชื่อของสถานบริการ ต้องตรงกับชื่อในใบอนุญาตทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ โดยจะต้องติดตั้งป้ายชื่อไว้ด้านหน้าสถานบริการให้มองเห็นอย่างชัดเจน

4) หน้าที่อื่นของผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการ

พระราชบัญญัติสถานบริการกำหนดหน้าที่อื่นให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการปฏิบัติตามซึ่งจำแนกเป็นสองกลุ่มดังนี้ (กระทรวงมหาดไทย, 2509)

กลุ่มที่หนึ่ง หน้าที่ในการงดเว้นกระทำการ เช่น

- (1) รับผู้มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์เข้าทำงานในสถานบริการ
- (2) ยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้ผู้มีอาการมึนเมาจนประพฤตินุญวาย หรือครองสติไม่ได้เข้าไปหรืออยู่ในสถานบริการระหว่างเวลาทำการ

(3) จำหน่ายสุราให้แก่ผู้มีอาการมึนเมาจนประพฤตินุญวายหรือครองสติไม่ได้

(4) ยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้ผู้ซึ่งไม่มีหน้าที่เฝ้าดูแลสถานบริการนั้นพักอาศัยหลับนอนในสถานบริการ

(5) ยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานบริการ

(6) ยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้มีการนำอาวุธเข้าไปในสถานบริการ เว้นแต่เป็นกรณี
ที่เจ้าหน้าที่ซึ่งอยู่ในเครื่องแบบนำเข้าไปเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย

กลุ่มที่สอง หน้าที่กระทำการ เช่น

(1) ควบคุมการแสดงในสถานบริการมิให้เป็นไปในทางลามกหรืออนาจารหรือมิให้มีสัตว์
ร้ายเข้าร่วมการแสดง ในสภาพที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้ชม

(2) ตรวจสอบเอกสารราชการที่มีภาพถ่ายและระบุอายุของผู้ที่จะเข้าไปในสถานบริการทุกราย

(3) ควบคุมมิให้มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานบริการ

(4) ควบคุมมิให้มีการนำอาวุธทุกชนิดเข้าไปในสถานบริการ

(5) แจ้งเหตุต่อนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจทันทีที่มีเหตุร้ายเกิดขึ้นในสถานบริการ

(6) อำนวยความสะดวกให้แก่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่ปฏิบัติงานตรวจตราสถาน
บริการ

(7) ดำเนินกิจการให้อยู่ในความสงบเรียบร้อยและไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดี

กรณีศึกษา

นายเอ เป็นเจ้าของสถานบริการที่อนุญาตหรือยอมให้นักท่องเที่ยวหรือผู้ใช้บริการที่มีอาการเมเมาให้
สามารถหลับนอนในสถานบริการของตนเอง เนื่องจากเห็นว่านักท่องเที่ยวหรือผู้ใช้บริการรายนั้นไม่สามารถที่
จะเดินทางกลับที่พักอาศัยได้ ซึ่งการกระทำของนายเอ ดังกล่าวผิดกับหน้าที่ในการงดเว้นกระทำการ ที่ระบุว่า
ยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้ผู้ซึ่งไม่มีหน้าที่เฝ้าดูแลสถานบริการนั้นพักอาศัยหลับนอนในสถานบริการ

3.6.5 การไม่ต่ออายุ การพักใช้ และการเพิกถอนใบอนุญาต

พระราชบัญญัติสถานบริการ มาตรา 21 กำหนดเหตุในการไม่ต่ออายุใบอนุญาต การพักใช้
ใบอนุญาต และการเพิกถอนใบอนุญาต ดังนี้ (กระทรวงมหาดไทย, 2509)

1) ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการขาดคุณสมบัติ

2) สถานบริการดำเนินการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

3) ยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้มีการมั่วสุมเพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือมี
การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานบริการ

4) ดำเนินกิจการโดยไม่ปฏิบัติตามหรือฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

5) ดำเนินกิจการโดยไม่ปฏิบัติตามหรือฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งกฎกระทรวงที่ออกตาม
พระราชบัญญัตินี้

เมื่อมีเหตุดังกล่าว มาตรา 21 กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจไม่ต่ออายุใบอนุญาตหรือ
สั่งพักใช้ใบอนุญาต หรือสั่งเพิกถอนใบอนุญาตได้ โดยให้คำนึงถึงความร้ายแรงของการกระทำความผิด

ถ้าผู้รับอนุญาตจัดตั้งสถานบันเทิงได้รับคำสั่งให้ระงับหรือเพิกถอนใบอนุญาต มาตรา 22 ให้
ผู้รับใบอนุญาตจัดตั้งสถานบันเทิงในกรุงเทพมหานครยื่นอุทธรณ์ต่อผู้บัญชาการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ส่วน

ต่างจังหวัด ผู้รับใบอนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์ต่อปลัดกระทรวงมหาดไทยได้ ให้อุทธรณ์ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่
ได้รับหนังสือจากพนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งการสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาต โดยมีคำตัดสินของผู้บัญชาการ
ตำรวจแห่งชาติหรือปลัดกระทรวงมหาดไทย แล้วแต่กรณี

กรณีศึกษา

นายเอ เป็นเจ้าของสถานบริการที่รู้เห็นว่านักท่องเที่ยวหรือผู้ใช้บริการในสถานบริการของตนเอง มี
การใช้จ่ายเสพติดขณะมาใช้บริการในสถานบริการของตน ซึ่งการกระทำของนายเอ ดังกล่าวผิดกับ
พระราชบัญญัติสถานบริการ มาตรา 21 ที่ระบุว่า ยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้มีการมั่วสุมเพื่อกระทำ
ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานบริการ ซึ่งจะมีผลทำให้
พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจไม่ต่ออายุใบอนุญาตหรือสั่งพักใช้ใบอนุญาต หรือสั่งเพิกถอนใบอนุญาตของนายเอ
ได้

3.6.6 หน้าที่ของผู้เข้าไปใช้บริการในสถานบริการ

นอกจากหน้าที่ของผู้รับใบอนุญาตแล้ว พระราชบัญญัติสถานบริการยังได้กำหนดหน้าที่ของ
ผู้ใช้บริการไว้ดังนี้ (กระทรวงมหาดไทย, 2509)

- 1) หน้าที่นำบัตรประจำตัวประชาชนหรือเอกสารทางราชการอื่น ๆ ที่มีรูปถ่ายและระบุอายุ
มาด้วย การตรวจสอบโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือขาดเอกสารราชการในการเข้าสถานบริการ จะถูกปรับไม่เกิน
5,000 บาท “ผู้รับใบอนุญาตมีหน้าที่ต้องจัดตั้งสถานที่ให้บริการเพื่อตรวจสอบเอกสารดังกล่าว
- 2) ภาระผูกพันที่จะไม่นำอาวุธเข้ารับบริการ เว้นแต่บุคคลนั้นจะอยู่ในรูปแบบและถูกนำ
ตัวมาปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย หากไม่ปฏิบัติตามต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกิน
10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

กรณีศึกษา

นายเอ เป็นตำรวจนอกเครื่องแบบและได้ทำการพกปืนเพื่อเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในสถานที่บริการ ตาม
กฎหมายจะถือว่านายเอ มีความผิดเนื่องจากไม่ได้อยู่ในเครื่องแบบ ตามพระราชบัญญัติสถานบริการ ที่ระบุว่า
ไม่นำอาวุธเข้ารับบริการ เว้นแต่บุคคลนั้นจะอยู่ในเครื่องแบบและถูกนำตัวมาปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย

จากข้อมูลกฎหมายเกี่ยวกับสถานบริการ สามารถสรุปได้ว่า กฎหมายเกี่ยวกับสถานบริการเป็นสิ่ง
สำคัญของผู้ประกอบธุรกิจสถานบริการในการเตรียมความพร้อมทั้งก่อนการเข้ามาดำเนินงาน ขณะกำลัง
ดำเนินงาน และภายหลังการดำเนินงานได้ ซึ่งจะมีเนื้อหาความสำคัญต่าง ๆ ระบุไว้ เช่น ความหมายและ
ประเภทของสถานบริการ ใบอนุญาตและคุณสมบัติผู้ขอรับใบอนุญาต เงื่อนไขการควบคุมด้านพื้นที่ หน้าที่ของ
ผู้รับใบอนุญาตตั้งสถานบริการ การไม่ต่ออายุ การพักใช้ และการเพิกถอนใบอนุญาต หน้าที่ของผู้เข้าไปใช้บริการ

ในสถานบริการ เป็นต้น ซึ่งผู้ที่ได้ศึกษาข้อมูลในกฎหมายฉบับนี้แล้วก็จะทำให้สามารถดำเนินงานเกี่ยวกับสถานบริการได้อย่างราบรื่น

3.7 ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรม

ในปัจจุบันธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรมมีการกล่าวถึงความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility: CSR) กันอย่างกว้างขวาง ทำให้มีการตื่นตัวว่าการทำกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมส่งผลต่อภาพลักษณ์ของกิจการและอาจส่งผลต่อผลการดำเนินงานอีกด้วย โดยในภาคของธุรกิจการท่องเที่ยวและโรงแรมเองก็ได้ให้ความสนใจว่าการที่กิจการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมจะเป็นตัวช่วยให้กิจการซึ่งเป็นธุรกิจการให้บริการประสบความสำเร็จได้ในด้านบวกได้อย่างชัดเจนในด้านชื่อเสียงและผลการดำเนินงาน ทำให้ส่งผลต่อมูลค่าของกิจการมีความได้เปรียบทางการแข่งขันอย่างยั่งยืน โดยประเด็นในเรื่องของความรับผิดชอบต่อสังคมจะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่คำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียต่าง ๆ เช่น หุ่นส่วน พนักงาน สังคม ชุมชน ระบบเศรษฐกิจ รวมไปถึงการคำนึงถึงโลกที่อาศัยอยู่ด้วย

จากงานวิจัยเรื่อง ความรับผิดชอบต่อสังคมกับธุรกิจโรงแรมของ ชุตินา วุ่นเจริญ, (2556) ได้ทำการศึกษาถึงการทำความเข้าใจความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจโรงแรมและพบว่า การแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจจะส่งผลชัดเจนในแง่ของชื่อเสียงของกิจการและเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ลูกค้าตัดสินใจที่จะเลือกใช้บริการของโรงแรมที่ทำกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม โดยการทำกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจโรงแรมจะช่วยเพิ่มมูลค่าของกิจการรวมทั้งมีผลในเชิงบวกของการดำเนินงานทางการเงิน ถึงแม้ว่าจะมีข้อโต้แย้งที่ว่ากิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมมีส่วนทำให้ค่าใช้จ่ายของธุรกิจเพิ่มขึ้นก็ตาม ทั้งนี้ กิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมอาจจะแบ่งออกได้เป็น 1. การรักษาสิ่งแวดล้อม 2. การห่วงใยเข้าใจในชุมชน 3. การดูแลพนักงานของกิจการ 4. การส่งเสริมกิจกรรมสีเขียว

กรณีศึกษา

โรงแรมชุมพร คาบาน่า มีการทำกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมจนทำให้โรงแรมอยู่รอดและมีผลกำไร จากกิจกรรมการประหยัดพลังงาน

โรงแรมทองทราย ที่มีการใช้สินค้าที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมเพื่อการช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก รวมทั้งการช่วยกันประหยัดพลังงาน

โรงแรมบันยันทรี ที่มีกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างต่อเนื่องหลังจากเหตุการณ์สึนามิที่ภูเก็ต ในปี พ.ศ.2547 และอีกหลาย ๆ โรงแรมในภูเก็ตเองมีการทำกิจกรรมที่ความรับผิดชอบต่อสังคมโดยเล็งเห็นว่าไม่เพียงแต่จะคำนึงถึงคน ชุมชน สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องแต่กิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมยังส่งผลดีต่อการดำเนินกิจการอีกด้วย

จากข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรม สามารถสรุปได้ว่า ในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมและผลของการมีกิจกรรมเพื่อสังคมของธุรกิจจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า ถ้าหากโรงแรมให้ความสนใจในกิจกรรมเพื่อสังคมก็จะส่งผลต่อชื่อเสียงของกิจการและอาจจะส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการของลูกค้าซึ่งจะเป็นผลดีในระยะยาวต่อผลการดำเนินการของธุรกิจได้ ดังนั้น ธุรกิจประเภทโรงแรมสามารถนำกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมมาใช้เป็นกลยุทธ์หนึ่งในการบริหารจัดการได้ โดยธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรมรวมถึงธุรกิจอื่น ๆ ควรที่จะศึกษากิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมและนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับธุรกิจของตัวเอง อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่กล่าวในบทนี้จะเป็นในส่วนของกฎหมายเกี่ยวกับการโรงแรมและสถานบริการเพื่อการท่องเที่ยว โดยในส่วนของกฎหมายเกี่ยวกับธุรกิจนำเที่ยวในลำดับถัดไปนั้นถือว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและควรทำการศึกษาเป็นอย่างยิ่งเพื่อที่จะทำให้เข้าใจกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในส่วน of ธุรกิจนำเที่ยว ซึ่งจะกล่าวในบทต่อไป

บทสรุป

โรงแรมและสถานบริการถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว รวมทั้งยังเป็นจุดหมายปลายทางที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นในการตัดสินใจเดินทางของนักท่องเที่ยวมาอย่างยาวนาน ซึ่งบุคลากรทางการท่องเที่ยวหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความจำเป็นที่จะต้องทราบและทำความเข้าใจในรายละเอียดตัวบทกฎหมายรวมถึงระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการโรงแรมและสถานบริการด้วยเพื่อที่จะทำให้สามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้องตามความหมายที่ได้บัญญัติไว้ เช่น พระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2546

สำหรับแนวทางที่สำคัญในการทราบถึงกฎหมายเกี่ยวกับการโรงแรมและสถานบริการเพื่อการท่องเที่ยวได้นั้นจะต้องเริ่มมาจากการทำความเข้าใจถึง ความหมายของโรงแรม เกณฑ์ในการจำแนกประเภทโรงแรม การขออนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรม บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการโรงแรม เงื่อนไขการประกอบธุรกิจโรงแรมตามกฎหมายอื่น กฎหมายเกี่ยวกับสถานบริการ รวมถึงความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรมไปพร้อมกัน โดยผู้ที่ได้ศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ที่กล่าวไปเหล่านี้ก็จะทำให้ผู้นั้นสามารถดำเนินการหรือปฏิบัติงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการโรงแรมและสถานบริการได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

คำถามท้ายบท

1. จงอธิบายความหมายของโรงแรมมาโดยสังเขป
2. ผู้ขอรับใบอนุญาตในการประกอบธุรกิจโรงแรมต้องมีคุณสมบัติอย่างไร
3. คุณสมบัติตามมาตรา 33 ในตำแหน่งผู้จัดการโรงแรมที่มีหน้าที่ในการบริหารจัดการโรงแรม มีอะไรบ้าง
4. เงื่อนไขทั่วไปเพื่อกำหนดความเป็นปัญหาและแนวทางแก้ไขการขาดจรรยาบรรณวิชาชีพ มีอะไรบ้าง

5. พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องเงื่อนไขการประกอบธุรกิจโรงแรมตามกฎหมายอื่นมีอะไรบ้าง
6. จงยกตัวอย่างหน้าที่ของผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการตามกฎหมายเกี่ยวกับสถานบริการมาโดยสังเขป

แนวตอบคำถามท้ายบท

1. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 1 แนวคำตอบ คือ

โรงแรม หมายถึง สถานที่พักแรมเป็นการชั่วคราวโดยมีการคิดค่าบริการเป็นการตอบแทนในทางธุรกิจ โดยมีบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการของธุรกิจโรงแรม เช่น ผู้ประกอบธุรกิจโรงแรม ผู้จัดการโรงแรม ผู้พัก เป็นต้น

2. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 2 แนวคำตอบ คือ

1. อายุไม่ต่ำกว่า 20 ปี 2. มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรไทย 3. ไม่ล้มละลาย 4. ไม่ไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ 5. ไม่เคยถูกตัดสินจำคุกตลอดชีวิต 6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุด 7. ไม่เป็นบุคคลในระหว่างถูกพักใช้ใบอนุญาต 8. ไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาต

3. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 3 แนวคำตอบ คือ

1. มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปี 2. ได้รับใบรับรองหรือประสบการณ์ตามที่คณะกรรมการกำหนด 3. ไม่เสพสุรา ยาเสพติด หรือเป็นโรคติดต่อที่คณะกรรมการกำหนด 4. ไม่เป็นคนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือน หรือไม่ใช่คนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ 5. ผู้ที่ไม่เคยถูกพิพากษาให้จำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก 6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุด 7. ไม่เคยถูกเพิกถอนใบรับแจ้งเป็นผู้จัดการ

4. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 4 แนวคำตอบ คือ

1. เงื่อนไขเกี่ยวกับสถานที่ตั้งของโรงแรม 2. เงื่อนไขที่เกี่ยวข้องในการให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้าพัก 3. เงื่อนไขเกี่ยวกับห้องพัก 4. เงื่อนไขที่สำคัญและเกี่ยวข้องอื่น ๆ

5. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 5 แนวคำตอบ คือ

1. พระราชบัญญัติผังเมือง 2. พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร

6. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 6 แนวคำตอบ คือ

1. หน้าที่งดเว้นการย้าย แก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือต่อเติมสถานบริการ 2. หน้าที่เกี่ยวกับบัตรประวัติ และหมายเลขประจำตัวพนักงาน 3. หน้าที่ในการจัดสถานที่ภายนอกและภายในของสถานบริการ

บทที่ 4

กฎหมายเกี่ยวกับธุรกิจนำเข้าเที่ยว

หัวข้อเนื้อหาประจำบท

- 4.1 ลักษณะการดำเนินธุรกิจของธุรกิจนำเข้าเที่ยว
- 4.2 ความหมายตามกฎหมายของธุรกิจนำเข้าเที่ยว
- 4.3 ประเภทของธุรกิจนำเข้าเที่ยว
- 4.4 ใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเข้าเที่ยว
- 4.5 หน้าที่ของผู้ประกอบธุรกิจนำเข้าเที่ยว
- 4.6 การพักใช้และเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเข้าเที่ยว

กฎหมายเกี่ยวกับธุรกิจนำเที่ยว

4.1 ลักษณะการดำเนินธุรกิจของธุรกิจนำเที่ยว

ปัจจุบัน นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศได้มีการเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ มาอย่างต่อเนื่องและเพิ่มมากกว่าในอดีตที่ผ่านมา โดยพบว่า มีการท่องเที่ยวทั้งในระดับภายในประเทศ ระหว่างประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับโลกมากขึ้น โดยจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศดังกล่าวจะเกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวทั้งในแง่ปริมาณและคุณภาพอีกหลายประการด้วย ฉลองศรี พิมลสมพงศ์, (2554) โดยทั่วไปเมื่อพิจารณาถึงลักษณะในการดำเนินธุรกิจนำเที่ยวแล้วจะเห็นได้ว่า มีผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่สำคัญมีอยู่ 2 ประเภท คือ ผู้ประกอบธุรกิจจัดนำเที่ยวและผู้ประกอบธุรกิจตัวแทนท่องเที่ยว (คณาธิป ทองรวีวงศ์, 2563)

4.1.1 ผู้ประกอบธุรกิจจัดนำเที่ยว (Tour Operator)

องค์กรระหว่างประเทศของนักกฎหมายด้านการเดินทางและท่องเที่ยว (International Forum of Travel and Tourism Advocates)' ให้นิยามความหมายของผู้ประกอบธุรกิจจัดนำเที่ยวหรืออาจเรียกว่า ผู้ขายส่งรายการนำเที่ยว (Tour wholesaler) ไว้ว่า "ธุรกิจที่นำเอารายการท่องเที่ยวซึ่งประกอบด้วยบริการต่าง ๆ ตั้งแต่สองอย่างหรือมากกว่านั้นขึ้นไปเพื่อเสนอขายต่อสาธารณะไม่ว่าเสนอขายโดยตรงหรือเสนอขายผ่านตัวแทนบริการต่าง ๆ นั้น เช่น ที่พัก กิจกรรมบันเทิง การเดินทาง การประกันภัยสำหรับการเดินทาง มัคคุเทศก์ เป็นต้น โดยนักท่องเที่ยวอาจต้องการความสะดวกที่จะซื้อบริการท่องเที่ยวที่รวมเอาบริการย่อย ๆ ดังกล่าวไว้เรียบร้อยแล้ว โดยไม่จำเป็นต้องติดต่อซื้อบริการในแต่ละภาคส่วนย่อยจากผู้ให้บริการหลายรายจึงเกิดมีผู้ประกอบการที่นำเอาบริการในแต่ละภาคส่วนย่อยต่าง ๆ มาประกอบรวมกันเพื่อเสนอขายให้กับนักท่องเที่ยว บริการที่รวบรวมเข้าด้วยกันนี้เรียกว่า "แพ็คเกจทัวร์" (Tour package) ดังนั้นแพ็คเกจทัวร์จะประกอบด้วยบริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวหลายประเภท เช่น การเดินทาง รายการนำเที่ยว ยานพาหนะ สถานที่พัก เป็นต้น ซึ่งผู้ประกอบการที่ทำการออกแบบหรือคิดค้นแพ็คเกจทัวร์นี้ เรียกว่า ผู้ประกอบธุรกิจจัดนำเที่ยวหรือผู้ผลิตรายการนำเที่ยว

4.1.2 ผู้ประกอบธุรกิจตัวแทนท่องเที่ยว (Travel Agent)

องค์กรระหว่างประเทศของนักกฎหมายด้านการเดินทางและท่องเที่ยว ได้ให้ความหมายของตัวแทนท่องเที่ยวไว้ว่า ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้จำหน่ายสินค้าหรือบริการของผู้ให้บริการ (Supplier) หรืออาจเรียกว่าเป็นผู้จัดจำหน่ายบริการด้านการท่องเที่ยว (Travel Service) เช่น การขายแพ็คเกจทัวร์ของผู้ประกอบธุรกิจจัดนำเที่ยว โดยจะเห็นได้ว่า ในการจัดจำหน่ายรายการนำเที่ยวหรือแพ็คเกจทัวร์นั้น โดยทั่วไปแล้วผู้ผลิตหรือคิดค้นแพ็คเกจทัวร์ซึ่งเรียกว่า ผู้ประกอบธุรกิจจัดนำเที่ยวจะนำแพ็คเกจทัวร์ของตนไปให้ผู้ประกอบธุรกิจอีกรายหนึ่งหรือหลายรายนำเสนอขายให้กับนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบธุรกิจที่รับเอาแพ็คเกจทัวร์ของผู้จัดนำเที่ยวมาเสนอขายแก่นักท่องเที่ยวนี้เรียกว่า "ตัวแทนท่องเที่ยว" หรืออาจเรียกว่า "ธุรกิจตัวแทนการเดินทาง"

หรืออาจเรียกว่าเป็น "ผู้ค้าปลีกบริการนำเที่ยว" (Tour Retailer) ทั้งนี้ เนื่องจากรับเอาแพ็คเกจทัวร์มาจากผู้ประกอบการกิจจันนำเที่ยวซึ่งเปรียบเสมือนผู้ค้าส่ง โดยตัวแทนท่องเที่ยวนี้อาจได้ผลประโยชน์ทางธุรกิจของตนหลายวิธี เช่น การได้ประโยชน์ในรูปของค่านายหน้า (Commission) จากการขายแพ็คเกจทัวร์ให้กับผู้ประกอบการกิจจันนำเที่ยว หรืออาจได้ประโยชน์ในลักษณะของการนำแพ็คเกจทัวร์ที่ผู้ประกอบการกิจจันนำเที่ยวขายส่งให้ตนในราคาต่ำมาบวกกำไรเพิ่มเพื่อขายต่อให้กับนักท่องเที่ยวในราคาที่สูงขึ้น

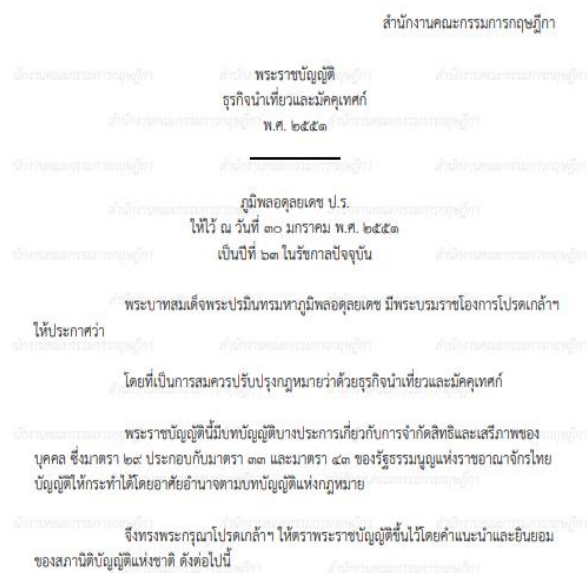
จากข้อมูลลักษณะการดำเนินธุรกิจของธุรกิจนำเที่ยว สามารถสรุปได้ว่า ผู้ประกอบการกิจจันนำเที่ยว คือ ผู้ประกอบการที่ผลิตหรือออกแบบรายการนำเที่ยวที่เรียกว่าแพ็คเกจทัวร์ อันประกอบด้วยบริการในภาคส่วนย่อยต่าง ๆ ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เช่น บริการยานพาหนะ บริการที่พักอาหาร บริการการเข้าชมสถานที่ต่าง ๆ โดยผู้ประกอบการกิจจันนำเที่ยวจะติดต่อผู้ให้บริการภาคส่วนย่อยต่าง ๆ และคิดราคาขายออกมา รวมทั้งจัดทำรายละเอียดของแพ็คเกจทัวร์ในลักษณะของแผ่นพับ (Brochure) โดยติดต่อกับผู้ประกอบการกิจจันนำเที่ยวหรือผู้เป็นตัวแทนจำหน่าย ซึ่งจะเป็นผู้เสนอขายให้กับนักท่องเที่ยวต่อไป ซึ่งแตกต่างจากจะรับเอาแพ็คเกจทัวร์จากผู้ประกอบการกิจจันนำเที่ยวมาเสนอขายแก่นักท่องเที่ยวแล้ว ผู้ประกอบการกิจจันนำเที่ยวอาจทำการติดต่อกับผู้ผลิตบริการในภาคส่วนย่อยอื่น ๆ ของธุรกิจท่องเที่ยวเพื่อนำเอาบริการนั้น ๆ มาขายแก่นักท่องเที่ยวก็ได้ เช่น จำหน่ายบัตรโดยสารสายการบินให้กับสายการบินต่าง ๆ รับจองห้องพักโรงแรมให้นักท่องเที่ยว จะเห็นได้ว่า ผู้ประกอบการกิจจันนำเที่ยว มีลักษณะเทียบได้กับ "พ่อค้าคนกลาง" (Middleman) ที่นำเอาบริการด้านการท่องเที่ยวจากผู้ให้บริการภาคส่วนต่าง ๆ มาขายให้กับนักท่องเที่ยวนั่นเอง"

4.2 ความหมายตามกฎหมายของธุรกิจนำเที่ยว

พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 (ดังรูปภาพที่ 4.1) กำหนดธุรกิจท่องเที่ยวเป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางกับนักท่องเที่ยวหรือการเดินทางเพื่อวัตถุประสงค์อื่น เพื่อให้บริการหรือเพื่ออำนวยความสะดวกอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง เช่น ที่พัก อาหาร มัคคุเทศก์ หรือบริการอื่นใดที่กำหนดโดยกฎกระทรวง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, (2551) เมื่อพิจารณาถึงความสำคัญทางกฎหมายและลักษณะของธุรกิจนำเที่ยว ผู้ประกอบการและตัวแทนท่องเที่ยว ดังที่ได้กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า ธุรกิจนำเที่ยวอยู่ในความหมายทางกฎหมาย มีความหมายกว้าง ๆ และสามารถครอบคลุมผู้ประกอบการได้ทั้งสองกรณี เนื่องจากกฎหมายมุ่งเน้นไปที่ตัวกลางที่เชื่อมต่อบริการในแต่ละส่วนย่อยของอุตสาหกรรม (คณาธิป ทองรวีวงศ์, 2563)

จากข้อมูลความหมายตามกฎหมายของธุรกิจนำเที่ยว สามารถสรุปได้ว่า ธุรกิจนำเที่ยวเป็นธุรกิจที่นำนักท่องเที่ยวเดินทางไปจุดหมายปลายทางหรือเป็นตัวกลางเชื่อมโยงในการอำนวยความสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยว โดยอาจจะครอบคลุมขอบเขตของผู้ประกอบการกิจจันนำเที่ยวและผู้ประกอบการตัวแทนท่องเที่ยวได้อีกด้วย

ภาพที่ 4.1 พระราชบัญญัติธุรกิจนำเข้าเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (2551)

4.3 ประเภทของธุรกิจนำเข้าเที่ยว

พระราชบัญญัติธุรกิจนำเข้าเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 มาตรา 15 มีการกำหนดประเภทใบอนุญาตไว้โดยเฉพาะ โดยให้เป็นไปตามกฎกระทรวง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, (2551) ดังนั้น การกำหนดประเภทธุรกิจนำเข้าเที่ยว จึงพิจารณาได้จากประเภทของใบอนุญาตที่กำหนดในกฎหมายลำดับรอง กฎกระทรวงการอนุญาตประกอบธุรกิจนำเข้าเที่ยว พ.ศ. 2561 กฎกระทรวง, (2561) ซึ่งกำหนดประเภทของใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเข้าเที่ยวไว้ 4 ประเภท คือ (คณาธิป ทองรวีวงศ์, 2563)

1) ประเภทเฉพาะพื้นที่ สำหรับการประกอบธุรกิจนำเข้าเที่ยวในจังหวัดหนึ่งจังหวัดใดและจังหวัดที่มีเขตพื้นที่ติดต่อกับจังหวัดนั้น

2) ประเภทในประเทศ สำหรับการประกอบธุรกิจนำเข้าเที่ยวภายในราชอาณาจักร

3) ประเภทนำเข้าจากต่างประเทศ สำหรับการประกอบธุรกิจนำเข้าเที่ยวโดยการนำนักท่องเที่ยวที่เดินทางจากต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยวภายในราชอาณาจักร

4) ประเภททั่วไป สำหรับการประกอบธุรกิจนำเข้าเที่ยวภายในราชอาณาจักรและภายนอกราชอาณาจักร

ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเข้าเที่ยวตาม 3) ให้ถือว่าได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเข้าเที่ยวตาม

1) และ 2) ด้วย

ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเข้าเที่ยวตาม 4) ให้ถือว่าได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเข้าเที่ยวตาม

1) 2) และ 3) ด้วย

จากข้อมูลประเภทของธุรกิจนำเที่ยวตามกฎหมายกระทรวงการท่องเที่ยว พ.ศ. 2561 สามารถสรุปได้ว่า ประเภทของธุรกิจนำเที่ยวสามารถจำแนกได้ 4 ประเภท คือ 1. ประเภทเฉพาะพื้นที่ 2. ประเภทในประเทศ 3. ประเภทนำเที่ยวจากต่างประเทศ 4. ประเภททั่วไป แต่หากจะทำการสรุปในการจำแนกประเภทธุรกิจนำเที่ยวตามข้อเสนอแนะของสหประชาชาตินั้นจะสามารถจำแนกออกเป็นสามรูปแบบหลัก คือ การท่องเที่ยวภายในประเทศ (Domestic Tourism) การท่องเที่ยวขาเข้า (Inbound Tourism) การท่องเที่ยวขาออก (Outbound Tourism)

4.4 ใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว

ธุรกิจที่มีลักษณะตามนิยามของ "ธุรกิจนำเที่ยว" ในมาตรา 4 หากประสงค์จะประกอบธุรกิจนำเที่ยวโดยชอบด้วยกฎหมายจะต้องขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวจากนายทะเบียน สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, (2551) ทั้งนี้ มาตรา 15 กำหนดว่า "หลักเกณฑ์และวิธีการในการขอรับและการออกใบอนุญาต การขอและการต่ออายุใบอนุญาต การขอรับและการออกใบแทนใบอนุญาตให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง" จึงมีการออกกฎกระทรวงการอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว พ.ศ. 2561 กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการขอรับและออกใบอนุญาต กฎกระทรวง, (2561) โดยมีรายละเอียดตามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ (คณาธิป ทองรวีวงศ์, 2563)

4.4.1 คุณสมบัติของผู้มีสิทธิขอใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว

สำหรับคุณสมบัติของผู้มีสิทธิขอรับใบอนุญาต แยกพิจารณาได้สองกรณี คือ กรณีผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นบุคคลธรรมดา และกรณีผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นนิติบุคคล (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2551)

1) กรณีผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา จะต้องมียุทธศาสตร์ดังต่อไปนี้

(ก) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ในวันยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว

(ข) มีสัญชาติไทย

(ค) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรไทย

นอกจากนี้กฎหมายยังกำหนดว่า บุคคลธรรมดาดังกล่าวจะต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(ก) เป็นบุคคลล้มละลายหรืออยู่ในระหว่างถูกพิทักษ์ทรัพย์

(ข) เป็นบุคคลวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือเป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ

(ค) เป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวหรือใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์

(ง) เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเข้าเที่ยวตามมาตรา 46 (1) (3) หรือ (4) หรือใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ตามมาตรา 63 (1) (2) (3) หรือ (4) และยังไม่พ้นกำหนดห้าปีนับถึงวันยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเข้าเที่ยว

(จ) เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเข้าเที่ยวตามมาตรา 46 (5) หรือใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ตามมาตรา 63 (5)

(ฉ) เคยถูกเพิกถอนทะเบียนเป็นผู้นำเที่ยวมาแล้วยังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเข้าเที่ยว

กรณีศึกษา

นายเอ เป็นคนสัญชาติไทยแต่มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในต่างประเทศเป็นระยะเวลายาวนาน ทำให้นายเอขาดคุณสมบัติในการขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเข้าเที่ยว ในกรณีดังกล่าว นายเอเข้าข่ายขาดคุณสมบัติตามข้อ (ค) คือ มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรไทย

2) กรณีผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเข้าเที่ยวเป็นนิติบุคคล เช่น บริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล จะต้องมีความสมบัตินี้

(ก) เป็นนิติบุคคลตามกฎหมายไทยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินกิจการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ถ้าเป็นห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบเป็นผู้มีสัญชาติไทย ถ้าเป็นบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดทุนของบริษัทไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบจะต้องเป็นของบุคคลธรรมดาซึ่งมีสัญชาติไทย และกรรมการของบริษัทเกินครึ่งหนึ่งต้องเป็นสัญชาติไทย

(ข) กรรมการหรือผู้มีอำนาจจัดการแทนนิติบุคคลต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 16

นอกจากนี้ นิติบุคคลดังกล่าวจะต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(ก) เป็นนิติบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 16 (2) (ค) (ง) หรือ (จ)

(ข) มีผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 16 (2) (ค) (ง) หรือ (จ) หรือซึ่งพ้นจากการเป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามตาม (2) (ก) มาแล้วยังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเข้าเที่ยว

(ค) มีผู้ถือหุ้นซึ่งถือหุ้นเกินร้อยละห้า มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 16 (2) (ค) (3) หรือ (จ) หรือซึ่งพ้นจากการเป็นกรรมการหรือผู้มีอำนาจจัดการแทนนิติบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามตาม (2) (ก) มาแล้วยังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเข้าเที่ยว

ความใน (ข) และ (ค) ไม่นำมาใช้บังคับกับผู้ซึ่งเคยเป็นหุ้นส่วน กรรมการหรือผู้มีอำนาจจัดการแทนนิติบุคคล ซึ่งพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนร่วมหรือรู้เห็นกับการกระทำของนิติบุคคลที่เป็นเหตุให้มีลักษณะต้องห้ามตาม (ก)

ผู้ขอรับใบอนุญาตไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล มีหน้าที่ต้องให้หนังสือคำประกันเงินสดหรือหนังสือคำประกันธนาคารแก่นายทะเบียนตามจำนวนที่กำหนดในกฎกระทรวงเพื่อเป็นหลักประกันในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

4.4.2 เอกสารหลักฐานประกอบการขอใบอนุญาต

ผู้มีสิทธิขอรับใบอนุญาตอาจเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้ เอกสารประกอบการยื่นคำขอใบอนุญาตก็มีรายละเอียดแตกต่างกันไปตามประเภทบุคคล กฎกระทรวงกำหนดให้การขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวประเภทต่าง ๆ การยื่นคำขอรับใบอนุญาต และให้แนบเอกสารหลักฐานดังต่อไปนี้ด้วย (กฎกระทรวง, 2561)

1) บุคคลธรรมดา

(ก) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน

(ข) สำเนาทะเบียนบ้าน

(ค) ภาพถ่ายสถานที่ประกอบธุรกิจนำเที่ยว ขนาด 4 x 6 นิ้ว ที่ถ่ายไว้ไม่เกินหนึ่งเดือนก่อนวันยื่นคำขอรับใบอนุญาต โดยแสดงให้เห็นทั้งบริเวณภายในและภายนอกสถานที่ประกอบธุรกิจนำเที่ยว ป้ายชื่อ และเลขที่ตั้งสถานที่ประกอบธุรกิจนำเที่ยว และแผนที่โดยสังเขปแสดงที่ตั้งของสถานที่ประกอบธุรกิจนำเที่ยว

(ง) หลักฐานแสดงกรรมสิทธิ์ สิทธิครอบครอง หรือหนังสือยินยอมให้ใช้สถานที่ที่เป็นสถานที่ประกอบธุรกิจนำเที่ยว

(จ) สำเนากรมธรรม์ประกันภัย ประกันอุบัติเหตุให้แก่นักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยวในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว โดยมีจำนวนเงินเอาประกันภัยกรณีเสียชีวิต สูญเสียอวัยวะ หรือทุพพลภาพ ไม่ต่ำกว่าหนึ่งล้านบาทต่อคน และกรณีบาดเจ็บไม่ต่ำกว่าห้าแสนบาทต่อคน และต้องมีอายุกรมธรรม์ไม่น้อยกว่าหกเดือนนับแต่วันยื่นคำขอรับใบอนุญาต

2) ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียนหรือห้างหุ้นส่วนจำกัด

(ก) สำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนซึ่งรับรองไว้ไม่เกินหกเดือนนับถึงวันยื่นคำขอรับใบอนุญาต

(ข) รายชื่อ สัญชาติ และภูมิลำเนาของผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคน

(ค) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้มีอำนาจจัดการแทน

(ง) สำเนาทะเบียนบ้านของผู้มีอำนาจจัดการแทน

(จ) ตัวอย่างรอยตราประทับ 2 ตรา

(ฉ) ภาพถ่ายสถานที่ประกอบธุรกิจนำเที่ยว ขนาด 4 x 6 นิ้ว ที่ถ่ายไว้ไม่เกินหนึ่งเดือนก่อนวันยื่นคำขอรับใบอนุญาต โดยแสดงให้เห็นทั้งบริเวณภายในและภายนอกสถานที่ประกอบธุรกิจนำเที่ยว ป้ายชื่อ และเลขที่ตั้งสถานที่ประกอบธุรกิจนำเที่ยว และแผนที่โดยสังเขปแสดงที่ตั้งของสถานที่ประกอบธุรกิจนำเที่ยว

(ข) หลักฐานแสดงกรรมสิทธิ์ สิทธิครอบครอง หรือหนังสือยินยอมให้ใช้สถานที่เป็นสถานที่ประกอบธุรกิจนำเที่ยว

(ข) สำเนากรรมธรรม์ประกันภัย ประกันอุบัติเหตุให้แก่นักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยวในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว โดยมีจำนวนเงินเอาประกันภัยกรณีเสียชีวิต สูญเสียอวัยวะหรือทุพพลภาพ ไม่ต่ำกว่าหนึ่งล้านบาทต่อคน และกรณีบาดเจ็บไม่ต่ำกว่าห้าแสนบาทต่อคนและต้องมีอายุกรรมธรรม์ไม่น้อยกว่าหกเดือนนับแต่วันยื่นคำขอรับใบอนุญาต

3) บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด หรือนิติบุคคลอื่นที่มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินกิจการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

(ก) สำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนซึ่งรับรองไว้ไม่เกินหกเดือนนับถึงวันยื่นคำขอรับใบอนุญาต

(ข) รายชื่อ สัญชาติ และภูมิลำเนาของผู้ถือหุ้นปีปัจจุบันทุกคน และจำนวนหุ้นที่ผู้ถือหุ้นแต่ละคนถือ

(ค) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของกรรมการหรือผู้มีอำนาจจัดการแทน

(ง) สำเนาทะเบียนบ้านของกรรมการหรือผู้มีอำนาจจัดการแทน

(จ) สำเนาหนังสือบริคณห์สนธิ รายการจดทะเบียนจัดตั้ง และข้อบังคับของนิติบุคคล (ถ้ามี)

(ฉ) ตัวอย่างรอยตราประทับ 2 ตรา

(ข) ภาพถ่ายสถานที่ประกอบธุรกิจนำเที่ยว ขนาด 4 x 6 นิ้ว ที่ถ่ายไว้ไม่เกินหนึ่งเดือนก่อนวันยื่นคำขอรับใบอนุญาต โดยแสดงให้เห็นทั้งบริเวณภายในและภายนอกสถานที่ประกอบธุรกิจนำเที่ยว ป้ายชื่อ และเลขที่ตั้งสถานที่ประกอบธุรกิจนำเที่ยว และแผนที่โดยสังเขปแสดงที่ตั้งของสถานที่ประกอบธุรกิจนำเที่ยว

(ข) หลักฐานแสดงกรรมสิทธิ์ สิทธิครอบครอง หรือหนังสือยินยอมให้ใช้สถานที่เป็นสถานที่ประกอบธุรกิจนำเที่ยว

(ณ) สำเนากรรมธรรม์ประกันภัย ประกันอุบัติเหตุให้แก่นักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยวในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว โดยมีจำนวนเงินเอาประกันภัยกรณีเสียชีวิต สูญเสียอวัยวะหรือทุพพลภาพ ไม่ต่ำกว่าหนึ่งล้านบาทต่อคน และกรณีบาดเจ็บไม่ต่ำกว่าห้าแสนบาทต่อคน และต้องมีอายุกรรมธรรม์ไม่น้อยกว่าหกเดือนนับแต่วันยื่นคำขอรับใบอนุญาต

ดังนั้น ผู้ขอใบอนุญาตจึงต้องยื่นเอกสารประกอบการขอใบอนุญาต ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภทบุคคลหรือองค์กรที่จะประกอบธุรกิจ ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทข้างต้น อย่างไรก็ตาม ไม่ว่านิติบุคคลหรือผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวจะสมัครในธุรกิจนำเที่ยวประเภทใดใน 4 ประเภทก็ตาม

4.4.3 กระบวนการและขั้นตอนออกใบอนุญาต

หลักกฎหมายตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ศ. 2551 และกฎกระทรวงอนุญาตการประกอบธุรกิจนำเที่ยว พ.ศ. 2561 แบ่งออกเป็นหลายประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการขอและออกใบอนุญาต

1) การตรวจสอบเอกสารหลักฐาน

มาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ระบุว่า เมื่อมีผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว เป็นหน้าที่ของนายทะเบียนหรือผู้ซึ่งนายทะเบียนแต่งตั้งให้ตรวจสอบความครบถ้วนของเอกสารหลักฐานและการปฏิบัติตาม กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ตามกฎกระทรวงที่ประกาศใช้ตามมาตรา 15 วรรค 2 หากพบว่าเอกสารหรือหลักฐานใดไม่ครบถ้วนหรือไม่ปฏิบัติตามอย่างถูกต้อง ให้แจ้งผู้ขอใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวโดยทันที

ระเบียบรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอนุญาตการประกอบธุรกิจนำเที่ยว พ.ศ. 2561 มาตรา 7 กำหนดรายละเอียดการดำเนินงานของนายทะเบียน เช่น นายทะเบียนหรือผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากผู้ที่ได้รับมอบหมาย โดยจะมีการตรวจสอบความครบถ้วนของหลักฐานและออกใบรับคำขอให้ผู้ขอเป็นหลักฐาน หากพบว่า เอกสารหรือหลักฐานที่ร้องขอไม่ถูกต้องหรือไม่สมบูรณ์ ให้แจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรทันที และแก้ไขให้แล้วเสร็จภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่รับหนังสือ การที่ผู้ยื่นคำขอไม่แก้ไขคำขอหรือส่งเอกสารหรือหลักฐานให้ครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนดในวรรค 1 ให้ถือว่าผู้ยื่นคำขอไม่ประสงค์จะดำเนินการและให้นายทะเบียนจัดการเรื่องจากระบบ

2) เงื่อนไขก่อนการออกใบอนุญาต

มาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์บัญญัติว่า เมื่อนายทะเบียนเห็นว่าผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 16 หรือมาตรา 17 แล้วแต่กรณี และได้ปฏิบัติตามกับหลักเกณฑ์และวิธีการที่เกี่ยวข้องกับการขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว ให้นายทะเบียนแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ขอใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวทราบภายใน 30 วัน นับแต่วันที่รับคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว โดยให้ระบุค่าใช้จ่ายและหลักประกันสำหรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวด้วย และเมื่อผู้ขอรับใบอนุญาตได้ชำระค่าธรรมเนียมใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวงและได้ดำเนินการค้ำประกันตามมาตรา 18 แล้ว ให้นายทะเบียนออกใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับเงิน ค่าธรรมเนียมและการค้ำประกัน ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวอาจกำหนดในอัตราที่แตกต่างกันไปตามประเภทหรือลักษณะของผู้ประกอบการท่องเที่ยวตามวรรค 2

กฎกระทรวง พ.ศ. 2561 เรื่อง การอนุญาตให้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว มาตรา 8 กำหนดรายละเอียดเงื่อนไขในการพิจารณาการออกใบอนุญาต การขอใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว และเอกสารหลักฐานที่มีหลักฐานถูกต้องครบถ้วน และผู้ขอมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 16 หรือมาตรา 17 (แล้วแต่กรณี) ให้นายทะเบียนออกคำสั่งใบอนุญาตและแจ้งให้ผู้ขอชำระค่าธรรมเนียมใบอนุญาตและให้หลักประกันภายใน 15 วันนับแต่วันที่รับ นายทะเบียนจะต้องออกคำบอกกล่าวดังกล่าว

ให้แก่ผู้ยื่นคำขอภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับค่าธรรมเนียมและหลักประกันที่จัดให้เมื่อผู้ยื่นคำขอชำระค่าธรรมเนียมใบอนุญาตและให้หลักประกันแล้ว

การแจ้งในวรรค 1 ให้แจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรทางไปรษณีย์ อีเมล หรือช่องทางอื่นที่อธิบดีกำหนด เพื่อความสะดวกของผู้สมัคร นายทะเบียนอาจแจ้งผู้สมัครผ่านทางเว็บไซต์

3) การไม่ออกใบอนุญาตและการอุทธรณ์คำสั่ง

มาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์บัญญัติว่า เมื่อนายทะเบียนเห็นว่าผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวไม่มีคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 16 หรือมาตรา 17 (แล้วแต่กรณี) ให้นายทะเบียนออกหนังสือแจ้งเหตุผลในการไม่ออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ขอรับใบอนุญาตภายใน 30 วัน นับแต่วันที่รับคำขอใบอนุญาต

มาตรา 22 บัญญัติว่า ถ้านายทะเบียนสั่งตามมาตรา 21 ห้ามออกใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว ผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวมีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อคณะกรรมการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับคำสั่ง เมื่อได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งจากนายทะเบียนแล้ว ให้คณะกรรมการพิจารณาและวินิจฉัยอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับหนังสืออุทธรณ์ และคำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

สำหรับกฎกระทรวงอนุญาตให้ใช้ใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว พ.ศ. 2561 มาตรา 9 กำหนดรายละเอียดการปฏิเสธ ดังนี้ ผู้ยื่นคำขอไม่มีคุณสมบัติหรืออยู่ในสิ่งต้องห้ามตามมาตรา 16 หรือมาตรา 17 หรือยังไม่ได้ชำระค่าใบอนุญาต หรือในกรณีที่ไม่มีหลักประกันเต็มจำนวนภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในมาตรา 8 ให้นายทะเบียนมีคำสั่งไม่อนุญาต ผู้ขอต้องเข้าใจเหตุผลและมีสิทธิอุทธรณ์ได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่รับคำขอใบอนุญาต

4.4.4 ค่าธรรมเนียม

โดยจะมีการแจ้งการชำระค่าธรรมเนียมและหลักประกันเมื่อผู้ขอรับใบอนุญาตยื่นเอกสารหลักฐานและเจ้าหน้าที่เห็นว่าถูกต้องตามกฎหมาย ส่วนค่าธรรมเนียมตามพระราชบัญญัติการท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 มาตรา 5 กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวง พ.ศ. 2561 ออกโดยรัฐมนตรีกำหนดค่าธรรมเนียมใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวและใบอนุญาตมัคคุเทศก์ โดยมีค่าธรรมเนียมดังนี้

- 1) ใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว ฉบับละ 2,000 บาท
- 2) ใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวสาขา ฉบับละ 1,000 บาท
- 3) ใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ ฉบับละ 200 บาท
- 4) ใบแทนใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว ฉบับละ 1,000 บาท
- 5) ใบแทนใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวสาขา ฉบับละ 500 บาท
- 6) ใบแทนใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ ฉบับละ 200 บาท
- 7) การต่ออายุใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว ครั้งละ 2,000 บาท

- 8) การต่ออายุใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวสาขา ครั้งละ 1,000 บาท
- 9) การต่ออายุใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ ครั้งละ 200

การวางหลักประกัน

การตรากฎกระทรวงตามความในมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 คือ กฎกระทรวงกำหนดจำนวนเงินหลักประกัน พ.ศ. 2555 (ดังภาพที่ 4.2) ซึ่งกำหนดจำนวนเงินหลักประกันไว้ดังนี้ (กฎกระทรวง, 2555)

- 1) การประกอบธุรกิจนำเที่ยวประเภทเฉพาะพื้นที่ ต้องวางหลักประกันเป็นจำนวนเงินหนึ่งหมื่นบาท
- 2) การประกอบธุรกิจนำเที่ยวประเภทภายในประเทศ ต้องวางหลักประกันเป็นจำนวนเงินห้าหมื่นบาท
- 3) การประกอบธุรกิจนำเที่ยวประเภทนำเที่ยวจากต่างประเทศ ต้องวางหลักประกันเป็นจำนวนเงินหนึ่งแสนบาท
- 4) การประกอบธุรกิจนำเที่ยวประเภททั่วไป ต้องวางหลักประกันเป็นจำนวนเงินสองแสนบาท

เล่ม ๑๒๙ ตอนที่ ๑๒๗ ก หน้า ๙
ราชกิจจานุเบกษา ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๕

กฎกระทรวง กำหนดจำนวนเงินหลักประกัน พ.ศ. ๒๕๕๕

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑ อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจํากัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 4.2 กำหนดจำนวนเงินหลักประกัน พ.ศ. 2555.

ที่มา : กฎกระทรวง (2555)

4.4.5 การต่ออายุใบอนุญาต

มาตรา 22/1 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2559 กำหนดให้ใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวมีอายุสองปีนับแต่วันที่ออกใบอนุญาต

ผู้ประกอบการนำเที่ยวที่ต้องการต่ออายุใบอนุญาตจะต้องยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตก่อนที่ใบอนุญาตจะหมดอายุ และจะต้องยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตเพื่อประกอบธุรกิจนำเที่ยวต่อไปจนกว่าจะได้รับ

แจ้งจากนายทะเบียนใบอนุญาต บพัญญัติของมาตรา 19 20 21 และ 22 ยังมีผลบังคับใช้กับการต่ออายุใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวอีกด้วย

กฎกระทรวงการอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว พ.ศ. 2561 ข้อ 12 และ ข้อ 13 กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการต่ออายุใบอนุญาตไว้ดังนี้

ข้อ 12 การขอต่ออายุใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวและใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวสาขาของผู้ประกอบการนำเที่ยว ให้ยื่นภายใน 30 วันก่อนสิ้นอายุใบอนุญาต พร้อมเอกสารและหลักฐานดังต่อไปนี้

- 1) สำเนาใบอนุญาต
- 2) เอกสารและหลักฐานตามข้อ (5) (1) (ก) (ข) และ (ง) หรือ (2) (ข) (ค) (ง) (จ) และ (ช) หรือ (3) (ข) (ค) (ง) (จ) (ฉ) และ (ซ) แล้วแต่กรณี
- 3) สำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคลซึ่งรับรองไว้ไม่เกินหกเดือนนับถึงวันยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาต
- 4) ภาพถ่ายสถานที่ประกอบธุรกิจนำเที่ยว ขนาด 4 x 6 นิ้ว ที่ถ่ายไว้ไม่เกินหนึ่งเดือนก่อนวันยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาต โดยแสดงให้เห็นทั้งบริเวณภายในและภายนอกสถานที่ประกอบธุรกิจนำเที่ยว ป้ายชื่อ และเลขที่ตั้งสถานที่ประกอบธุรกิจนำเที่ยวและแผนที่โดยสังเขปแสดงที่ตั้งของสถานที่ประกอบธุรกิจนำเที่ยว
- 5) สำเนากรมธรรม์ประกันภัย ประกันอุบัติเหตุให้แก่นักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยวในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว โดยมีจำนวนเงินเอาประกันภัยกรณีเสียชีวิต สูญเสียอวัยวะ หรือทุพพลภาพ ไม่ต่ำกว่าหนึ่งล้านบาทต่อคน และกรณีบาดเจ็บไม่ต่ำกว่าห้าแสนบาทต่อคน และต้องมีอายุกรมธรรม์เหลืออยู่ไม่น้อยกว่าหกเดือนนับแต่วันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุ

4.4.6 การขอรับและการออกใบแทนใบอนุญาต

กฎกระทรวงการอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว พ.ศ. 2561 กำหนดหลักการเกี่ยวกับการขอรับและการออกใบแทนใบอนุญาตไว้ ดังนี้

มาตรา 14 ผู้ประกอบการท่องเที่ยวที่ผู้ประกอบการท่องเที่ยวสูญหาย หรือเสียหายอย่างร้ายแรง ให้ยื่นขออนุญาตออกใหม่ พร้อมทั้งเอกสารหลักฐานตามที่ระบุในคำขอเปลี่ยนใบอนุญาต รวมถึงการคืนใบอนุญาตที่ชำรุด หรือการยื่นหลักฐานการแจ้งต่อพนักงานสอบสวนกรณีสูญหายหรือถูกทำลาย

ให้นำบทบัญญัติของมาตรา 7 มาตรา 8 และข้อ 9 ของคำขอพิจารณาเปลี่ยนใบอนุญาตมาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่เมื่อออกใบอนุญาตแทนแล้ว ให้นายทะเบียนออกใบอนุญาตใหม่ให้อยู่ในรูปของใบอนุญาตเดิม โดยมีคำว่า "ใบแทน" ระบุไว้ด้านหน้าใบอนุญาต

กรณีผู้รับใบอนุญาตตาย

พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2559 มาตรา 22/3 กำหนดว่า

กรณีผู้ประกอบการจูงนำเที่ยวและทายาทของผู้ประกอบการจูงนำเที่ยวที่ประสงค์จะประกอบธุรกิจนำเที่ยวถึงแก่ความตาย ย่อมมีสิทธิและไม่อยู่ภายใต้ข้อห้ามใด ๆ ในมาตรา 16 หรือกรณีทายาทหลายคนให้ทายาทร่วมกันตกลงแต่งตั้งเป็นผู้มีคุณสมบัติ และมีใช้ทายาทที่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 16 ประกอบธุรกิจนำเที่ยวจนกว่าใบอนุญาตตามมาตรา 22/1 สิ้นอายุ แต่ต้องแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับใบอนุญาต ใบอนุญาตหมดอายุวันที่ตัวแทนท่องเที่ยวเสียชีวิต

ในระหว่างการประกอบธุรกิจนำเที่ยวตามวรรคหนึ่ง ทายาทของผู้ประกอบการจูงนำเที่ยวมีหน้าที่และความรับผิดชอบเสมือนผู้ประกอบการจูงนำเที่ยว ในกรณีที่ทายาทมิได้แจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าใบอนุญาตสิ้นสุดลง

กรณีศึกษา

นายเอ เป็นผู้ประกอบการจูงนำเที่ยวได้เสียชีวิตมาเป็นระยะเวลาเกิน 60 วัน จากนั้นทายาทได้มีการติดต่อเพื่อขอรับใบอนุญาตแทนเพื่อประกอบธุรกิจนำเที่ยว จากกรณีดังกล่าวผู้ขอรับใบอนุญาตไม่สามารถได้รับใบอนุญาตได้ เนื่องจากผู้ขอรับใบอนุญาตแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายหลัง 60 วัน นับแต่วันที่ตัวแทนท่องเที่ยวเสียชีวิต ตามมาตรา 22/3

4.4.7 การเปลี่ยนแปลงรายการเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจนำเที่ยว

กฎกระทรวงการอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว พ.ศ. 2561 กำหนดหลักการเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงรายการเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจนำเที่ยวไว้ดังนี้

มาตรา 15 คำขอเปลี่ยนแปลงใดเรกทอรีธุรกิจนำเที่ยวของผู้ประกอบการจูงนำเที่ยวให้ยื่นพร้อมเอกสารหลักฐานตามคำร้อง และให้นำบทบัญญัติมาตรา 7 มาใช้บังคับโดยอนุโลม หลังจากตรวจสอบความถูกต้องของคำร้องและเอกสารและหลักฐานครบถ้วนแล้ว ให้นายทะเบียนจัดการการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมธุรกิจนำเที่ยว ให้นายทะเบียนออกใบอนุญาตใหม่ในลักษณะของใบอนุญาตเดิม เมื่อมีการแก้ไขในเรื่องที่มีผลกระทบต่อเนื้อหาของใบอนุญาต นอกจากจะเปลี่ยนรายชื่อและกำหนดให้บริษัททัวร์คืนใบอนุญาตเดิมแล้ว

การสิ้นสุดของใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว

มาตรา 36 กำหนดว่า ใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวสิ้นสุดลง เมื่อผู้ประกอบการจูงนำเที่ยว

- (1) ตายหรือสิ้นสุดความเป็นนิติบุคคล
- (1/1) ไม่ได้รับการต่ออายุใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวตามมาตรา 22/1
- (2) เลิกประกอบกิจการตามมาตรา 38 หรือ
- (3) ถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวตามมาตรา 46

กรณีศึกษา

นายเอ เป็นผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวที่เคยการกระทำความผิดร้ายแรงจนได้รับการเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว ต่อมานายเอ มีความประสงค์ที่จะดำเนินธุรกิจต่อซึ่งการกระทำของนายเอ ดังกล่าวไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวตามมาตรา 46 ในกฎกระทรวงการอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว พ.ศ. 2561

จากข้อมูลใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว สามารถสรุปได้ว่า ในการมีใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวนั้น ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องทำเรื่องขอเข้ารับใบอนุญาต โดยมีขั้นตอนที่สำคัญตั้งแต่ต้นจนจบ เช่น การสำรวจคุณสมบัติของผู้มีสิทธิขอใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว การเตรียมความพร้อมของเอกสารหลักฐานประกอบการขอใบอนุญาต การศึกษาหาข้อมูลในส่วนของการระบุนักท่องเที่ยวและขั้นตอนออกใบอนุญาต ค่าธรรมเนียม การวางหลักประกัน การต่ออายุใบอนุญาต การขอรับและการออกใบแทนใบอนุญาต การเปลี่ยนแปลงรายการเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจนำเที่ยว รวมทั้ง การสิ้นสุดของใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวเพื่อให้สามารถดำเนินการประกอบธุรกิจนำเที่ยวได้

4.5 หน้าที่ของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว

ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวซึ่งได้จดทะเบียนและดำเนินการประกอบธุรกิจแล้ว จะมีหน้าที่ต่าง ๆ ดังจะแยกอธิบายต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2551), (คณาธิป ทองรวิวงศ์, 2563)

4.5.1 หน้าที่ทั่วไป

ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องแสดงใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวในตำแหน่งที่เด่นชัด ณ สถานที่ประกอบธุรกิจนำเที่ยวที่ระบุไว้ในใบอนุญาต

หากมีสาขาของสถานประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องแสดงใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวในตำแหน่งที่โดดเด่นของสถานที่ประกอบธุรกิจนำเที่ยวที่ระบุไว้ในใบอนุญาต

ผู้ประกอบการนำเที่ยวต้องไม่ดำเนินการใด ๆ ให้เกิดความเสียหายต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยวหรือนักท่องเที่ยว

ผู้ประกอบการนำเที่ยวต้องปฏิบัติตามระเบียบที่กำหนดโดยผู้ประกอบการท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์ ในการนี้ คณะกรรมการดำเนินการท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์มีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับมาตรฐานการประกอบการด้านการท่องเที่ยว มัคคุเทศก์และหัวหน้าทัวร์ ตลอดจนความรับผิดชอบต่อนักท่องเที่ยวและค่าตอบแทนหรือความคุ้มครองของมัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยวที่ได้รับจากผู้ประกอบการนำเที่ยว

4.5.2 หน้าที่เกี่ยวกับการจัดให้มีมัคคุเทศก์หรือผู้นำเที่ยว

พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 มาตรา 33 กำหนดว่า ให้ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวจัดให้มีมัคคุเทศก์เดินทางไปกับนักท่องเที่ยวตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ในการจัดให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปต่างประเทศ ถ้าผู้ประกอบการจินำเที่ยวจัดให้มีผู้นำเที่ยวเดินทางไปกับนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการจินำเที่ยวต้องใช้ผู้นำเที่ยวที่ได้ขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้

ในการเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่ของมัคคุเทศก์หรือผู้นำเที่ยวตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้ถือว่าเป็นการกระทำในการที่จ้างของผู้ประกอบการจินำเที่ยว จากหลักกฎหมายดังกล่าวแยกอธิบายได้ ดังนี้

1) กรณีที่ผู้ประกอบการจินำเที่ยวจัดให้มีมัคคุเทศก์ ก่อนหน้านั้นก่อนแก้ไขกฎหมาย มาตรา 33 พ.ศ. 2559 ระบุว่า “บริษัทนำเที่ยวที่จัดมัคคุเทศก์เดินทางไปกับนักท่องเที่ยวต้องใช้มัคคุเทศก์ที่มีใบอนุญาต” ดังนั้น ผู้ประกอบการท่องเที่ยวจึงมีหน้าที่เพียงแต่จัดให้ มัคคุเทศก์ที่ได้รับใบอนุญาต แต่มาตรา 33 ที่แก้ไขแล้ว กำหนดให้ผู้ประกอบการนำเที่ยวต้องให้บริการมัคคุเทศก์ปฏิบัติตามกฎที่กำหนดและประกาศปรับ 5 แสนบาท ฐานละเมิดแต่ยังไม่ประกาศกฎเกณฑ์ดังกล่าว อย่างไรก็ตาม หากผู้ประกอบการนำเที่ยวจัดมัคคุเทศก์โดยไม่มีใบอนุญาต ก็ไม่เป็นไปตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ในบทความนี้

2) กรณีที่ผู้ประกอบการจินำเที่ยวจัดให้มีผู้นำเที่ยวเดินทางไปกับนักท่องเที่ยวซึ่งเป็นการจัดนำเที่ยวไปต่างประเทศ (Outbound) ผู้ประกอบการจินำเที่ยวมีหน้าที่ต้องจัดให้มีผู้นำเที่ยวที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ตามกฎหมายนี้ หากฝ่าฝืนผู้ประกอบการจินำเที่ยวจะมีโทษปรับไม่เกิน 5 แสนบาท

4.5.3 หน้าที่เกี่ยวกับการจัดให้มีใบสั่งงานมัคคุเทศก์

ใบสั่งงานมัคคุเทศก์ (Job order) คือ เอกสารที่ผู้ประกอบการนำเที่ยวออกให้มัคคุเทศก์เพื่อกำหนดทัวร์เฉพาะ โดยจะมีรายละเอียดต่าง ๆ เช่น วันที่ เวลา รายชื่อทัวร์ เป็นต้น แม้ว่ากฎหมายฉบับนี้จะไม่ได้กำหนดภาระผูกพันโดยตรงกับผู้ให้บริการทัวร์ในการจัดเตรียมเอกสารดังกล่าว แต่การสั่งงานแนวทางกำหนดตามหลักการ ดังต่อไปนี้

ประเภทมาตรฐานธุรกิจนำเที่ยวของข้อบังคับคณะกรรมการการท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์ กำหนดให้ผู้ประกอบการนำเที่ยวต้องจัดให้มีการสั่งงานมัคคุเทศก์ ให้นายทะเบียนเข้าตรวจสอบการดำเนินงาน มาตรา 4 (10) และต้องรักษาไว้ไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบวันตามใบสั่งงานของมัคคุเทศก์หลังจากสิ้นสุดการปฏิบัติหน้าที่

ข้อบังคับสภาการท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์และในส่วนมาตรฐานการปฏิบัติงานของมัคคุเทศก์ กำหนดให้มัคคุเทศก์ต้องแสดงคำสั่งงานมัคคุเทศก์ต่อนายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ในขณะปฏิบัติหน้าที่

นอกจากนี้ นายทะเบียนมีอำนาจตามมาตรา 76 (2) ในการออกคำสั่งให้ผู้ประกอบการจินำเที่ยว “แจ้งข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินกิจการที่กำหนดเป็นครั้งคราวหรือประจำ ตามแบบรายละเอียด และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง” นายทะเบียนจึงสั่งให้ผู้ประกอบการจินำเที่ยวแจ้งข้อมูลใบสั่งงานมัคคุเทศก์ก่อนการเดินทางตามรายการนำเที่ยวได้

4.5.4 หน้าที่เกี่ยวกับการโฆษณาหรือชี้ชวนรายการนำเที่ยว

กฎหมายกำหนดให้ผู้ประกอบการท่องเที่ยวต้องระบุนายทะเบียนต่าง ๆ ซึ่งสะท้อนถึงวิธีที่กฎหมายกำหนดเนื้อหาขอโฆษณาการท่องเที่ยวในเอกสารโฆษณาหรือการชักชวนสำหรับรายการท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวในฐานะผู้บริโภคได้รับข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับบริการการท่องเที่ยวตามมาตรา 26 กำหนด คือ เมื่อโฆษณาโปรแกรมทัวร์หรือชักชวน ผู้ประกอบการท่องเที่ยวควรเตรียมเอกสารที่ต้องมีอย่างน้อย ดังต่อไปนี้

- 1) ชื่อผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว สถานที่ และเลขที่ใบอนุญาตผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว
- 2) ระยะเวลาที่ใช้ในการนำเที่ยว
- 3) ค่าบริการและวิธีการชำระค่าบริการ
- 4) ลักษณะและประเภทของยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง
- 5) จุดหมายปลายทางและที่แวะพัก รวมทั้งสถานที่สำคัญในการนำเที่ยว
- 6) ลักษณะและประเภทของที่พักรับ และจำนวนครั้งของอาหารที่จัดให้
- 7) การจัดให้มีมัคคุเทศก์หรือผู้นำเที่ยว
- 8) จำนวนขั้นต่ำของนักท่องเที่ยวสำหรับการนำเที่ยว ในกรณีมีเงื่อนไขว่าต้องมีนักท่องเที่ยวไม่น้อยกว่าจำนวนที่กำหนด
- 9) การจัดให้มีการประกันภัยสำหรับอุบัติเหตุ

4.5.5 หน้าที่ในการนำนักท่องเที่ยวไปตามรายการนำเที่ยวที่ระบุไว้

ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว ต้องจัดเตรียมการเดินทางตามแผนการเดินทางที่โฆษณาหรือชักชวนในข้อ 26 ข้างต้น ในกรณีของการเปลี่ยนแปลง (Alteration) หรือการยกเลิก (Cancellation) รายการนำเที่ยว กฎหมายกำหนดการเดินทางจะแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ประกอบการด้านการเดินทางออกเป็น 2 ระยะ คือ ก่อนการเดินทางและภายหลังการเดินทาง

- 1) ช่วงก่อนการเดินทาง จำแนกได้สองกรณีคือ การเปลี่ยนแปลงรายการนำเที่ยวและการยกเลิก

สำหรับการเปลี่ยนแปลงแผนการเดินทางก่อนการเดินทาง มาตรา 27 ระบุว่า หากบริษัททัวร์เปลี่ยนแปลงกำหนดการเดินทางที่แตกต่างจากที่โฆษณาหรือร้องขอ จะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขของกฎหมายในสองกรณี คือ กรณีที่ไม่ใช่การชำระค่าบริการโดยนักท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวที่ชำระค่าบริการ

หากนักท่องเที่ยวไม่ชำระค่าบริการ กฎหมายกำหนดให้บริษัทนำเที่ยวแจ้งให้นักท่องเที่ยวทราบก่อนเรียกเก็บค่าบริการ ดังนั้น นักท่องเที่ยวมีสิทธิปฏิเสธการชำระหากกำหนดการเดินทางมีการเปลี่ยนแปลงก่อนชำระเงิน

หากนักท่องเที่ยวทราบถึงการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้แล้ว แต่ยังต้องการเดินทาง ก็เท่ากับยอมรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

หากนักท่องเที่ยวชำระค่าบริการแล้ว กำหนดการเดินทางจะเปลี่ยนไปตามนั้น ในกรณีนี้ผู้ประกอบการนำเที่ยวจะต้องคืนเงินที่ได้รับให้กับนักท่องเที่ยวทันที หากนักท่องเที่ยวไม่ประสงค์จะเดินทางและไม่สามารถหักค่าธรรมเนียมใด ๆ ได้ แต่นักท่องเที่ยวยินยอมที่จะเปลี่ยนแปลงดังกล่าวหากต้องการ

- 2) ช่วงหลังจากเดินทางแล้ว หากกำหนดการเดินทางเปลี่ยนแปลงในช่วงหลังการเดินทาง มาตรา 29 กำหนดว่าผู้ให้บริการทัวร์จะไม่เปลี่ยนกำหนดการเดินทางในระหว่างการเดินทาง เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากผู้เดินทางหรือเหตุสุดวิสัย สำหรับการเปลี่ยนแปลงแผนการเดินทางนี้ ผู้ให้บริการทัวร์จะต้องคืนเงินค่าบริการตามสัดส่วนให้แก่นักท่องเที่ยว เว้นแต่ตัวแทนการท่องเที่ยวจะสามารถแสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงในรายการจะมีค่าใช้จ่ายเท่ากันหรือมากกว่า

4.5.6 การเปลี่ยนแปลงราคาของรายการนำเที่ยว

กฎหมายธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์กำหนด "ค่าบริการและวิธีการชำระเงิน" เป็นส่วนที่ต้องระบุไว้ในโฆษณาแผนการเดินทางหรือการชักชวน เช่นเดียวกับแผนการเดินทางอื่น ๆ หลักการนี้ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ การเปลี่ยนแปลงอยู่ภายใต้เงื่อนไขเดียวกับการเปลี่ยนแปลงกำหนดการเดินทาง จุดสำคัญที่ต้องพิจารณาคือ จะผิดกฎหมายหรือไม่จะอยู่ที่บริษัททัวร์กำหนด "ราคาเปลี่ยนแปลงได้" เช่น ค่าบริการ โดยระบุดังนี้ ข้าพเจ้าตกลงว่าตามกฎหมายไทยจะเรียกเก็บเฉพาะค่าบริการที่กำหนดเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ห้ามกำหนดค่าบริการและราคาค่าบริการอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามเงื่อนไขที่เปลี่ยนแปลง โดยถ้าทำหลักการดังต่อไปนี้ หากราคากำหนดไว้ในสัญญาว่าราคาของบริการอาจเปลี่ยนแปลงได้ (การแก้ไขราคา) ข้อนั้นเป็นโมฆะ (Void) เว้นแต่จะมีข้อยกเว้นบางประการสำหรับการเปลี่ยนแปลงราคา ตัวอย่างเช่น ราคาตามสัญญาอาจเปลี่ยนแปลงเนื่องจากค่าจัดส่ง ค่าน้ำมัน ภาษี ค่าธรรมเนียม เป็นต้น ดังนั้น อาจมีการกำหนดค่าบริการที่มีเงื่อนไขแตกต่างกันไปตามกฎหมายไทยและกฎหมายของสหราชอาณาจักร ซึ่งจะขึ้นอยู่กับปัจจัยที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของผู้ให้บริการทัวร์ เช่น ค่าน้ำมัน ภาษี เป็นต้น

4.5.7 หน้าที่ไม่เรียกเก็บค่าบริการเพิ่มจากที่ตกลงกันไว้ และหน้าที่เกี่ยวกับการเสนอขายรายการนำเที่ยวเพิ่มเติม

ผู้ประกอบการนำเที่ยวต้องระบุกำหนดการเดินทาง ประกอบกับจำนวนเงินค่าบริการนำเที่ยวที่ระบุไว้ชัดเจนในคู่มือแนะนำเที่ยวตามเอกสารโฆษณาผู้ประกอบการนำเที่ยวอาจเรียกเก็บค่าบริการเพิ่มเติมได้ตามที่ระบุไว้ในรายการ ซึ่งโดยกฎหมายเปิดช่องตามหลักการในมาตรา 30 มีดังนี้

บริษัททัวร์จะไม่เรียกเก็บค่าบริการใด ๆ นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในมาตรา 26 หรือตกลงกันไว้ล่วงหน้า ผู้ประกอบการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ที่ชักชวนให้นักท่องเที่ยวไปยังสถานที่อื่นนอกเหนือจากที่ระบุไว้ในโฆษณาหรือเอกสารเชิญชวนหรือทำกิจกรรมอื่น ๆ จะต้องแจ้งให้พวกเขาทราบล่วงหน้า ค่าบริการและค่าธรรมเนียมของนักท่องเที่ยวที่จ่ายให้กับนักท่องเที่ยวในการเข้าสถานที่หรือทำกิจกรรมดังกล่าวและไม่สามารถเรียกเก็บเกินค่าบริการที่กำหนดได้

ดังนั้น หากผู้ประกอบการนำเที่ยวประสงค์จะขายทัวร์เพิ่มเติมหรือค่าบริการเพิ่มเติมสำหรับทัวร์เพิ่มเติมดังกล่าว นอกเหนือจากที่ระบุไว้ในเอกสารโฆษณารายการทัวร์ (Optional Tour) จะต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า และไม่สามารถเรียกเก็บเกินค่าบริการที่กำหนดจากค่าธรรมเนียมเพิ่มเติมตามกฎหมายนี้ แบ่งออกได้เป็น 3 กรณี ดังนี้

1) ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวเรียกค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมจากที่ตกลงไว้ในรายการนำเที่ยวโดยมิได้เสนอบริการหรือรายการนำเที่ยวใหม่

2) ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวเสนอบริการใหม่โดยเปลี่ยนแปลงบริการเดิมตามที่กำหนดไว้

3) ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวเสนอบริการหรือรายการนำเที่ยวใหม่เพิ่มเติมจากบริการเดิมที่ตกลงกันไว้ โดยไม่ส่งผลกระทบต่อบริการหรือรายการนำเที่ยวเดิม แต่มีลักษณะเป็นการทำข้อเสนอขึ้นมาใหม่ กล่าวคือ เป็นบริการที่ไม่ระบุไว้ในกำหนดเอกสารโฆษณารายการนำเที่ยว

4.5.8 หน้าที่เกี่ยวกับการที่นักท่องเที่ยวยกเลิกการนำเที่ยว

หากนักท่องเที่ยวตกลงซื้อทัวร์ตามที่โฆษณาและชำระค่าบริการแล้วไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนแต่ไม่สามารถเดินทางได้ ให้ยกเลิกการเดินทาง กฎหมายกำหนดหน้าที่ของผู้ประกอบการนำเที่ยวตามมาตรา 28 ดังนี้

หากนักท่องเที่ยวได้ชำระค่าบริการทั้งหมดหรือบางส่วนแล้ว หากนักท่องเที่ยวมีเหตุผลที่ไม่สามารถเดินทางคนเดียวได้ ผู้ประกอบการนำเที่ยวจะคืนเงินให้แก่นักท่องเที่ยวเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าอัตราตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด กรณีตามวรรคหนึ่งยกเลิกทัวร์เนื่องจากจำนวนนักท่องเที่ยวไม่ครบตามมาตรา 26 วรรค 8 หรือด้วยเหตุใด ๆ ถือเป็นความผิดของผู้นำทัวร์ของผู้ประกอบการนำเที่ยว บริษัททัวร์ต้องคืนเงินเต็มจำนวนให้กับนักท่องเที่ยว

จะเห็นได้ว่ากฎหมายกำหนดให้มีการคืนเงินบางส่วน หากการยกเลิกนั้นเกิดจากเหตุผลเฉพาะสำหรับผู้เข้าชม อย่างไรก็ตาม หากเกิดจากความผิดของผู้จัดทัวร์ต้องคืนเงินให้ทั้งหมด เช่น การเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกโครงการทัวร์เกิดจากเหตุการณ์ท่องเที่ยว ซึ่งผู้ประกอบการธุรกิจตามกฎหมายกำหนดการระงับการประกอบธุรกิจนำเที่ยว แต่ไม่ได้ระบุว่านักท่องเที่ยวเป็นฝ่ายเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกสถานการณ์ ดังนั้นต้องพิจารณาตามเงื่อนไขสัญญาที่คู่สัญญาตกลงกันได้

4.5.9 หน้าที่จัดให้มีประกันภัยสำหรับอุบัติเหตุ

กฎหมายว่าด้วยการท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์กำหนดว่า ผู้ให้บริการนำเที่ยวมีหน้าที่จัดหาประกันอุบัติเหตุการเดินทางให้แก่นักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ และผู้นำทัวร์ ตามหลักการของมาตรา 34 มีดังนี้

ผู้ประกอบการนำเที่ยวต้องจัดทำประกันอุบัติเหตุสำหรับมัคคุเทศก์ ระหว่างการเดินทางและผู้นำเที่ยวตามระเบียบที่คณะกรรมการประกาศ

หากผู้ประกอบการนำเที่ยวไม่ทำประกันอุบัติเหตุตามวรรคหนึ่ง ความรับผิดชอบนักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ และผู้นำเที่ยวจะเหมือนกับผู้อุปถัมภ์

หลักการของคณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ตามข้อ 34 ของประกาศคณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ เรื่องมาตรฐานการประกันอุบัติเหตุสำหรับนักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ และผู้นำทัวร์ ระหว่างการเดินทาง พ.ศ. 2561 เช่น

บริษัททัวร์ต้องจัดให้มีประกันอุบัติเหตุการเดินทางสำหรับนักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ และผู้นำทัวร์ ประกันการเสียชีวิตสำหรับการสูญเสียชีวิตหรือทุพพลภาพ อย่างน้อย 1 ล้านบาทต่อคน และไม่น้อยกว่า 500,000 บาทต่อคน ในกรณีที่ได้รับบาดเจ็บ

ดังนั้น ตามมาตรา 34 และประกาศของคณะกรรมการ ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวมีหน้าที่ต้องจัดให้มีการประกันอุบัติเหตุตามจำนวนเงินขั้นต่ำที่กำหนดไว้ข้างต้น ฝ่าฝืนมีโทษปรับไม่เกิน 500,000 บาท มัคคุเทศก์หรือหัวหน้าทัวร์ต้องรับผิดชอบในความเสียหายเช่นเดียวกับผู้อุปถัมภ์ในกรณีที่เกิดอุบัติเหตุกับนักท่องเที่ยว

4.5.10 หน้าที่ปฏิบัติตามมาตรฐานการประกอบธุรกิจนำเที่ยว

มาตรา 12(3) แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ให้อำนาจแก่สภาธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ในการออกกฎเกณฑ์เกี่ยวกับมาตรฐานธุรกิจนำเที่ยวและค่าตอบแทนหรือความคุ้มครองที่ได้รับจากผู้ประกอบการนำเที่ยวโดยมัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยว ผู้ประกอบการท่องเที่ยวมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งคณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์อาศัยอำนาจตามมาตราดังกล่าวออกระเบียบ 4 ฉบับ ดังนี้

ระเบียบคณะกรรมการการท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์มีมาตรฐานในการดำเนินการท่องเที่ยวและการปฏิบัติหน้าที่ของมัคคุเทศก์ ผู้นำทัวร์ ในการรับนักท่องเที่ยว ความรับผิดชอบต่อนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการท่องเที่ยว และค่าตอบแทนหรือการคุ้มครองที่มัคคุเทศก์และผู้นำทัวร์จะได้รับจากผู้ประกอบการท่องเที่ยว พ.ศ. 2553 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของพระราชบัญญัติการท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 ได้กำหนดขึ้นครั้งแรกหลังจากมีผลบังคับใช้ของบทบัญญัติมาตรฐาน

ระเบียบคณะกรรมการการท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์ว่าด้วยมาตรฐานธุรกิจนำเที่ยวและมาตรฐานการปฏิบัติงานของมัคคุเทศก์ ผู้นำทัวร์ และความรับผิดชอบต่อนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว และค่าตอบแทนหรือการคุ้มครองที่มัคคุเทศก์และผู้นำทัวร์จะได้รับจากผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว พ.ศ. 2556 ยกเลิกระเบียบ พ.ศ. 2553

ข้อบังคับของคณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ว่าด้วยมาตรฐานการประกอบธุรกิจนำเที่ยวและมาตรฐานการปฏิบัติงานของมัคคุเทศก์และมาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้นำทัวร์ในการปฏิบัติต่อผู้มาเยี่ยมเยียนและความรับผิดชอบต่อผู้เข้าชมและผู้ประกอบการท่องเที่ยว และค่าตอบแทนหรือการคุ้มครองความรับผิดชอบสำหรับมัคคุเทศก์และหัวหน้าทัวร์จะได้รับจากผู้ประกอบการนำเที่ยว พ.ศ. 2561 ซึ่งออกตามความพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2559) โดยยกเลิกระเบียบฉบับ พ.ศ. 2556

ระเบียบคณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ว่าด้วยมาตรฐานการดำเนินงานและมัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยวที่พึงปฏิบัติต่อนักท่องเที่ยว และความรับผิดชอบที่มีต่อนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวและค่าตอบแทนหรือการคุ้มครองที่มัคคุเทศก์และผู้นำทัวร์จะได้รับจากผู้ประกอบการนำเที่ยว ข้อ 1 และ 4 วรรค 1 ถึง 11 ในแห่งของมาตรฐานธุรกิจนำเที่ยวกำหนดดังต่อไปนี้

1) มีสถานที่ประกอบการที่แน่นอน โดยมีหลักฐานแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองสถานที่ที่ใช้เป็นสถานที่ประกอบธุรกิจนำเที่ยว

2) ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องจัดให้มีโทรศัพท์หรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารไว้ประจำสถานที่ประกอบธุรกิจนำเที่ยว

3) พาหนะที่ใช้ในการนำเที่ยวและผู้ควบคุมพาหนะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนด

4) เก็บเอกสารโฆษณารายการนำเที่ยวตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 26 และใบสั่งงานไว้เป็นหลักฐานเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันสิ้นสุดการนำเที่ยวตามโฆษณาหรือสิ้นสุดการปฏิบัติหน้าที่ตามใบสั่งงานมัคคุเทศก์

5) ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องจัดให้มีหลักฐานเกี่ยวกับการให้บริการนำเที่ยวให้ไว้กับนักท่องเที่ยว

6) ผู้มีอำนาจจัดการแทนนิติบุคคล หุ่นส่วนผู้จัดการ หรือกรรมการผู้จัดการจะต้องไม่ให้หรือยินยอมให้บุคคลอื่นดำเนินกิจการธุรกิจนำเที่ยวของตน

7) ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องไม่หาประโยชน์ที่ไม่เป็นธรรมจากนักท่องเที่ยว

8) ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องจ่ายค่าตอบแทนตามปกติ หรือคืนเงินค่าใช้จ่ายที่มีคฤเทศก์ต้องสำรองจ่ายไปก่อนในกรณีฉุกเฉินและจำเป็น เพื่อการจ้ดนำเที่ยวให้กับมีคฤเทศก์ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่สิ้นสุดการนำเที่ยว

9) ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องไม่ดำเนินการประกอบธุรกิจนำเที่ยว หรือส่งเสริมสนับสนุน หรือมีส่วนรู้เห็นให้มีการกระทำ ดังต่อไปนี้

(ก) การกระทำผิดกฎหมาย เช่น กฎหมายเกี่ยวกับการทำลายสิ่งแวดล้อม โบราณสถานหรือโบราณวัตถุ การทารุณสัตว์ การค้าแรงงานข้ามชาติ การค้าประเวณีหรือกิจกรรมทางเพศและยาเสพติด การกระทำผิดเกี่ยวกับงาช้าง รวมถึงสัตว์ป่าและพืชป่าต่าง ๆ ที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย เป็นต้น

(ข) การกระทำที่ขัดมนุษยธรรม

(ค) การกระทำอื่นใดที่นำมาซึ่งความเสื่อมเสียอย่างร้ายแรงต่อศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดีของประเทศไทย

10) ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องจัดให้มีใบสั่งงานมีคฤเทศก์เพื่อให้ นายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินงาน ซึ่งใบสั่งงานมีคฤเทศก์ต้องใช้ภาษาไทย โดยจะมีภาษาต่างประเทศกำกับไว้หรือไม่ก็ได้ และอย่างน้อยต้องมีรายการตามที่นายทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและมีคฤเทศก์กลางกำหนด

11) ในการจัดบริการหรือการอำนวยความสะดวกที่ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวพึงต้องจัดให้นักท่องเที่ยวตามรายการนำเที่ยว ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องระมัดระวังตรวจสอบว่าผู้ประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับรายการนำเที่ยวว่าได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนดไว้

4.5.11 หน้าที่เกี่ยวกับการนำนักท่องเที่ยวไปซื้อสินค้าหรือบริการ

ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวอาจได้รับประโยชน์เพิ่มเติมจากค่าธรรมเนียมแผนการเดินทางที่นักท่องเที่ยวจ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้ประกอบการนำเที่ยวตกลงกับผู้ขายสินค้าหรือบริการด้านการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการท่องเที่ยวจะได้รับสิ่งจูงใจหรือส่วนลดพิเศษในการนำนักท่องเที่ยวมาซื้อสินค้าหรือบริการดังกล่าว ปัญหาเหล่านี้ทำให้ผู้ประกอบการนำเที่ยวใช้วิธีการต่าง ๆ ในการนำนักท่องเที่ยวมาซื้อสินค้าหรือบริการ โดยอาจส่งผลต่อความพึงพอใจหรือประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว

จากข้อมูลหน้าที่ของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว สามารถสรุปได้ว่า หน้าที่ของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวมีหลายประการ ซึ่งอาจถือว่าเป็นความรับผิดชอบทั้งก่อนและหลังจากการปฏิบัติงานได้ อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวสามารถพานักท่องเที่ยวไปซื้อสินค้าโดยตนได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากผู้ขายสินค้าหรือบริการได้ เนื่องจาก กฎหมายห้ามเฉพาะการนำไปซื้อสินค้าที่ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวทราบว่าราคาสูงกว่าปกติ หรือมีพฤติกรรมหลอกลวง หรือบังคับ โดยในปัจจุบันพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวมัก

นิยมซื้อสินค้าหรือของที่ระลึกที่เป็นเอกลักษณ์ในสถานที่ที่ตนเองไปเที่ยว เช่น นักท่องเที่ยวชาวจีนจะซื้อสินค้าหัตถกรรม สินค้าท้องถิ่น ผลไม้ไทย ซึ่งปัจจัยดึงดูดอันดับสองที่ทำให้นักท่องเที่ยวชาวจีนเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย (เลิศพร ภาระสกุล, 2558) ดังนั้น การนำนักท่องเที่ยวไปซื้อสินค้าโดยผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวได้ค่าตอบแทนหรือส่วนแบ่งรายได้โดยไม่มีข้อเท็จจริงว่าผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวทราบถึงความสูงผิดปกติของราคา หรือหลอกลวง หรือบังคับ ก็ไม่เข้าข่ายการฝ่าฝืนมาตรฐานดังกล่าว

4.6 การพักใช้และเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว

นอกเหนือจากบทลงโทษทางอาญาแล้ว ใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวอาจถูกระงับหรือเพิกถอนได้ในบางกรณี เมื่อผู้ประกอบการท่องเที่ยวฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายนี้ จะแบ่งเป็น 2 หัวข้อดังนี้ (คณาธิป ทองรวีวงศ์, 2563)

4.6.1 การพักใช้ใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2551)

มาตรา 45 ให้อำนาจนายทะเบียนสั่งพักใช้ใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวได้ไม่เกินครั้งละหกเดือน เมื่อปรากฏว่าผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

1) ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดตามมาตรา 12 (3)

เนื่องจากมาตรา 12 (3) ให้อำนาจคณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ออกระเบียบเกี่ยวกับมาตรฐานการประกอบธุรกิจนำเที่ยว ความรับผิดชอบที่มีต่อนักท่องเที่ยว ค่าตอบแทนหรือความคุ้มครองที่มีมัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยวจะพึงได้รับจากผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว

โดยมาตรา 25 กำหนดหน้าที่ให้ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวปฏิบัติตามระเบียบนี้ หากฝ่าฝืนจะมีโทษปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงห้าหมื่นบาทตามมาตรา 83 นอกจากนี้ มาตรา 15 ยังให้อำนาจนายทะเบียนสั่งพักใช้ใบอนุญาตได้ด้วย

2) ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 23 มาตรา 26 มาตรา 30 มาตรา 31 มาตรา 32 มาตรา 33 หรือมาตรา 34

เหตุแห่งการพักใช้ใบอนุญาตตาม (2) สืบเนื่องจากผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายก่อนการแก้ไขจะพบว่าเหตุตาม (2) กำหนดว่า "ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 30 มาตรา 31 มาตรา 32 มาตรา 33" แต่กฎหมายที่แก้ไขฉบับ พ.ศ. 2559 ขยายขอบเขตเพิ่มเติมเหตุในกรณีฝ่าฝืนมาตรา 23 มาตรา 26 และมาตรา 34 สำหรับเหตุแห่งการพักใช้ตาม (2) เช่น

การฝ่าฝืนมาตรา 23 คือ การไม่แสดงใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวไว้ในที่เปิดเผยเห็นได้ง่าย ณ สถานที่ประกอบธุรกิจนำเที่ยวที่ระบุไว้ในใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว

การฝ่าฝืนมาตรา 26 คือ การฝ่าฝืนหน้าที่เกี่ยวกับการโฆษณาหรือชี้ชวนเกี่ยวกับรายการนำเที่ยว

การฝ่าฝืนมาตรา 30 คือ การเรียกเก็บค่าบริการอื่นใด นอกจากที่ระบุไว้ในเอกสารโฆษณาหรือชี้ชวนเกี่ยวกับรายการนำเที่ยว หรือเรียกเก็บค่าบริการนอกเหนือจากที่ตกลงกันไว้ล่วงหน้า

การฝ่าฝืนมาตรา 31 คือ การจ้ดนำเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากต่างประเทศโดยไม่ได้รับค่าบริการหรือรับค่าบริการในอัตราที่เห็นได้ว่าไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย

การฝ่าฝืนมาตรา 32 คือ ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวมอบหมายให้มัคคุเทศก์ ผู้นำเที่ยวหรือบุคคลอื่นใด นำนักท่องเที่ยวในความรับผิดชอบของตนไปท่องเที่ยว โดยเรียกเก็บเงินจากมัคคุเทศก์ ผู้นำเที่ยวหรือบุคคลอื่นนั้น หรือโดยให้บุคคลดังกล่าวรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าเดินทาง ค่าที่พัก ค่าอาหาร หรือค่าอำนวยความสะดวกอื่นใดของนักท่องเที่ยว ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน

การฝ่าฝืนมาตรา 33 คือ ไม่ใช้มัคคุเทศก์ซึ่งได้รับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์หรือผู้นำเที่ยวซึ่งได้ขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้

การฝ่าฝืนมาตรา 34 คือ ไม่จัดให้มีการประกันอุบัติเหตุให้นักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยวในระหว่างเดินทางท่องเที่ยวตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด

ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ดังกล่าว นอกจากมีโทษอาญาที่แตกต่างกันตามหน้าที่แต่ละกรณีแล้ว ยังอาจถูกพักใช้ใบอนุญาตด้วย

3) (ยกเลิก)

เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายก่อนการแก้ไขจะพบว่าเหตุตาม (3) กำหนดว่า "ไม่ชำระค่าธรรมเนียมประกอบธุรกิจนำเที่ยวและเงินเพิ่มจนพ้นกำหนดสามเดือนนับแต่วันที่กำหนดให้ชำระค่าธรรมเนียม"

4) ไม่วางหลักประกันเพิ่มจนครบถ้วนเกินหกเดือนนับแต่วันครบกำหนดเวลาตามมาตรา 42 หรือมาตรา 44 (1)

เหตุแห่งการพักใช้ใบอนุญาตตาม (4) เกี่ยวกับการวางหลักประกันเพิ่มเติมเนื่องจากหลักประกันที่วางไว้ในขั้นตอนการขอรับใบอนุญาตถูกหัก เนื่องจากเหตุเกี่ยวกับความเสียหายของนักท่องเที่ยวซึ่งจำแนกได้ 2 กรณีดังนี้

มาตรา 42 ผู้ประกอบการนำเที่ยวสร้างความเสียหายแก่นักท่องเที่ยว นายทะเบียนมีสิทธิเรียกค่าเสียหายจากกองทุนและแจ้งให้ผู้ประกอบการนำส่งเงินค่าสินไหมทดแทนเข้ากองทุนได้ หากท่านไม่ส่งค่าตอบแทน นายทะเบียนจะสั่งให้หักเงินจำนวนดังกล่าวออกจากเงินประกันของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว (มาตรา 41) และสั่งให้วางเงินประกันเพิ่มเติม

ในกรณีของมาตรา 44 (1) บริษัทนำเที่ยวก่อให้เกิดความเสียหายแก่นักท่องเที่ยว และนายทะเบียนที่ใช้อำนาจตามมาตรา 41 เพื่อเรียกเงินจากกองทุนชดเชยความสูญเสียนักท่องเที่ยวและหากผู้ประกอบการท่องเที่ยวที่ไม่เห็นด้วยกับคำสั่งของนายทะเบียนข้างต้นมีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการตามมาตรา 43 เพื่อพิจารณาอุทธรณ์ ถ้าจำนวนเงินที่นายทะเบียนจ่ายจากกองทุนนั้นน้อยกว่าที่นักท่องเที่ยวได้รับความเสียหายตามมาตรา 44 (1) ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้นายทะเบียนชำระค่าใช้จ่ายของผู้เข้าพักจากกองทุนเพิ่มเติมได้ หากบริษัททัวร์ไม่ปฏิบัติตามระเบียบ จะแจ้งให้ผู้ประกอบการนำส่งเงินดังกล่าวภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง มิเช่นนั้นใบอนุญาตอาจถูกเพิกถอน

5) ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งตามมาตรา 76 เหตุแห่งการพักใช้ใบอนุญาตตาม (5) เกี่ยวเนื่องกับมาตรา 76 ซึ่งให้อำนาจนายทะเบียนต่อไปนี้

- เข้าไปในสถานที่ทำการของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวในระหว่างเวลาทำการหรือเข้าไปในยานพาหนะที่นักท่องเที่ยวใช้เดินทาง เพื่อตรวจสอบให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้
- สั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการ
- เรียกให้ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวหรือพนักงาน มัคคุเทศก์หรือหัวหน้าทัวร์เพื่อแจ้งคำชี้แจงหรือคำอธิบายเกี่ยวกับธุรกิจนำเที่ยว หรือการปฏิบัติหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์หรือพื้เลี้ยง แล้วแต่กรณี หรือยื่นเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ หากผู้ประกอบการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายทะเบียนดังกล่าวอาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตได้ นอกเหนือจากบทลงโทษทางอาญาที่กำหนดไว้ในมาตรา 93 ผู้ประกอบการนำเที่ยวที่มีเหตุการณ์ใด ๆ ที่ระบุไว้ในวรรค 1 ถึง 5 ของข้อ 45 ข้างต้นและถูกเพิกถอนใบอนุญาต วรรค 2 ของข้อ 45 บัญญัติว่า “ผู้ประกอบการท่องเที่ยวที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาตจะต้องไม่ประกอบธุรกิจนำเที่ยวในช่วงที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจท่องเที่ยว เว้นแต่นายทะเบียนจะอนุญาตเฉพาะการดำเนินการในบางสถานการณ์เท่านั้น เพื่อป้องกันภัยแก่นักท่องเที่ยวหรือสถานประกอบการท่องเที่ยวเสียหาย” การกระทำนี้ละเมิดมาตรา 45(2) และต้องมีโทษทางอาญาตามมาตรา 80 เว้นแต่นายทะเบียนจะอนุญาตสถานการณ์เฉพาะซึ่งจะระบุไว้ในคำสั่งพักใช้ใบอนุญาต

กรณีศึกษา

บริษัทเอ ได้ทำการว่าจ้างนักศึกษาที่ยังไม่ได้รับใบอนุญาตให้เป็นมัคคุเทศก์ให้เข้ามาทำงานเป็นผู้นำเที่ยวของบริษัทและให้บริการเสมือนเป็นมัคคุเทศก์ให้กับนักท่องเที่ยว ในกรณีดังกล่าวผู้ว่าจ้างมีสิทธิถูกเพิกถอนใบอนุญาตตามมาตรา 33 คือ ไม่ใช่มัคคุเทศก์ซึ่งได้รับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์หรือผู้นำเที่ยวซึ่งได้ขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้

4.6.2 การเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว

มาตรา 46 ให้อำนาจนายทะเบียนสั่งเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวได้ เมื่อปรากฏว่าผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้"

- 1) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา 16 (1) หรือมาตรา 17 (1) หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 16 (2) (ก) (ข) (ง) (จ) หรือ (ฉ) หรือมาตรา 17 (2)

เหตุผลในการเพิกถอนใบอนุญาตตามข้อ (1) เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของผู้ขอใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว

- 2) (ยกเลิก)

เหตุเพิกถอนใบอนุญาตตามมาตรา 46 วรรค 2 เดิม "ยังไม่ได้ชำระค่าธรรมเนียมการประกอบธุรกิจนำเที่ยวและเงินเพิ่มภายในหกเดือนนับแต่วันที่ระงับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวตามมาตรา 35 วรรค 3" สิ่งนี้ถูกยกเลิกในการแก้ไขกฎหมายปี 2559

3) ใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเข้าที่ถูกเพิกถอนตามมาตรา 45 และอาจเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเข้าได้ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเข้า

เหตุผลของข้อ (3) เกี่ยวข้องกับการเพิกถอนใบอนุญาต กล่าวคือ ผู้ประกอบการนำเข้าถูกเพิกถอนด้วยเหตุผลข้อใดข้อหนึ่งที่กล่าวถึงในมาตรา 45 ข้างต้น และภายในหนึ่งปีนับแต่คำสั่งพักใช้ใบอนุญาต เหตุผลต่อไปนี้อาจถูกสั่งพักใช้ใหม่ได้ เหตุผลในการเพิกถอนใบอนุญาตแม้ว่าเหตุผลในการพักใช้ครั้งหลังจะแตกต่างไปจากครั้งแรก

4) ประพฤติหรือปฏิบัติการใดอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้หรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่นักท่องเที่ยวหรือธุรกิจนำเข้าอย่างร้ายแรงและนายทะเบียนได้ตัดเตือนหรือให้แก้ไขแล้วแต่ไม่ดำเนินการ

4.6.3 การแจ้งคำสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตและการอุทธรณ์คำสั่ง

เมื่อมีการพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเข้าแล้ว กฎหมายกำหนดหลักการเกี่ยวกับการแจ้งคำสั่งไว้ใน มาตรา 47 ดังนี้

ตามมาตรา 45 หรือมาตรา 46 (แล้วแต่กรณี) นายทะเบียนจะต้องแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ประกอบการนำเข้าหรือเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเข้าภายในห้าวันนับแต่วันที่รับคำสั่ง

การแจ้งตามวรรคหนึ่ง นายทะเบียนจะส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ ทางโทรสาร ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีอื่นใด ตามที่คณะกรรมการกำหนดก็ได้

ในปี พ.ศ. 2562 คณะกรรมการธุรกิจนำเข้าและมัคคุเทศก์ ออกประกาศกำหนดรายละเอียดของการแจ้ง "โดยวิธีการอื่น" ตามมาตรา 47 วรรคสองไว้ดังนี้

ตามมาตรา 47 วรรคสอง ให้แจ้งการระงับหรือเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเข้าด้วยวิธีอื่นเป็นหนังสือแจ้งจากผู้ส่ง หากผู้รับปฏิเสธไม่รับหรือรับมอบที่เวลาจัดส่งไม่พบผู้รับ และหากส่งถึงบุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วซึ่งอาศัยหรือทำงานอยู่ในสถานที่นั้น หรือหากบุคคลนั้นปฏิเสธที่จะรับ ถ้าจดหมายนั้นถูกวางหรือปิดไว้ในสถานที่ที่เห็นได้ชัดเจนในสถานที่นั้น ต่อหน้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งเป็นพยานแล้วแต่กรณี ให้ถือว่าได้รับแจ้งในวันที่ได้รับหรือส่งหนังสือนั้น

สำหรับการอุทธรณ์คำสั่ง มาตรา 48 กำหนดไว้ดังนี้

“ผู้ประกอบการธุรกิจนำเข้าที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาตหรือเพิกถอนใบอนุญาตตามมาตรา 45 หรือมาตรา 46 แล้วแต่กรณี มีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อคณะกรรมการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับแจ้งคำสั่ง ให้พิจารณาอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับหนังสืออุทธรณ์ และคำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด”

กรณีศึกษา

นายเอ กระทำความผิดจนถูกเพิกถอนใบอนุญาตหรือเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเข้า ซึ่งนายเอ คิดว่าได้รับการกลั่นแกล้งหรือได้รับการลงโทษที่ไม่ถูกต้อง ดังนั้นนายเอ กรณี มีสิทธิอุทธรณ์เรื่องดังกล่าวเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับแจ้งคำสั่ง

จากข้อมูลการพักใช้และเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว สามารถสรุปได้ว่า การพักใช้และเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวทุกรายจะต้องทำการศึกษาและความเข้าใจเพื่อสามารถทำให้ดำเนินธุรกิจได้อย่างถูกต้อง เนื่องจากเป็นข้อมูลที่ช่วยการป้องกันไม่ให้อุตสาหกรรมนำเที่ยวนั้นเกิดความผิดพลาดในการปฏิบัติงานที่จะเกิดขึ้นภายหลัง อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่กล่าวในบทนี้จะเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายเกี่ยวกับธุรกิจนำเที่ยว โดยในส่วนกฎหมายเกี่ยวกับมัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยวในลำดับถัดไปนั้นถือว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและควรทำการศึกษาเป็นอย่างยิ่งเพื่อที่จะทำให้เข้าใจกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในส่วนของมัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยว ซึ่งจะกล่าวในบทต่อไป

บทสรุป

กฎหมายไทยที่เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจนำเที่ยว หากพิจารณาตามกรอบของรูปแบบการเดินทาง จะเห็นได้ว่าธุรกิจนำเที่ยวซึ่งตั้งอยู่ในประเทศไทย อาจเกี่ยวข้องกับทั้งนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย (Inbound) นักท่องเที่ยวไทยที่เดินทางไปต่างประเทศ (Outbound) รวมทั้งนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวในประเทศ (Domestic) โดยในกรอบของกฎหมายไทย มีกฎหมายเฉพาะในการควบคุมและกำกับดูแลธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ คือ พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ฉบับปี พ.ศ. 2535 ต่อมามีการตราพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ฉบับปี พ.ศ. 2551 เช่น มีการปฏิรูประบบราชการ โดยจัดตั้งกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาขึ้นตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 ซึ่งรับผิดชอบเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและพัฒนาการบริการด้านการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว โดยมีสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวซึ่งเป็นส่วนราชการในสังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเป็นผู้ดำเนินการแทนการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่ดำเนินการอยู่เดิม นอกจากนี้ ยังมีการปรับหลักเกณฑ์การควบคุมมัคคุเทศก์และธุรกิจนำเที่ยวขึ้นใหม่อีกหลายประการ โดยพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 มีหลักการสำคัญ คือ การควบคุมธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ โดยกำหนดให้มีการจดทะเบียน อีกทั้ง กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์

สำหรับ แนวทางที่สำคัญในการทราบถึงกฎหมายเกี่ยวกับธุรกิจนำเที่ยวได้นั้นจะต้องเริ่มมาจากการทำความเข้าใจถึงลักษณะและสภาพการดำเนินธุรกิจของธุรกิจนำเที่ยว ความหมายตามกฎหมายของธุรกิจนำเที่ยว ประเภทของธุรกิจนำเที่ยว ใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว หน้าที่ของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว รวมถึงการพักใช้และเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว โดยผู้ที่ได้ศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ที่กล่าวไปเหล่านี้ก็จะทำให้ผู้นั้นสามารถดำเนินการงานที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจนำเที่ยวได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

คำถามท้ายบท

1. จงอธิบายลักษณะของผู้ประกอบธุรกิจจ้ดนำเที่ยว (Tour Operator) กับ ผู้ประกอบธุรกิจตัวแทนท่องเที่ยว (Travel Agent)
2. จงสรุปความหมายของคำว่า ธุรกิจนำเที่ยว ตามกฎหมายของธุรกิจนำเที่ยว
3. ใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวมี 4 ประเภทอะไรบ้าง
4. คุณสมบัติของผู้มีสิทธิขอใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวบุคคลธรรมดา มีอะไรบ้าง
5. จงยกตัวอย่างหน้าที่ของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวอย่างน้อย 3 ข้อ
6. จงยกตัวอย่างเหตุแห่งการพักใช้และเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวมีอะไรบ้าง

แนวตอบคำถามท้ายบท

1. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 1 แนวคำตอบ คือ

ผู้ประกอบธุรกิจจ้ดนำเที่ยว คือ ผู้ประกอบธุรกิจที่ผลิตหรือออกแบบรายการนำเที่ยวที่เรียกว่า แพคเกจทัวร์ ผู้ประกอบธุรกิจตัวแทนท่องเที่ยว คือ ผู้เป็นตัวแทนจำหน่ายซึ่งจะเป็นผู้เสนอขายให้กับนักท่องเที่ยวต่อไป

2. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 2 แนวคำตอบ คือ

ธุรกิจนำเที่ยวเป็นธุรกิจที่นำนักท่องเที่ยวเดินทางไปจุดหมายปลายทางหรือเป็นตัวกลางเชื่อมโยงในการอำนวยความสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยว โดยอาจจะครอบคลุมขอบเขตของผู้ประกอบธุรกิจจ้ดนำเที่ยวและผู้ประกอบธุรกิจตัวแทนท่องเที่ยวได้อีกด้วย

3. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 3 แนวคำตอบ คือ

1. ประเภทเฉพาะพื้นที่ 2. ประเภทในประเทศ 3. ประเภทนำเที่ยวจากต่างประเทศ 4. ประเภททั่วไป

4. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 4 แนวคำตอบ คือ

มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ในวันยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว, มีสัญชาติไทย, มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรไทย

5. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 5 แนวคำตอบ คือ

หน้าที่ทั่วไป, หน้าที่เกี่ยวกับการจัดให้มีมัคคุเทศก์หรือผู้นำเที่ยว, หน้าที่เกี่ยวกับการจัดให้มีใบสั่งงานมัคคุเทศก์, หน้าที่เกี่ยวกับการโฆษณาหรือชี้ชวนรายการนำเที่ยว, หน้าที่ในการนำนักท่องเที่ยวไปตามรายการนำเที่ยวที่ระบุไว้ เป็นต้น

6. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 6 แนวคำตอบ คือ

ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด, ไม่วางหลักประกันเพิ่มจนครบถ้วนเกินหกเดือนนับแต่วันครบกำหนดเวลา, ขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้าม, ประพฤติหรือปฏิบัติการณ์ใดอันเป็น

การฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้หรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่นักท่องเที่ยวหรือธุรกิจนำเที่ยวอย่างร้ายแรงและ
นายทะเบียนได้ตักเตือนหรือให้แก้ไขแล้วแต่ไม่ดำเนินการ

บทที่ 5

กฎหมายเกี่ยวกับมัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยว

หัวข้อเนื้อหาประจำบท

- 5.1 ความหมายและคุณสมบัติของมัคคุเทศก์
- 5.2 ประเภทของใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์
- 5.3 หน้าที่ของมัคคุเทศก์
- 5.4 การพักใช้และการเพิกถอนใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์
- 5.5 ความหมายและคุณสมบัติของผู้นำเที่ยว
- 5.6 หลักเกณฑ์และวิธีการขึ้นทะเบียนผู้นำเที่ยว
- 5.7 หน้าที่ในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานผู้นำเที่ยว

กฎหมายเกี่ยวกับมัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยว

5.1 ความหมายและคุณสมบัติของมัคคุเทศก์

5.1.1 ความหมายของมัคคุเทศก์

อาชีพมัคคุเทศก์หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า “ไกด์” นั้นมิได้มีความหมายแต่เฉพาะการเป็นผู้นำทางเท่านั้น แต่ในทางหลักวิชาการท่องเที่ยวอาชีพมัคคุเทศก์ยังมีความหมายที่มากกว่านั้น โดยสามารถแบ่งออกเป็นความหมายตามลักษณะต่าง ๆ ดังนี้ (วัชรวิชัย วิทยาภรณ์, 2563)

1) ความหมายตามศัพท์

คำว่ามัคคุเทศก์เป็นคำสนธิของคำว่า “มคค” ที่แปลว่า ทาง กับ “อุเทศก” ที่แปลว่า ผู้นำ ผู้อธิบาย ซึ่งเมื่อนำคำทั้งสองมาสนธิกันสามารถแปลความหมายได้ว่า ผู้นำทาง ผู้ชี้ทาง ผู้บอกทาง ผู้นำเที่ยวหรือความหมายโดยรวมว่าผู้ที่ทำหน้าที่นำผู้อื่นไปยังสถานที่ต่าง ๆ และให้คำอธิบายแนะนำเกี่ยวกับสถานที่นั้น ๆ (สำนักงานราชบัณฑิตยสถาน, 2554)

2) ความหมายทางการท่องเที่ยว

คำว่า มัคคุเทศก์ ในความหมายทางการท่องเที่ยว หมายถึง ผู้นำเที่ยว ซึ่งมีหน้าที่นำนักท่องเที่ยวจากในประเทศและต่างประเทศเดินทางไปท่องเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวเหล่านั้นต้องการและในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวมัคคุเทศก์มีหน้าที่บอกเล่าหรืออธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่นั้น ๆ ตามความสนใจของนักท่องเที่ยวและตอบคำถามต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวถาม นอกจากนี้ ยังต้องทำหน้าที่อำนวยความสะดวกและรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวอีกด้วย (รวีวรรณ โปรรุ่งโรจน์, 2550)

3) ความหมายตามกฎหมาย

พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 มาตรา 3 ได้กล่าวไว้ว่า “มัคคุเทศก์” หมายความว่า ผู้ที่นำนักท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่าง ๆ และให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับสถานที่หรือบุคคลและได้รับค่าตอบแทน (รวีวรรณ โปรรุ่งโรจน์, 2550)

จากคำจำกัดความนี้สามารถตีความได้ว่า บุคคลที่นำนักท่องเที่ยวเดินทางไปตามสถานที่ต่าง ๆ ยังไม่จัดว่าเป็นมัคคุเทศก์ เนื่องจาก การจะนับว่าบุคคลใดเป็นมัคคุเทศก์ตามกฎหมายต้องพิจารณาก่อนว่าบุคคลนั้น ๆ ทำหน้าที่นำเที่ยวเพื่อหวังค่าตอบแทนในเชิงธุรกิจหรือไม่ ตัวอย่างเช่น การที่บุคคลขับรถพาญาติหรือเพื่อนไปท่องเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ บุคคลนั้นไม่จัดเป็นมัคคุเทศก์ตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 เนื่องจาก มัคคุเทศก์ตามความหมายตามกฎหมายต้องเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่นำเที่ยวเพื่อได้มาซึ่งค่าตอบแทนในเชิงธุรกิจ นอกจากนี้ ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นล่ามหรือผู้ติดตามที่ทำหน้าที่คอยอำนวยความสะดวกในการเดินทางไม่จัดว่าเป็นมัคคุเทศก์ตามที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัตินี้ด้วยเช่นกัน เนื่องจากมิได้เป็นผู้ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว

4) คำภาษาอังกฤษที่มีความหมายตรงกับคำว่ามัคคุเทศก์

มัคคุเทศก์ มีความหมายตรงกับคำว่า “Guide” หรือ “Courier” ในภาษาอังกฤษ ตามปกติคำว่า Guide มักใช้แทนมัคคุเทศก์ที่ทำหน้าที่นำชมสถานที่ต่าง ๆ ส่วนคำว่า Courier มักใช้แทนมัคคุเทศก์ที่ทำหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ เช่น การเดินทาง การพักรแรม และการนำเที่ยว นอกจากคำทั้งสองนี้แล้ว ยังมีคำในภาษาอังกฤษอื่น ๆ อีกที่มีความหมายตรงกับคำว่า มัคคุเทศก์ เช่น Tourist Guide และ Tour Guide ในปัจจุบันคำทั้งหลายข้างต้นสามารถใช้เรียกแทนมัคคุเทศก์ได้ทั้งสิ้น เนื่องจาก มัคคุเทศก์ในปัจจุบันทำหน้าที่ทั้งเป็นผู้นำชมสถานที่ต่าง ๆ และเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ ด้วย

คำว่า มัคคุเทศก์ หรือ Guide อาจมีชื่อเรียกอีกอย่างว่า Tourist Guide, Tour Guide หรือ Tour Leader โดยปกติแล้วคำว่า Guide หรือ Tourist Guide ใช้หมายถึง มัคคุเทศก์ที่ทำหน้าที่นำชมสถานที่ต่าง ๆ ส่วน Tour Leader ใช้กับมัคคุเทศก์ที่คอยอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในด้านการนำเที่ยว การพักรแรม และการเดินทาง ซึ่งในปัจจุบันหัวหน้าทัวร์หรือ Tour Leader ไม่สามารถทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์ควบคู่ไปด้วยเพราะมีพระราชบัญญัติบังคับอยู่ ดังนั้น เมื่อมัคคุเทศก์ต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ตลอดจนบริษัทเกี่ยวกับโปรแกรมท่องเที่ยวก็จะประสานหรือปรึกษากันหัวหน้าทัวร์ เพราะหัวหน้าทัวร์จะมีความเข้าใจและทราบในความต้องการของนักท่องเที่ยวมากกว่า เช่น การอำนวยความสะดวก การดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว เป็นต้น เฉลิมชัย ปัญญาดี, (2545) โดยในการเป็นมัคคุเทศก์ที่ดีนั้น นอกจากการให้ความสำคัญกับความรู้ในแหล่งท่องเที่ยวแล้ว มัคคุเทศก์ยังต้องสนใจในตัวนักท่องเที่ยวให้มากที่สุดด้วยเพราะการที่ได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับนักท่องเที่ยวจะเป็นพื้นฐานให้มัคคุเทศก์ทำงานได้อย่างเข้าใจในตัวนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าทราบเกี่ยวกับพฤติกรรมระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว ข้อมูลด้านวัฒนธรรมประเพณีปฏิบัติ บุคลิกลักษณะของนักท่องเที่ยว พฤติกรรมความต้องการเฉพาะของนักท่องเที่ยวในแต่ละภูมิภาค รวมถึงแนวปฏิบัติและข้อควรแนะนำเพิ่มเติมแก่นักท่องเที่ยว เช่น เพศหญิงจะให้ความสำคัญในทางเลือกแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติมากกว่าเพศชายถึงสองเท่า สำหรับที่พักชอบที่พักประเภทรีสอร์ทมากกว่า เป็นต้น (ทักษิณา คุณารักษ์, 2544)

ดังนั้น บุคคลทั้งสองจึงต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน จึงจะทำให้การท่องเที่ยวนั้นประสบความสำเร็จ ซึ่งต้องแยกความหมายและหน้าที่ระหว่าง Tour Guide กับคำว่า Tour Leader ไว้ให้ชัดเจน เนื่องจากมัคคุเทศก์มักเป็นอาชีพสวงวนของแทบทุกประเทศ โดยมัคคุเทศก์มักเป็นคนท้องถิ่นหรือคนที่มีสัญชาติในประเทศนั้น ๆ ที่สามารถพูดภาษาอังกฤษหรือภาษาของนักท่องเที่ยวหรือสื่อสารกับนักท่องเที่ยวได้เข้าใจและเป็นบุคคลที่สามารถบรรยายเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ของท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นเรื่องประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต โบราณสถาน โบราณวัตถุ แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ งานของมัคคุเทศก์จึงจำกัดอยู่ในขอบเขตการให้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ส่วนหัวหน้าทัวร์จะเป็นผู้รับผิดชอบการเดินทางของนักท่องเที่ยวตั้งแต่เริ่มต้นที่สนามบินจนเดินทางกลับถึงสนามบินและเป็นผู้ประสานงานกับสถานที่ที่เกี่ยวข้องในขณะเดินทางจึงต้องรับผิดชอบงานเกือบ 24 ชั่วโมง โดยมัคคุเทศก์อาจเรียกชื่อตามลักษณะของการนำเที่ยว (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2549)

5.1.2 คุณสมบัติของมัคคุเทศก์

ตามความในพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2559 ในมาตรา 50 หมวด 3 ว่าด้วยเรื่องมัคคุเทศก์ได้กำหนดให้ผู้ที่จะขอรับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ต้องมีคุณสมบัติต่อไปนี้ (ราชกิจจานุเบกษา, 2559)

- 1) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันยื่นคำขอรับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์
- 2) มีสัญชาติไทย
- 3) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือเทียบเท่าในสาขามัคคุเทศก์ หรือสาขาการท่องเที่ยวที่มีวิชาเกี่ยวกับมัคคุเทศก์ หรือสำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญาในสาขามัคคุเทศก์ หรือสาขาการท่องเที่ยวที่มีวิชาเกี่ยวกับมัคคุเทศก์ไม่น้อยกว่าที่คณะกรรมการกำหนด หรือได้รับวุฒิปัตริหรือหนังสือรับรองว่าได้ผ่านการฝึกอบรมวิชามัคคุเทศก์ตามหลักสูตรและสถานฝึกอบรมที่คณะกรรมการกำหนด
- 4) ผ่านการทดสอบความรู้ความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

นอกจากนี้ มัคคุเทศก์ต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- 1) เป็นโรคพิษสุราเรื้อรัง หรือติดยาเสพติดให้โทษ หรือเป็นโรคติดต่อที่คณะกรรมการกำหนด
- 2) เป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์หรือใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว
- 3) เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์และยังไม่พ้นกำหนดห้าปีนับถึงวันยื่นคำขอรับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์
- 4) เคยถูกเพิกถอนทะเบียนเป็นผู้นำเที่ยวมาแล้วยังไม่ถึงห้าปี นับถึงวันยื่นคำขอรับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์

กรณีศึกษา

นายเอ มีอายุ 22 ปี เป็นคนสัญชาติไทย สำเร็จการศึกษาจากคณะวิศวกรรมศาสตร์และมีความประสงค์ที่จะขอรับใบอนุญาตการเป็นมัคคุเทศก์ ในกรณีดังกล่าว นายเอ ต้องปฏิบัติตามตามมาตรา 50 หมวด 3 ข้อ 4) ผ่านการทดสอบความรู้ความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนดถึงจะมีคุณสมบัติครบในการเป็นมัคคุเทศก์ได้

จากข้อมูลความหมายและคุณสมบัติของมัคคุเทศก์ สามารถสรุปได้ว่า มัคคุเทศก์ หรือที่เรียกย่อ ๆ ว่า “ไกด์” หมายถึง ผู้ทำหน้าที่พานักท่องเที่ยวซึ่งเป็นคนต่างถิ่นไปยังสถานที่ต่าง ๆ โดยให้ได้ทราบเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวตลอดจนชี้แจง อธิบาย ตอบคำถามและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ดังนั้น การนำนักท่องเที่ยวไปยังสถานที่ใดที่ไม่เกี่ยวกับการให้ความรู้เรื่องสถานที่ และบุคคล เช่น ผู้จัดการและรับส่งหัวหน้านักท่องเที่ยว ผู้ติดตามให้ความสะดวกในการเดินทางหรือล่าม ไม่ถือว่าเป็นมัคคุเทศก์ตามความหมายในพระราชบัญญัติ โดยคำว่า มัคคุเทศก์เริ่มเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายเมื่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้เจริญเติบโตขึ้น ทั้งนี้ เนื่องจากการนำนักท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่าง ๆ นั้นจำเป็นต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ความ

ชำนาญเกี่ยวกับเส้นทาง ตลอดจนมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ในท้องถิ่นหรือสถานที่ที่นำเที่ยวนั้น ๆ เป็นอย่างดี สามารถอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย และให้ความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งความสนุกสนานแก่นักท่องเที่ยวได้ ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่นี้ต่อมาได้กลายเป็นอาชีพสำคัญอย่างหนึ่งในวงการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยการที่บุคคลหนึ่งบุคคลใดมีความต้องการจะประกอบอาชีพการเป็นมัคคุเทศก์ได้นั้น บุคคลนั้น ๆ จะต้องมีความสมบัติต่าง ๆ ตามที่ระบุในราชกิจจานุเบกษากำหนด เช่น อายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ มีสัญชาติไทย สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือเทียบเท่าในสาขามัคคุเทศก์ และผ่านการทดสอบความรู้ความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด รวมทั้งมัคคุเทศก์จะต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามบางประการด้วยถึงจะประกอบอาชีพการเป็นมัคคุเทศก์ได้

5.2 ประเภทของใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์

สามารถแบ่งประเภทมัคคุเทศก์ตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 ออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2549)

5.2.1 การแบ่งประเภทมัคคุเทศก์ตามลักษณะของธุรกิจนำเที่ยว สามารถแบ่งย่อยได้เป็น 3 ประเภทคือ

1) มัคคุเทศก์ที่นำเที่ยวนักท่องเที่ยวต่างชาติในประเทศไทย เป็นมัคคุเทศก์ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจนำเที่ยวประเภทที่เรียกว่า Inbound Tour ซึ่งรับนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาเที่ยวในประเทศไทย มัคคุเทศก์ประเภทนี้ต้องมีความรู้ภาษาต่างประเทศพอสมควรได้และสามารถปฏิบัติงานนำเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศได้เป็นอย่างดี

2) มัคคุเทศก์ที่นำคนไทยไปท่องเที่ยวในต่างประเทศ เป็นมัคคุเทศก์ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจนำเที่ยวประเภทที่เรียกว่า Outbound Tour ซึ่งนำคนไทยไปท่องเที่ยวต่างประเทศ มัคคุเทศก์จะทำหน้าที่เป็นคนดูแลอำนวยความสะดวกทุกอย่างในระหว่างการเดินทางและทำหน้าที่ประสานงานกับบริษัทนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ของท้องถิ่นในประเทศที่ไปเยือน ทั้งด้านการเดินทาง ที่พัก อาหาร และการนำชมสถานที่ต่าง ๆ บทบาทของมัคคุเทศก์ประเภทนี้จึงมีลักษณะเป็นผู้นำทางการเดินทาง (Tour Leader) หรือล่าม (Interpreter) มากกว่าเป็นผู้อธิบายนำชมสถานที่เสียเอง เนื่องจาก กฎหมายของประเทศต่าง ๆ ไม่อนุญาตให้ชาวต่างชาติทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์อยู่ในประเทศของเขา

3) มัคคุเทศก์ที่นำเที่ยวให้แก่คนไทยภายในประเทศ เป็นมัคคุเทศก์ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจนำเที่ยวประเภทที่เรียกว่า Domestic Tour ซึ่งนำนักท่องเที่ยวคนไทยไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ภายในประเทศ มัคคุเทศก์ประเภทนี้จึงจำเป็นต้องมีความรู้ภาษาต่างประเทศดี

5.2.2 การแบ่งประเภทมัคคุเทศก์ตามกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

เนื่องจาก มัคคุเทศก์มีความหลากหลายและแตกต่างกันทั้งในด้านความรู้ ความสามารถทางภาษา ตลอดจนความชำนาญพิเศษเฉพาะด้านและเฉพาะพื้นที่ตามที่ได้รับการฝึกอบรมและผ่านประสบการณ์มา ดังนั้น กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จึงได้แบ่งมัคคุเทศก์ออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการพิจารณาออกใบอนุญาตการเป็นมัคคุเทศก์ได้อย่างเหมาะสม

มากขึ้นและยังเป็นการสะดวกต่อการควบคุมให้เป็นไปตามกฎหมายด้วย ซึ่งตามกฎหมายนี้ได้แบ่งประเภทของ มัคคุเทศก์ออก ดังนี้ (รวิวรรณ โปรรุ่งโรจน์, 2550)

1) **มัคคุเทศก์ทั่วไป** หมายถึง มัคคุเทศก์ซึ่งมีความรู้เกี่ยวกับงานนำเที่ยวครอบคลุมในทุกสาขาและสามารถนำเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่าง ๆ โดยใช้ภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ มัคคุเทศก์ สามารถแบ่งได้เป็นอีก 2 ประเภท คือ

(1) **มัคคุเทศก์ทั่วไป (ต่างประเทศ)** ได้รับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์สีบรอนซ์เงิน (ดังภาพที่ 5.1) สามารถนำเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยหรือชาวต่างประเทศได้ทั่วราชอาณาจักร

(2) **มัคคุเทศก์ทั่วไป (ไทย)** ได้รับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์สีบรอนซ์ทอง สามารถนำเที่ยวได้เฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทยได้ทั่วราชอาณาจักร

2) **มัคคุเทศก์เฉพาะ** หมายถึง มัคคุเทศก์ซึ่งมีความรู้เกี่ยวกับงานนำเที่ยวเฉพาะสาขา เช่น สาขาประวัติศาสตร์ โบราณคดี และการนำเที่ยวป่า เป็นต้น อันเป็นการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวที่มีความสนใจในสาขานั้น ๆ ตามที่นักท่องเที่ยวต้องการจะทราบ โดยมัคคุเทศก์เฉพาะยังแบ่งออกได้เป็นอีก 8 ประเภท คือ

(1) **มัคคุเทศก์เฉพาะ (ต่างประเทศ-เฉพาะพื้นที่)** ได้รับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์สีชมพู และสามารถนำเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยหรือชาวต่างประเทศเฉพาะจังหวัดที่ระบุไว้ในใบอนุญาตและจังหวัดที่มีพื้นที่ติดต่อ

(2) **มัคคุเทศก์เฉพาะ (ไทย-เฉพาะพื้นที่)** ได้รับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์สีฟ้า และสามารถนำเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยเฉพาะจังหวัดที่ระบุไว้ในใบอนุญาตและจังหวัดที่มีพื้นที่ติดต่อ

(3) **มัคคุเทศก์เฉพาะ (เดินป่า)** ได้รับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์สีเขียวและสามารถนำเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยหรือชาวต่างประเทศในเขตพื้นที่ป่า

(4) **มัคคุเทศก์เฉพาะ (ศิลปวัฒนธรรม)** ได้รับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์สีแดง และสามารถนำเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยหรือชาวต่างประเทศทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปวัฒนธรรม และวรรณคดีไทยได้ทั่วราชอาณาจักร

(5) **มัคคุเทศก์เฉพาะ (ทางทะเล)** ได้รับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์สีส้มและสามารถนำเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยหรือชาวต่างประเทศในเขตพื้นที่ทางทะเล

(6) **มัคคุเทศก์เฉพาะ (ทะเลชายฝั่ง)** ได้รับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์สีเหลืองและสามารถนำเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวชาวไทยหรือชาวต่างประเทศในเขตพื้นที่ทางทะเลหรือเกาะต่าง ๆ โดยมีระยะห่างจากชายฝั่งถึงสถานที่ท่องเที่ยวได้ไม่เกิน 40 ไมล์ทะเล

(7) **มัคคุเทศก์เฉพาะ (แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ)** ได้รับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์สีม่วง และสามารถนำเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวชาวไทยหรือชาวต่างประเทศเฉพาะภายในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่ระบุไว้ในใบอนุญาต

(8) **มัคคุเทศก์เฉพาะ (วัฒนธรรมท้องถิ่น)** ได้รับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์สีน้ำตาล และสามารถนำเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวชาวไทยหรือชาวต่างประเทศทางด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นเกี่ยวกับ

ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ โบราณคดี เฉพาะภายในแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมท้องถิ่นที่ระบุชื่อไว้บนใบอนุญาต

ทั้งนี้ บุคคลใดจะได้รับอนุญาตให้เป็นมัคคุเทศก์ประเภทใด ให้ขึ้นอยู่กับวุฒิบัตรหรือการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่คณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ให้การรับรอง ซึ่งหลักสูตรแต่ละประเภทของบัตรมัคคุเทศก์จะกำหนดวุฒิการศึกษาไว้ต่าง ๆ กัน แต่คุณสมบัติสำคัญ คือ ต้องเป็นคนสัญชาติไทยและอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไปพูดอ่านและเขียนภาษาไทยได้เป็นอย่างดี

สำหรับแบบใบอนุญาตการเป็นมัคคุเทศก์ตามกฎหมายกระทรวงกำหนดให้เป็นไปตามแบบที่อธิบดีกำหนดไว้ดังนี้

ภาพที่ 5.1 ตัวอย่างใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์

จากข้อมูลประเภทของใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ สามารถสรุปได้ว่า ในการจัดรายการนำเที่ยวของธุรกิจนำเที่ยวนั้น มักจัดรายการนำเที่ยวแบบมีผู้นำเที่ยวหรือมัคคุเทศก์ซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่นำนักท่องเที่ยวไปเยี่ยมชมสถานที่ต่าง ๆ พร้อมทั้งให้ความรู้ อธิบายชี้แจงเกี่ยวกับสถานที่นั้น ๆ โดยได้รับสินจ้างเป็นสิ่งตอบแทน จึงถือว่ามัคคุเทศก์เป็นบุคลากรวิชาชีพที่สำคัญต่อการท่องเที่ยวเพราะจะเป็นผู้คอยอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว ตลอดจนคอยชี้แนะให้ความรู้ความเข้าใจแก่ทรัพยากรท่องเที่ยวทุกประเภทและให้นักท่องเที่ยวมีส่วนช่วยอนุรักษ์สภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวด้วย โดยมีมัคคุเทศก์จะเป็นผู้นำนักท่องเที่ยวไปชมสถานที่ต่าง ๆ ตามที่ธุรกิจนำเที่ยวกำหนดและทำหน้าที่เป็นผู้อธิบายให้ทราบถึงประวัติความสำคัญของสถานที่ท่องเที่ยวที่เข้าชม ตลอดจนอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในขณะนำเที่ยวและตอบคำถามหรือให้ข่าวสารอื่น ๆ ที่นักท่องเที่ยวต้องการ นอกจากนี้ ยังทำหน้าที่ควบคุมยานพาหนะที่ใช้ในการนำเที่ยวนัดหมายเวลาจัดหาอาหารเครื่องดื่มสำหรับนักท่องเที่ยว ตลอดจนรับส่งนักท่องเที่ยวถึงที่พักตามกำหนดเวลาอย่างใดก็ตาม มีการแบ่งประเภทมัคคุเทศก์ตามลักษณะของธุรกิจนำเที่ยวต่าง ๆ ด้วย

5.3 หน้าที่ของมัคคุเทศก์

ตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 มัคคุเทศก์มีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติงานให้สมบูรณ์อยู่ 3 ประการ คือ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2549)

1) มีหน้าที่อำนวยความสะดวกในการเดินทางให้นักท่องเที่ยวที่อยู่ในความดูแลและความรับผิดชอบของคน ทั้งในด้านของการจัดที่นั่งในยานพาหนะ การนำชมสถานที่ต่าง ๆ ตามที่ระบุไว้ในกำหนดการ การรับประทานอาหารและเครื่องดื่ม การใช้ห้องน้ำ การพักแรม โดยความรับผิดชอบของมัคคุเทศก์จะเริ่มต้นตั้งแต่เมื่อออกเดินทางจนกระทั่งสิ้นสุดการเดินทางในแต่ละครั้ง

2) มีหน้าที่อธิบายนำชมสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ตามที่ระบุไว้ในรายการ โดยให้ความรู้ในด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่นสอดแทรกไปด้วย รวมทั้งอธิบายเรื่องราวต่าง ๆ ที่น่าสนใจขณะเดินทางอยู่ในยานพาหนะ

3) มีหน้าที่ดูแลความปลอดภัยและสวัสดิภาพของนักท่องเที่ยวระหว่างการเดินทาง ทั้งในด้านของสุขภาพอนามัยและทรัพย์สินส่วนตัว โดยระมัดระวังมิให้เกิดอุบัติเหตุและการโจรกรรม อันเนื่องมาจากการฉกชิงวิ่งราวหรือการลักทรัพย์สินที่นักท่องเที่ยววางไว้ในยานพาหนะที่จอดขณะไปเดินชมสถานที่

หน้าที่ของมัคคุเทศก์ตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 ได้กำหนดไว้หลายประการ มีดังต่อไปนี้ (คณาธิป ทองรวีวงศ์, 2563)

1) หน้าที่ขอใบอนุญาตและติดใบอนุญาตขณะปฏิบัติหน้าที่

บุคคลที่กระทำการเข้าองค์ประกอบนิยามความหมายของมัคคุเทศก์จะต้องมีหน้าที่ออกใบอนุญาต หากไม่มีใบอนุญาตและกระทำการเป็นมัคคุเทศก์จะมีความผิด เว้นแต่บุคคลบางจำพวกที่ไม่ต้องขอรับใบอนุญาตดังกล่าวมาแล้ว เมื่อได้รับใบอนุญาตแล้วในขณะปฏิบัติหน้าที่จะต้องติดใบอนุญาตตามมาตรา 57 วรรคสอง ซึ่งกำหนดว่า

"มัคคุเทศก์ต้องปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดตามวรรคหนึ่ง และต้องติดใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ตลอดเวลาที่ทำหน้าที่มัคคุเทศก์ตามลักษณะที่คณะกรรมการประกาศกำหนด"

คณะกรรมการได้ออกประกาศกำหนดลักษณะการติดใบอนุญาต ดังนี้

"การติดใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ให้ติดใบอนุญาตในขณะปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งที่สามารถมองเห็นด้านหน้าของใบอนุญาตได้อย่างชัดเจนและไม่มีสิ่งอื่นใดมาปิดบังส่วนใดส่วนหนึ่งของใบอนุญาต โดยติดที่หน้าอก หรือใช้สายคล้องคอ"

การฝ่าฝืนมาตรา 57 มีโทษตามมาตรา 88 ซึ่งกำหนดว่า "มัคคุเทศก์ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดหรือไม่ติดใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ตามมาตรา 57 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

2) หน้าที่นำเที่ยว

จากนิยามของมัคคุเทศก์จะเห็นได้ว่า มัคคุเทศก์มีหน้าที่หลักในการนำนักท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่าง ๆ นอกจากนี้ มาตรา 59 กำหนดว่า "มัคคุเทศก์ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามรายการนำเที่ยวที่ได้ตกลงไว้กับผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวและจะดำเนินการใดให้เกิดความเสียหายแก่นักท่องเที่ยวมิได้" แม้ว่ากฎหมายไม่ได้

กำหนดโทษโดยเฉพาะสำหรับการฝ่าฝืนหน้าที่ตามมาตรา 59 และไม่ได้กำหนดให้การฝ่าฝืนมาตรานี้เป็นเหตุแห่งการพักใช้ใบอนุญาตตามมาตรา 62

3) หน้าที่ในการปฏิบัติตามมาตรฐานในการปฏิบัติหน้าที่ การแต่งกาย การรักษามารยาท ความประพฤติ และการตรวจสุขภาพของมัคคุเทศก์

ในการปฏิบัติหน้าที่ของมัคคุเทศก์ จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานการปฏิบัติหน้าที่ การแต่งกาย การรักษามารยาท และความประพฤติที่กฎหมายกำหนด โดยจะเห็นได้จากมาตรา 57 ซึ่งกำหนดว่า

“มัคคุเทศก์ต้องปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดตามวรรคหนึ่ง และต้องติดใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ตลอดเวลาที่ทำหน้าที่มัคคุเทศก์ตามลักษณะที่คณะกรรมการประกาศกำหนด”

การฝ่าฝืนมาตรา 57 มีโทษตามมาตรา 88 ซึ่งกำหนดว่า

“มัคคุเทศก์ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดหรือไม่ติดใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ตามมาตรา 57 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท”

มัคคุเทศก์ต้องไม่กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดอันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียชื่อเสียง เกียรติยศ และจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ดังต่อไปนี้

(1) อธิบายหรือบอกกล่าวเรื่องราวแก่นักท่องเที่ยว อันจะนำมาซึ่งความไม่ถูกต้องและเสื่อมเสีย แก่ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รวมทั้งภาพพจน์ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยและต่างประเทศ

(2) ไม่รับผิดชอบงานในหน้าที่ของมัคคุเทศก์ ซึ่งจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ของนักท่องเที่ยวตาม ข้อตกลงเกี่ยวกับรายการนำเที่ยวเป็นสำคัญหรือละทิ้งหน้าที่การงาน

(3) ปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ซื่อสัตย์สุจริต แสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ หรือกระทำการใดเพื่อให้ นักท่องเที่ยวอยู่ในสภาพที่ต้องปฏิบัติตามโดยไม่สมัครใจ

(4) ปฏิบัติตนอันเป็นการฝ่าฝืนศีลธรรม ขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของประเทศไทย หรือกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่ง รวมทั้ง อธิบายให้นักท่องเที่ยว ปฏิบัติเช่นเดียวกัน

มัคคุเทศก์ต้องตรวจสุขภาพแก่นายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อมีการร้องขอ

มัคคุเทศก์ต้องไม่กระทำการใดอันจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่อุตสาหกรรมท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว หรือนักท่องเที่ยว

มัคคุเทศก์ต้องแต่งกายสุภาพตามกาลเทศะ

มัคคุเทศก์ต้องมีใบสั่งงานมัคคุเทศก์เพื่อแสดงให้นายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ ในขณะปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนี้ ใบสั่งงานมัคคุเทศก์จะแสดงในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

มัคคุเทศก์ต้องปฏิบัติหน้าที่ตรงต่อเวลาในการนำนักท่องเที่ยวไปท่องเที่ยวตามข้อตกลงที่ได้ กระทำไว้กับผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว

ในกรณีที่มัคคุเทศก์ได้รับเงินทอนจากผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว มัคคุเทศก์ต้องคืนเงินดังกล่าว ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่สิ้นสุดการนำเที่ยว

กรณีศึกษา

นายเอ กำลังปฏิบัติหน้าที่การเป็นมัคคุเทศก์โดยการให้ความรู้ความเข้าใจกับนักท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของประเทศจีน โดยเนื้อหาที่ได้นายเอได้อธิบายไปนั้นสร้างความเข้าใจโดยการนำประวัติศาสตร์ของประเทศอื่นมาอธิบายแทน ในกรณีดังกล่าว นายเอเข้าข่ายผิดตามข้อ (1) อธิบายหรือบอกกล่าวเรื่องราวแก่นักท่องเที่ยว อันจะนำมาซึ่งความไม่ถูกต้องและเสื่อมเสียแก่ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รวมทั้งภาพพจน์ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยและต่างประเทศ

4) หน้าที่เกี่ยวกับการนำเอกสารติดตัวในขณะปฏิบัติหน้าที่เพื่อการตรวจสอบ

มัคคุเทศก์มีหน้าที่ตามกฎหมายในการนำเอกสารบางอย่างติดตัวขณะปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบ เช่น

- ใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ ซึ่งเป็นหน้าที่อันเกิดจากมาตรา 57 วรรคสองที่กำหนดให้มัคคุเทศก์ต้องติดใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ตลอดเวลาที่ทำหน้าที่มัคคุเทศก์

- ใบสั่งงานมัคคุเทศก์ ซึ่งเป็นหน้าที่อันเกิดจากตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยมาตรฐานการปฏิบัติหน้าที่ของมัคคุเทศก์ โดยการไม่มีเอกสารดังกล่าวเพื่อให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 57 ซึ่งปรับสูงสุดไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

5) หน้าที่งดเว้นจากการกระทำในลักษณะ "จิตตังโศก"

กฎหมายกำหนดหน้าที่สำหรับมัคคุเทศก์ในการงดเว้นกระทำการบางประการ ดังปรากฏในมาตรา 60 ที่บัญญัติว่า "มัคคุเทศก์ต้องไม่ให้หรือยินยอมให้บุคคลอื่นซึ่งไม่มีใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์แทนตน" หน้าที่ตามมาตรานี้ มีวัตถุประสงค์ควบคุมพฤติกรรมของมัคคุเทศก์ผู้มีใบอนุญาตที่ยินยอมให้บุคคลอื่นที่ไม่มีใบอนุญาตทำการเป็นมัคคุเทศก์

6) หน้าที่งดเว้นจากพฤติกรรม "ซื้อหัวนักท่องเที่ยว"

มาตรา 58 กำหนดว่า "ในการรับทำงานเป็นมัคคุเทศก์ ห้ามไม่ให้มัคคุเทศก์จ่ายเงินหรือได้ประโยชน์อื่นใดแก่ผู้ประกอบการกิจการนำเที่ยวหรือบุคคลอื่นใด หรือยอมตนเข้ารับผิดชอบในค่าใช้จ่ายทั้งหมดหรือบางส่วนเพื่อให้ได้มาซึ่งการนำนักท่องเที่ยวไปท่องเที่ยว"

ใบสั่งงานมัคคุเทศก์

ใบสั่งงานมัคคุเทศก์เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของมัคคุเทศก์ เนื่องจากเป็นเอกสารที่กฎหมายกำหนดให้ต้องนำติดตัวเพื่อการตรวจสอบในขณะปฏิบัติหน้าที่ อย่างไรก็ตาม ใบสั่งงานมัคคุเทศก์มีรายละเอียดดังนี้ (คณาธิป ทองรวีวงศ์, 2563)

หลักกฎหมายและรายละเอียดของใบสั่งงานมัคคุเทศก์ (ราชกิจจานุเบกษา, 2564)

พระราชบัญญัตินี้ไม่ได้กำหนดหลักการเกี่ยวกับใบสั่งงานมัคคุเทศก์ได้โดยตรง แต่ระเบียบของคณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวกำหนดหลักการเกี่ยวกับใบสั่งงานมัคคุเทศก์ โดยแยกเป็นสองส่วน คือ

ในส่วนของมาตรฐานการปฏิบัติหน้าที่ของมัคคุเทศก์ ระเบียบดังกล่าวกำหนดว่า มัคคุเทศก์ต้องมีใบสั่งงานมัคคุเทศก์ (Job Order) เพื่อแสดงให้เห็นรายละเอียดหรือเจ้าหน้าที่ตรวจสอบในขณะปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนี้ใบสั่งงานมัคคุเทศก์จะแสดงในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

ในส่วนของมาตรฐานการประกอบธุรกิจนำเที่ยว ระเบียบดังกล่าวกำหนดว่า ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องจัดให้มีใบสั่งงานมัคคุเทศก์เพื่อให้นักท่องเที่ยวหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินงาน ใบสั่งงานมัคคุเทศก์ต้องใช้ภาษาไทยโดยจะมีภาษาต่างประเทศกำกับไว้หรือไม่ก็ได้และอย่างน้อยต้องมีรายการตามที่นักท่องเที่ยวธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์กลางกำหนด โดยนักท่องเที่ยวธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์กลางจะอาศัยอำนาจตามระเบียบดังกล่าว ประกาศกำหนดรายการที่ต้องมีในใบสั่งงานมัคคุเทศก์ (ดังตารางที่ 5.1) มีรายละเอียดดังนี้

- ชื่อผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว และเลขที่ใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว
- วันที่สั่งงาน
- ชื่อบริษัทนำเที่ยวจากต่างประเทศ (กรณีรับลูกค้ามาจากต่างประเทศ)
- ชื่อมัคคุเทศก์ และเลขที่ใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์
- วัน เดือน ปี ที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาถึงและช่องทางการเดินทาง (เครื่องบิน/เรือ/อื่น ๆ)
- วัน เดือน ปี ที่นักท่องเที่ยวเดินทางกลับและช่องทางการเดินทาง (เครื่องบิน/เรือ/อื่น ๆ)
- รายชื่อนักท่องเที่ยว
- รายการนำเที่ยวโดยละเอียดพร้อมที่พัก
- ลายมือชื่อมัคคุเทศก์
- ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวลงนาม ในกรณีนิติบุคคลให้ผู้มีอำนาจจัดการแทนลงนามประทับพร้อมตรา

สำคัญ

ในส่วนของใบสำคัญแทนการจ่ายเงิน เป็นเอกสารรับรองที่แสดงถึงการยืนยันการชำระเงินค่าบริการของนักท่องเที่ยว ซึ่งใบสำคัญแทนการจ่ายเงิน (ดังตารางที่ 5.2) มีรายละเอียดดังนี้

- ชื่อผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้นทาง ที่อยู่ เบอร์ติดต่อ
- ชื่อผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวปลายทาง ที่อยู่ เบอร์ติดต่อ
- รายชื่อนักท่องเที่ยวและจำนวน
- รายละเอียดความต้องการ
- หมายเหตุ (ถ้ามี)
- เงื่อนไขการชำระเงิน
- วันที่ทำรายการ และ ชื่อผู้ทำรายการ

ตารางที่ 5.1 แบบฟอร์มใบสั่งงานมัคคุเทศก์ (JOB ORDER)

ABC Travel Co.,Ltd. (Licence No. ABCD)

File No.

TOUR ORDER

Tour Code.....

Name of Tour Guide : Licence No.....

Name of Client / Party :

.....

No. of Pax.....Hotel:.....

ARR Date.....By.....ETA.....From.....

DEP Date.....By.....ETA.....From.....

DATE	P/UP TIME	TOURS/TRFS	TRANSPORT	MEETING	PLACES	REMARKS

1. กรุณาตรวจสอบ Voucher จากนักท่องเที่ยวทุกครั้งก่อนออกทัวร์พร้อมทั้งเก็บ ใบสำคัญแทนการจ่ายเงิน (Voucher) มาให้กับ Operation ด้วย

2. หากขาย Optional Tour ได้กรุณาแจ้งให้ Operation ทราบทุกครั้งและมัคคุเทศก์ต้องเป็นผู้สำรองบริการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ Optional Tour

Assigned By.....

Recieved By.....

...../...../.....

...../...../.....

ที่มา: วัชรวิชญ์ วิทยาภรณ์ (2563)

ตารางที่ 5.2 ใบสำคัญแทนการจ่ายเงิน

To:	Names	No. of Persons
Company Name	Miss.Diana & Party	FOUR
APPLE TRAVEL LIMITED	Facilities Required	
Address	IN EXCHANGE FOR THIS VOUCHER PLEASE	
123 SUKHUMVIT ROAD BANGKOK	PROVIDE ROUNDTRIP PRIVATE CAR TRANSFER	
THAILAND	15 JAN 20-BKK APT/BEACH FRONT HOTEL	
Tel 66-2-123-4567	PATTAYA ARR LH 751 ETA 1555	
From:	20 JAN 20-BEACH FRONT HOTEL PATTAYA	
Company Name	/BKK APT DEP LH 712 ETD 1730 P/UP 1230	
BANANA TRAVEL LIMITED	Remarks-BOOKS&CONFIRMED BY TELEX	
Address	Payment-Please bill APPLE Travel	
456 APPLE ROAD LONDON ENGLAND	xxxxxxxxxxxx	
Tel 44-9-345-6789	Date 09 JAN 20 Booked by MARK	

ที่มา: วัชรวิษญ์ วิทยาภรณ์ (2563)

อย่างไรก็ตาม ลักษณะพฤติกรรมการเดินทางของแต่ละชาติมาจากความแตกต่างทางวัฒนธรรม ในส่วนของค่านิยม อุปนิสัยประจำชาติ แบบแผนการดำเนินชีวิตประจำวัน มารยาททางสังคม เช่น คนอเมริกัน จะให้ความสำคัญกับวัตถุนิยม ความสำเร็จ ความก้าวหน้า ความเสมอภาคเท่าเทียมกัน และความเป็นประชาธิปไตย ในขณะที่วัฒนธรรมญี่ปุ่นจะให้ความสำคัญกับความอ่อนน้อมถ่อมตน ความสงบเสงี่ยม การเก็บความรู้สึก และความมีอาวุโส เป็นต้น เลิศพร ภาวระสกุล, (2555) ทั้งนี้ อาจจะต้องคำนึงถึงลักษณะพฤติกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องบางอย่างร่วมด้วย เช่น นักท่องเที่ยวมีความคุ้นเคยกับวิธีการเดินทาง และสถานที่ที่จะไปมากน้อยแค่ไหน หากเป็นผู้ที่เดินทางบ่อย มีความคุ้นเคยกับสถานที่ที่จะไปเป็นอย่างดี ก็อาจจะมีพฤติกรรมในการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวที่แตกต่างไปได้ด้วย (ทักษิณา คุณารักษ์, 2546)

จากข้อมูลหน้าที่ของมัคคุเทศก์ สามารถสรุปได้ว่า หน้าที่ของมัคคุเทศก์หลัก คือ การนำนักท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่าง ๆ และต้องปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ด้วย เช่น การขอใบอนุญาตและติดใบอนุญาต การนำเที่ยว การปฏิบัติตามมาตรฐานในการปฏิบัติหน้าที่ การแต่งกาย การรักษามารยาท ความประพฤติ และการตรวจสอบสุขภาพของมัคคุเทศก์ การนำเอกสารติดตัวในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่เพื่อการตรวจสอบ งดเว้นจากการกระทำในลักษณะชิตติงไก่อต์ และพฤติกรรมการซื้อหวนักท่องเที่ยว เป็นต้น

5.4 การพักใช้และการเพิกถอนใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์

ตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 นั้น มัคคุเทศก์ที่ฝ่าฝืนหน้าที่ซึ่งกฎหมายกำหนดอาจนำไปสู่มาตรการบังคับโดยพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาต ซึ่งแยกอธิบายเป็นสองกรณี ดังนี้ (คณาธิป ทองรวีวงศ์, 2563)

กรณีที่หนึ่ง การพักใช้ใบอนุญาต มีหลักดังนี้

ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ได้ไม่เกินครั้งละหกเดือน เมื่อปรากฏว่า มัคคุเทศก์

- 1) ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดตามมาตรา 12 (3) หรือมาตรา 57
- 2) ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 51 หรือมาตรา 58
- 3) ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งตามมาตรา 76

มัคคุเทศก์ซึ่งถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตจะปฏิบัติหน้าที่มัคคุเทศก์ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ไม่ได้ เว้นแต่เป็นกรณีที่นายทะเบียนอนุญาตให้ดำเนินการได้เฉพาะกรณีเพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นแก่นักท่องเที่ยวหรือธุรกิจนำเที่ยว หากฝ่าฝืนทำหน้าที่มัคคุเทศก์ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

กรณีที่สอง การเพิกถอนใบอนุญาต มีหลักดังนี้

ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ได้ เมื่อปรากฏว่ามัคคุเทศก์

- 1) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา 50 (1) หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 50 (2) (ก) (ค) (ง) และ (จ)
- 2) เคยถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ตามมาตรา 62 มาแล้ว และภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์นั้น มีกรณีที่อาจถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์อีก ไม่ว่าจะเป็เหตุเดียวกันหรือไม่ก็ตาม

3) ประพฤติหรือปฏิบัติการใดอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ หรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่นักท่องเที่ยวหรือธุรกิจนำเที่ยวอย่างร้ายแรง และนายทะเบียนได้คัดเตือนและสั่งระงับหรือให้แก้ไขแล้ว แต่ไม่ดำเนินการ

4) เป็นบุคคลวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือ

5) ต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง เจ้าหนี้ หรือยักยอกตามประมวลกฎหมายอาญา หรือความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน

กรณีศึกษา

นายเอ เป็นมัคคุเทศก์ที่ฝ่าฝืนหน้าที่และถูกพักใช้ใบอนุญาตเมื่อ 4 เดือนที่แล้ว ต่อมานายเอ มีความเดือดร้อนแล้วต้องการกลับมาเป็นมัคคุเทศก์ที่ให้บริการอีกครั้ง ซึ่งการกระทำของนายเอ ดังกล่าวไม่สามารถทำได้เนื่องจากกฎหมายกำหนดว่าการสั่งพักใช้ใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ได้ไม่เกินครั้งละหกเดือน เว้นแต่เป็น

กรณีที่น่าายทะเบียนอนุญาตให้ดำเนินการได้เฉพาะกรณีเพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นแก่นักท่องเที่ยวหรือธุรกิจนำเที่ยว

จากข้อมูลการพักใช้และการเพิกถอนใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ สามารถสรุปได้ว่า จากพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 มีข้อความระบุเกี่ยวกับการพักใช้และการเพิกถอนใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ เพื่อให้มัคคุเทศก์ผู้นั้นได้เกิดความเข้าใจและเกิดความตระหนักในการที่จะไม่ฝ่าฝืนหน้าที่ซึ่งกฎหมายกำหนดและอาจนำไปสู่มาตรการการบังคับโดยพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตได้

5.5 ความหมายและคุณสมบัติของผู้นำเที่ยว

5.5.1 ความหมายของผู้นำเที่ยว

จากพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 ได้นิยามความหมายของผู้นำเที่ยวไว้ว่า ผู้รับผิดชอบในการดูแลและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในการเดินทางไปท่องเที่ยวในต่างประเทศ โดยจะเห็นได้ว่าผู้นำเที่ยวตามกฎหมายไทยจะเกี่ยวข้องกับการนำนักท่องเที่ยวไปเที่ยวต่างประเทศ (Outbound Tour) เช่น นาย ก นำคณะนักท่องเที่ยวคนไทยจำนวน 20 คนบินไปเที่ยวประเทศญี่ปุ่น (คณาธิป ทองรวีวงศ์, 2563)

5.5.2 คุณสมบัติของผู้นำเที่ยว

บุคคลที่ประสงค์จะขึ้นทะเบียนเป็นผู้นำเที่ยวต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 64/1 ระบุไว้ดังนี้

1) มีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

(ก) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ในวันยื่นคำขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้นำเที่ยว

(ข) มีสัญชาติไทย

(ค) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าในสาขามัคคุเทศก์หรือสาขาการท่องเที่ยวที่มีวิชาเกี่ยวกับมัคคุเทศก์ หรือสำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงในสาขามัคคุเทศก์หรือสาขาการท่องเที่ยวที่มีวิชาเกี่ยวกับมัคคุเทศก์ไม่น้อยกว่าที่คณะกรรมการกำหนด หรือสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าและได้รับวุฒิบัตรว่าได้ผ่านการฝึกอบรมวิชามัคคุเทศก์หรือผู้นำเที่ยวตามหลักสูตรและสถานฝึกอบรมที่คณะกรรมการกำหนด

2) ไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(ก) เป็นโรคพิษสุราเรื้อรังหรือติดยาเสพติดให้โทษหรือเป็นโรคติดต่อที่คณะกรรมการกำหนด

(ข) เคยถูกเพิกถอนทะเบียนเป็นผู้นำเที่ยวมาแล้วยังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันยื่นคำขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้นำเที่ยว

จะเห็นได้ว่ากฎหมายไม่ได้กำหนดให้ผู้นำเที่ยวต้องมีใบอนุญาต (ดังภาพที่ 5.2) ซึ่งมีอายุ 5 ปี เท่ากับมัคคุเทศก์ อย่างไรก็ตาม การใช้ระบบการลงทะเบียนเพื่อลงทะเบียนคุณสมบัตินั้นคล้ายกับการได้รับใบอนุญาตมัคคุเทศก์ แต่ไม่มีข้อกำหนดในการสอบที่กำหนดไว้

สำหรับ บุคคลที่ไม่ได้มีคุณสมบัติด้านวุฒิการศึกษาที่กำหนดในข้อ (ค) สามารถขอขึ้นทะเบียนโดยผ่านการอบรมตามหลักสูตรผู้นำเที่ยวตามที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งเป็นหลักสูตรกลางของกรมการท่องเที่ยว กำหนดจำนวนชั่วโมงตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 180 ชั่วโมง ประกอบด้วย การอบรมภาคทฤษฎี 108 ชั่วโมง แบ่งเป็น 3 กลุ่มการเรียนรู้ คือ

- กลุ่มวิชาความรู้ทั่วไป จำนวน 33 ชั่วโมง ประกอบด้วยวิชาต่าง ๆ เช่น ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการบริการ อารยธรรมตะวันตก อารยธรรมตะวันออก ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว กฎหมายสำหรับผู้นำเที่ยว จรรยาบรรณและจริยธรรมทางวิชาชีพผู้นำเที่ยว การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม จิตวิทยาการบริการ

- กลุ่มวิชาชีพเฉพาะ จำนวน 21 ชั่วโมง ประกอบด้วยวิชาต่าง ๆ เช่น พิธีการเข้า-ออกราชอาณาจักรและประเทศปลายทาง วัฏปฏิบัติงานสำหรับผู้นำเที่ยว การสื่อสารในงานนำเที่ยว การให้ความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว การสัมมนาทางการนำเที่ยวต่างประเทศ

- กลุ่มวิชาภาษาเพื่องานอาชีพ จำนวน 54 ชั่วโมง โดยให้เลือก 1 ภาษาตามที่ตั้งาบันผู้จัดอบรมกำหนด

นอกเหนือจากการจัดตามทฤษฎีแล้ว สถาบันอุดมศึกษาที่ต้องการจัดอบรมมัคคุเทศก์ ดำเนินการฝึกอบรมภาคปฏิบัติ 72 ชั่วโมง ยื่นคำร้องต่อสำนักทะเบียนธุรกิจการท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์และเสนอแนะให้อธิบดีกรมการท่องเที่ยวพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนดำเนินการอบรมผู้นำทัวร์ตามหลักสูตรที่กำหนดเปรียบเทียบกับหลักสูตรอบรมมัคคุเทศก์

จากข้อมูลความหมายและคุณสมบัติของผู้นำเที่ยว สามารถสรุปได้ว่า ผู้นำเที่ยว คือ บุคคลที่เป็นผู้รับผิดชอบในการดูแลและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในการเดินทางไปท่องเที่ยวในต่างประเทศ ซึ่งพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 ได้มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้นำเที่ยวและมีการกำหนดลักษณะต้องห้ามไว้อย่างชัดเจน

ภาพที่ 5.2 ตัวอย่างใบอนุญาตเป็นผู้นำเที่ยว

5.6 หลักเกณฑ์และวิธีการขึ้นทะเบียนผู้นำเที่ยว

รายละเอียดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการขึ้นทะเบียนผู้นำเที่ยวจะต้องพิจารณากฎกระทรวง ซึ่งได้มีการออกกฎกระทรวงการขึ้นทะเบียนเป็นผู้นำเที่ยว พ.ศ. 2561 กฎกระทรวงได้กำหนดหลักเกณฑ์ที่สำคัญเกี่ยวกับการอนุญาตเป็นผู้นำเที่ยว ไว้ในข้อ 2- 8 ดังนี้ (ราชกิจจานุเบกษา, 2561)

ข้อ 2 ผู้ใดประสงค์จะเป็นผู้นำเที่ยวให้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียน พร้อมด้วยเอกสารและหลักฐานดังต่อไปนี้

- 1) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน
- 2) หลักฐานการศึกษาอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(ก) สำเนาปริญญาบัตร หรือหนังสือรับรองว่าสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าในสาขามัคคุเทศก์หรือสาขาการท่องเที่ยวที่มีวิชาเกี่ยวกับมัคคุเทศก์ และสำเนาใบแสดงผล

(ข) สำเนาอนุปริญญาบัตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หรือหนังสือรับรองว่าสำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงในสาขามัคคุเทศก์หรือสาขาการท่องเที่ยวที่มีวิชาเกี่ยวกับมัคคุเทศก์ไม่น้อยกว่าที่คณะกรรมการกำหนด และสำเนาใบแสดงผลหรือรายงานผลการศึกษา

(ค) สำเนาหลักฐานการสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าและสำเนาวุฒิบัตรว่าได้ผ่านการฝึกอบรมวิชามัคคุเทศก์หรือผู้นำเที่ยวตามหลักสูตรและสถานฝึกอบรมตามที่คณะกรรมการกำหนด หรือหนังสือรับรองจากกรมการท่องเที่ยว

3) ใบรับรองของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ซึ่งรับรองว่าไม่เป็นโรคพิษสุราเรื้อรังหรือติดยาเสพติดให้โทษ หรือเป็นโรคติดต่อตามที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งออกให้ไม่เกินสามสิบวันนับถึงวันยื่นคำขอขึ้นทะเบียน

ข้อ 3 เมื่อได้รับคำขอขึ้นทะเบียนแล้ว ให้นายทะเบียนออกใบรับคำขอให้แก่ผู้ขอขึ้นทะเบียนไว้เป็นหลักฐาน โดยต้องระบุผลการพิจารณาใบสมัครภายในเวลาที่กำหนดในใบเสร็จการสมัคร

เอกสารหรือหลักฐานใด ๆ ที่เสนอโดยนายทะเบียนที่มีหรือคำขอจดทะเบียนในเรื่องใด ๆ ไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน ให้นายทะเบียนแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ยื่นคำขอทราบพร้อมให้เหตุผลภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือการแก้ไขให้แล้วเสร็จ

หากผู้ขอจดทะเบียนไม่แก้ไขคำขอจดทะเบียนภายในกำหนดเวลาตามวรรคสอง หรือไม่ส่งเอกสารหลักฐานที่ถูกต้องครบถ้วน ให้ถือว่าผู้ขอไม่ประสงค์จะดำเนินการต่อไป และนายทะเบียนควรจัดการเรื่องจากสารบบ

ข้อ 4 ให้นายทะเบียนพิจารณาว่าคำขอจดทะเบียนและเอกสารและหลักฐานถูกต้องครบถ้วนหรือไม่ นายทะเบียนจะออกคำสั่งลงทะเบียนได้ก็ต่อเมื่อผู้สมัครมีคุณสมบัติและไม่อยู่ภายใต้ข้อห้ามตามมาตรา 64/1 และบัตรประจำตัวผู้นำเที่ยวจะออกให้แก่ผู้สมัครภายในสิบห้าวันรับใบสมัครลงทะเบียน

ข้อ 5 ผู้นำเที่ยวคนใดประสงค์จะทำบัตรประจำตัวผู้นำเที่ยวใหม่ อันเนื่องมาจากการสูญหายหรือถูกทำลายของวัตถุที่พกพ่องหรือเนื่องจากการขอเปลี่ยนชื่อหรือนามสกุล พร้อมเอกสารและหลักฐานที่ระบุไว้ในคำขอจดทะเบียน แล้วแต่กรณี ร่วมกับบัตรประจำตัวหัวหน้าทัวร์เพื่อยื่นต่อสมาชิกที่ลงทะเบียน

ในการพิจารณาออกบัตรประจำตัวผู้นำเที่ยวใหม่ตามวรรคหนึ่ง ให้นำข้อ 3 และข้อ 4 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ 6 แบบคำขอขึ้นทะเบียน ใบตอบรับคำขอ และบัตรประจำตัวมัคคุเทศก์ ให้เป็นไปตามแบบที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ 7 ใบสมัครที่ยื่นภายใต้ข้อบังคับในส่วนนี้ จะต้องยื่นต่อสำนักทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและสำนักทะเบียนมัคคุเทศก์ ซึ่งมีสิทธิครอบคลุมที่อยู่อาศัยเฉพาะของผู้สมัครที่จะจดทะเบียนเป็นผู้นำเที่ยว หรือสถานที่อื่น ๆ ที่อธิบดีประกาศกำหนด ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกและความสะดวกของผู้สมัคร

ข้อ 8 คำขอใด ๆ ที่ยื่นตามกฎหมายกระทรวงการขึ้นทะเบียนผู้นำเที่ยว พ.ศ. 2555 ก่อนวันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับและยังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของนายทะเบียน ให้ถือว่าได้ยื่นโดยอนุโลมตามส่วนนี้

จากข้อมูลหลักเกณฑ์และวิธีการขึ้นทะเบียนผู้นำเที่ยว สามารถสรุปได้ว่า การยื่นคำขอขึ้นทะเบียนผู้นำเที่ยวตามกฎหมายกระทรวงนี้ ให้ยื่นต่อนายทะเบียน ณ สำนักงานทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ตามหลักเกณฑ์และวิธีการขึ้นทะเบียนผู้นำเที่ยวของกฎกระทรวงการอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2561 ซึ่งได้ระบุหลักเกณฑ์ที่สำคัญเกี่ยวกับการอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ไว้เพื่อให้ผู้ขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้นำเที่ยวมีหลักการในการปฏิบัติอย่างเป็นมาตรฐาน

5.7 หน้าที่ในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานผู้นำเที่ยว

จากพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 ผู้นำเที่ยวจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานด้านต่าง ๆ ตามมาตรา 66 ที่กำหนดว่า "มาตรฐานในการปฏิบัติหน้าที่ การแต่งกาย การรักษามารยาท และความประพฤติของผู้นำเที่ยว ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด" (คณะรัฐมนตรี, 2563)

การละเมิดระเบียบดังกล่าวจะมีโทษตามมาตรา 91 ซึ่งระบุว่า “ผู้นำเที่ยวผู้ใดไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการออกตามมาตรา 66 ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 10,000 บาท”

ในส่วนระเบียบของคณะกรรมการที่ออกตามมาตรา 66 เช่น ข้อบังคับของคณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ว่าด้วยมาตรฐานการประกอบธุรกิจนำเที่ยวและมาตรฐานการปฏิบัติหน้าที่ของมัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยว นักท่องเที่ยวและทัวร์ ผู้ประกอบการจะต้องได้รับการปฏิบัติและมีความรับผิดชอบและมัคคุเทศก์และผู้นำทัวร์จะต้องได้รับค่าตอบแทนหรือการคุ้มครองที่ได้รับจากผู้ประกอบการท่องเที่ยว พ.ศ. 2562 ซึ่งยกเลิกระเบียบฉบับ พ.ศ. 2561 และบทบัญญัตินี้แบ่งออกเป็น 4 หมวด โดยหมวด 3 ว่าด้วยเกี่ยวกับการแต่งกายและมารยาท พฤติกรรมหัวหน้าทีม มาตรา 13 ถึง 16 มีดังนี้

มาตรา 13 ผู้นำเที่ยวต้องไม่กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด อันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียชื่อเสียงเกียรติยศ และจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ดังต่อไปนี้

1) อธิบายหรือบอกกล่าวเรื่องราวแก่นักท่องเที่ยว อันจะนำมาซึ่งความไม่ถูกต้องและเสื่อมเสียแก่ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รวมทั้งภาพพจน์ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยและต่างประเทศ

2) ไม่รับผิดชอบในหน้าที่ของผู้นำเที่ยว ซึ่งจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ของนักท่องเที่ยวตามข้อตกลงเกี่ยวกับรายการนำเที่ยวเป็นสำคัญ หรือละทิ้งหน้าที่การงาน

3) ปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ซื่อสัตย์สุจริต แสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ หรือกระทำการใดเพื่อให้นักท่องเที่ยวอยู่ในสภาพที่ต้องปฏิบัติตามโดยไม่สมัครใจ

4) ปฏิบัติตนอันเป็นการฝ่าฝืนศีลธรรม ขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นหรือประเทศไทย หรือกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งรวมทั้งอธิบายให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติเช่นกัน

มาตรา 14 ผู้นำเที่ยวต้องปฏิบัติหน้าที่ตามข้อตกลงที่ทำไว้กับผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวและจะดำเนินการใดให้เกิดความเสียหายแก่นักท่องเที่ยว หรือผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวมิได้

มาตรา 15 ให้นำข้อ 4 (9) และข้อ 8 มาใช้บังคับกับผู้นำเที่ยวโดยอนุโลม

มาตรา 16 ผู้นำเที่ยวต้องปฏิบัติหน้าที่ตรงต่อเวลาในการนำเที่ยว

กรณีศึกษา

นายเอ กำลังปฏิบัติหน้าที่การเป็นมัคคุเทศก์โดยในระหว่างการนำเที่ยวนั้น นายเอได้พานักท่องเที่ยวไปยังสถานที่ท่องเที่ยวนอกเหนือจากรายการนำเที่ยวโดยที่ไม่ได้สอบถามหรือได้รับการยินยอมจากนักท่องเที่ยวและกระทำการเป็นไปโดยภาระการ ในกรณีดังกล่าว นายเอเข้าข่ายความผิดตามข้อ 13 วรรค (2) ไม่รับผิดชอบในหน้าที่ของผู้นำเที่ยว ซึ่งจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ของนักท่องเที่ยวตามข้อตกลงเกี่ยวกับรายการนำเที่ยวเป็นสำคัญ หรือละทิ้งหน้าที่การงาน

อย่างไรก็ตาม นอกจากหน้าที่ที่ระบุจากพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 แล้ว ผู้นำเที่ยวหรืออาจจะรวมไปถึงมัคคุเทศก์เอง ยังจะมีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวและอำนวยความสะดวกช่วยตรวจสอบข้อมูลให้กับนักท่องเที่ยว รวมทั้งการตรวจสอบสิ่งของสำหรับการออกทัวร์ด้วย เช่น การทำแบบฟอร์มการตรวจสอบสิ่งของสำหรับผู้นำเที่ยว (ดังตารางที่ 5.3) การจัดทำรายชื่อสำหรับจัดห้องพักหรือRooming List (ดังตารางที่ 5.4) ให้กับนักท่องเที่ยว เป็นต้น

ตารางที่ 5.3 แบบฟอร์มการตรวจสอบสิ่งของสำหรับผู้นำเที่ยว

ทำเครื่องหมายถูกต้องไว้หน้าสิ่งของที่ได้จัดเตรียมแล้ว	
() Job Order	
() Tag ติดกระเป๋าเดินทางของนักท่องเที่ยว... อัน	
() Flight Manifest.....ฉบับ	() ป้ายชื่อนักท่องเที่ยว... อัน
() Rooming List..... ฉบับ	() แก้วน้ำ... ใบ
() Voucher สำหรับ.....	
() สำเนาจดหมายติดต่อธุรกิจระหว่างบริษัทนำเที่ยวกับ...	
() เครื่องปฐมพยาบาล (First Aid Kits)	
() อุปกรณ์สำหรับกิจกรรมนันทนาการเช่น.....	
() รายการนำเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยว....ชุด	
() รายการนำเที่ยวสำหรับหัวหน้าทัวร์	
() อาหารสำเร็จรูป เช่น.....	
() อุปกรณ์เครื่องขยายเสียงแบบพกพา	
() ตัวเครื่องบินของนักท่องเที่ยว.....ฉบับ	
() นาฬิกาปลุก	
() แบบฟอร์มการเข้า - ออกประเทศ	
() เงินสดนักท่องเที่ยว.....ฉบับ	
() ของกระจุกกระจิก	
() แบบฟอร์มการแจ้งรายการสิ่งของต่อศุลกากรของนักท่องเที่ยว.....ฉบับ	
() ตัวเครื่องบินของหัวหน้าทัวร์	
() แบบฟอร์มการเข้า - ออกประเทศของหัวหน้าทัวร์	
() แบบฟอร์มการแจ้งรายการสิ่งของต่อศุลกากรของหัวหน้าทัวร์	

ที่มา: วัชรวิทย์ วิทยาธรณ์ (2563)

ตารางที่ 5.4 รายชื่อสำหรับจัดห้องพัก

ชื่อบริษัท ABC Travel Co., Ltd. ชื่อโรงแรม XYZ Hotel จำนวนคืนที่เข้าพัก 2 คืน

วันที่เข้าพัก 4 มกราคม 2563 วันที่ออกเดินทาง 6 มกราคม 2563

ชื่อผู้รับผิดชอบ / หัวหน้าทัวร์ / มัคคุเทศก์ Miss Rane AONGSAMART

เลขที่ป้ายชื่อ ติดกระเป๋	ชื่อ - นามสกุล	หมายเลข ห้องพัก	การร้องขอเป็นกรณีพิเศษ	หมายเหตุ
1.	1.นางสมหญิง อุ่นใจ	201	-หมายเลข 1-4 ขอห้องพัก	-ห้องคู่จำนวน 2 ห้อง
2.	2.นางสมหมาย อุ่นใจ		แบบ Connecting Room	
3.	3.นายสมชาย อุ่นใจ	202		
4.	4.นายสมจิตร อุ่นใจ			
5.	5.นายอารักษ์ รุ่งเรือง	203	-หมายเลข 5-7 ขอ Extra	-ห้องพัก 3 คนโดยเพิ่ม
6.	6.นายอาคม รุ่งเรือง		Bed	เตียงเสริม จำนวน 1 ห้อง
7.	7.นายอากร รุ่งเรือง		เพิ่ม 1 เตียง	
8.	8.ราณี อองสามารถ	204		-ห้องอินันท์นาการ สำหรับมัคคุเทศก์ (หมายเลข 8) จำนวน 1 ห้อง

ที่มา: วัชรวิษณุ วิทยาภรณ์ (2563)

จากข้อมูลหน้าที่ในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานผู้นำเที่ยว สามารถสรุปได้ว่า หน้าที่ในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานผู้นำเที่ยวได้มีการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 ซึ่งผู้นำเที่ยวจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานด้านต่าง ๆ ที่กำหนดไว้และถ้าหากผู้ใดไม่ปฏิบัติหรือทำการฝ่าฝืนระเบียบคณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ว่าด้วยมาตรฐานการประกอบธุรกิจนำเที่ยวและมาตรฐานการปฏิบัติหน้าที่ของมัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยวที่พึงปฏิบัติต่อนักท่องเที่ยวและความรับผิดชอบต่อนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว ตลอดจนค่าตอบแทนหรือความคุ้มครองที่มัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยวจะพึงได้รับจากผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว พ.ศ. 2562 กำหนดดังกล่าว ก็มีโทษกำหนดไว้อย่างชัดเจนด้วย อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่กล่าวในบทนี้จะเป็นในส่วนของกฎหมายเกี่ยวกับมัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยว โดยในส่วนของกฎหมายเกี่ยวกับการเข้าเมืองในลำดับถัดไปนั้นถือว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและควรทำการศึกษาเป็นอย่างยิ่งเพื่อที่จะทำให้เข้าใจกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในส่วนของการเดินทางเข้าเมืองของนักท่องเที่ยว ซึ่งจะกล่าวในบทต่อไป

บทสรุป

เนื่องจากพระราชบัญญัติกิจการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 ได้กำหนดหลักการเกี่ยวกับมัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยวแยกจากกัน ดังนั้น จึงสามารถแยกอธิบายเป็นสองส่วน กล่าวคือ พิจารณาไปที่มัคคุเทศก์แยกออกจากผู้นำเที่ยว โดยลักษณะที่สำคัญของมัคคุเทศก์ก็คือ การบรรยายให้ข้อมูลและความรู้เที่ยวสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง ในขณะที่ผู้นำเที่ยวจะมีลักษณะสำคัญ คือ เดินทางไปด้วยกันกับนักท่องเที่ยวตลอดการเดินทาง เพื่อจัดการให้การเดินทางเป็นไปตามรายการนำเที่ยว (Itinerary) โดยบุคคลคนหนึ่งอาจเป็นทั้งผู้นำเที่ยวและมัคคุเทศก์ก็ได้หรืออาจแยกการทำหน้าที่ดังกล่าวออกจากกันก็ได้ ขึ้นอยู่กับสภาพของงานและกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วย

สำหรับแนวทางที่สำคัญในการทราบถึงกฎหมายเกี่ยวกับมัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยวนั้น มีหัวข้อที่น่าสนใจดังต่อไปนี้ ในด้านมัคคุเทศก์จะประกอบไปด้วย ความหมายและคุณสมบัติของมัคคุเทศก์ ประเภทของใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ หน้าที่ของมัคคุเทศก์ ใบสั่งงานมัคคุเทศก์ และการพักใช้และการเพิกถอนใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ ในด้านผู้นำเที่ยวจะประกอบไปด้วย ความหมายและคุณสมบัติของผู้นำเที่ยว หลักเกณฑ์และวิธีการขึ้นทะเบียนผู้นำเที่ยว และหน้าที่ในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานผู้นำเที่ยว อย่างไรก็ตาม ผู้ที่ได้ศึกษาในแนวทางที่กล่าวไปเหล่านี้ก็จะทำให้ผู้นั้นสามารถดำเนินการงานที่เกี่ยวข้องกับมัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยวได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

คำถามท้ายบท

1. คุณสมบัติของมัคคุเทศก์มีอะไรบ้าง
2. ประเภทของใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ตามลักษณะของธุรกิจนำเที่ยวมีอะไรบ้าง
3. จงสรุปหน้าที่ของมัคคุเทศก์ตามพระราชบัญญัติกิจการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 มาโดยสังเขป
4. คุณสมบัติของผู้นำเที่ยวมีอะไรบ้าง
5. การขึ้นทะเบียนผู้นำเที่ยวมีเอกสารและหลักฐานอะไรบ้าง
6. จงยกตัวอย่างการกระทำที่ไม่เหมาะสมของผู้นำเที่ยว

แนวตอบคำถามท้ายบท

1. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 1 แนวคำตอบ คือ
 1. มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันยื่นคำขอรับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์
 2. มีสัญชาติไทย
 3. สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือเทียบเท่าในสาขามัคคุเทศก์

4. ผ่านการทดสอบความรู้ความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

2. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 2 แนวคำตอบ คือ

มัคคุเทศก์ที่นำเที่ยวนักท่องเที่ยวต่างชาติในประเทศไทย, มัคคุเทศก์ที่นำคนไทยไปท่องเที่ยวในต่างประเทศ, มัคคุเทศก์ที่นำเที่ยวให้แก่คนไทยภายในประเทศ

3. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 3 แนวคำตอบ คือ

1. มีหน้าที่อำนวยความสะดวกในการเดินทางให้แก่นักท่องเที่ยว 2. มีหน้าที่อธิบายนำชมสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ตามที่ระบุไว้ในรายการ 3. มีหน้าที่ดูแลความปลอดภัยและสวัสดิภาพของนักท่องเที่ยวระหว่างการเดินทาง

4. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 4 แนวคำตอบ คือ

1. มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ในวันยื่นคำขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้นำเที่ยว

2. มีสัญชาติไทย

3. สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าในสาขามัคคุเทศก์และได้รับวุฒิบัตรว่าได้ผ่านการฝึกอบรมวิชามัคคุเทศก์หรือผู้นำเที่ยวตามหลักสูตรและสถานฝึกอบรมที่คณะกรรมการกำหนด

5. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 5 แนวคำตอบ คือ

สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน, หลักฐานการศึกษาอย่างใดอย่างหนึ่ง, ใบรับรองของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ซึ่งรับรองว่าไม่เป็นโรคพิษสุราเรื้อรังหรือติดยาเสพติดให้โทษ หรือเป็นโรคติดต่อตามที่คณะกรรมการกำหนด

6. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 6 แนวคำตอบ คือ

อธิบายหรือบอกกล่าวเรื่องราวแก่นักท่องเที่ยว อันจะนำมาซึ่งความไม่ถูกต้องและเสื่อมเสียแก่ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์, ไม่รับผิดชอบในหน้าที่ของผู้นำเที่ยว, ปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ซื่อสัตย์สุจริต, ปฏิบัติตนอันเป็นการฝ่าฝืนศีลธรรม

บทที่ 6

กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าออกเมือง

หัวข้อเนื้อหาประจำบท

- 6.1 การเข้าและออกนอกราชอาณาจักรของนักท่องเที่ยว
- 6.2 ระเบียบและวิธีการในการเข้าออกนอกราชอาณาจักรไทย
- 6.3 ข้อห้ามการเข้าราชอาณาจักร
- 6.4 การเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว
- 6.5 การนำพาหนะเข้ามาหรือออกไปนอกราชอาณาจักร
- 6.6 พิธีการศุลกากรสำหรับนักท่องเที่ยว
- 6.7 ความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางและการตรวจลงตรา

บทที่ 6

กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าเมืองและหนังสือเดินทางของนักท่องเที่ยว

6.1 การเข้าและออกนอกราชอาณาจักรของนักท่องเที่ยว

ตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ได้กล่าวถึง “คนเข้าเมือง” หมายถึง คนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักร โดย “คนต่างด้าว” หมายถึง บุคคลธรรมดาซึ่งไม่มีสัญชาติไทย ดังนั้น นักท่องเที่ยวต่างชาตินี้ที่เข้ามาและออกไปนอกราชอาณาจักรจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขของกฎหมายฉบับนี้ (คณาธิป ทองรวีวงศ์, 2563)

หลักการเข้าออกนอกราชอาณาจักรปรากฏอยู่ในมาตรา 11 ว่า “บุคคลที่จะเข้าหรือออกจากราชอาณาจักรต้องเข้าหรือออกจากราชอาณาจักรภายในเวลาที่กำหนดผ่านด่านตรวจคนเข้าเมือง บริเวณท่าเรือ สถานี หรือสถานที่ต่าง ๆ ตามที่รัฐมนตรีจะประกาศในราชกิจจานุเบกษา” ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 11 บุคคลต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีและปรับไม่เกิน 20,000 บาท แต่ถ้าผู้กระทำความผิดมีสัญชาติไทย จะปรับไม่เกิน 2,000 บาท (ราชกิจจานุเบกษา, 2522)

หลักการดังกล่าว วางข้อจำกัดในแง่ของช่องทางเข้าและออกของนักท่องเที่ยว ซึ่งแยกพิจารณา นักท่องเที่ยวที่จะต้องเดินทางผ่านช่องทางตามที่กำหนดในมาตรา 11

- 1) นักท่องเที่ยวที่มีลักษณะการเดินทางออกนอกประเทศไทย (Outbound) ไม่ว่าจะเป็น นักท่องเที่ยวสัญชาติไทยหรือนักท่องเที่ยวต่างด้าว
- 2) นักท่องเที่ยวที่มีลักษณะการเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร (Inbound) ไม่ว่าจะเป็น นักท่องเที่ยวสัญชาติไทยหรือนักท่องเที่ยวต่างด้าว
- 3) สำหรับนักท่องเที่ยวที่มีลักษณะเดินทางภายในราชอาณาจักร (Domestic) จะไม่อยู่ภายใต้ข้อกำหนดมาตรานี้

จากข้อมูลการเข้าและออกนอกราชอาณาจักรของนักท่องเที่ยว สามารถสรุปได้ว่า การรับเข้าหรือที่เรียกกันในการธุรกิจท่องเที่ยว คือ การไปรับนักท่องเที่ยวจากจุดเข้าเมืองเพื่อนำไปส่งที่จุดหมายปลายทาง ส่วนการส่งออก คือ การไปรับนักท่องเที่ยวจากสถานที่หนึ่งเพื่อนำไปส่งที่จุดออกนอกเมือง

6.2 ระเบียบและวิธีการในการเข้าออกนอกราชอาณาจักรไทย

เอกสารสำคัญในการเดินทางเข้าออกนอกราชอาณาจักรไทย ผู้ที่จะเดินทางเข้าออกนอกราชอาณาจักรไทยโดยทางเครื่องบินจะต้องมีเอกสารสำคัญ ดังต่อไปนี้ (รวิวรรณ โปรรุ่งโรจน์, 2550)

- 6.2.1 หนังสือเดินทาง (Passport) หรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางและ / หรือการตรวจลงตรา (Visa)

หนังสือเดินทาง (Passport) หรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทาง หมายถึง หนังสือหรือเอกสารที่ทางรัฐบาลออกให้บุคคลที่ถือสัญชาตินั้นเพื่อเป็นหลักฐานในการเดินทางออกนอกประเทศและสามารถใช้เดินทางกลับมายังประเทศของสัญชาติที่ตนถือได้

หนังสือเดินทางแบ่งออกเป็น 4 ประเภท เช่น

1) หนังสือเดินทางทูต (Diplomatic Passport) เป็นหนังสือเดินทางซึ่งรัฐบาลของประเทศออกให้แก่เจ้าหน้าที่ทูตหรือกงสุลของประเทศนั้น ๆ อาจรวมทั้งบุคคลอื่น ๆ ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้แทนของประเทศตนไปทำหน้าที่ใด ๆ โดยเฉพาะเรื่องด้วยก็ได้

2) หนังสือเดินทางราชการ (Official Passport of Service Passport) เป็นหนังสือเดินทางซึ่งรัฐบาลของประเทศไทยได้ออกให้แก่ข้าราชการหรือบุคคลอื่น ๆ ใช้ถือไปราชการต่างประเทศ

3) หนังสือเดินทางขององค์การสหประชาชาติ (United Nation Passport) หนังสือเดินทางชนิดนี้ความจริงไม่ใช่เป็นหนังสือเดินทางโดยตรง เนื่องจาก รัฐบาลไม่ได้เป็นผู้ออกหนังสือเดินทางชนิดนี้ให้แก่คนสัญชาติของประเทศนั้น ๆ แต่เป็นหนังสือเดินทางที่องค์การสหประชาชาติออกให้แก่เจ้าหน้าที่ขององค์การซึ่งอาจเป็นคนสัญชาติใดก็ได้ที่ทำงานอยู่ในองค์การสหประชาชาติโดยตรง

4) หนังสือเดินทางธรรมดา (Ordinary Passport) เป็นหนังสือเดินทางซึ่งรัฐบาลของประเทศออกให้แก่คนสัญชาติของตนใช้ถือไปต่างประเทศ (ดังภาพที่ 6.1)

โดยผู้มีสัญชาติไทยที่ต้องการเดินทางออกนอกราชอาณาจักรไทยสามารถขอทำหนังสือเดินทางได้ที่กองหนังสือเดินทางกระทรวงการต่างประเทศและที่ห้างสรรพสินค้าหลาย ๆ แห่งที่กำหนดไว้

ภาพที่ 6.1 หนังสือเดินทางธรรมดา

ที่มา: <https://www.lovelysmiletour.com/news-detail.php?id=211> (2563)

6.2.2 การตรวจลงตราหรือวีซ่า (Visa)

หมายถึง เจ้าหน้าที่ของประเทศอนุญาตให้ชาวต่างชาติหรือบุคคลในประเทศอื่นเข้ามาในประเทศของตนได้โดยการประทับตราหนังสือเดินทางของบุคคลนั้น วีซ่าสำหรับชาวต่างชาติเข้าราชอาณาจักร

ไทยมี 8 ประเภท แต่ละประเภทมีข้อกำหนดภายใต้กฎกระทรวงที่ประกาศใช้ตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ดังนี้

1) **การตรวจลงตราประเภททูต (Diplomatic Visa)** ให้จำกัดเฉพาะการขอรับการตรวจลงตราเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเพื่อการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (1) เพื่อการปฏิบัติหน้าที่ทางทูตหรือกงสุล
- (2) เพื่อการปฏิบัติหน้าที่ทางราชการ ทั้งนี้ ให้ผู้ถือหนังสือเดินทางทูตหรือหนังสือเดินทางของสหประชาชาติที่เทียบเท่ากับหนังสือเดินทางทูต จะต้องยื่นคำขอวีซ่าต่อสถานทูตหรือสถานกงสุลไทย พร้อมกับแบบฟอร์มการขอวีซ่า สำหรับผู้ที่ออกจากกระทรวงการต่างประเทศ สถานทูต สถานกงสุล หรือองค์กรหรือหน่วยงานของสหประชาชาติ (แล้วแต่กรณี) ของประเทศที่ถือหนังสือเดินทางทูต ผู้ที่ได้รับวีซ่าประเภทนี้สามารถอยู่ในราชอาณาจักรได้เป็นระยะเวลาหนึ่งหากจำเป็น

2) **การตรวจลงตราประเภทราชการ (Official Visa)** จำกัดการยื่นขอวีซ่าชั่วคราวเพื่อเข้าราชอาณาจักรเพื่อปฏิบัติหน้าที่ราชการ ผู้ถือหนังสือเดินทางราชการ หรือหนังสือเดินทางของสหประชาชาติที่เทียบเท่าหนังสือเดินทางราชการจะต้องยื่นคำขอวีซ่าที่สถานทูตหรือสถานกงสุลไทย ออกจากกระทรวงการต่างประเทศ สถานเอกอัครราชทูต หรือสถานกงสุลของประเทศที่ผู้ถือหนังสือเดินทางราชการตั้งอยู่ หรือองค์กรหรือหน่วยงานของสหประชาชาติที่มีการยื่นคำร้องขอวีซ่าของบุคคลนั้น ขึ้นอยู่กับว่าผู้ที่ได้รับวีซ่าดังกล่าวจะได้รับอนุญาตให้พำนักอยู่หรือไม่ ผู้ที่ได้รับวีซ่าประเภทนี้สามารถอยู่ในราชอาณาจักรตามระยะเวลาที่กำหนดหากจำเป็น

3) **การตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราว (Non-Immigrant Visa)** ให้จำกัดเฉพาะการขอรับการตรวจลงตราเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเพื่อการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (1) เพื่อการปฏิบัติหน้าที่ทางราชการ ซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรได้ตามกำหนดระยะเวลาตามความจำเป็น
- (2) การทำธุรกิจได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรได้ไม่เกินหนึ่งปี
- (3) การลงทุนที่ได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงทบวงกรมที่เกี่ยวข้องได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรได้ไม่เกินสองปี
- (4) การลงทุนหรือการอื่นที่เกี่ยวกับการลงทุนภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรได้ตามกำหนดระยะเวลาที่คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนพิจารณาเห็นสมควร
- (5) การศึกษาหรือดูงานได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรได้ไม่เกินหนึ่งปี
- (6) การปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชนได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรได้ไม่เกินหนึ่งปี
- (7) การเผยแพร่ศาสนาที่ได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงทบวงกรมที่เกี่ยวข้องได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรได้ไม่เกินหนึ่งปี
- (8) การค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์หรือฝึกสอนในสถาบันการค้นคว้าหรือสถาบันการศึกษาในราชอาณาจักรได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรได้ไม่เกินหนึ่งปี

(9) การปฏิบัติงานด้านช่างฝีมือหรือผู้เชี่ยวชาญได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรได้ไม่เกินหนึ่งปี

(10) การอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวงฉบับนี้ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรได้ไม่เกินหนึ่งปี

ทั้งนี้ ให้ผู้ถือหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางยื่นขอรับการตรวจลงตราต่อสถานทูตหรือสถานกงสุลไทย

4) การตรวจลงตราประเภทนักท่องเที่ยว (Tourist Visa) จำกัดเฉพาะการขอเข้าราชอาณาจักรชั่วคราวเพื่อวัตถุประสงค์ด้านการท่องเที่ยว ผู้ถือหนังสือเดินทางหรือเอกสารแทนหนังสือเดินทางจะต้องยื่นขอวีซ่าที่สถานทูตหรือสถานกงสุลไทย และได้รับอนุญาตให้อยู่ในประเทศไทยได้ไม่เกินเก้าสิบวัน อย่างไรก็ตาม เว้นแต่บุคคลนั้นจะเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อการท่องเที่ยวเป็นระยะเวลาไม่เกิน 15 วัน บุคคลนั้นควรยื่นขอวีซ่าต่อเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองที่มีอำนาจ ดำเนินการตรวจคนเข้าเมืองที่กำหนดโดยรัฐมนตรี (Visa on Arrival) และมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

(1) เป็นผู้มีสัญชาติของประเทศที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 กำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีและมีสัญชาติของประเทศที่ออกหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทาง

(2) มีตัวหรือเอกสารที่ใช้เดินทาง ซึ่งชำระค่าโดยสารครบถ้วนแล้วสำหรับใช้เดินทางกลับออกไปนอกราชอาณาจักรภายในกำหนดเวลาไม่เกินสิบห้าวันนับแต่วันที่เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร

กรณีศึกษา

นายเอ ถือวีซ่าประเภทนักท่องเที่ยวที่มีระยะเวลาได้รับอนุญาตให้อยู่ในประเทศไทยได้ไม่เกินเก้าสิบวัน ในกรณีที่นายเอ ต้องการทำงานในประเทศไทย นายเอจึงมีความจำเป็นต้องเปลี่ยนประเภทของวีซ่าเป็นประเภท คนอยู่ชั่วคราว (Non-Immigrant Visa)

5) การตรวจลงตราประเภทคนเดินทางผ่านราชอาณาจักร (Transit Visa) ให้จำกัดเฉพาะการขอรับการตรวจลงตราเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเพื่อการใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(1) การเล่นกีฬา

(2) การเดินทางผ่านราชอาณาจักร

(3) การเป็นผู้ควบคุมพาหนะหรือคนประจำพาหนะที่เข้ามายังท่าสถานีหรือท้องที่ในราชอาณาจักร ทั้งนี้ ให้ผู้ถือหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางยื่นขอรับการตรวจลงตราต่อสถานทูตหรือสถานกงสุลไทยและได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรได้ไม่เกินสามสิบวัน

6) การตรวจลงตราประเภทคนเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร (Immigrant Visa) ให้จำกัดเฉพาะการขอรับการตรวจลงตราเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร โดยบุคคลผู้ยื่นขอรับการตรวจลงตราจะต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- (1) เป็นผู้ที่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการและด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรี
- (2) เป็นบุคคลที่เข้ามาในราชอาณาจักรตามจำนวนคนต่างด้าวที่รัฐมนตรี โดยอนุมัติจาก คณะรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษาเรื่องกำหนดจำนวนคนต่างด้าว ซึ่งจะมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร เป็นรายปี (ตามปกติจะไม่ให้เป็นประเทศละหนึ่งร้อยคนต่อปี)
- (3) ได้รับใบสำคัญถิ่นที่อยู่จากอธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งอธิบดีมอบหมาย ทั้งนี้ ให้ ผู้ถือหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางยื่นขอรับการตรวจลงตราต่อสถานทูตหรือสถานกงสุล ไทย

7) การตรวจลงตราประเภทคนเข้าเมืองแบบกำหนดจำนวนคนต่างด้าว ซึ่งจะเข้ามามีถิ่น ที่อยู่ในราชอาณาจักรเป็นรายปี (Non-Quota Immigrant Visa) ให้จำกัดเฉพาะการขอรับการตรวจลง ตราเพื่อกลับเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร โดยผู้ถือหนังสือเดินทางจะต้องไปยื่นขอรับการตรวจลงตราต่อ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ตรวจคนเข้าเมืองพร้อมกับใบสำคัญถิ่นที่อยู่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ออกหลักฐานการแจ้ง ออกไปนอกราชอาณาจักรเพื่อกลับเข้ามาอีก

8) การตรวจลงตราประเภทอภัยภัยภัย (Courtesy Visa) ให้จำกัดเฉพาะการขอรับการ ตรวจลงตราเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเพื่อการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (1) การขอรับการตรวจลงตราของผู้ถือหนังสือเดินทางทูตหรือหนังสือเดินทางราชการ หรือหนังสือเดินทางสหประชาชาติที่เทียบเท่าหนังสือเดินทางทูตหรือหนังสือเดินทางราชการเพื่อการอื่น นอกเหนือจากการปฏิบัติหน้าที่ทางทูตหรือกงสุลและการปฏิบัติหน้าที่ทางราชการ

- (2) การขอรับการตรวจลงตราของผู้ถือหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทาง นอกจากกรณีตามข้อ (1) ซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรในฐานะเป็นพระราชอาคันตุกะหรือราชอาคันตุกะผู้เข้าพัก ของรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐ

ทั้งนี้ ให้ผู้ถือหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางยื่นขอรับการตรวจลงตรา ต่อสถานทูตหรือสถานกงสุลไทย

การยกเว้นการตรวจลงตรา

กฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ได้กำหนดให้มี การยกเว้นการตรวจลงตราให้กับบุคคลที่มีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (1) ผู้ถือหนังสือเดินทางของประเทศที่รัฐบาลของประเทศนั้นได้ทำความตกลงไว้กับรัฐบาล ไทย

- (2) ผู้ถือหนังสือเดินทางซึ่งเดินทางมาจากประเทศที่ไม่มีสถานทูตหรือสถานกงสุลไทย ตั้งอยู่ตามที่รัฐมนตรีกำหนดด้วยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

- (3) ผู้ถือหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักร เป็นการชั่วคราวเพื่อการท่องเที่ยวระยะสั้นไม่เกิน 90 วันดังต่อไปนี้

- (3.1) มีสัญชาติของประเทศที่รัฐมนตรีกำหนดด้วยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี และมีสัญชาติของประเทศที่ออกหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางนั้น

(3.2) เข้ามาในราชอาณาจักรโดยพาหนะขนส่ง ผู้โดยสารประเภทเครื่องบินหรือเรือเดินทะเลที่มีขนาดตั้งแต่ห้าร้อย รีสเตอร์ขึ้นไปหรือตามช่องทางอนุญาตของด่านตรวจคนเข้าเมืองหรือด่านพรมแดนที่เป็นเขตติดต่อกับประเทศมาเลเซียหรือตามช่องทางอนุญาตของด่านตรวจคนเข้าเมืองอื่นตามที่รัฐมนตรีกำหนด

(3.3) ถ้าเข้ามาในราชอาณาจักร โดยพาหนะขนส่งโดยสารประเภทเครื่องบิน เรือเดินทะเล รถไฟ รถขนส่งคนโดยสารรถยนต์รับจ้าง รถยนต์บริการทัศนาจรหรือรถจักรยานยนต์รับจ้าง ต้องมีเอกสารดังนี้

(3.3.1) ตั๋วหรือเอกสารที่ใช้เดินทางอย่างใดอย่างหนึ่งของเจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะที่ชำระค่าโดยสารครบถ้วนแล้วสำหรับใช้เดินทางกลับออกไปนอกราชอาณาจักรได้ภายในกำหนดเวลา

(3.3.2) เอกสารหลักฐานของเจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะที่แสดงการจองที่นั่งในพาหนะที่ชำระค่าโดยสารครบถ้วนแล้วสำหรับใช้เดินทางกลับออกไปนอกราชอาณาจักรได้ภายในกำหนดเวลา

สำหรับบุคคลซึ่งมีสัญชาติมาเลเซียหรือบุคคลซึ่งมีสัญชาติอื่นตามที่รัฐมนตรีกำหนด ซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรโดยพาหนะขนส่งคนโดยสารประเภทรถขนส่งคนโดยสารรถยนต์รับจ้าง รถยนต์บริการทัศนาจร หรือรถจักรยานยนต์รับจ้างตามช่องทางอนุญาตของด่านตรวจคนเข้าเมืองหรือด่านพรมแดนที่เป็นเขตติดต่อกับประเทศมาเลเซียให้ยกเว้นไม่ต้องมีตั๋วหรือเอกสารดังกล่าวข้างต้น

ผู้ซึ่งได้รับการยกเว้นการตรวจลงตราตามข้อ 1) ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรได้ไม่เกินเก้าสิบวัน และผู้ที่ได้รับการยกเว้นตาม 2) และข้อ 3) ให้อยู่ในราชอาณาจักรได้ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร

6.2.3 บัตรโดยสารเครื่องบิน

ผู้เดินทางสามารถซื้อบัตรโดยสารเครื่องบินได้ที่บริษัทการบินหรือตัวแทนจำหน่ายหรือผ่านทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ตามปกติบัตรโดยสารเครื่องบินที่ออกให้กับผู้โดยสารในอัตราค่าตัวแบบการเดินทางเที่ยวเดียว (One-Way Trip) การเดินทางแบบไปกลับโดยใช้เส้นทางบินเดิม (Round Trip) และการเดินทางแบบไปกลับโดยไม่ได้ใช้เส้นทางบินเดิม (Circle Trip) จะมีอายุ 1 ปีนับจากวันที่เริ่มเดินทาง และสำหรับตัวเครื่องบินที่ถูกใช้ไปในบางส่วนจะมีอายุ 1 ปี นับจากวันที่ออกตัว เว้นแต่ในกรณีที่มิมีเงื่อนไขอื่นตามที่ระบุในตัวหรือเงื่อนไขอื่น ๆ เกี่ยวกับการซื้อตัวในบัตรโดยสารเครื่องบินจะแสดงชื่อ - นามสกุลผู้เดินทาง เมืองและประเทศต้นทางและปลายทาง วัน-เวลาที่เครื่องบินออกเดินทาง และถึงจุดหมายปลายทาง เป็นต้น (วัชรวิชัย วิทยาภรณ์, 2563)

6.2.4 เงื่อนไขการเข้าราชอาณาจักร

การที่นักท่องเที่ยวต่างด้าวจะสามารถเข้ามาท่องเที่ยวในราชอาณาจักรไทยได้นั้น นอกจากจะต้องเข้ามาตามช่องทางที่กฎหมายกำหนด ยังจะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขตามมาตรา 12 ราชกิจจานุเบกษา,

(2522) ซึ่งกำหนดข้อห้ามสำหรับคนต่างด้าวที่จะเข้ามาในราชอาณาจักร ดังต่อไปนี้ (คณาธิป ทองรวิวงศ์, 2563)

1) หนังสือเดินทาง

พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง ระบุว่า คนต่างด้าวจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขสองประการเพื่อเข้าสู่ราชอาณาจักร (1) ต้องมีหนังสือเดินทางหรือเอกสารที่ใช้แทนหนังสือเดินทาง และ (2) ต้องมีวีซ่า ในหนังสือเดินทางฉบับนั้น หนังสือเดินทาง คือ ออกโดยรัฐบาลของประเทศใดประเทศหนึ่งไปยังพลเมืองของตน เอกสารพิสูจน์สัญชาติของผู้ถือหนังสือเดินทาง ในกรณีของประเทศไทยมีการออกหนังสือเดินทางหลายประเภท เช่น หนังสือเดินทางทูต หนังสือเดินทางอย่างเป็นทางการ และหนังสือเดินทางส่วนบุคคล เป็นเอกสารเดียวกับหนังสือเดินทาง สำหรับเอกสารไม่ใช่หนังสือเดินทางออกโดยรัฐบาลของประเทศที่ผู้ถือเอกสารนั้นอาศัยอยู่หรือเป็นเจ้าของ

2) ข้อยกเว้นการมีหนังสือเดินทาง

ข้อกำหนดประการแรกสำหรับชาวต่างชาติที่จะเข้ามาในราชอาณาจักรไทย คือ ต้องมีหนังสือเดินทางหรือเอกสารแทนหนังสือเดินทาง อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติคนเข้าเมืองมีข้อยกเว้นสำหรับ

2.1) ผู้ดำเนินการยานพาหนะและลูกเรือของยานพาหนะทางน้ำหรือทางอากาศที่เข้าเยี่ยมชมเฉพาะท่าเรือ สถานี หรือสถานที่ในราชอาณาจักรแล้วออกไปเพื่อประโยชน์ของบุคคลนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่อาจออกหนังสือสำคัญตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวงให้พกไว้ได้

2.2) การผ่านแดนชั่วคราวของผู้มีสัญชาติของประเทศที่มีพรมแดนติดกับประเทศไทย โดยยึดตามข้อตกลงระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลของประเทศนั้น ๆ ในกรณี เช่น การออก “ผ่านแดน” ตามเงื่อนไขข้อตกลงระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลของประเทศนั้น คือ เพื่อความสะดวกของประชาชนในกรณีที่ไม่持有หนังสือเดินทาง ขนระหว่างการเดินทางข้ามพรมแดน

2.3) ตามข้อตกลงระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลของประเทศนั้น ๆ ผู้โดยสารรถไฟข้ามพรมแดนรวมถึงผู้ประกอบการรถและลูกเรือ ซึ่งถือตัวเที่ยวเดียวและออกเฉพาะในราชอาณาจักรไทย และรถไฟ

3) การตรวจลงตรา

มาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมืองกำหนดหลักการเกี่ยวกับการขอวีซ่าไว้ ดังนี้ “คนต่างด้าวที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ห้ามมิให้เข้ามาในราชอาณาจักร เช่น ไม่มีหนังสือเดินทางหรือหนังสือเดินทางที่ยังไม่หมดอายุแต่ยังคงสภาพสมบูรณ์หรือไม่ได้รับอนุญาตจากสถานเอกอัครราชทูตไทยหรือสถานกงสุลหรือคณะผู้แทนทางการทูตในต่างประเทศ หนังสือเดินทางดังกล่าวที่กระทรวงรับรองหรือใบแทนหนังสือเดินทางดังกล่าว ยกเว้นกรณีที่คนต่างด้าวบางประเภทไม่ต้องขอวีซ่า ให้ดำเนินการตรวจวีซ่าและตรวจวีซ่าตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

โดยหลักการแล้วชาวต่างชาติที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องขอวีซ่าก่อนเข้าราชอาณาจักรต้องมีการถูกประทับตราบนหนังสือเดินทางของคนต่างด้าว อย่างไรก็ตามชาวต่างชาติจากบางประเทศอาจไม่ต้องทำการตรวจสอบล่วงหน้า ดังนั้น วีซ่าสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทดังนี้

3.1) การตรวจวีซ่าก่อนเข้าประเทศ ชาวต่างชาติที่ยื่นขอวีซ่าก่อนเข้าประเทศไทยสามารถยื่นคำร้องต่อสถานเอกอัครราชทูตไทยในต่างประเทศได้

3.2) วีซ่าด้านตรวจคนเข้าเมืองประเทศไทย หรือที่เรียกว่า "วีซ่าเมื่อเดินทางมาถึง" หากนักท่องเที่ยวมีสัญชาติของประเทศที่กำหนด จะมีสิทธิยื่นขอวีซ่านักท่องเที่ยวที่ช่องทางเข้าและออก วีซ่าสำหรับประเทศนี้จะสามารถอยู่ในราชอาณาจักรได้ไม่เกิน 15 วัน

3.3) ชาวต่างชาติที่สามารถเข้าราชอาณาจักรได้โดยไม่ต้องมีวีซ่า คือ ชาวต่างชาติที่ได้รับการยกเว้นวีซ่า ในกรณีของนักท่องเที่ยว มีสิทธิเข้าในราชอาณาจักรโดยไม่ต้องขอวีซ่าและอยู่ในราชอาณาจักรได้ไม่เกิน 30 วัน หากมีสัญชาติของประเทศที่กำหนด

4) ประเภทของการตรวจลงตรา

คนต่างด้าวที่เข้ามาในราชอาณาจักรตามมาตรา 12 (1) ต้องมีหนังสือเดินทางและวีซ่า ส่วนรายละเอียดการตรวจวีซ่านั้น กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตรวจ การยกเว้น และเปลี่ยนแปลงประเภทวีซ่า พ.ศ. 2545 กำหนดหลักเกณฑ์ว่าวีซ่าหรือเอกสารที่ใช้แทนหนังสือเดินทางมี 8 ประเภท คือ (กฎกระทรวง, 2545)

4.1) วีซ่านักการทูตจำกัดการขอวีซ่าชั่วคราวเพื่อเข้าราชอาณาจักรเพื่อการดำเนินการใด ๆ

4.2) การตรวจลงตราประเภทราชการ เงื่อนไขของวีซ่าประเภทนี้ คือ จำกัดการยื่นขอวีซ่าชั่วคราวเพื่อวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ผู้ถือหนังสือเดินทางราชการหรือหนังสือเดินทางของ UN ที่เทียบเท่ากับหนังสือเดินทางราชการจะต้องยื่นขอวีซ่าที่สถานทูตหรือสถานกงสุลไทย พร้อมด้วยจดหมายจากกระทรวงการต่างประเทศที่ขอวีซ่า สำหรับบุคคลจากสถานทูตหรือสถานกงสุลหรือองค์กรหรือหน่วยงานของสหประชาชาติของประเทศที่ถือหนังสือเดินทางราชการ แล้วแต่กรณี

4.3) วีซ่าพำนักรชั่วคราว เงื่อนไขของวีซ่าประเภทนี้ คือ จำกัดการยื่นขอวีซ่าชั่วคราวเพื่อเข้าราชอาณาจักรเพื่อกระทำการใด ๆ เช่น

4.3.1) การปฏิบัติหน้าที่ทางราชการ

4.3.2) ธุรกิจ

4.3.3) การลงทุนที่ได้รับความเห็นชอบจากกระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้อง

4.3.4) การลงทุนหรือการอื่นที่เกี่ยวกับการลงทุนภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน

4.3.5) การศึกษาหรือดูงาน

4.3.6) การปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชน

4.3.7) การเผยแพร่ศาสนาที่ได้รับความเห็นชอบจากกระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้อง

4.3.8) การค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์หรือฝึกสอนในสถาบันการค้นคว้าหรือสถาบันการศึกษาในราชอาณาจักร

4.3.9) การปฏิบัติงานด้านช่างฝีมือหรือผู้เชี่ยวชาญ

ทั้งนี้ ให้ผู้ถือหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางยื่นขอรับการตรวจลงตราต่อสถานทูต สถานกงสุลไทย หรือสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง แล้วแต่กรณี

4.4) การตรวจลงตราประเภทนักท่องเที่ยว (Tourist Visa) การตรวจลงตราประเภทนี้มีเงื่อนไขว่า ให้จำกัดเฉพาะการขอรับการตรวจลงตราเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเพื่อการท่องเที่ยว โดยผู้ถือหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางต้องยื่นขอรับการตรวจลงตราต่อสถานทูตหรือสถานกงสุลไทย

4.5) การตรวจลงตราประเภทคนเดินทางผ่านราชอาณาจักร (Transit Visa) การตรวจลงตราประเภทนี้มีเงื่อนไขว่า ให้จำกัดเฉพาะการขอรับการตรวจลงตราเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเพื่อปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

4.5.1) การเล่นกีฬา

4.5.2) การเดินทางผ่านราชอาณาจักร

4.5.3) ในฐานะที่เป็นผู้ดำเนินการยานพาหนะหรือลูกเรือเข้าสู่ท่าเรือ สถานี หรือพื้นที่ของราชอาณาจักรเพื่อการนี้ ผู้ถือหนังสือเดินทางหรือเอกสารที่ใช้แทนหนังสือเดินทางจะต้องยื่นขอวีซ่าที่สถานทูตหรือสถานกงสุลไทย วีซ่าดังกล่าวมีอายุ 3 เดือน ไม่มีการจำกัดการพำนักในประเทศไทย นอกจากนี้ ยังมีเงื่อนไขอื่น ๆ เช่น เงินที่มนุษย์ต่างดาวต้องพกติดตัวเมื่อเข้าสู่อาณาจักร ต้องมีเงินหรือเอกสารที่ต้องชำระหรือแลกเปลี่ยนในอัตราแลกเปลี่ยนไม่น้อยกว่า 10,000 บาทต่อคนและไม่น้อยกว่า 20,000 บาทต่อครอบครัว

4.6) ประเภทของบุคคลที่เข้ามาและอาศัยอยู่ในราชอาณาจักร บทบัญญัติการขอวีซ่าดังกล่าวจะจำกัดเฉพาะการยื่นขอวีซ่าเข้าในราชอาณาจักรเพื่อพำนักอยู่ในราชอาณาจักรตามมาตรา 41 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง ผู้ถือหนังสือเดินทางหรือเอกสารแทนหนังสือเดินทางต้องยื่นขอวีซ่าที่สถานทูตหรือสถานกงสุลไทย

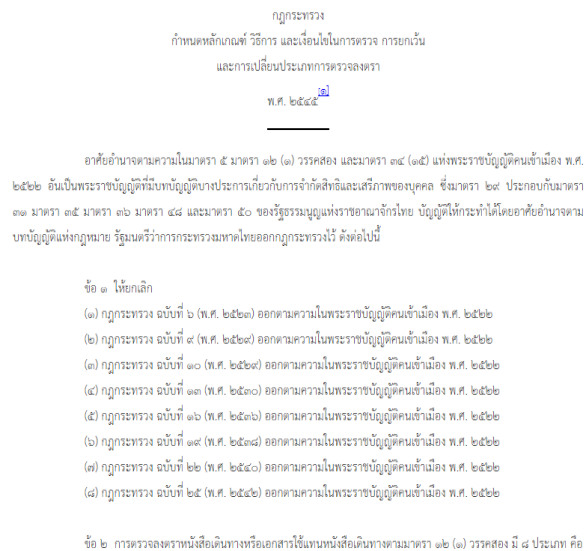
4.7) ประเภทการย้ายถิ่นฐาน กำหนดจำนวนคนต่างด้าวที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในราชอาณาจักรในแต่ละปี บทบัญญัติเกี่ยวกับวีซ่าดังกล่าวจำกัดเฉพาะการยื่นขอวีซ่าเพื่อกลับเข้ามาในราชอาณาจักร ผู้ถือหนังสือเดินทางต้องยื่นขอวีซ่าจากเจ้าหน้าที่ของสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองพร้อมด้วยหลักฐานการอยู่อาศัยที่เจ้าหน้าที่ได้แสดงหลักฐานการออกจากราชาอาณาจักรเพื่อกลับเข้ามาใหม่ตามมาตรา 50

4.8) ประเภทอภัยภัยไมตรี วีซ่าประเภทนี้จำกัดเฉพาะการขอวีซ่าชั่วคราวเพื่อเข้าราชอาณาจักรเพื่อธุรกิจ เช่น การดำเนินการขอวีซ่าสำหรับผู้ถือหนังสือเดินทางทูตหรือหนังสือเดินทางราชการ เทียบเท่าหนังสือเดินทางทูต หรือหนังสือเดินทางขององค์การสหประชาชาติ หรือหนังสือเดินทางราชการเพื่อวัตถุประสงค์อื่นข้างต้น วีซ่าทูตและวีซาราชการ

อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวแบบมีจุดหมายปลายทางในการเดินทางระยะใกล้จะเป็นแรงจูงใจของการเดินทางในช่วงเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินหรือสภาพเศรษฐกิจตกต่ำได้ (Rittichainuwat Chakraborty & Rattanaphinanchai, 2014) โดยในปัจจุบันการตรวจลงตราสำหรับการเข้าออกราชอาณาจักรไทยเพื่อการท่องเที่ยวจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากประเทศใกล้เคียงกำลังได้รับความนิยม

มากขึ้น ประกอบกับการมีขั้นตอนในการตรวจสอบตราที่มีความสะดวกทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรไทยกันมากขึ้น เช่น นักท่องเที่ยวจากประเทศมาเลเซีย นักท่องเที่ยวจากประเทศจีน นักท่องเที่ยวจากประเทศอินเดีย เป็นต้น

ภาพที่ 6.2 กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตรวจ การยกเว้น และการเปลี่ยนประเภทการตรวจลงตรา พ.ศ. 2545
ที่มา: กฎกระทรวง (2545)

5) ข้อยกเว้นการตรวจลงตรา

กระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตรวจ การยกเว้น และเปลี่ยนประเภทการตรวจลงตรา พ.ศ. 2545 (ดังภาพที่ 6.2) กำหนดว่าการยกเว้นการตรวจลงตราให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ดังต่อไปนี้ (กฎกระทรวง, 2545)

5.1) ผู้ถือหนังสือเดินทางของประเทศที่รัฐบาลของประเทศนั้นได้ทำความตกลงกับรัฐบาลไทย

5.2) ผู้ถือหนังสือเดินทางซึ่งเดินทางมาจากประเทศที่ไม่มีสถานทูตหรือสถานกงสุลไทยตั้งอยู่ตามที่รัฐมนตรีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

5.3) ผู้ถือหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทาง ซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเพื่อการท่องเที่ยวภายใต้เงื่อนไข ดังต่อไปนี้

5.3.1) มีสัญชาติของประเทศที่รัฐมนตรีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี และมีสัญชาติของประเทศที่ออกหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางนั้น

5.3.2) เข้ามาในราชอาณาจักรโดยพาหนะขนส่งคนโดยสารประเภทเครื่องบินหรือเรือเดินทะเลที่มีขนาดตั้งแต่ห้าร้อยตันรียีสเตอร์ขึ้นไป หรือตามช่องทางอนุญาตของด่านตรวจคนเข้าเมืองหรือด่านพรมแดนที่เป็นเขตติดต่อกับประเทศมาเลเซีย หรือตามช่องทางอนุญาตของด่านตรวจคนเข้าเมืองอื่นตามที่รัฐมนตรีกำหนด

5.3.3) ถ้าเข้ามาในราชอาณาจักรโดยพาหนะขนส่งคนโดยสารประเภทเครื่องบิน เรือเดินทะเล รถไฟ รถขนส่งคนโดยสาร รถยนต์รับจ้าง รถยนต์บริการทัศนาจร หรือรถจักรยานยนต์รับจ้าง ต้องมี

(1) ตั๋วหรือเอกสารที่ใช้เดินทางอย่างใดอย่างหนึ่งของเจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะที่ชำระค่าโดยสารครบถ้วนแล้ว สำหรับใช้เดินทางกลับออกไปนอกราชอาณาจักรได้ ภายในกำหนดเวลาตามวรรคสอง หรือ

(2) เอกสารหลักฐานของเจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะแสดงการจองที่นั่งในพาหนะที่ชำระค่าโดยสารครบถ้วนแล้ว สำหรับใช้เดินทางกลับออกไปนอกราชอาณาจักรได้ภายในกำหนดเวลาตามวรรคสอง

ทั้งนี้ เว้นแต่บุคคลซึ่งมีสัญชาติมาเลเซียหรือบุคคลซึ่งมีสัญชาติอื่นตามที่รัฐมนตรีกำหนดซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรโดยพาหนะขนส่งประเภทรถขนส่งคนโดยสาร รถยนต์ รถยนต์บริการทัศนาจร หรือรถจักรยานยนต์รับจ้าง ตามช่องทางอนุญาตของด่านตรวจคนเข้าเมืองหรือคนพรมแดนที่เป็นเขตติดต่อกับประเทศมาเลเซีย ไม่ต้องมีตั๋วหรือเอกสารตาม (1) และ (2)

5.4) ผู้ถือหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเพื่อการประชุมหรือการแข่งขันกีฬาระหว่างประเทศ ซึ่งรัฐบาลไทยเป็นเจ้าภาพหรือที่ได้รับความเห็นชอบจากกระทรวง กรมที่เกี่ยวข้อง

5.5) ผู้ถือหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางของประเทศสมาชิกกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจเอเชีย - แปซิฟิก (Asia-Pacific Economic Cooperation: APEC) และมีบัตรเดินทางสำหรับนักธุรกิจเอเปค (APEC Business Travel Card : ABTC) ซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเพื่อประกอบธุรกิจ

5.6) ผู้ถือหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเพื่อรับการรักษายาบาลในสถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล โดยมีสัญชาติของประเทศที่รัฐมนตรีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี และมีสัญชาติของประเทศที่ออกหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางนั้น ซึ่งรวมถึงผู้ติดตามของบุคคลดังกล่าวจำนวนไม่เกิน 4 คน เช่น บิดา มารดา คู่สมรส บุตร บุตรบุญธรรม หรือผู้ดูแลผู้ซึ่งเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเพื่อรับการรักษายาบาล โดยผู้ซึ่งเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเพื่อรับการรักษายาบาลได้ให้ความยินยอมเกี่ยวกับผู้ติดตามนั้นแล้ว

ฉบับพิเศษ หน้า ๔๕
เล่ม ๕๖ ตอนที่ ๒๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑ มีนาคม ๒๕๒๒

พระราชบัญญัติ
คนเข้าเมือง
พ.ศ. ๒๕๒๒

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๒
เป็นปีที่ ๓๕ ในรัชกาลปัจจุบัน
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรม
ราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า
โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

ภาพที่ 6.3 พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522

ที่มา: ราชกิจจานุเบกษา (2522)

จากข้อมูลระเบียบและวิธีการในการเข้าออกราชอาณาจักรไทย สามารถสรุปได้ว่า ประเทศไทยมีกำหนดระเบียบและวิธีการในการเข้าออกราชอาณาจักรไทย ว่ามีเอกสารสำคัญที่ใช้ในการเดินทางและการลงตราผ่านการเข้าออกอย่างชัดเจน รวมทั้งมีการกำหนดเงื่อนไขการเข้าราชอาณาจักรของนักท่องเที่ยวต่างด้าวจะสามารถเข้ามาท่องเที่ยวในราชอาณาจักรไทยได้นั้นจะต้องเข้ามาตามช่องทางที่กฎหมายกำหนดตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522

6.3 ข้อห้ามการเข้าราชอาณาจักร

ตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 (ดังภาพที่ 6.3) ราชกิจจานุเบกษา, (2522) ได้มีการกำหนดข้อห้ามการเข้าราชอาณาจักรสำหรับคนต่างด้าวที่มีลักษณะ ดังต่อไปนี้ (คณาธิป ทองรวีวงศ์, 2563)

- 1) ไม่มีปัจจัยในการยังชีพตามควรแก่กรณีที่จะเข้ามาในราชอาณาจักร
- 2) เข้ามาเพื่อทำงานตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว
- 3) วิกลจริตหรือมีโรคอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
- 4) ยังมิได้ปลูกฝีป้องกันไข้ทรพิษ หรือฉีควัคซีน หรือปฏิบัติตามอย่างอื่นตามวิชาการแพทย์เพื่อป้องกันโรคติดต่อตามที่กฎหมายบัญญัติและไม่ยอมให้แพทย์ตรวจคนเข้าเมืองกระทำการเช่นนั้น
- 5) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาของศาลไทยหรือคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายหรือคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดลหุโทษหรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดที่ยกเว้นไว้ในกฎกระทรวง

6) มีพฤติการณ์เป็นที่น่าเชื่อถือว่า เป็นบุคคลที่เป็นภัยต่อสังคมหรือจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายต่อความสงบสุขหรือความปลอดภัยของประชาชน หรือความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือบุคคลซึ่งเจ้าหน้าที่รัฐบาลต่างประเทศได้ออกหมายจับ

7) มีพฤติการณ์เป็นที่เชื่อว่าเข้ามาเพื่อการค้าประเวณีหญิงหรือเด็ก การค้ายาเสพติดให้โทษ การลักลอบหนีภาษีศุลกากร หรือเพื่อประกอบกิจการอื่นที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

8) ไม่มีเงินติดตัวหรือไม่มีหลักประกันตามที่รัฐมนตรีประกาศ

9) รัฐมนตรีไม่อนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักร

10) ถูกรัฐบาลไทยหรือรัฐบาลประเทศเนรเทศ หรือถูกเพิกถอนสิทธิการอยู่อาศัยในราชอาณาจักรหรือในต่างประเทศมาแล้ว หรือถูกพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งกลับออกไปนอกราชอาณาจักรโดยรัฐบาลไทยเสียค่าใช้จ่าย ทั้งนี้เว้นแต่รัฐมนตรีได้พิจารณาจนเห็นว่า เป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย

11) การตรวจวินิจฉัยโรค ร่างกายหรือจิต ตลอดจนการปฏิบัติการเพื่อป้องกันโรคติดต่อให้ใช้แพทย์ตรวจคนเข้าเมือง

กรณีศึกษา

นายเอ เคยได้รับคำพิพากษาถูกเนรเทศจากประเทศอื่น ต่อมานายเอมีความประสงค์ที่จะเข้ามาพำนักอาศัยอยู่ในประเทศไทย ในกรณีนี้นายเอ ไม่สามารถกระทำการเดินทางเข้ามายังประเทศไทยได้ ตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522

คนต่างด้าวที่ฝ่าฝืนข้อห้าม

หากคนต่างด้าวเข้าราชอาณาจักรโดยฝ่าฝืนเงื่อนไขตามมาตรา 12 ดังกล่าวมาแล้ว มาตรา 22 ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่มีคำสั่งให้คนต่างด้าวนั้นกลับออกไปนอกราชอาณาจักรได้โดยมีหลักสำคัญ ดังนี้

ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ พบว่า คนต่างด้าวที่ถูกห้ามเข้ามาในราชอาณาจักรตามมาตรา 12 เข้ามาในราชอาณาจักร ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้คนต่างด้าวนั้นออกจากราชอาณาจักรได้ ในหนังสือมีคำสั่งว่าหากคนต่างด้าวไม่ปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าวอาจอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีได้ เว้นแต่จะบัญญัติไว้ในมาตรา 12 (1) หรือ (10) ให้อุทธรณ์คำสั่งของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด แต่ถ้าวุทธรณ์ไม่ส่งภายใน 7 วันนับแต่วันอุทธรณ์ ให้ถือว่าคำสั่งของรัฐมนตรีระบุว่าคนต่างด้าวนั้นไม่ใช่บุคคลต้องห้ามเข้ามาในราชอาณาจักรตามมาตรา 12 ให้อุทธรณ์ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในแปดชั่วโมงนับแต่ได้รับแจ้งคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยมีแบบและค่าธรรมเนียมที่ต้องชำระตามกฎหมายกระทรวง เมื่อคนต่างด้าวอุทธรณ์ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รอให้คนต่างด้าวนั้นถูกส่งตัวกลับราชอาณาจักรจนกว่ารัฐมนตรีจะมีคำสั่งตามพฤติการณ์

จากข้อมูลข้อห้ามการเข้าราชอาณาจักร สามารถสรุปได้ว่า ตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 มีการกำหนดข้อห้ามในการเข้าราชอาณาจักรสำหรับคนต่างด้าวที่มีลักษณะบางประการ รวมทั้งมีการกำหนดระเบียบวิธีหรือแนวทางการปฏิบัติหากพบว่า มีคนต่างด้าวที่ฝ่าฝืนข้อห้ามเกิดขึ้นอย่างชัดเจน

6.4 การเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว

ราชอาณาจักรไทยมีการกำหนดกฎระเบียบสำหรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาในราชอาณาจักรตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ราชกิจจานุเบกษา, (2522) ไว้ดังต่อไปนี้ (คณาธิป ทองรวีวงศ์, 2563)

6.4.1 มูลเหตุแห่งการเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว

- 1) การปฏิบัติหน้าที่ทางทูตหรือกงสุล
- 2) การปฏิบัติหน้าที่ทางราชการ
- 3) การท่องเที่ยว
- 4) การเล่นกีฬา
- 5) ธุรกิจ
- 6) การลงทุนที่ได้รับความเห็นชอบจากกระทรวง ทบวง กรมที่เกี่ยวข้อง
- 7) การลงทุนหรือการอื่นที่เกี่ยวกับการลงทุนภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน
- 8) การเดินทางผ่านราชอาณาจักร
- 9) การเป็นผู้ควบคุมพาหนะหรือคนประจำพาหนะที่เข้ามายังท่าสถานี หรือท้องที่ใน

ราชอาณาจักร

- 10) การศึกษาหรือดูงาน
- 11) การปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชน
- 12) การเผยแพร่ศาสนาที่ได้รับความเห็นชอบจากกระทรวง ทบวง กรมที่เกี่ยวข้อง
- 13) การค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์หรือฝึกสอนในสถาบันการค้นคว้าหรือสถาบันการศึกษาใน

ราชอาณาจักร

- 14) การปฏิบัติงานด้านช่างฝีมือหรือผู้เชี่ยวชาญ
- 15) กรณีอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

6.4.2 ระยะเวลาที่จะอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว

คนต่างด้าวที่เข้ามาในราชอาณาจักรชั่วคราวจะได้รับอนุญาตในช่วงเวลาต่าง ๆ กัน ขึ้นอยู่กับเหตุผลในการเข้าราชอาณาจักรตามมาตรา 34 มาตรา 35 กำหนดหลักการดังต่อไปนี้ เข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามมาตรา 34 ให้อธิบดีหรือเจ้าพนักงานผู้ควบคุมอาณัติการริบอยู่ในราชอาณาจักรตามเงื่อนไขใด ๆ กำหนดเวลาให้อยู่ในราชอาณาจักรให้กำหนดได้ดังนี้

- 1) ไม่เกินสามสิบวัน สำหรับกรณีตามมาตรา 34 (4) (8) และ (9)
- 2) ไม่เกินเก้าสิบวัน สำหรับกรณีตามมาตรา 34 (3)
- 3) ไม่เกินหนึ่งปี สำหรับกรณีตามมาตรา 34 (5) (10) (11) (12) (13) (14) และ (15)
- 4) ไม่เกินสองปี สำหรับกรณีตามมาตรา 34 (6)
- 5) ตามกำหนดระยะเวลาตามความจำเป็น สำหรับกรณีตาม มาตรา 34 (1) และ (2)
- 6) ตามกำหนดระยะเวลาที่คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนพิจารณาเห็นสมควรกรณีตาม

มาตรา 34

ถ้าจำเป็นต้องให้คนต่างด้าวอยู่ในราชอาณาจักรเกินระยะเวลาที่กำหนดใน (1) (2) (3) และ (4) ให้อธิบดีพิจารณาให้อยู่ในราชอาณาจักรครั้งละไม่เกินหนึ่งปี และหากได้รับอนุมัติแล้วให้นับแต่วันที่อนุมัติ รายงานให้สมาคมทราบภายในเจ็ดวันพร้อมชี้แจงเหตุผลทุกครั้งที่มีการขออนุญาตอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว ให้คนต่างด้าวยื่นคำขอและชำระค่าธรรมเนียมตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง ระหว่างรอคำสั่งอนุญาตให้คนต่างด้าวผู้นั้นอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว

6.4.3 หน้าที่ของคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว

คนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว จะต้องปฏิบัติตามหน้าที่ ดังที่กำหนดในมาตรา 37 ดังนี้

- 1) ไม่ประกอบอาชีพหรือรับจ้างทำงาน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวหรือกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว
- 2) พักอาศัย ณ ที่ที่ได้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุผลไม่สามารถพักอาศัย ณ ที่ที่ได้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้แจ้งการเปลี่ยนที่พักอาศัยต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่เข้าพักอาศัย
- 3) แจ้งต่อเจ้าพนักงานตำรวจ ณ สถานีตำรวจท้องที่ที่คนต่างด้าวผู้นั้นพักอาศัยภายในยี่สิบสี่ ชั่วโมงแต่เวลาที่ขยับไป ในกรณีเปลี่ยนที่พักอาศัยและถ้าที่พักอาศัยใหม่อยู่ต่างท้องที่กับสถานีตำรวจท้องที่เดิม คนต่างด้าวผู้นั้นต้องแจ้งต่อเจ้าพนักงานตำรวจ ณ สถานีตำรวจท้องที่ที่ไปพักอาศัยใหม่ภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ไปถึงด้วย
- 4) ถ้าเดินทางไปจังหวัดใดและอยู่ในจังหวัดนั้นเกินยี่สิบสี่ชั่วโมง ให้คนต่างด้าวผู้นั้นแจ้งต่อเจ้าพนักงานตำรวจ ณ สถานีตำรวจท้องที่ภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ไปถึง
- 5) ถ้าคนต่างด้าวผู้นั้นอยู่ในราชอาณาจักรเกินเก้าสิบวัน คนต่างด้าวผู้นั้นต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ของกองตรวจคนเข้าเมืองเป็นหนังสือให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบถึงถิ่นที่อยู่ของตน ห้ามทำซ้ำเมื่อพ้นกำหนด 90 วัน และ จะต้องได้รับการตรวจสอบทุกครั้งที่ทำเนิการตรวจสอบ ระยะเวลา 90 วันยังคงทำเช่นนั้น คนต่างด้าวอาจแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง คนต่างด้าวที่ไม่ปฏิบัติตาม มาตรา 37 วรรค 1 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับชั่วคราวไม่เกิน 10,000 บาท ตามมาตรา 75 คนต่างด้าวผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 37 (2) (3) (4) หรือ (5) ต้องระวางโทษตามมาตรา 76 ปรับไม่เกิน 5,000 บาท และปรับไม่เกิน 200 บาทต่อวัน จนกว่าจะนำไปปฏิบัติอย่างถูกต้อง

จากข้อมูลการเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว สามารถสรุปได้ว่า การเข้ามาในราชอาณาจักรไทยมีการกำหนดกฎระเบียบสำหรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาในราชอาณาจักรตามตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 เช่น การกำหนดวัตถุประสงค์หรือมูลเหตุแห่งการเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว การกำหนดระยะเวลาที่จะอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักร การกำหนดหน้าที่ของคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว ทั้งนี้เพื่อให้เป็นระเบียบในการปฏิบัติของคนต่างด้าวที่เข้ามาในราชอาณาจักรไทย

6.5 การนำพาหนะเข้ามาหรือออกไปนอกราชอาณาจักร

การท่องเที่ยวระหว่างประเทศสามารถข้ามพรมแดนได้หลายวิธี ทั้งทางบก ทางทะเล ทางอากาศ และแต่ละช่องทางมีวิธีการเดินทางที่แตกต่างกัน ระเบียบได้กำหนดหลักการควบคุมยานพาหนะเข้าหรือออกจากราชอาณาจักรในหมวดยานพาหนะ พ.ร.บ. กำหนดให้ "ยานพาหนะ" เป็น "ยานพาหนะหรือสิ่งอื่นใดที่อาจพาบุคคลจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งได้" ดังนั้น วิธีการขนส่งที่ใช้สำหรับเที่ยวชมสถานที่ เช่น รถยนต์หรือเครื่องบิน จึงอยู่ในความหมายของการขนส่งต้องเป็นไปตามเงื่อนไขของกฎหมาย กล่าวคือ หลักการควบคุมรถเข้าและออกจากราชอาณาจักรนั้นสัมพันธ์กับสถานการณ์การเดินทางไปต่างประเทศ (Outbound) และนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในประเทศ (Inbound) ราชกิจจานุเบกษา, (2522) สำหรับเงื่อนไขการควบคุมยานพาหนะที่สำคัญ มีดังนี้ (คนาธิป ทองรวีวงศ์, 2563)

6.5.1 การเข้ามาและออกไปนอกราชอาณาจักร ณ ช่องทางที่กำหนด

พระราชบัญญัติคนเข้าเมืองกำหนดวิธีที่ยานพาหนะเข้าและออกจากราชอาณาจักรบนหลักการเดียวกับที่บุคคลเข้ามาในราชอาณาจักร กล่าวคือ ผ่านช่องทางที่กฎหมายกำหนด “เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะต้องนำรถเข้าหรือผ่านด่านตรวจคนเข้าเมือง บริเวณท่า สถานีหรือสถานที่ แล้วออกไปนอกราชอาณาจักรตามที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา” ยานพาหนะใด ๆ หากเป็นการฝ่าฝืน มาตรา 23 ผู้ดำเนินการจะถูกตัดสินจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 50,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

6.5.2 หน้าที่ของเจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะ

กฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองกำหนดให้เจ้าของหรือผู้ควบคุมยานพาหนะเข้าหรือออกจากราชอาณาจักร จะต้องรับผิดชอบในการดำเนินการที่สำคัญ คือ แจ้งวันและเวลาที่รถมาถึงหรือออกจากบริเวณ สถานี หรือสถานที่ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองที่ควบคุมพื้นที่ สถานี หรือสถานที่ หากเจ้าของรถหรือผู้ควบคุมรถผู้ใดไม่ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองเดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือ ทั้งสองอย่าง

6.5.3 การตรวจพาหนะ

มาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมืองให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตรวจรถ โดยระบุว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจตรวจรถที่เข้าหรือออกจากราชอาณาจักร รถยนต์ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการขนส่งผู้โดยสารเข้าหรือออกนอกราชอาณาจักร เว้นแต่ รถใช้เฉพาะโดยรัฐบาลไทยหรือต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตจากรัฐบาลไทย บริการของทางราชการ” เพื่ออำนวยความสะดวกในการตรวจสอบดังกล่าว โดยเจ้าหน้าที่พระราชบัญญัติคนเข้าเมืองกำหนดหน้าที่ของเจ้าของหรือผู้ควบคุมรถเข้าหรือออก ออกจากราชอาณาจักร ดังนี้

1) ป้องกันไม่ให้ผู้โดยสารหรือลูกเรือของรถทั้งรถจนกว่าจะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หากผู้โดยสารหรือลูกเรือของยานพาหนะดังกล่าวขัดขืนหรือก่อให้เกิดการแทรกแซงเจ้าของหรือยานพาหนะ ผู้ดำเนินการหรือตัวแทนอาจร้องขอให้กองกำลังหรือตำรวจควบคุมหรือจับกุมคนตรง ๆ หากไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ทันท่วงทีให้สามารถจับกุมคนต่างด้าวนั้นได้ด้วยตนเองแล้วส่งรถให้ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ และให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจนำรถไปต่อพนักงาน

เจ้าหน้าที่เพื่อบังคับใช้กฎหมายนี้ทันที อย่างไรก็ตาม เจ้าของรถหรือผู้ดำเนินการรถผู้ใดไม่ปฏิบัติตามข้อผูกพันนี้จะถูกปรับไม่เกิน 20,000 บาท "

2) ยื่นบัญชีโดยสารและบัญชีรวมทั้งบัญชีของผู้ควบคุมรถต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง ภายในระยะเวลาที่อธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่กำหนด ถ้าเจ้าของหรือผู้ควบคุมรถยนต์ยานพาหนะใดไม่ปฏิบัติตามหน้าที่เหล่านี้มีโทษจำคุกไม่เกินสองเดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

3) เพื่ออำนวยความสะดวกให้พนักงานเจ้าหน้าที่ใช้บังคับตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าเจ้าของหรือผู้ควบคุมรถผู้ใดไม่อำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ให้ปรับไม่เกิน 20,000 บาท

จากข้อมูลการนำพาหนะเข้ามาหรือออกไปนอกราชอาณาจักร สามารถสรุปได้ว่า คือ การนำพาหนะเข้ามาหรือออกไปนอกราชอาณาจักรมาใช้ในการท่องเที่ยวระหว่างประเทศนั้น ราชอาณาจักรไทยได้มีการกำหนดเงื่อนไขการควบคุมยานพาหนะที่ชัดเจน เช่น การเข้ามาและออกไปนอกราชอาณาจักร ณ ช่องทางที่กำหนด หน้าที่ของเจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะ การตรวจพาหนะ และบรรจุอยู่ในพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 เพื่อให้เป็นหลักการในการควบคุมการนำพาหนะเข้ามาหรือออกไปนอกราชอาณาจักร

6.6 พิธีการศุลกากรสำหรับนักท่องเที่ยว

พิธีการศุลกากรเป็นการดำเนินการของรัฐบาลในการควบคุมการนำเข้าสินค้าจากประเทศอื่น ๆ เข้ามาในราชอาณาจักรและการนำเข้าสินค้าในประเทศออกนอกราชอาณาจักรเพื่อเพิ่มรายได้ของประเทศ กรมศุลกากรเป็นผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาของกระทรวงการคลังและมีหน้าที่จัดเก็บรายได้ในรูปของอากรขาเข้าและขาออกระหว่างประเทศตามกฎหมายและระเบียบว่าด้วยศุลกากรและข้อกำหนดทางกฎหมายอื่น ๆ ศุลกากรจะรับผิดชอบในการดูแลท่าเรือขาเข้าและขาออกของประเทศ (รวิวรรณ โปรรุ่งโรจน์, 2550), (วัชรวิชัย วิทยาภรณ์, 2563)

6.6.1 การตรวจสัมภาระโดยเจ้าหน้าที่ศุลกากร ซึ่งมี 2 ส่วนดังนี้

1) สำหรับผู้เดินทางที่ไม่มีสิ่งของต้องแสดง (Nothing to Declare) กล่าวคือ ไม่มีสิ่งของที่ต้องเสียภาษีอากรของต้องห้ามและ/หรือของต้องกักตุนให้เดินผ่านช่องที่มีเครื่องหมายสีเขียว (Green Channel) พร้อมทั้งยื่นแบบสำแดงสิ่งของติดตัวแก่เจ้าหน้าที่ศุลกากร

2) สำหรับผู้เดินทางที่มีของต้องแสดง (Goods to Declare) หรือมีสิ่งของต้องเสียภาษีของต้องห้ามและ / หรือของต้องกักตุนหรือสิ่งของที่ไม่แน่ใจว่าเป็นของประเภทดังกล่าวหรือไม่เดินผ่านช่องที่มีเครื่องหมายสีแดง (Red Channel) เพื่อยื่นแบบแสดงสิ่งของติดตัวและสิ่งของดังกล่าวให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรทำการตรวจสอบ

หากผู้เดินทางในข้อ 2 เดินผ่านช่องสีแดงและถูกเจ้าหน้าที่ศุลกากรจับได้จะต้องถูกริบสิ่งของและอาจถูกปรับ 4 เท่าของราคาส่งของรวมค่าภาษีอากร

6.6.2 การเดินทางออกไปต่างประเทศ

ผู้ที่เดินทางออกนอกประเทศต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบ ดังต่อไปนี้

1) ก่อนเดินทางออกนอกประเทศ ให้แจ้งประเภทและปริมาณของของใช้ส่วนตัวต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรที่จะดำเนินการออกนอกประเทศ หากสิ่งของดังกล่าวถูกนำออกไปเพื่อใช้ในการระหว่างการเดินทางและต้องการนำกลับเมื่อกลับถึงประเทศไทยเพื่อรับการยกเว้นอากรขาเข้า อย่างไรก็ตาม รายการดังกล่าวต้องเป็นไปตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้

1.1) เป็นของเก่าที่ใช้แล้ว

1.2) มีจำนวนหรือปริมาณพอสมควรแก่ฐานะของผู้เดินทาง

1.3) มีเครื่องหมายและเลขหมายประจำสิ่งของที่สามารถตรวจสอบได้ง่าย

2) ห้ามนำของต้องห้ามต่อไปนี้ออกนอกประเทศ

2.1) ยาเสพติดให้โทษ

2.2) วัตถุระเบิด

3) ในกรณีที่ต้องการนำของต้องกักต้อออกนอกประเทศต้องขออนุญาตจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องก่อนและเมื่อได้รับหนังสืออนุญาตแล้วต้องแสดงหนังสือพร้อมกับสิ่งของดังกล่าวต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรในขณะนำออกด้วย ของต้องกักต้อ หมายถึง ของบางชนิดที่มีกฎหมายควบคุมการส่งออก ตัวอย่างเช่น

3.1) พระพุทธรูปศาสนาวัตถุ โบราณวัตถุ ซึ่งในการนำของเหล่านี้้ออกนอกประเทศต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม

3.2) สัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์เลี้ยง เช่น นก ลิง แมว ชะนี เป็นต้น ต้องได้รับหลักฐานการอนุญาตให้นำออกนอกประเทศจากกรมป่าไม้หรือกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

3.3) พันธุ์พืช เช่น ทุเรียน ลำไย เป็นต้น ต้องได้รับหลักฐานการอนุญาตให้นำออกนอกประเทศจากกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

3.4) อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน ต้องได้รับหลักฐานการอนุญาตให้นำออกนอกประเทศสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย

4) การนำเงินไทยเงินตราต่างประเทศหรือปัจจัยในการชำระเงินตราต่างประเทศออกนอกราชอาณาจักร ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบ ดังต่อไปนี้

4.1) เงินไทย ผู้เดินทางทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ สามารถนำออกนอกประเทศได้ในวงเงินคนละไม่เกิน 50,000 บาทหรือครอบครัวละไม่เกิน 100,000 บาท ในกรณีที่ใช้หนังสือเดินทางร่วมกัน

4.2) เงินตราต่างประเทศหรือปัจจัยในการชำระเงินตราต่างประเทศ ผู้เดินทางทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศสามารถนำออกได้โดยไม่จำกัดมูลค่า

6.6.3 การเดินทางเข้าประเทศ

ผู้ที่เดินทางเข้าประเทศต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบ ดังต่อไปนี้

1) การขนสัมภาระเข้าประเทศไทยเป็นไปตามกฎที่ระบุไว้ ผู้ที่เข้ามาในราชอาณาจักรจะต้องกรอรายละเอียดในแบบฟอร์มแสดงรายการสิ่งของส่วนตัวของผู้โดยสารและเมื่อมาถึงสนามบิน สัมภาระที่ไม่มีสิ่งของที่ต้องเสียภาษี ห้าม และ/หรือจำกัดให้เดินผ่านช่องที่มีเครื่องหมายสีเขียวแล้วยื่นแบบฟอร์มให้

เจ้าหน้าที่ศุลกากรตรวจสอบ หากท่านมีสิ่งของดังกล่าวไว้ในครอบครอง โปรดส่งแบบฟอร์มประกาศเกี่ยวกับทรัพย์สินส่วนบุคคลพร้อมกับสิ่งของข้างต้นให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรตรวจสอบผ่านช่องสีแดง

สิ่งของที่ผู้เดินทางสามารถนำเข้าประเทศไทยได้โดยไม่ต้องเสียภาษีอากรขาเข้า เช่น

- 1.1) บุหรี่ไม่เกิน 200 มวน หรือซิการ์ หรือ ยาเส้นที่มีน้ำหนักไม่เกิน 250 กรัม
- 1.2) เครื่องดื่มประเภทแอลกอฮอล์ เช่น ไวน์ที่มีปริมาตรไม่เกิน 1 ลิตร
- 1.3) ของใช้ส่วนตัวพอสมควรแก่ฐานะ
- 1.4) ของใช้ในบ้านเรือน ซึ่งเป็นของที่ถูกใช้แล้วและมีจำนวนพอสมควรแก่ฐานะของผู้

เดินทาง ซึ่งเป็นผู้นำเข้ามาพร้อมกับตนเองเนื่องจากได้ย้ายภูมิลำเนา

1.5) กล้องถ่ายรูปหรือกล้องถ่ายภาพยนตร์จำนวน 1 ตัวและฟิล์มที่ใช้สำหรับกล้องถ่ายภาพยนตร์ขนาด 8 หรือ 16 มม. จำนวนไม่เกิน 3 ม้วน

สิ่งของที่ผู้เดินทางต้องเสียภาษีอากรขาเข้า เช่น

- (1) สิ่งของที่ซื้อใหม่มาจากต่างประเทศ
- (2) สิ่งของเครื่องใช้ส่วนตัวที่ไม่มีหลักฐานการแจ้งการนำออกไปใช้ในต่างประเทศ

ต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรก่อนเดินทาง

(3) สิ่งของทีนอกเหนือจากที่ได้กล่าวในข้างต้น เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เครื่องเล่นภาพ กล้องถ่ายรูป ของเด็กเล่น เสื้อผ้าสำเร็จรูป เครื่องประดับ กระเป๋า รองเท้า เข็มขัดหนัง เป็นต้น

2) ห้ามนำของต้องห้าม ต่อไปนี้เข้าประเทศไทยอย่างเด็ดขาด

- 2.1) วัตถุลามก
- 2.2) สิ่งพิมพ์ลามก
- 2.3) ยาเสพติดให้โทษทุกชนิด

3) ในกรณีที่ต้องการนำสิ่งของที่เป็นของต้องจำกัดเข้าประเทศไทยต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องก่อนนำเข้าตัวอย่าง เช่น

- 3.1) สัตว์และซากสัตว์ ต้องได้รับอนุญาตจากกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- 3.2) พืชและส่วนต่าง ๆ ของพืช ต้องได้รับอนุญาตจากกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- 3.3) สัตว์น้ำ ต้องได้รับอนุญาตจากกรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- 3.4) อาวุธปืน กระสุนปืน ต้องได้รับอนุญาตจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

กระทรวงมหาดไทย

4) การนำเงินไทยเงินตราต่างประเทศหรือปัจจัยในการชำระเงินตราต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักร ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบ ดังต่อไปนี้

4.1) เงินไทย ผู้เดินทางทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศสามารถนำเข้ามาในประเทศไทยในวงเงินคนละไม่เกิน 50,000 บาทหรือครอบครัวละไม่เกิน 100,000 บาท ในกรณีที่ใช้หนังสือเดินทางร่วมกัน

4.2) เงินตราต่างประเทศหรือปัจจัยในการชำระเงินตราต่างประเทศ ผู้เดินทางทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ (รวมทั้งผู้โดยสารที่เดินทางผ่าน) สามารถนำเข้าได้โดยไม่จำกัดมูลค่า

กรณีศึกษา

นายเอ เป็นนักท่องเที่ยวไทยที่กลับมาจากต่างประเทศแล้วนำสิ่งพิมพ์ลามกติดตัวเดินทางเข้ามาด้วย ดังนั้น สิ่งพิมพ์ลามกถือเป็นของต้องห้ามที่นำเข้ามายังประเทศไทย ในกรณีดังกล่าวนายเอ เข้าข่ายกระทำความผิดข้อ 3.2 ห้ามนำของต้องห้าม ข้อ 2) ประเภทสิ่งพิมพ์ลามก

จากข้อมูลพิธีการศุลกากรสำหรับนักท่องเที่ยว สามารถสรุปได้ว่า ผู้ที่มีการเดินทางเข้าออกราชอาณาจักรไทยทุกคนโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาและเรียนรู้เรื่องพิธีการศุลกากรให้เข้าใจเพื่อจะได้สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบพิธีการศุลกากรให้เป็นไปตามกฎหมายและกฎระเบียบได้อย่างถูกต้อง

6.7 ความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางและการตรวจลงตรา

หนังสือเดินทางถือว่าเป็นเอกสารสำคัญในการเดินทางเข้าออกราชอาณาจักรไทย ราชกิจจานุเบกษา, (2522) ซึ่งมีรายละเอียดที่จะต้องพิจารณา ดังต่อไปนี้ (คนาธิป ทองรวีวงศ์, 2563)

6.7.1 ความหมายของหนังสือเดินทาง

ตามประมวลกฎหมายอาญา ความหมายของหนังสือเดินทาง หมายถึง เอกสารระบุตัวตนที่สำคัญในลักษณะใด ๆ ที่ได้รับจากรัฐบาลไทย หลักฐานระบุตัวตนที่ออกโดยรัฐบาลต่างประเทศหรือองค์กรระหว่างประเทศแก่บุคคลใดก็ตามที่เดินทางระหว่างประเทศ ให้รวมถึงเอกสารที่ใช้แทนหนังสือเดินทางและแบบฟอร์มหนังสือเดินทางที่ยังไม่ได้กรอกที่เกี่ยวข้องกับผู้ถือหนังสือเดินทาง

หนังสือเดินทางอิเล็กทรอนิกส์ (E-Passport) อยู่ในความหมายนี้เช่นกัน นั่นคือ หนังสือเดินทางที่บันทึกข้อมูลชีวภาพ (Biometric Data) เช่น ใบหน้าหรือลายนิ้วมือ และ/หรือไอริสที่ฝังอยู่ในหนังสือเดินทาง รวมถึงการเข้ารหัสยืนยัน ตามกฎหมายอาญาของประเทศไทยไม่ว่าจะเป็นหนังสือเดินทางไทยหรือหนังสือเดินทางของประเทศอื่นจะอยู่ในขอบเขตของกฎหมายทั้งสิ้น กล่าวคือตาม กฎหมายไทยการปลอมหนังสือเดินทางไทยและต่างประเทศถือว่าผิดกฎหมาย ในทางกลับกัน พบว่า บางประเทศให้เฉพาะความผิดฐานปลอมหนังสือเดินทางของตน กล่าวคือ การปลอมหนังสือเดินทางต่างประเทศไม่เป็นอาชญากรรม” ดังนั้น การปลอมหนังสือเดินทางยังเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายตามกฎหมายไทย

6.7.2 ฐานความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง

ฐานความผิดที่สำคัญเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง มีดังนี้

1) หนังสือเดินทางปลอมมีคำจำกัดความตามมาตรา 269/8 องค์ประกอบของการปลอมหนังสือเดินทางว่า "บุคคลใดก็ตามที่ปลอมแปลงหนังสือเดินทางทั้งหมดหรือบางส่วนเพื่อกรอกหรือตัดข้อความหรือเปลี่ยนแปลงหนังสือเดินทางแท้หรือตราประทับปลอมไม่ว่าด้วยวิธีใด หรือลายเซ็นปลอมในหนังสือ

เดินทางที่อาจผู้ที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้อื่นหรือบุคคลที่กระทำการดังกล่าว โดยมีเจตนาที่จะเกลี้ยกล่อมให้ผู้อื่น เห็นว่าเป็นการปลอมแปลงหนังสือเดินทางของแท้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่น้อยกว่า 1 ปีแต่ไม่เกิน 10 ปี . จะ ถูกปรับ 20,000 ถึง 200,000 บาทด้วย”

2) การใช้หนังสือเดินทางปลอม ตามมาตรา 269/9 องค์ประกอบความผิดของการใช้หนังสือ เดินทางปลอมมีดังนี้ “ผู้ที่ใช้หรือถือหนังสือเดินทางปลอมตามมาตรา 269/8 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ถึง 10 ปี ปรับตั้งแต่ 10,000 ถึง 200,000 บาท”

3) การขายหนังสือเดินทางปลอม ตามมาตรา 269/9 วรรค 2, 3 และ 4 องค์ประกอบของ ความผิดในการจำหน่ายหนังสือเดินทางปลอม มีดังนี้ “บุคคลขายหรือถือหนังสือเดินทางปลอมตามมาตรา 269/ 8 ต้องระวางโทษจำคุก 3 ถึง 20 ปี และปรับตั้งแต่ 60,000 ถึง 400,000 บาท

4) การครอบครองหนังสือเดินทางปลอมตั้งแต่สองฉบับขึ้นไปตามมาตรา 269/8 ถือเป็นการ สิ้นสุดข้อสันนิษฐานว่ามีไว้เพื่อขาย ถ้าผู้กระทำความผิดตามมาตรา 269/8 วรรค 1 หรือ 2 ปลอมแปลงหนังสือ เดินทาง ผู้นั้นต้องรับโทษตามมาตรานี้เพียงความผิดเดียว ”

5) การนำเข้าหรือส่งออกหนังสือเดินทางปลอม ตามมาตรา 269/10 องค์ประกอบความผิดใน การนำเข้าหรือส่งออกหนังสือเดินทางปลอมมีดังนี้ "ผู้นำเข้าหรือส่งออกหนังสือเดินทางปลอมตามมาตรา 269/8 ให้เป็น ะวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ถึง 10 ปี และปรับตั้งแต่ 20,000 ถึง 200,000 บาท และปรับโทษ จำคุก 3 ถึง 20 ปี และปรับ 60,000 ถึง 400,000 บาท หากการกระทำผิดที่อ้างถึงในข้อแรกเป็นการกระทำ เพื่อการกำจัด”

6) การใช้หนังสือเดินทางของผู้อื่นในทางที่ผิด ตามมาตรา 269/11 องค์ประกอบของ อาชญากรรมการใช้หนังสือเดินทางของผู้อื่นในทางที่ผิดระบุว่า “ผู้ใดใช้หนังสือเดินทางของผู้อื่นในทางที่ผิดใน ลักษณะที่ก่อให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือประชาชน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปีและปรับไม่เกิน 2 แสนบาท

6.7.3 ฐานความผิดเกี่ยวกับดวงตรา รอยตรา หรือแผ่นปะตรวจลงตรา

นอกจาก หนังสือเดินทางแล้วนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาในราชอาณาจักรไทยจำเป็นต้องมี วีซ่า ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบของตราประทับ สำนักพิมพ์ สติกเกอร์วีซ่า เนื่องจาก พระราชบัญญัติคนเข้าเมืองได้ กำหนดหลักการเพื่อป้องกันไม่ให้คนต่างด้าวเข้าราชอาณาจักรซึ่งไม่มีวีซ่าในหนังสือเดินทางของตนหรือ เอกสารแทนหนังสือเดินทาง วีซ่าต้องมาจากสถานทูตไทยหรือสถานกงสุลต่างประเทศ การปลอมแปลงวีซ่า เป็นอาชญากรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ ดังนั้น นอกจากความผิดเกี่ยวกับหนังสือ เดินทางแล้ว ประมวลกฎหมายอาญายังได้กำหนดความผิดเกี่ยวกับตราประทับ สำนักพิมพ์ หรือแผ่นป้ายวีซ่าที่ ใช้สำหรับการเดินทางระหว่างประเทศ ดังต่อไปนี้

1) การปลอมแสตมป์ ตราประทับ หรือสติกเกอร์วีซ่า องค์ประกอบความผิดตามมาตรา 269/12 มีดังนี้ จำคุก 1 ถึง 10 ปี และปรับ 20,000 ถึง 200,000 บาท ”

2) การใช้แสตมป์ ตราประทับ หรือตราประทับปลอมตามมาตรา 269/13 “ผู้ใดใช้แสตมป์ ตราประทับ หรือแผ่นปะแสตมป์ปลอมตามมาตรา 269/12 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ถึง 10 ปี ปรับ 20,000 บาท ถึง 200,000 บาท”

3) การนำเข้าหรือส่งออกตราประทับปลอม ตราประทับ แสตมป์ปลอม ตามมาตรา 269/14 “ผู้ใดนำเข้าหรือส่งออกจากราชอาณาจักรแสตมป์ปลอมหรือแผ่นป้ายวีซ่าตามมาตรา 269/12 ต้องระวางโทษจำคุก ตั้งแต่ 1 ถึง 10 ปี ปรับ 20,000 ถึง 200,000 บาท”

4) การใช้ตราประทับจริง ตราประทับ หรือสติ๊กเกอร์วีซ่าจริงโดยมิชอบ มาตรา 269/5 บัญญัติว่า “ผู้ใดใช้ตราประทับ ตราประทับ หรือสติ๊กเกอร์วีซ่าของแท้ที่ใช้สำหรับวีซ่าท่องเที่ยวระหว่างประเทศในทางที่อาจเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประเทศชาติ ให้ถือ 2 ใน 3 ของโทษที่กำหนดไว้ในมาตรา 269/13

จากข้อมูลความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางและการตรวจลงตรา สามารถสรุปได้ว่า เอกสารสำคัญที่ใช้ในการเดินทางเข้าออกราชอาณาจักรไทย คือ หนังสือเดินทางรวมถึงหนังสือเดินทางอิเล็กทรอนิกส์ด้วย ซึ่งเป็นเอกสารที่ออกจากหน่วยงานทางราชการของรัฐ โดยมีประมวลกฎหมายในการกำหนดฐานความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางเกิดขึ้น หากมีผู้ใดทำการปลอมแปลง แก้ไข การใช้ รวมถึงการจัดจำหน่ายหนังสือเดินทางปลอมให้ผู้อื่นก็ให้ถือว่าเป็นการกระทำความผิดได้เกิดขึ้นและมีการระบุโทษไว้อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่กล่าวในบทนี้จะเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายเกี่ยวกับการเข้าเมือง โดยในส่วนของกฎหมายเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรธรรมชาติในลำดับถัดไปนั้นถือว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและควรทำการศึกษาเป็นอย่างยิ่งเพื่อที่จะทำให้เข้าใจกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งจะกล่าวในบทต่อไป

บทสรุป

ประเทศไทยในฐานะประเทศจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยว (Tourism Destination Region) มีพระราชบัญญัติเข้าเมืองเป็นกฎหมายที่วางหลักเกณฑ์และเงื่อนไขสำหรับนักท่องเที่ยวต่างด้าวที่จะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในราชอาณาจักร หากพิจารณานักท่องเที่ยวจากสัญชาติจะสามารถจำแนกได้สองกลุ่ม คือ นักท่องเที่ยวที่ไม่มีสัญชาติไทย ซึ่งตามกฎหมายคนต่างเมืองถือเป็น "คนต่างด้าว" และนักท่องเที่ยวที่มีสัญชาติไทย หากพิจารณานักท่องเที่ยวจากลักษณะการท่องเที่ยวตามเขตแดน สามารถจำแนกได้สามกลุ่ม คือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวภายในราชอาณาจักร (Domestic) นักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวออกไปนอกราชอาณาจักร (Outbound) นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร (Inbound) โดยนักท่องเที่ยว (Tourist) ถือว่าเป็นองค์ประกอบหลักของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่สำคัญประการหนึ่ง

สำหรับแนวทางที่สำคัญในการศึกษาถึงกฎหมายเกี่ยวกับการเข้าเมืองและหนังสือเดินทางของนักท่องเที่ยวนั้นมีประเด็นที่สำคัญ ดังต่อไปนี้ การเข้าและออกนอกราชอาณาจักรของนักท่องเที่ยว ระเบียบและวิธีการในการเข้าออกราชอาณาจักรไทย ข้อห้ามการเข้าราชอาณาจักร การนำพาหนะเข้ามาหรือออกไป

นอกราชอาณาจักร พิธีการศุลกากรสำหรับนักท่องเที่ยว รวมถึง ความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางและการตรวจลงตรา อย่างไรก็ตาม ผู้ที่ได้ศึกษาในแนวทางที่กล่าวไปเหล่านี้แล้วก็จะทำให้ผู้นั้นสามารถดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการเข้าออกราชอาณาจักรและมีความเข้าใจเกี่ยวกับหนังสือเดินทางและการตรวจลงตราของนักท่องเที่ยวได้อย่างชัดเจนมากขึ้น

คำถามท้ายบท

1. จงอธิบายความหมายของการเข้าและออกนอกราชอาณาจักรของนักท่องเที่ยวมาโดยสังเขป
2. หนังสือเดินทาง (Passport) มีกี่ประเภท และอะไรบ้าง
3. จงยกตัวอย่างข้อห้ามการเข้าราชอาณาจักรสำหรับคนต่างด้าวมีลักษณะอะไรบ้าง
4. เงื่อนไขในการควบคุมพาหนะเข้ามาหรือออกไปนอกราชอาณาจักรที่สำคัญ มีอะไรบ้าง
5. พิธีการศุลกากรสำหรับนักท่องเที่ยวมีความรับผิดชอบดูแลด้านไหนบ้าง
6. จงยกตัวอย่างความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางและการตรวจลงตราโดยสังเขป

แนวตอบคำถามท้ายบท

1. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 1 แนวคำตอบ คือ

การรับเข้า คือ การไปรับนักท่องเที่ยวจากจุดเข้าเมืองเพื่อนำไปส่งที่จุดหมายปลายทาง ส่วนการส่งออก คือ การไปรับนักท่องเที่ยวจากสถานที่หนึ่งเพื่อนำไปส่งที่จุดออกนอกเมือง

2. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 2 แนวคำตอบ คือ

หนังสือเดินทาง (Passport) มี 4 ประเภท คือ 1. หนังสือเดินทางทูต 2. หนังสือเดินทางราชการ 3. หนังสือเดินทางขององค์การสหประชาชาติ 4. หนังสือเดินทางธรรมดา

3. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 3 แนวคำตอบ คือ

ไม่มีปัจจัยในการยังชีพตามควรแก่กรณีที่เข้ามาในราชอาณาจักร, วิกลจริตหรือมีโรคอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กำหนดในกฎกระทรวง, มีพฤติกรรมเป็นที่น่าเชื่อถือเป็นบุคคลที่เป็นภัยต่อสังคม

4. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 4 แนวคำตอบ คือ

การเข้ามาและออกนอกราชอาณาจักร ณ ช่องทางที่กำหนด, หน้าที่ของเจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะ, การตรวจพาหนะ

5. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 5 แนวคำตอบ คือ

การตรวจสัมภาระ, การเดินทางออกไปต่างประเทศ, การเดินทางเข้าประเทศ

6. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 6 แนวคำตอบ คือ

การใช้หนังสือเดินทางปลอม, การขายหนังสือเดินทางปลอม, การครอบครองหนังสือเดินทางปลอม,
การนำเข้าหรือส่งออกหนังสือเดินทางปลอม, การใช้หนังสือเดินทางของผู้อื่นในทางที่ผิด

บทที่ 7

กฎหมายเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวทาง ทรัพยากรธรรมชาติ

หัวข้อเนื้อหาประจำบท

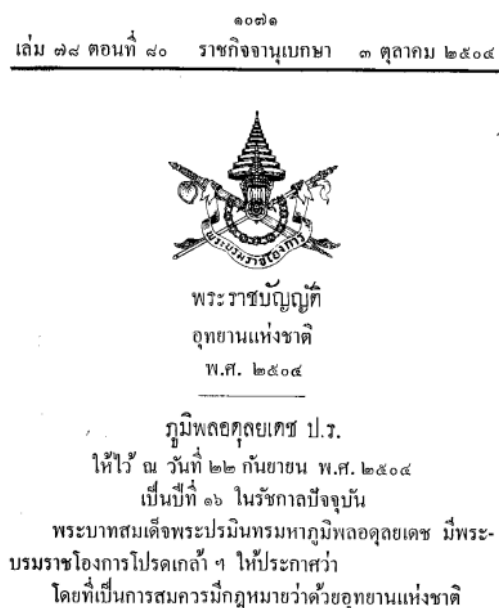
- 7.1 กฎหมายเกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติ
- 7.2 กฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ ป่าสงวน และป่าชุมชน
- 7.3 กฎหมายเกี่ยวกับการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า
- 7.4 กฎหมายเกี่ยวกับการประมง
- 7.5 กฎหมายเกี่ยวกับงาช้าง
- 7.6 กฎหมายป้องกันการทารุณกรรมสัตว์
- 7.7 กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ส่งผล
กระทบต่อสัตว์

กฎหมายเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวทางทรัพยากรธรรมชาติ

7.1 กฎหมายเกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติ

ตามกฎหมายไทยจะเห็นได้ว่ามีกฎหมายหลายฉบับที่กำหนดให้มีสถานะการคุ้มครองและอนุรักษ์พื้นที่ธรรมชาติเป็นพิเศษ โดยมีรูปแบบ และหลักการคุ้มครองที่แตกต่างกัน เช่น อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแห่งชาติ เป็นต้น สำหรับกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับอุทยานแห่งชาติในประเทศไทย คือ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 (ดังภาพที่ 7.1) ซึ่งส่วนราชการที่มีอำนาจหน้าที่ เช่น กรมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยมีความควบคุมติดตาม และป้องกันมิให้มีการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ (คณาธิป ทองรวีวงศ์, 2563)

ภาพที่ 7.1 พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504

ที่มา: ราชกิจจานุเบกษา (2504)

7.1.1 ความหมายและการกำหนดเขตอุทยานแห่งชาติ

1) ความหมายของอุทยานแห่งชาติ มาตรา 4 ของพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 กำหนดความหมายของอุทยานแห่งชาติ ว่า "พื้นที่ที่มีความโดดเด่นสวยงามทางธรรมชาติเป็นพิเศษ หรือมีความหลากหลายทางชีวภาพ ระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสัตว์ป่า หรือพืชป่าประจำถิ่นที่หายากหรือใกล้สูญพันธุ์ หรือโดดเด่นด้านธรณีวิทยา หรือมรดกทางวัฒนธรรมที่สมควรสงวน หรืออนุรักษ์

ไว้เพื่อประโยชน์ของคนในชาติ หรือเพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ทางธรรมชาติ หรือนันทนาการของประชาชน อย่างยั่งยืน" ราชกิจจานุเบกษา, (2562) เมื่อเปรียบเทียบกับนิยามตาม มาตรา 4 (2) ของพระราชบัญญัติ อุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ราชกิจจานุเบกษา, (2504) นิยามความหมายของอุทยานแห่งชาติว่า "ที่ดินที่ได้ กำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาติตามพระราชบัญญัตินี้" จากนิยามดังกล่าวมีข้อพิจารณา ดังนี้

พื้นที่อุทยานแห่งชาติไม่จำกัดเฉพาะพื้นที่ป่าไม้ภายใต้กฎหมายเก่า "ที่ดิน" รวมถึงภูเขา ลำธาร บึง คลอง หนองบึง ทะเลสาบ ทะเลสาบ เกาะ และชายทะเล นอกเหนือจากพื้นที่ทั่วไปในกฎหมาย ปัจจุบัน คำว่า "ที่ดิน" ไม่ได้ใช้ แต่คำว่า "พื้นที่" ใช้ครอบคลุมพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ เช่น ที่ดิน ภูเขา คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

ตามคำจำกัดความ อุทยานแห่งชาติสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ อุทยานแห่งชาติ ภาคพื้นดินและอุทยานแห่งชาติทางทะเลซึ่งดำเนินการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติ ดังนั้น ต้องพิจารณาก่อนว่าพื้นที่ใดอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ

2) การกำหนดเขตอุทยานแห่งชาติ

แม้ว่าพื้นที่ดังกล่าวจะได้รับความนิยมาจากลักษณะข้างต้น แต่ก็ไม่ใช่อุทยานแห่งชาติ เนื่องจาก กฎหมายกำหนดให้มีพระราชกฤษฎีกาและแผนที่แสดงเส้นเขตที่จัดทำโดยข้อมูลทางภูมิศาสตร์หรือ ระบบอื่นที่คล้ายคลึงกัน พื้นที่ที่กำหนดเป็นอุทยานแห่งชาติต้องไม่เป็นที่ดินที่มีชื่อหรือหนังสือรับรอง การครอบครองตามกฎหมายว่าด้วยที่ดินหรือกฎหมายอื่น เว้นแต่เป็นที่ดินของรัฐ หลักการนี้คล้ายกับกฎหมาย เก่าที่ระบุว่า “ต้องเป็นดินดีที่ใคร ๆ ก็เป็นเจ้าของหรือเป็นเจ้าของโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งไม่ใช่สถาบันทาง การเมือง เมื่อพื้นที่นั้นเป็นเขตพื้นที่ เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติต้องจัดให้มีเขตแดน ป้าย เครื่องหมาย กำหนด แนวเขตอุทยานแห่งชาติ และอื่น ๆ ที่จำเป็น เครื่องหมายให้ประชาชนรู้ว่านี่คืออุทยานแห่งชาติ เจ้าหน้าที่เขต อาจมอบหมายหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นให้ช่วยดูแลหรือบำรุงรักษาจุดสังเกต ป้าย สถานที่สำคัญ และ ป้ายอื่น ๆ ที่เหมาะสม (ราชกิจจานุเบกษา, 2562)

7.1.2 ข้อห้ามและเงื่อนไขทั่วไปในการดำเนินการในอุทยานแห่งชาติ

พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ได้กำหนดข้อห้ามหรือเงื่อนไขในการทำกิจกรรม บางประการในเขตอุทยานแห่งชาติ ดังนั้น กิจกรรมการท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติจึงอยู่ภายใต้เงื่อนไข ข้อจำกัดเหล่านี้

7.1.3 ข้อห้ามและเงื่อนไขทั่วไปตามมาตรา 19

ข้อห้ามหรือการกำหนดเงื่อนไขทั่วไปเกี่ยวกับการทำกิจกรรมในเขตอุทยานแห่งชาติปรากฏใน มาตรา 19 ซึ่งกำหนดว่าภายในอุทยานแห่งชาติ ห้ามมิให้บุคคลใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ (ราชกิจจานุเบกษา, 2562)

1) ยึดถือหรือครอบครองที่ดิน รวมถึงก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า หรือกระทำด้วยประการ ใด ๆ ให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ไปจากเดิม

2) เก็บหา นำออกไป ทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งไม้ ดิน หิน กรวด หวาย แร่ ปิโตรเลียม หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น หรือกระทำการอื่นใดอันส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ ความหลากหลายทางชีวภาพ และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3) ล่อหรือนำสัตว์ป่าออกไป หรือกระทำให้เป็นอันตรายแก่สัตว์ป่าด้วยประการใด ๆ

4) เปลี่ยนแปลงทางน้ำหรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ทะเล ท่วมทัน เหือดแห้งน้ำ เสีย หรือเป็นพิษ

5) ปิดกั้นหรือทำให้ขวางกั้นทางน้ำหรือทางบก

6) เข้าไปดำเนินกิจการใด ๆ เพื่อหาผลประโยชน์

7) นำเครื่องมือสำหรับล่าสัตว์หรือจับสัตว์หรืออาวุธใด ๆ เข้าไป

8) ยิงปืน ทำให้เกิดระเบิด หรือจุดดอกไม้เพลิง

9) ทิ้งสิ่งที่เป็นเชื้อเพลิงซึ่งอาจทำให้เกิดเพลิงไหม้

10) กระทำให้หลักเขตหรือเครื่องหมายแสดงแนวเขต ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้มีตามพระราชบัญญัตินี้ เคลื่อนที่ ลบเลือน เสียหาย สูญหาย หรือไร้ประโยชน์

กรณีศึกษา

นายเอ เป็นนักท่องเที่ยวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยววันตก ระหว่างนั้นนายเอ เผลอหยิบหินที่อยู่ในลำธารใส่กระเป๋าเพื่อนำมาเป็นของที่ระลึก ในกรณีดังกล่าวนายเอ เข้าข่ายทำความผิดมาตราที่ 19 (2) คือ เก็บหา นำออกไป ทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งไม้ ดิน หิน กรวด หวาย แร่ ปิโตรเลียม หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น หรือกระทำการอื่นใดอันส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ ความหลากหลายทางชีวภาพ และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

7.1.4 ข้อยกเว้น

การกระทำหรือกิจกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนข้อห้ามหรือเงื่อนไขทั่วไปตามมาตรา 19 มีข้อยกเว้นซึ่งแบ่งเป็นสองกลุ่ม ดังนี้

1) กลุ่มที่หนึ่ง กิจกรรมที่ได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่

ข้อห้ามบางประการไม่ใช่ข้อห้ามโดยสิ้นเชิง กล่าวคือ กฎหมายให้อำนาจกับเจ้าหน้าที่ในการอนุญาต เช่น มาตรา 19 วรรค 2 วรรค 5 วรรค 6 วรรค 7 ให้ผู้มีอำนาจอนุญาตตามลักษณะของพื้นที่จัดการอุทยานแห่งชาติภายใต้การควบคุมของหน่วยงานผู้มีอำนาจ เช่น ภาพยนตร์ วิทยุทัศน์ สารคดี การถ่ายภาพ การบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐาน การวิจัยธรรมชาติ หรือผลประโยชน์เพื่อความมั่นคงด้านพลังงานหรือการท่องเที่ยว โดยใช้เงื่อนไขที่ได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่เพื่อการทดลองทางวิชาการโดยไม่เป็นอันตรายต่ออุทยานแห่งชาติ "

2) กลุ่มที่สอง การกระทำของเจ้าหน้าที่

มาตรา 23 ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามมาตรา 19 ทุกอนุมาตราได้ แต่ต้องเอื้อต่อการคุ้มครอง บำรุงรักษา หรือบำรุงรักษาอุทยานแห่งชาติ หรือการศึกษาวิจัย การวิจัย หรือการทดลองทางวิชาการ ทั้งเพื่ออำนวยความสะดวกในการทัศนศึกษา หรือพักการฝึกชั่วคราว หรือเพื่อส่งเสริมความปลอดภัย หรือให้ความรู้แก่ประชาชนในอุทยานแห่งชาติ นอกจากนี้ ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขและข้อบังคับที่อธิบดีกำหนด

7.1.5 โทษของการฝ่าฝืนข้อห้ามและเงื่อนไขทั่วไป

การฝ่าฝืนข้อห้ามตามมาตรา 19 มีโทษที่แตกต่างกันไป กล่าวคือ

การฝ่าฝืนมาตรา 19 (1) มีโทษตามมาตรา 41 ซึ่งกำหนดให้บุคคลใดครอบครองหรือครอบครองสถานที่ก่อสร้าง ถาง เฒ่าป่า หรือทำลาย หรือเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ที่อยู่ในอุทยานแห่งชาติ รัฐเก่าแก่ในอุทยานป่า สวนพฤกษศาสตร์ หรือสวน การละเมิดมาตรา 19 วรรค 1 ต้องระวางโทษจำคุก 4 ถึง 20 ปี หรือปรับตั้งแต่ 400,000 ถึง 2,000,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ สำหรับการฝ่าฝืนมาตรา 19 วรรค 2 ต้องระวางโทษตามมาตรา 42 วรรค 2 จำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 500,000 บาท หรือทั้งคู่

ในกรณีความผิดตามวรรคหนึ่ง หากเป็นการกระทำต่อทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ทดแทนได้ตามฤดูกาลและมีมูลค่ารวมก็ไม่เกินสองพันบาท ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

ในกรณีความผิดตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นการกระทำที่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ไม้ที่เป็นต้นหรือเป็นท่อนอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่างรวมกันเกินยี่สิบต้นหรือท่อน หรือรวมปริมาณไม้เกินสี่ลูกบาศก์เมตร ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สี่แสนบาทถึงสองล้านบาท"

7.1.6 อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่

การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ นอกจากความผิดและมีโทษดังกล่าวมาแล้ว มาตรา 35 ให้อำนาจเจ้าหน้าที่หลายประการ ดังนี้

1) สั่งให้บุคคลออกจากอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติ หรือให้งดเว้นการกระทำใด ๆ ในเขตนั้น

2) สั่งเป็นหนังสือให้ผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ทำลาย รื้อถอน หรือกระทำการอื่นใดเพื่อให้อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติ กลับคืนสู่สภาพเดิมภายในเวลาที่กำหนด

3) ยึด ทำลาย รื้อถอน แกะไข หรือทำประการอื่นใดเมื่อผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตาม (2) หรือไม่ปรากฏตัวผู้กระทำความผิด หรือรู้ตัวผู้กระทำความผิดแต่หาตัวไม่พบ

4) ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดที่เห็นสมควร เพื่อป้องกัน ระวัง หรือบรรเทาความเสียหายแก่อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติ ในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉิน

7.1.7 ข้อห้ามและเงื่อนไขตามประกาศและระเบียบ

นอกจากบทบัญญัติทั่วไปของมาตรา 19 แล้ว พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติให้อำนาจอธิบดีมีอำนาจออกระเบียบหรือประกาศที่กำหนดข้อห้ามหรือข้อกำหนดได้ ตัวอย่างเช่น มาตรา 20 ให้อำนาจอธิบดีในการออกระเบียบบรรยายละเอียดการเดินทางและข้อจำกัดหรือเงื่อนไขสำหรับผู้เข้ามาในอุทยานแห่งชาติ

แถลงการณ์และระเบียบที่ผู้อำนวยการกองอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กำหนด แบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1) ประกาศและระเบียบที่มีขอบเขตครอบคลุมอุทยานแห่งชาติโดยทั่วไป เช่น ข้อห้ามหรือเงื่อนไขสำหรับการเข้าไปหรือการทำกิจกรรมหรือการดำเนินธุรกิจในอุทยานแห่งชาติ ทั้งการกำหนดควบคุมกิจกรรมบางอย่าง และการกำหนดยกเว้นค่าธรรมเนียม เป็นต้น

2) ประกาศและระเบียบที่มีขอบเขตจำกัดเฉพาะอุทยานแห่งชาติบางแห่ง โดยอาจมีเฉพาะช่วงเวลาใดช่วงเวลาหนึ่ง เช่น ประกาศกำหนดการปิดและการเปิดการท่องเที่ยว การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว เป็นต้น

3) ประกาศและระเบียบที่วางเงื่อนไขหรือข้อจำกัดสำหรับกิจกรรมบางอย่าง

7.1.8 ข้อห้ามและเงื่อนไขเกี่ยวกับการเข้าไปและการทำกิจกรรมในอุทยานแห่งชาติ

ข้อห้ามและเงื่อนไขนี้ ปรากฏใน "ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2563" ซึ่งกำหนดรายละเอียดเพิ่มเติมจากพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ โดยกำหนดหน้าที่สำหรับบุคคลใดที่เข้าไปหรือใช้สถานที่ต่าง ๆ ในอุทยานแห่งชาติ หน้าที่หรือข้อพึงปฏิบัติที่สำคัญมีดังนี้ (ราชกิจจานุเบกษา, 2563)

ข้อ 4 บุคคลซึ่งเข้าไปในอุทยานแห่งชาติต้องปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

1) การเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ เพื่อการท่องเที่ยว ศึกษาธรรมชาติ และพักผ่อนให้อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติได้ไม่เกินห้าวันในแต่ละคราว ยกเว้นการเดินทางระยะไกล

2) การพักแรมโดยการจอดยานพาหนะนอน ใช้เต็นท์ กระจังม รถพ่วง รถบ้าน เรือ แพ หรือโดยวิธีอื่น ๆ ให้กระทำเฉพาะในบริเวณที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดไว้

3) การประกอบกิจกรรมนันทนาการให้กระทำเฉพาะบริเวณที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดไว้

4) การใช้สถานที่เพื่อการใด ๆ ต้องมิให้เป็นการเสื่อมเสียศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดีงามและต้องไม่ส่งเสียงอื้อฉาว หรือกระทำการอันเป็นการรบกวน หรือเป็นที่เดือดร้อนรำคาญแก่คนหรือสัตว์ป่า

5) การก่อไฟหรือจุดไฟเพื่อการใด ๆ ให้กระทำเฉพาะในบริเวณที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดไว้ และต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง เมื่อเลิกใช้แล้วต้องดับไฟให้เรียบร้อย

6) เมื่อเกิดเหตุหรืออันตรายใด ๆ ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้พบเห็นแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบโดยด่วน เพื่อพนักงานเจ้าหน้าที่จะได้ให้ความช่วยเหลือได้ทันเวลาที่

ข้อ 5 การใช้ยานพาหนะในอุทยานแห่งชาติต้องปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

1) ยานพาหนะต้องอยู่ในสภาพสมบูรณ์ มีความมั่นคงแข็งแรง ไม่มีการรั่วไหลของน้ำมัน เชื้อเพลิงหรือน้ำมันเครื่อง เครื่องยนต์หรือท่อไอเสียเครื่องยนต์ไม่มีเสียงดังหรือควันดำสูงกว่ามาตรฐานที่กำหนด

2) การเข้าออกของยานพาหนะในอุทยานแห่งชาติ ให้กระทำได้ในเวลาและเส้นทางที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดไว้ และเมื่อผ่านด่านตรวจต้องหยุดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประจำด่านทำการตรวจ

3) การขับขี่ยานพาหนะต้องปฏิบัติตามกฎหรือเครื่องหมายจราจร รวมทั้งต้องจอดเฉพาะในบริเวณที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดไว้

4) ยานพาหนะที่เข้าไปดำเนินการบริการนำเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว จะต้องได้รับอนุญาตจากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายนั้น ๆ ทั้งนี้ ยานพาหนะดังกล่าว ต้องจัดให้มีอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมถึงอุปกรณ์สื่อสารและวิธีการเพื่อความปลอดภัยที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวและเป็นไปตามมาตรฐานสากล

5) ต้องไม่ทิ้งสิ่งปฏิกูลจากห้องน้ำและห้องครัว มูลฝอย หรือสิ่งอื่นใดจากยานพาหนะลงในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ไม่ว่ายานพาหนะนั้นแล่นหรือจอดอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ ยกเว้นในบริเวณที่อุทยานแห่งชาติกำหนดไว้

6) ห้ามนำอากาศยานขึ้นลงในที่ที่มีได้จัดไว้เพื่อการนั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

7) การใช้อากาศยานไร้คนขับต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้กระทำได้เฉพาะในบริเวณที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดไว้ เพื่อไม่ให้เกิดความรำคาญหรือรบกวนผู้เข้าไปพักผ่อนชมธรรมชาติและสัตว์ป่า โดยต้องปฏิบัติตามข้อบังคับตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

8) ห้ามนำยานพาหนะได้นำเข้าไปในเขตอุทยานแห่งชาติ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช หรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย

9) เรือทุกลำต้องใช้ความเร็วในการเดินเรือไม่เกินสามนอตในรัศมีหนึ่งร้อยเมตรบริเวณใกล้ชายฝั่ง แนวปะการัง ป่าชายเลน บริเวณที่ประกอบกิจกรรมดำน้ำ หรือกิจกรรมทางน้ำหรือบริเวณอื่นที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชกำหนด

10) เรือที่เดินด้วยเครื่องจักรกลทุกลำจะต้องจัดให้มีระบบติดตามเรือ เพื่อความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวและเป็นไปตามมาตรฐานสากล

11) การจอดเรือจะต้องจอดบริเวณทุ่น ท่าเรือ หรือในบริเวณที่อุทยานแห่งชาติกำหนดไว้ห้ามไม่ให้ทิ้งสมอในแนวปะการัง และในการเดินเรือหรือจอดเรือจะต้องห่างจากบริเวณที่มีการดำน้ำหรือบริเวณที่มีทุ่นดำน้ำแสดงอยู่ไม่น้อยกว่าห้าสิบเมตร

12) การจอดเรือเพื่อกิจกรรมการดำน้ำลึกต้องหมั่นเวียนจุดจอดเรือทุกวัน

กรณีศึกษา

นายเอ นำยานพาหนะเข้าในแหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติโดยระหว่างการเดินทางนายเอได้ใช้เส้นทางท่องเที่ยวที่นอกเหนือจากเส้นทางที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดไว้ ในกรณีดังกล่าว นายเอเข้าข่ายผิดตามข้อ 5 (2) การเข้าออกของยานพาหนะในอุทยานแห่งชาติ ให้กระทำได้ในเวลาและเส้นทางที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดไว้ และเมื่อผ่านด่านตรวจต้องหยุดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประจำด่านทำการตรวจ

ข้อ 6 บุคคลซึ่งเข้าไปในอุทยานแห่งชาติต้องไม่กระทำการ ดังต่อไปนี้

1) นำสารเคมี วัตถุ หรือสิ่งอื่นใดที่เป็นอันตรายต่อพืช สัตว์ หรือส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ เข้าไปในเขตอุทยานแห่งชาติ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

2) ให้อาหารสัตว์ทุกชนิด

3) จัดกิจกรรมแข่งรถยนต์ แข่งรถจักรยานยนต์ แข่งรถจักรยาน วิ่งแข่งขัน วิ่งและเดินการกุศล หรือกิจกรรมอื่นที่ทำให้เกิดอันตราย เกิดความรำคาญ หรือรบกวนผู้เข้าไปพักผ่อนชมธรรมชาติและสัตว์ป่า เว้นแต่กิจกรรมที่อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช หรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายพิจารณาอนุญาต เพื่อประโยชน์ของทางราชการ

4) ปิดประกาศ โฆษณา หรือขีดเขียนในที่ต่าง ๆ

5) ทิ้งสิ่งปฏิกูล มูลฝอย หรือสิ่งต่าง ๆ ในที่ที่มีจัดไว้เพื่อการนั้น

6) กระทำให้ป่วย หรือเครื่องหมายอื่น เคลื่อนที่ ลบเลือน เสียหาย สูญหาย หรือไร้ประโยชน์

7) จำหน่ายหรือตีมีเครื่องมือแอลกอฮอล์

8) สูดบุหรี่ ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้ให้

ข้อ 7 การจองล่วงหน้าและการกำหนดจำนวนคนหรือยานพาหนะที่จะเข้าไปในแต่ละพื้นที่ หรือแต่ละเขตการจัดการภายในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ให้เป็นไปตามที่อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชประกาศกำหนด

ข้อ 8 เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดซึ่งอาจเป็นอันตรายแก่ผู้อื่น หรือตนเอง หรือจะเป็นการรบกวนหรือเดือดร้อนรำคาญแก่คนหรือสัตว์ป่า หรือจะทำให้เสียหายแก่สภาพธรรมชาติหรือระบบนิเวศ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งห้ามมิให้ผู้นั้นกระทำการดังกล่าวต่อไปได้

ข้อ 9 ให้อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช รักษาการตามระเบียบนี้และให้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาหรือข้อโต้แย้งเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

7.1.9 ข้อห้ามและเงื่อนไขเกี่ยวกับการเข้าไปดำเนินการท่องเที่ยวและพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ

อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ออก "ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่า และพันธุ์พืชว่าด้วยการอนุญาตให้เข้าไปดำเนินการท่องเที่ยวและพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2547" ซึ่งกำหนดให้ได้รับใบอนุญาตจากเขตอุทยานแห่งชาติในกิจกรรมหรือบริการบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ดังนั้น ผู้ประกอบการท่องเที่ยวที่จะประกอบการท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติจึงจำเป็นต้องได้รับใบอนุญาต ดังต่อไปนี้ (ราชกิจจานุเบกษา, 2547)

1) กิจกรรมการท่องเที่ยวที่ต้องขออนุญาต ระเบียบฉบับนี้ กำหนดให้กิจกรรมหรือการบริการด้านการท่องเที่ยว ดังต่อไปนี้

1.1) การจำหน่ายอาหาร เครื่องดื่ม ของที่ระลึก

1.2) ที่พักอาศัย หรือกิจการอื่นที่จำเป็นแก่การท่องเที่ยว

1.3) การบริการนำเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ

2) การขออนุญาตและการอนุญาต หลักกฎหมายที่สำคัญเกี่ยวกับการขออนุญาตและการอนุญาต อาจแบ่งได้ 2 กรณี คือ

2.1) การเข้าไปท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ

การเข้าไปท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติจะต้องขออนุญาตและชำระค่าบริการ ดังจะเห็นได้จากหมวด 1 การขออนุญาตและการอนุญาต ดังนี้

(1) ผู้ใดเข้าหรือนำสัตว์หรือยานพาหนะใด ๆ เข้ามาในอุทยานแห่งชาติ หรือได้รับอนุญาตให้อยู่อาศัยในบ้าน หรือที่อยู่อาศัยของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช หรือใช้เส้นทางหรือทางเดินที่อุทยานแห่งชาติจัดให้ หรือใช้บริการของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติที่เกี่ยวกับบริการนำเที่ยวจะต้องชำระหรือค่าตอบแทนแล้วแต่กรณีตามระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ของอุทยานแห่งชาตินั้น

(2) ในกรณีกลุ่มบุคคล คณะ หรือกลุ่มนักศึกษาที่รวมกันกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดที่รัฐบาลสนับสนุนมีความประสงค์จะอาศัยอยู่ในอุทยานแห่งชาติให้ขอลดค่าบริการหรือค่าชดเชย อธิบดี หรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายให้มีสิทธิส่งลดได้ไม่เกินกึ่งหนึ่งของอัตราที่กำหนด หนังสือรับรองจากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีแต่งตั้ง หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้

2.2) การประกอบกิจการให้บริการในเขตอุทยานแห่งชาติ

ผู้ประกอบการให้บริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว 3 ประเภทดังกล่าวข้างต้น ซึ่งประสงค์จะดำเนินกิจการในเขตอุทยานแห่งชาติ จะต้องขออนุญาตตามระเบียบฉบับนี้ โดยทำการอนุญาตให้เข้าไปท่องเที่ยวหรือการอนุญาตให้เข้าไปประกอบกิจการให้บริการในอุทยานแห่งชาตินั้น จะต้องอยู่ภายใต้ข้อจำกัดด้านขอบเขตและบริเวณด้วย กล่าวคือ มิใช่จะสามารถขออนุญาตและให้อนุญาตได้ในทุกบริเวณของอุทยานแห่งชาติ โดยระเบียบฉบับนี้วางหลักว่า "การขออนุญาตและการอนุญาตตามระเบียบนี้ให้ดำเนินการในบริเวณที่จัดไว้เป็นเขตอุทยานแห่งชาติ โดยให้หัวหน้าอุทยานแห่งชาติกำหนดที่ตั้ง เตรียมแผนที่ กำหนดจำนวนแผนงาน สำหรับกิจกรรมต่าง ๆ แล้วรายงานให้อุทยานแห่งชาติ กรมคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่าและพันธุ์พืชอนุมัติ

3) คุณสมบัติของผู้ขออนุญาต

ผู้ประกอบการให้บริการ 3 ประเภทดังกล่าว จะต้องมีความสมบัติตามที่ระเบียบฉบับนี้กำหนด โดยแยกเป็นสองกรณี คือ

3.1) สำหรับกรณีบุคคลธรรมดา จะต้องมีความสมบัติที่สำคัญ คือ

- (1) มีสัญชาติไทย และมีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์
- (2) ไม่เป็นโรคเรื้อน วัณโรคระยะอันตราย โรคพิษสุราเรื้อรัง ดิดยาเสพติดให้โทษอย่างร้ายแรง โรคเท้าช้าง หรือโรคผิวหนังที่น่ารังเกียจ
- (3) ไม่เป็นบุคคลวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ หรือบุคคลล้มละลาย
- (4) ไม่เป็นผู้เคยโดนถูกสั่งใบเพิกถอนใบอนุญาตตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการป่าไม้

3.2) สำหรับกรณีนิติบุคคล จะต้องมีความสำคัญ คือ

- (1) ต้องจดทะเบียนตามกฎหมายไทยและมีสำนักงานอยู่ในราชอาณาจักรไทย
- (2) ในกรณีที่เป็นการทำหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ผู้เป็นหุ้นส่วนต้องมีสัญชาติไทย
- (3) ในกรณีที่เป็นการทำหุ้นส่วนจำกัด ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดต้องเป็นบุคคลธรรมดา มีสัญชาติไทย และมีทุนรวมกันอยู่ในหุ้นส่วนจำกัดนั้น เกินกว่าร้อยละห้าสิบ
- (4) ในกรณีที่เป็นการทำบริษัทจำกัด กรรมการต้องมีสัญชาติไทย และทุนของบริษัทจำกัดเกินกว่าร้อยละห้าสิบ ต้องเป็นของบุคคลธรรมดาที่มีสัญชาติไทย
- (5) หุ้นส่วนจำกัด หรือกรรมการผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจทำการแทนนิติบุคคลต้องมีความสำคัญตามข้อ 1

4) กระบวนการขออนุญาตและการอนุญาต

ผู้มีคุณสมบัติข้างต้น ซึ่งประสงค์จะเข้าไปดำเนินกิจการให้บริการ 3 ประเภทดังกล่าวในอุทยานแห่งชาติ ต้องยื่นคำขอต่อหัวหน้าอุทยานแห่งชาตินั้นพร้อมด้วยหลักฐาน ดังต่อไปนี้

- (1) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรประจำตัวอย่างอื่นที่ทางราชการออกให้
- (2) สำเนาทะเบียนบ้าน
- (3) แผนงานหรือโครงการ (กรณีกำหนดให้มีแผนงานหรือโครงการ)
- (4) แบบแปลนการก่อสร้าง (กรณีกำหนดให้มีแบบแปลนการก่อสร้าง)
- (5) หนังสือรับรองการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลพร้อมหลักฐานต่าง ๆ ของกรรมการผู้จัดการหรือหุ้นส่วนผู้จัดการ
- (6) หลักฐานอื่น ๆ ที่เห็นสมควร

7.1.10 ข้อห้ามและเงื่อนไขสำหรับกิจกรรมบางแห่งของในอุทยานแห่งชาติ

ประกาศและระเบียบที่ออกภายใต้พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ ซึ่งกำหนดข้อห้ามหรือเงื่อนไขในกิจกรรมบางอย่างที่อาจเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น ประกาศที่ออกโดยกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2551 หรือการระงับการใช้อุทยานแห่งชาติ สวนสาธารณะ ห้ามทำกิจกรรมบางอย่าง กิจกรรมบางอย่างในอุทยานแห่งชาติ เช่น 1. แข่งรถ 2. แข่งมอเตอร์ไซด์ 3. แข่งจักรยาน 4. แข่งวิ่ง 5. วิ่งการกุศล 6. กิจกรรมที่นำราคาอื่น ๆ ที่รบกวนผู้มาเยี่ยมชมเพื่อพักผ่อนและชมธรรมชาติและสัตว์ป่า หากเป็นผลประโยชน์ของรัฐบาล อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ กรมอนุรักษ์สัตว์ป่าควรพิจารณาอนุมัติเป็นรายกรณี ดังนั้น การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวภายใต้ข้อจำกัดดังกล่าวในอุทยานแห่งชาติต้องได้รับอนุมัติจากอธิบดี และประกาศกรมอุทยานแห่งชาติและสัตว์ป่า 27 ธันวาคม 2553 การนำเข้าหรือจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และพันธุ์พืชทุกชนิดในอุทยานแห่งชาติจำเป็นต้องนำเข้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในอุทยานแห่งชาติ เหตุผล คือ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในอุทยานแห่งชาติและป้องกันเสียงดังจากนักท่องเที่ยวที่นำราคาและสัตว์ป่ารบกวน ประกาศนี้เป็นไปตามมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ ทั้งนี้ ผู้มีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้องควรมีส่วนร่วมในการสำรวจและดูแลรักษาสภาพ

แหล่งท่องเที่ยวด้วย ซึ่งพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่เหมาะสม เช่น การเก็บหินออกมา การไม่เดินเท้าในเส้นทางที่กำหนด การทิ้งเศษอาหารและถุงพลาสติก เป็นต้น (เฉลิมชัย ปัญญาดี, 2543)

7.1.11 เงื่อนไขการยกเว้นค่าธรรมเนียม

ประกาศและระเบียบที่ออกภายใต้พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ ยกเว้นค่าธรรมเนียมค่าบริการ หรือค่าชดเชยสำหรับการเข้าสู่เขตสงวนพันธุ์สัตว์ป่าและพื้นที่ห้ามล่าสัตว์ (บางแห่งอยู่ในอุทยานแห่งชาติ) โดยมีเงื่อนไขบางประการ เช่น ข้อยกเว้นการยกเว้นหรือวันสำคัญ ตัวอย่างต่อไปนี้ (คณาธิป ทองรวีวงศ์, 2563)

1) ยกเว้นค่าธรรมเนียมผู้สูงอายุ สำนักอุทยานแห่งชาติ ประกาศ ผู้สูงอายุสัญชาติไทยที่มีอายุเกิน 60 ปี เข้าเขตสงวนหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทั้งหมด จะได้รับการยกเว้นค่าบริการหรือค่าชดเชย โดยต้องแสดงบัตรประจำตัวประชาชนหรือหลักฐานยืนยันว่าตนเป็นคนไทยและมีอายุเกิน 60 ปี

2) ยกเว้นค่าธรรมเนียมวันสำคัญ ประกาศกรมอุทยานแห่งชาติ เรื่องค่าบริการหรือค่าชดเชยการเข้าประเทศ ยกเว้นการนำยานพาหนะหรือพาหนะอื่น ๆ เข้าไปในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและพื้นที่ห้ามล่าสัตว์ของคนไทยและยานพาหนะในวันสำคัญแห่งชาติ เช่น วันปีใหม่ ระหว่างวันที่ 3 ธันวาคม - 1 มกราคม, วันเด็กแห่งชาติ วันเสาร์ที่ 2 ของเดือนมกราคมของทุกปี เป็นต้น

7.1.12 การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ

หลักการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่นั้นเกิดจากแนวคิดเรื่องความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว (Tourist Carrying Capacity) ซึ่งองค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization) อธิบายว่า หมายถึง ระดับของนักท่องเที่ยวที่สถานที่ท่องเที่ยวสามารถรองรับได้เป็นที่น่าสนใจสำหรับการท่องเที่ยวและไม่กระทบต่อสถานที่ท่องเที่ยววันนั้น ๆ ทั้งนี้ ความสามารถในการรองรับมีความเชื่อมโยงกับหลักการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainability Principles) ซึ่งพิจารณาจากปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม"

ภายใต้กรอบกฎหมายของไทย พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติไม่ได้กำหนดหลักการของความจุนักท่องเที่ยวสำหรับสถานที่ท่องเที่ยวโดยตรง แต่กฎหมายรองได้กำหนดหลักการดังกล่าวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติบางแห่ง

7.1.13 การท่องเที่ยวเพื่อศึกษาดูนกในอุทยานแห่งชาติ

ประกาศกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เรื่อง มาตรการเพื่อการศึกษาดูนกในธรรมชาติ ลงวันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ. 2552 เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวเฉพาะอาคารท่องเที่ยวศึกษาดูนกในธรรมชาติ ซึ่งจัดเป็นกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวประเภทนี้อาจส่งผลกระทบในการรบกวนความสงบของนกได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงของการสร้างรังวางไข่และเลี้ยงดูตัวอ่อน ประกาศฉบับนี้กำหนดให้หัวหน้าหน่วยงานที่กำกับดูแลพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ควบคุมผู้ประสงค์จะเข้าปดูนกหรือถ่ายภาพนกในพื้นที่รับผิดชอบ โดยวางมาตรการ ดังนี้ (คณาธิป ทองรวีวงศ์, 2563)

1) กำหนดขอบเขตที่ชัดเจนและเหมาะสมสำหรับการดูนกและการถ่ายภาพนก นอกจากการควบคุมจำนวนคนที่ใช้พื้นที่ให้เพียงพอต่อความจุของพื้นที่แล้ว เพื่อความปลอดภัยของนกก็จะส่งผลต่อพฤติกรรมตามธรรมชาติของนกด้วย

2) กำกับดูนก และช่างภาพนก ในการดำเนินกิจกรรมอย่างจริงจัง จะต้องหลีกเลี่ยงเสียงดัง หรือความเสียหายต่อธรรมชาติ รวมถึงการกระทำอื่น ๆ ที่จะทำให้นกหวาดกลัวเพียงเพื่ออำนวยความสะดวกในการดูนกหรือการถ่ายภาพนก

3) เจ้าหน้าที่ดูนกหรือถ่ายภาพนกในพื้นที่ที่กำหนดสำหรับกิจกรรมดังกล่าว ดูนกหรือถ่ายภาพนกโดยการพรางตัวหรือที่ปักธงหรือในระยะที่เหมาะสมที่ไม่รบกวนหรือรบกวนพฤติกรรมตามธรรมชาติของนก

4) ผู้รับผิดชอบกิจกรรมต้องหยุดกิจกรรมทันทีหากมีพฤติกรรมใด ๆ ที่ปรากฏหรืออาจส่งผลต่อความตื่นตระหนกของนกหรืออาจเป็นอันตรายต่อนกและทำรังและตรวจพบการเลี้ยงตัวอ่อนของนก ในกรณีที่มีการละเมิดจะต้องเชิญบุคคลที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมออกจากพื้นที่หรือดำเนินการทางกฎหมายตามความเหมาะสม

5) สำหรับพื้นที่เสี่ยงภัยที่เป็นที่อยู่อาศัยของนกหายาก นกประจำถิ่น หรือใกล้สูญพันธุ์ ผู้ดูแลพื้นที่ต้องเข้มงวดเป็นพิเศษ อาจต้องกำหนดเป็นเขตควบคุมเฉพาะ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์

ดังนั้น การท่องเที่ยวเพื่อดูนกในธรรมชาติในเขตอุทยานแห่งชาติ นอกจากต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดทั่วไปสำหรับการท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติดังได้อธิบายมาแล้ว ยังจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขข้อกำหนดตามประกาศฉบับนี้เพิ่มเติมขึ้นมาจากประกาศและระเบียบอื่นด้วย

กรณีศึกษา

นายเอ เข้าไปดูนกในอุทยานแห่งชาติและได้มีการถ่ายรูปนกโดยมีการใช้แสงแฟลชแล้วทำให้นักเกิดการตกใจบินออกจากรังไปด้วยความตื่นตระหนกและนายเอยังกระทำการอย่างต่อเนื่อง ในกรณีดังกล่าว นายเอเข้าข่ายผิดตามข้อ 4 ผู้รับผิดชอบกิจกรรมต้องหยุดกิจกรรมทันทีหากมีพฤติกรรมใด ๆ ที่ปรากฏหรืออาจส่งผลต่อความตื่นตระหนกของนกหรืออาจเป็นอันตรายต่อนกและทำรังและตรวจพบการเลี้ยงตัวอ่อนของนก ในกรณีที่มีการละเมิดจะต้องเชิญบุคคลที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมออกจากพื้นที่หรือดำเนินการทางกฎหมายตามความเหมาะสม

จากข้อมูลกฎหมายเกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติ สามารถสรุปได้ว่า กฎหมายเกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติเป็นกฎหมายที่สำคัญในการที่จะปกป้องและดูแลรักษาทรัพยากรทางธรรมชาติไว้จากการกระทำทางการท่องเที่ยวที่ไม่ถูกต้องและส่งผลต่อการทำลายความสมบูรณ์ของพื้นที่และระบบนิเวศวิทยาทางธรรมชาติ ซึ่งในกฎหมายฉบับนี้ยังได้ระบุถึง ข้อห้ามและเงื่อนไขทั่วไปในการดำเนินกิจกรรมในอุทยานแห่งชาติต่าง ๆ โทษของการฝ่าฝืนข้อห้ามและเงื่อนไขทั่วไปอย่างชัดเจนอีกด้วย

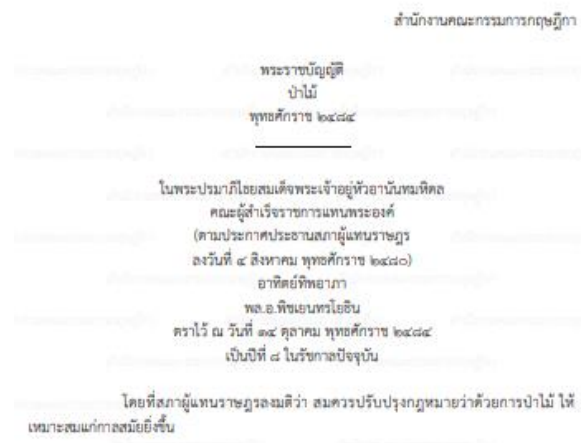
7.2 กฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ ป่าสงวน และป่าชุมชน

จากกฎหมายเกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติ ยังมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ป่า ดังต่อไปนี้ (คณาธิป ทองรวีวงศ์, 2563)

7.2.1 พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484

กฎหมายพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 ฉบับนี้ (ดังภาพที่ 7.2) กำหนดประเภทของไม้ต้องห้ามและกำหนดข้อจำกัดในการผลิตและการครอบครองไม้ต้องห้าม รวมถึงข้อจำกัดในการเคลื่อนย้ายไม้เพื่อควบคุมการค้าไม้ การควบคุมการกวาดล้างป่าไม้ ดังนั้น จึงเป็นกฎหมายที่เน้นการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติโดยเฉพาะ "ไม้และผลิตภัณฑ์จากป่าบางส่วน" กำหนดหลักการในการควบคุมวงจรการเก็บเกี่ยวตั้งแต่การตัดไม้ไปจนถึงการค้าไม้และการขนส่ง แม้ว่าพระราชบัญญัติป่าไม้จะยึดแนวความคิดในการปกป้องทรัพยากรธรรมชาติ แต่ยังมีลักษณะที่แตกต่างจากพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ เนื่องจากพระราชบัญญัติป่าไม้กำหนดพฤติกรรมที่มีผลกระทบต่อไม้และผลิตภัณฑ์จากป่า โดยที่พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติกำหนดสถานภาพพิเศษของเขตอุทยานแห่งชาติและกำหนดระเบียบว่าด้วยการดำเนินการของพื้นที่นั้น

ในแง่ของการท่องเที่ยว กฎหมายป่าไม้ไม่ได้ควบคุมกิจกรรมของผู้ประกอบการท่องเที่ยวหรือกิจกรรมของนักท่องเที่ยวโดยตรง ต้องพิจารณากฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีสถานะพิเศษ เช่น กฎหมายอุทยานแห่งชาติ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายป่าไม้แห่งชาติและป่าชุมชน เป็นต้น

ภาพที่ 7.2 พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (2484)

7.2.2 พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507

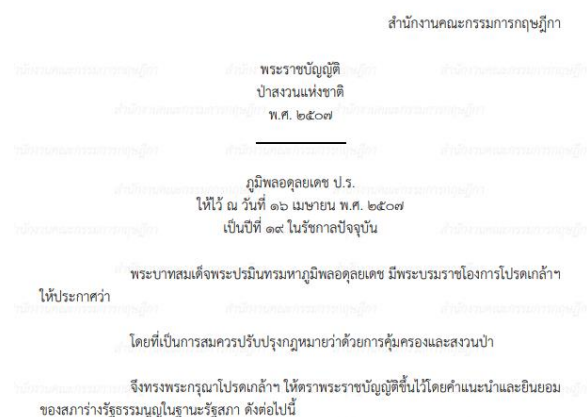
พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 นี้ (ดังภาพที่ 7.3) เกี่ยวข้องกับทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในการกำหนดสถานะของพื้นที่คุ้มครอง โดยให้อำนาจรัฐมนตรีออกกฎกระทรวง

กำหนดให้พื้นที่ป่าเป็น "ป่าสงวนแห่งชาติ" นั้น ย่อมมีนัยสำคัญทางกฎหมาย ห้ามมิให้ผู้ใดเข้าไปครอบครองหรืออยู่อาศัยบนที่ดิน อาคาร การตัดโค่น เผาป่าไม้ ไม่เก็บผลผลิตจากป่าหรือทำอันเป็นภัยต่อสถานภาพการป่าสงวนแห่งชาติ “ผู้ฝ่าฝืนจะถูกตัดสินจำคุกหกเดือนถึงห้าปีและปรับ 5,000 ถึง 50,000 บาท

นอกจากนี้ เจ้าพนักงานมีอำนาจเกี่ยวกับการควบคุมและรักษาป่าสงวนแห่งชาติหลายประการ เช่น

- 1) สั่งให้ผู้หนึ่งผู้ใดออกจากป่าสงวนแห่งชาติ หรือให้งดเว้นการกระทำใด ๆ ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ในกรณีที่มีข้อเท็จจริงปรากฏหรือเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้
- 2) สั่งเป็นหนังสือให้ผู้กระทำความผิดต่อพระราชบัญญัตินี้รื้อถอน แก่ไขหรือทำประการอื่นใดแก่สิ่งที่เป็นอันตราย หรือสิ่งที่ทำให้เสื่อมสภาพในเขตป่าสงวนแห่งชาติภายในเวลาที่กำหนดให้
- 3) ยึด ทำลาย รื้อถอน แก่ไขหรือทำประการอื่น เมื่อผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตาม (2) ไม่ปรากฏตัวผู้กระทำความผิดหรือรู้ตัวผู้กระทำความผิดแต่หาตัวไม่พบ
- 4) ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดที่เห็นสมควร ทั้งนี้ เพื่อป้องกันหรือบรรเทาความเสียหายแก่ป่าสงวนแห่งชาติในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉิน

ภาพที่ 7.3 พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (2507)

7.2.3 พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562

พระราชบัญญัติกำหนดพื้นที่ป่าพิเศษที่เรียกว่า "ป่าชุมชน" โดยกำหนดมาตรการอนุรักษ์หลายประการ เช่น ให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชน ซึ่งรวมถึงการกำหนดเงื่อนไขหรือข้อจำกัดเกี่ยวกับกิจกรรมป่าชุมชน รวมถึงกิจกรรมการท่องเที่ยว

จากข้อมูลกฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ ป่าสงวนและป่าชุมชน สามารถสรุปได้ว่า กฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ ป่าสงวนและป่าชุมชน เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่เกี่ยวกับการ

ท่องเที่ยวในพื้นที่ป่า ซึ่งมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562 มาประกอบใช้ร่วมกันด้วย

7.3 กฎหมายเกี่ยวกับการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า

สัตว์ป่าจัดเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่อาจเกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจและการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและอยู่ภายใต้กฎหมายเฉพาะคือ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 (ดังภาพที่ 7.4) จากรายงานของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (2562) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะกรณีสัตว์ป่า โดยมีกลไกการอนุรักษ์แยกเป็นสองส่วนหลัก คือ กำหนดห้ามการกระทำต่าง ๆ เกี่ยวกับสัตว์ป่า และการกำหนดสถานะของพื้นที่ ซึ่งต้องการอนุรักษ์สัตว์ป่าให้มีสถานะพิเศษ เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ซึ่งกลไกนี้มีลักษณะเช่นเดียวกับพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ และพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (คณาธิป ทองรวีวงศ์, 2563)

ภาพที่ 7.4 พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562

ที่มา: ราชกิจจานุเบกษา (2562)

7.3.1 ข้อห้ามการกระทำเกี่ยวกับสัตว์ป่า

1) “สัตว์ป่า” หมายความว่า สัตว์ทุกชนิด ซึ่งโดยทั่วไปย่อมเกิดและดำรงชีวิตอยู่ในธรรมชาติอย่างเป็นอิสระ และให้หมายความรวมถึงไข่และตัวอ่อนของสัตว์เหล่านั้นด้วย แต่ไม่หมายความรวมถึงสัตว์พาหนะตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ สัตว์ซึ่งได้รับการยอมรับในทางวิชาการว่าสายพันธุ์นั้นเป็นสัตว์บ้าน ไม่ใช่สัตว์ป่า และสัตว์ที่ได้มาจากการสืบพันธุ์ของสัตว์ดังกล่าว

2) “สัตว์ป่าสงวน” หมายความว่า สัตว์ป่าหายากหรือสัตว์ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์จำเป็นต้องสงวนและอนุรักษ์ไว้อย่างเข้มงวดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

3) "สัตว์ป่าคุ้มครอง" หมายความว่า สัตว์ป่าที่มีความสำคัญต่อระบบนิเวศ หรือจำนวนประชากรของสัตว์ป่านั้นมีแนวโน้มลดลงอันอาจส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

4) "สัตว์ป่าควบคุม" หมายความว่า สัตว์ป่าที่ได้รับความคุ้มครองตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ และสัตว์ป่าอื่นที่ต้องมีมาตรการควบคุมที่เหมาะสมตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

5) "สัตว์ป่าอันตราย" หมายความว่า สัตว์ป่าที่อาจก่อให้เกิดอันตรายหรือเป็นพิษต่อมนุษย์หรือสัตว์ป่าอื่น หรือมีผลคุกคามให้สัตว์ป่า พืชป่า สิ่งแวดล้อม หรือระบบนิเวศ เปลี่ยนแปลงเสียหายอย่างรวดเร็ว หรือเป็นพาหะนำโรคหรือแมลงศัตรูพืชตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

ข้อกำหนดห้ามหรือเงื่อนไขสำหรับการคุ้มครองสัตว์ประเภท ดังต่อไปนี้

(1) ห้ามมิให้ผู้ใดล่าสัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครอง ทั้งนี้ มาตรา 4 นิยามคำว่า "ล่า" หมายความว่า เก็บ ดัก จับ ยิง ฆ่า หรือทำอันตรายด้วยประการอื่นใดแก่สัตว์ป่าที่ไม่มีเจ้าของและอยู่อย่างเป็นอิสระ และให้หมายความรวมถึงการไล่ การต้อน การเรียก การล่อ หรือการอื่น ๆ เพื่อเก็บ ดัก จับ ยิง ฆ่า หรือทำอันตรายแก่สัตว์ป่านั้น มาตรา 13 กำหนดข้อยกเว้นสำหรับการล่าในบางกรณี กล่าวคือ การล่าเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นพ้นจากอันตรายหรือเพื่อสงวนหรือรักษาไว้ซึ่งทรัพย์สินของตนเองหรือผู้อื่นและการล่านั้นกระทำพอสมควรแก่เหตุ

(2) ห้ามเก็บ ทำอันตรายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งรังของสัตว์ป่าสงวน รังของสัตว์ป่าคุ้มครอง เว้นแต่กรณีผู้มีสัตว์ป่าคุ้มครองหรือสัตว์ป่าสงวนไว้ในครอบครองโดยถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้ และเว้นแต่กรณีได้รับอนุญาตให้เก็บรังนกตามกฎหมายว่าด้วยอาหารรังนกอีแอ่น

(3) ห้ามมิให้ผู้ใดไว้ในครอบครองซึ่งสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง หรือซากสัตว์ป่าดังกล่าว เว้นแต่เป็นการครอบครองโดยผู้ได้รับอนุญาตจัดตั้งและประกอบกิจการสวนสัตว์ หรือผู้ได้รับอนุญาตดำเนินกิจการเพาะพันธุ์สัตว์ป่า

(4) กำหนดเงื่อนไขการมีในครอบครอง ซึ่งสัตว์ป่าควบคุมเฉพาะชนิดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดหรือซากสัตว์ดังกล่าว โดยให้แจ้งการครอบครองต่อเจ้าหน้าที่

(5) ห้ามนำเข้า ส่งออก ซึ่งสัตว์ป่าสงวน ซากสัตว์ป่าสงวน หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าสงวน เว้นแต่ได้รับได้อนุญาตจากอธิบดี ห้ามการนำเข้า ส่งออก ซึ่งสัตว์ป่าคุ้มครองที่เพาะพันธุ์ได้ สัตว์ป่าควบคุม ซากสัตว์ป่าดังกล่าวหรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าดังกล่าว ต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดี

(6) หลักควบคุมการส่งออกซึ่งสัตว์ป่า ซากสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าที่ไม่ใช่สัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง และสัตว์ป่าควบคุม จะต้องมิใช่รับรองการส่งออกตามความต้องการของประเทศปลายทางหรือผู้นำเข้าหรือผู้ส่งออกใดประเทศจะได้ใบรับรองการนำเข้าหรือส่งออก อาจยื่นคำขอรับใบรับรองการนำเข้าหรือส่งออกต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยจะเห็นได้ว่า กฎหมายนี้ขยายขอบเขตถึงการส่งออกสัตว์ที่ไม่ใช่สัตว์ป่าคุ้มครอง สัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าควบคุมด้วย

(7) การดำเนินการสัตว์อันตราย รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศกำหนดชนิด ประเภท หรือจำนวนของสัตว์ป่าอันตราย เมื่อกำหนดแล้ว กฎหมายกำหนดให้ผู้ที่มีสัตว์หรือซากสัตว์ดังกล่าวได้ครอบครองต่อหน่วยงานต่อเจ้าหน้าที่และปฏิบัติตามมาตรการควบคุมสัตว์ป่าอันตรายหรือซากสัตว์ดังกล่าว

(8) กำหนดควบคุมการประกอบกิจการสวนสัตว์ โดยต้องได้รับใบอนุญาต นอกจากนี้ ยังได้กำหนดมาตรการจัดการสวนสัตว์ เช่น การจัดการพื้นที่เลี้ยงและจัดแสดง การดูแลโภชนาการ การดูแลรักษาสัตว์ เป็นต้น

7.3.2 เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

หลักการเกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยว มีดังต่อไปนี้

1) การกำหนดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า มาตรา 47 กำหนดหลักการที่ว่า พื้นที่ที่มีสภาพธรรมชาติควรได้รับการคุ้มครองเป็นที่ยุ่อาศัยที่ปลอดภัยสำหรับสัตว์ป่าและการคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่า เช่นเดียวกับการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม หรือระบบนิเวศ ยังคงไม่เปลี่ยนแปลง สำหรับการคุ้มครองและคุ้มครองสัตว์ป่าและความหลากหลายทางชีวภาพ อุทยานแห่งชาติ กรมอนุรักษ์สัตว์ป่า ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการอนุรักษ์สัตว์ป่า นำเสนอต่อรัฐมนตรีโดยออกพระราชกฤษฎีกาและแผนที่แสดงเส้นเขตแดน การพิจารณาอนุมัติ ในการนี้ มาตรา 48 เจาะใจที่กำหนดของพื้นที่จะต้องไม่กำหนดให้ที่ดินมีกรรมสิทธิ์หรือหนังสือรับรองการถือครองตามพระราชบัญญัติที่ดินหรือกฎหมายอื่นใดของบุคคลใด เว้นแต่เป็นที่ดินของส่วนราชการในการขยายหรือเพิกถอนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทั้งหมดหรือบางส่วน

2) ข้อจำกัดหรือเงื่อนไขสำหรับการกระทำในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

2.1) ข้อจำกัดหรือเงื่อนไขทั่วไป มาตรา 53 วรรค 1 ห้ามบุคคลใดเข้าไปในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือในกรณีที่ต้องให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่อื่นใดต้องปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ อย่างไรก็ตาม บุคคลที่ได้รับอนุญาตให้เข้าไปในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าต้องปฏิบัติตามระเบียบที่ผู้อำนวยการกรมอุทยานกำหนด การละเมิดมาตรา 53 วรรค 1 มีโทษทางอาญาตามมาตรา 96 จำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกิน 30,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

2.2) ห้ามล่าสัตว์ป่าตามมาตรา 54 ที่ระบุว่า ห้ามมิให้ผู้ใดล่าสัตว์ป่าในเขตสงวนพันธุ์สัตว์ป่า รวบรวมหรือทำลายถิ่นอาศัยของสัตว์ป่า หรือล่อหรือนำสัตว์ป่าไปเพื่อวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการวิจัย วิจัย วิจัย หรือการทดลองทางวิชาการ และได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้อำนวยการกรมอุทยานแห่งชาติ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 54 วรรค 1 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 500,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับตามมาตรา 92

2.3) ข้อห้ามตามมาตรา 55 ซึ่งกำหนดว่า ภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการต่าง ๆ และมีโทษอาญาซึ่งแยกพิจารณาได้ ดังนี้

(1) มาตรา 55 (1) กระทำให้หลักเขต ป้าย เครื่องหมายแสดงเขต หรือเครื่องหมายซึ่งเจ้าหน้าที่จัดให้มี เคลื่อนที่ ลบเลือน เสียหาย สูญหาย หรือไร้ประโยชน์ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 55 (1) มีโทษตามมาตรา 95 จำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินสามแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

(2) มาตรา 55 (2) ยึดถือหรือครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า หรือทำด้วยประการใดให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงสภาพธรรมชาติเดิม ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 55 (2) มีโทษตามมาตรา 99 จำคุกตั้งแต่สี่ถึงยี่สิบปี หรือปรับตั้งแต่สี่แสนบาทถึงสองล้านบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

(3) มาตรา 55 (3) เปลี่ยนแปลงทางน้ำหรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ท่วม ท้นเหือดแห้ง เน่าเสีย หรือเป็นพิษ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 55 (3) มีโทษตามมาตรา 92 จำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินห้าแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

(4) มาตรา 55 (4) ปิดกั้นหรือทำให้เกิดขวางกั้นทางน้ำหรือทางบก ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 55 (4) มีโทษตามมาตรา 101 จำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

(5) มาตรา 55 (5) เก็บหรือนำออกไป กระทำด้วยประการใด ๆ ให้เสียหายหรือทำให้ไม้ ดิน หิน กรวด หวาย แร่ น้ำมัน หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่นเสียหาย หรือดำเนินการอื่นใดที่มีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ หรือความหลากหลายทางชีวภาพ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 55 (5) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 500,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ถ้าเป็นพระราชบัญญัติทรัพยากรธรรมชาติที่ต่ออายุได้ตามฤดูกาลและมีมูลค่ารวมไม่เกิน 2,000 บาท ปรับไม่เกิน 5,000 บาท

7.3.3 เขตห้ามล่าสัตว์ป่า

กรณีเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่า รัฐมนตรีอาจวินิจฉัยโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการอนุรักษ์และอนุรักษ์สัตว์ป่าก็ได้ แต่ต้องเป็นเขตดังกล่าวที่ว่า “ห้ามเป็นที่ดินโดยมีหนังสือแสดงสิทธิหรืออายุความตามประมวลกฎหมายที่ดินหรือกฎหมายอื่นใด เว้นแต่เป็นกรรมสิทธิ์ของส่วนราชการและควรอนุรักษ์ให้เป็นที่อยู่อาศัยหรือแหล่งทำมาหากินของสัตว์ป่าทุกชนิดหรือชนิดใด” เมื่อประกาศของรัฐมนตรีจะส่งผลให้มีการจำกัดการดำเนินการบางอย่างในพื้นที่นี้ตามมาตรา 67 เช่น

1) ห้ามผู้ใดล่าสัตว์ป่าชนิดหรือประเภทนั้น หรือเก็บ หรือทำอันตรายแก่รังของสัตว์ป่านั้น เว้นแต่จะกระทำเพื่อการสำรวจ ศึกษา วิจัย หรือทดลองทางวิชาการและได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ

2) ห้ามผู้ใดตัด โคน แผ้วถาง เผา ทำลาย ตัดไม้หรือพฤษชาติอื่น หรือทำลายทำให้เสื่อมสภาพ ขุด เก็บ ซึ่งแร่ ดิน หิน กรวด หวาย ลูกรัง ของป่า หรือทรัพยากรธรรมชาติใด ๆ เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ

จากข้อมูลกฎหมายเกี่ยวกับการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า สามารถสรุปได้ว่า พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ การสงวน และคุ้มครองสัตว์ป่า ซึ่งภายในกฎหมายฉบับนี้มีส่วนที่สำคัญและรายละเอียดต่าง ๆ เช่น ข้อห้ามการกระทำเกี่ยวกับสัตว์ป่า เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า เป็นต้น

7.4 กฎหมายเกี่ยวกับการประมง

ตามที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2558 และพระราชบัญญัติการประมง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 (ดังภาพที่ 7.5) วัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ การจัดระบบการประมงในประเทศไทยและ

แม่น้ำโดยทั่วไป ป้องกันการทำให้ประมงผิดกฎหมายโดยการรักษาทรัพยากรสัตว์น้ำให้อยู่ในสถานะแหล่งอาหารของมนุษย์ที่ยั่งยืนและรักษาสภาพแวดล้อมให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมตามแนวทาง กฎเกณฑ์ และมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับในระดับประเทศ ซึ่งรวมถึงการคุ้มครองสวัสดิภาพของคนประจำเรือและการป้องกันการใช้แรงงานผิดกฎหมายในภาคการประมง แม้ว่า กฎหมายนี้จะไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการท่องเที่ยวก็ตาม แต่ในด้านการอนุรักษ์มีหลักการคุ้มครองทรัพยากรสัตว์น้ำและการดำเนินการควบคุมสัตว์น้ำที่อาจเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยเฉพาะกิจกรรมการท่องเที่ยวทางน้ำ ในบางกรณี มีการกระทำที่ถือว่าผิดกฎหมายตามพระราชบัญญัตินี้ เช่น พฤติกรรมนักท่องเที่ยวต่อสัตว์น้ำ หลักการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยว มีดังนี้ (คณาธิป ทองรวีวงศ์, 2563)

7.4.1 ขอบเขตของพระราชบัญญัติคุ้มครอง คือ การดำเนินการกับ "สัตว์น้ำ" ซึ่งกำหนดโดยมาตรา 5 แห่งพระราชกฤษฎีกา ว่า "สัตว์ที่อาศัยอยู่ในน้ำตามปกติ สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ สัตว์น้ำที่อาศัยอยู่ในพื้นที่น้ำท่วม บางส่วนอาศัยอยู่ในน้ำ สัตว์น้ำ สัตว์ที่มีวัฏจักรชีวิตที่แน่นอนซึ่งอยู่ได้เฉพาะในน้ำ เช่น ไข่และน้ำอสุจิของสัตว์น้ำ สาหร่าย ซากสัตว์ หรือส่วนใด ๆ และให้หมายความรวมถึงพืชน้ำและซากหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของพันธุ์ไม้น้ำตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

7.4.2 ฐานความผิดสำคัญที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยว แยกอธิบายเป็นหัวข้อ (ก) - (ข) ดังต่อไปนี้

(ก) ตามความผิดในการจับสัตว์น้ำตามมาตรา 56 ห้ามมิให้ผู้ใดทำการประมงสัตว์น้ำในเขตคุ้มครองสัตว์น้ำที่รัฐมนตรีกำหนดหรือคณะกรรมการประมงประจำจังหวัดที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เว้นแต่เพื่อวัตถุประสงค์ทางวิชาการหรือเพื่ออนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ และได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีแต่งตั้ง

(ข) ความผิดฐานกระทำการบางอย่างเกี่ยวกับ "ที่จับสัตว์น้ำ" ตามมาตรา 58 ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการ ดังต่อไปนี้

- (1) ปลอ่ย เท ทิ้ง ระบาย หรือทำให้วัตถุอันตรายตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดลงสู่ที่จับสัตว์น้ำ
- (2) กระทำการใด ๆ อันทำให้สัตว์น้ำในที่จับสัตว์น้ำมีนเมา
- (3) ปลอ่ย เท ทิ้ง ระบาย หรือทำให้สิ่งใดลงสู่ที่จับสัตว์น้ำในลักษณะที่เป็นอันตรายแก่สัตว์น้ำ
- (4) ทำให้ที่จับสัตว์น้ำเกิดมลพิษในลักษณะที่เป็นอันตรายแก่สัตว์น้ำ

จากข้อมูลกฎหมายเกี่ยวกับการประมง สามารถสรุปได้ว่า กฎหมายเกี่ยวกับการประมงมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อการจัดระเบียบการประมงในประเทศไทยและในแม่น้ำทั่วไปและป้องกันมิให้มีการทำการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย รวมถึงการรักษาทรัพยากรสัตว์น้ำให้อยู่ในภาวะที่เป็นแหล่งอาหารของมนุษยชาติอย่างยั่งยืน รวมทั้งรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม ตามแนวทาง กฎเกณฑ์ และมาตรฐานที่

เป็นที่ยอมรับนับถือในระดับนานาชาติ โดยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประมง 2 ฉบับ คือ พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 และพระราชกำหนดการประมง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560

ภาพที่ 7.5 พระราชกำหนดการประมง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560

ที่มา: ราชกิจจานุเบกษา (2560)

7.5 กฎหมายเกี่ยวกับงาช้าง

พระราชบัญญัติงาช้าง พ.ศ. 2558 (ดังภาพที่ 7.6) ซึ่งมีหลักการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติบางชนิดที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น งาช้าง โดยหลักการที่สำคัญของพระราชบัญญัติงาช้าง มีดังนี้ (คณาธิป ทองรวีวงศ์, 2563)

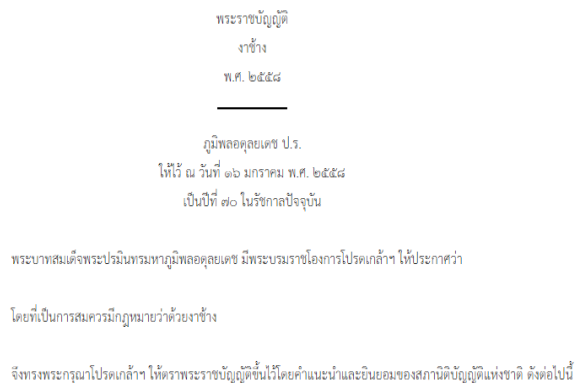
- 1) หลักการที่กำหนดไว้ในมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติการค้างาช้าง ระบุว่าใครก็ตามที่ประสงค์จะค้างาช้างต้องยื่นคำร้องต่อผู้อำนวยการอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช หากไม่ปฏิบัติตามมีโทษ จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
- 2) หลักการนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านงาช้างต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดี หากไม่ปฏิบัติตามมีโทษ ตามมาตรา 13 มีโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
- 3) ตามหลักการข้อ 6 เกี่ยวกับการครอบครองงาช้าง ผู้ใดครอบครองงาช้างเพื่อวัตถุประสงค์ที่ไม่ใช่เชิงพาณิชย์ ต้องแจ้งการครอบครองงาช้างให้อธิบดีทราบพร้อมด้วยเอกสารเกี่ยวกับการได้มาซึ่งงาช้าง ตามมาตรา 14 การฝ่าฝืนหน้าที่แจ้งการครอบครอง มีโทษปรับไม่เกิน 3 ล้านบาท
- 4) นอกจากนี้ มาตรา 6 บัญญัติว่า เมื่อได้รับหนังสือแจ้งการครอบครองแล้ว อธิบดีต้องจัดทำเอกสารการครอบครองงาช้างเพื่อเป็นหลักฐานต่อผู้ครอบครองงาช้าง ในกรณีนี้ที่พบว่าครอบครองงาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์ อธิบดีอาจสั่งให้ผู้ถือเอาเอกสารหรือหลักฐานมาเป็นหลักฐานก็ได้ ถ้าเจ้าของไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่า งาช้างที่ตนครอบครองนั้นได้มาอย่างไร ดังนั้น เจ้าของควรมอบงาช้างให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

กรณีศึกษา

นายเอ เป็นผู้ครอบครองงาช้างและมีความประสงค์จะนำออกไปให้กับเพื่อนที่อยู่ในต่างประเทศ ซึ่งการกระทำดังกล่าว นายเอ สามารถที่จะกระทำการได้โดยไม่ต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีที่กำหนดไว้ภายใต้พระราชบัญญัติงาช้าง พ.ศ. 2558

จากข้อมูลกฎหมายเกี่ยวกับงาช้างสามารถสรุปได้ว่า กฎหมายเกี่ยวกับงาช้าง มีบทบัญญัติที่สำคัญอยู่ในพระราชบัญญัติงาช้าง พ.ศ. 2558 โดยระบุเนื้อหาว่าด้วยหลักการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติบางชนิดที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น งาช้าง ซึ่งถือว่าเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญที่จะต้องมีการคุ้มครอง โดยภายในกฎหมายดังกล่าวจะมีการระบุสาระสำคัญ ต่าง ๆ เช่น การค้างาช้าง การนำเข้า ส่งออกงาช้าง การครอบครองงาช้าง รวมถึงมีการระบุการลงโทษหากผู้ใดทำการฝ่าฝืนด้วย

ภาพที่ 7.6 พระราชบัญญัติงาช้าง พ.ศ. 2558

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (2558)

7.6 กฎหมายป้องกันการทารุณกรรมสัตว์

กฎหมายที่วางหลักคุ้มครองสัตว์กรณีทั่วไป เช่น สัตว์บ้าน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้งาน เช่น พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 (ดังภาพที่ 7.7) จากราชกิจจานุเบกษา, (2557) โดยมีหลักการสำคัญ 2 ประการ คือ การทารุณสัตว์และกำหนดภาระหน้าที่ให้เจ้าของสัตว์จัดสวัสดิภาพสัตว์ของตน แม้ว่าพระราชบัญญัติจะไม่ใช้กฎหมายเฉพาะด้านการท่องเที่ยวก็ตาม อย่างไรก็ตาม กิจกรรมการท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้นอาจเกี่ยวข้องกับสัตว์และเป็นการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ (คณาธิป ทองรวีวงศ์, 2563)

7.6.1 การป้องกันการทารุณกรรมสัตว์

มาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ได้กำหนดองค์ประกอบของความผิดที่มีให้ผู้ใดกระทำการทารุณสัตว์โดยปราศจากเหตุอันสมควร ผู้ฝ่าฝืนจะต้องระวางโทษตามมาตรา 31 ซึ่งมีโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 21 กำหนดข้อยกเว้นสำหรับการกระทำต่อไปนี้ ไม่ให้ถือว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์ตามมาตรา 20

- 1) การฆ่าสัตว์เพื่อใช้เป็นอาหาร ทั้งนี้ เฉพาะสัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นอาหาร
- 2) การฆ่าสัตว์ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์
- 3) การฆ่าสัตว์เพื่อควบคุมโรคระบาดตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์
- 4) การฆ่าสัตว์ในกรณีที่สัตว์แพทย์เห็นว่าสัตว์ป่วย พิการ หรือบาดเจ็บและไม่สามารถเยียวยาหรือรักษาให้มีชีวิตอยู่รอดได้โดยปราศจากความทุกข์ทรมาน
- 5) การฆ่าสัตว์ตามพิธีกรรมหรือความเชื่อทางศาสนา
- 6) การฆ่าสัตว์ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อป้องกันอันตรายแก่ชีวิตหรือร่างกายมนุษย์หรือสัตว์อื่น หรือป้องกันความเสียหายที่จะเกิดแก่ทรัพย์สิน
- 7) การกระทำใด ๆ ต่อร่างกายสัตว์ ซึ่งเข้าลักษณะของการประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ โดยผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์หรือผู้ซึ่งได้รับยกเว้นให้กระทำได้โดยไม่ต้องขึ้นทะเบียนและได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์จากสัตวแพทย์สภาตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการสัตวแพทย์
- 8) การตัด หู หาง ขน ขา หรืองาโดยมีเหตุอันสมควรและไม่เป็นอันตรายต่อสัตว์หรือการดำรงชีวิตของสัตว์
- 9) การจัดให้มีการต่อสู้ของสัตว์ตามประเพณีท้องถิ่น
- 10) การกระทำอื่นใดที่มีกฎหมายกำหนดให้สามารถกระทำได้เป็นการเฉพาะ
- 11) การกระทำอื่นใดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

7.6.2 การจัดสวัสดิภาพสัตว์

นอกจากกำหนดความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์แล้ว พระราชบัญญัติยังได้กำหนดภาระหน้าที่ของเจ้าของสัตว์ด้วย “สวัสดิภาพสัตว์” หมายความว่า “การรักษาหรือดูแลสัตว์ให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม มีสุขภาพที่ดี มีที่อยู่อาศัย อาหาร และน้ำที่เพียงพอ ตามมาตรา 22-24 โดยหลักการทางกฎหมาย มีดังนี้

- 1) เจ้าของสัตว์ต้องจัดให้มีสวัสดิภาพสัตว์สำหรับสัตว์ของตนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด
- 2) ห้ามเจ้าของสัตว์ปล่อย ทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ การนำสัตว์ออกจากความดูแลโดยปราศจากเหตุอันชอบธรรม การดำเนินการตามวรรค 1 ไม่รวมถึงการโอนกรรมสิทธิ์หรือครอบครองให้แก่บุคคลที่ประสงค์จะดูแลสัตว์แทนตน
- 3) การขนส่งสัตว์หรือการใช้สัตว์เพื่อการทำงานหรือเพื่อการปฏิบัติงาน เจ้าของสัตว์หรือผู้ที่เกี่ยวข้องต้องจัดให้มีสวัสดิภาพสัตว์ที่เหมาะสมตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

4) การละเมิดพันธุกรรมตามมาตรา 22-24 จะถูกปรับไม่เกิน 40,000 บาท

จากข้อมูลกฎหมายป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ สามารถสรุปได้ว่า พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มีการระบุห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอันเป็นการทารุณกรรมสัตว์ โดยไม่มีเหตุอันควร และให้ผู้ให้บริการในภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจะต้องปฏิบัติตามหน้าที่จัดสวัสดิภาพสัตว์ด้วย โดยหากมีผู้ฝ่าฝืนจะมีโทษตามกฎหมายกำหนด

ภาพที่ 7.7 พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557

ที่มา: ราชกิจจานุเบกษา (2557)

7.7 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อสัตว์ (คณาธิป ทองรวีวงศ์, 2563)

7.7.1 พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558

พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 (ดังภาพที่ 7.8) มีหลักการเพื่อป้องกันและควบคุมโรคระบาดสัตว์ เช่น

1) มอบหมายความรับผิดชอบให้เจ้าของสัตว์ปฏิบัติตามระบบป้องกันและควบคุมโรค (มาตรา 7) และมอบหมายความรับผิดชอบให้เจ้าของสัตว์หรือซากสัตว์ ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนดเพื่อกำหนดจำนวนสัตว์ ลักษณะยานพาหนะ อุปกรณ์สำหรับเคลื่อนย้ายสัตว์ หรือซากสัตว์ (มาตรา 8)

2) ในท้องที่จังหวัดใดมีหรือสงสัยว่ามีโรคระบาด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจประกาศกำหนดท้องที่จังหวัดนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นเขตโรคระบาด หรือเขตเฝ้าระวังโรคระบาด แล้วแต่กรณีและให้ระบุนิสัยของสัตว์และโรคระบาด รวมทั้งสัตว์และซากสัตว์ที่ห้ามเคลื่อนย้ายไว้ในประกาศด้วย (มาตรา 21) เมื่อได้ประกาศกำหนดเขตโรคระบาดชั่วคราวตามมาตรา 20 หรือประกาศกำหนดเขตโรคระบาดหรือเขตเฝ้า

ระวังโรคระบาดตามมาตรา 21 ห้ามมิให้ผู้ใดเคลื่อนย้ายสัตว์หรือซากสัตว์ตามที่กำหนดในประกาศดังกล่าว เข้า ออก ผ่าน หรือภายในเขตนั้น เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากสัตวแพทย์ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบประจำเขต นั้นทุกครั้งที่มีการเคลื่อนย้าย (มาตรา 22)

ภาพที่ 7.8 พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558

ที่มา: ราชกิจจานุเบกษา (2558)

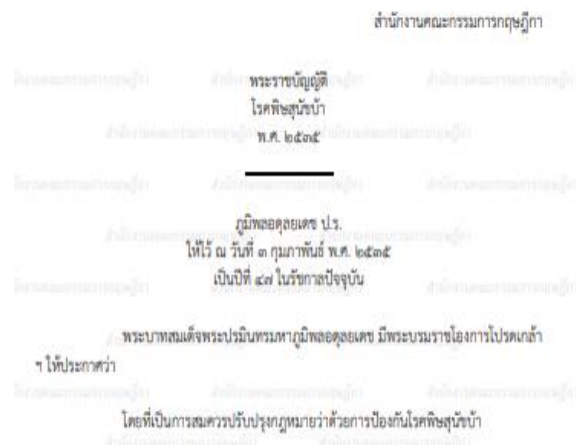
7.7.2 พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535

ขอบเขตเฉพาะของกฎหมายพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 (ดังภาพที่ 7.9) นี้ "สัตว์ควบคุม" หมายถึง สุนัขหรือสัตว์อื่น ๆ ที่ระบุไว้ใน "ระเบียบกระทรวง" ในปี 2560 ระเบียบกระทรวงระบุว่า "แมว" เป็นสัตว์ควบคุมด้วย โดยพื้นฐานแล้วพระราชบัญญัติกำหนดความรับผิดชอบให้กับเจ้าของรวมถึงเจ้าของสัตว์ควบคุม เช่น

1) เป็นความรับผิดชอบในการตรวจสอบให้แน่ใจว่าสัตว์ควบคุมได้รับการฉีดวัคซีนโดยสัตวแพทย์หรือบุคคลที่ได้รับมอบหมายเป็นลายลักษณ์อักษรจากสัตวแพทย์ตามแผนที่วางไว้ สำหรับสุนัขเจ้าของควรจัดให้สุนัขได้รับการฉีดวัคซีนครั้งแรกเมื่อสุนัขอายุสองเดือนแต่ไม่เกินสี่เดือน และรับการฉีดวัคซีนครั้งต่อไปตามเวลาที่ระบุไว้ในใบรับรองการฉีดวัคซีน

2) ภาระผูกพันในการแสดงเครื่องหมายระบุสัตว์ควบคุมที่ได้รับการฉีดวัคซีนให้ชัดเจนในสัตว์ควบคุม (มาตรา 6) และต้องแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบภายใน 20 ชั่วโมงหลังจากตรวจพบอาการพิษสุนัขบ้าในสัตว์ควบคุม (มาตรา 11)

ภาพที่ 7.9 พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535
ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (2535)

7.7.3 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

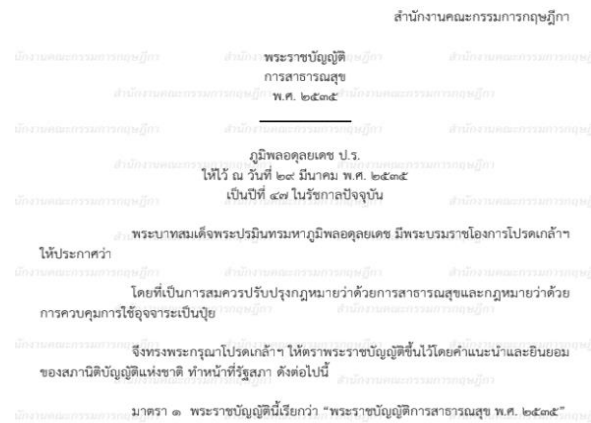
หลักการควบคุมสัตว์เลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 (ดังภาพที่ 7.10) นี้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ดังต่อไปนี้

1) องค์การบริหารส่วนตำบลหลายแห่งในประเทศไทย อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัตินี้ ออกข้อบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ ดังนั้น ผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวในท้องที่ดังกล่าวจึงมีหน้าที่ปฏิบัติตาม

2) สัตว์ที่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัตินี้มีขอบเขตแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับนิยามตามข้อบัญญัติของท้องถิ่นที่ออกตามความพระราชบัญญัตินี้ ข้อบัญญัติบางฉบับมีขอบเขตเฉพาะสุนัข เช่น ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 แต่ข้อบัญญัติบางฉบับมีขอบเขตกว้างรวมถึงสัตว์อื่นที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น ช้าง ม้า โค กระบือ เป็นต้น

3) การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวในท้องถิ่นต่าง ๆ อาจได้รับผลกระทบจากสัตว์ที่เลี้ยงหรือปล่อยในท้องถิ่น เช่น สัตว์ที่ปล่อยซึ่งขัดขวางการเดินทางหรือกิจกรรมการท่องเที่ยว สัตว์ที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสถานที่ท่องเที่ยว เป็นต้น ในเรื่องนี้จะเห็นได้ว่าข้อบัญญัติท้องถิ่นที่กำหนดเขตห้ามมิให้มีการเก็บหรือปล่อยสัตว์ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวหรือป้องกันความเสียหายต่อสถานที่ท่องเที่ยว เช่น กฎหมายท้องถิ่นกำหนดให้พื้นที่ "วัด โบราณสถาน แหล่งท่องเที่ยว สวนสาธารณะ" เป็นเขตห้ามเก็บหรือปล่อยสัตว์โดยเด็ดขาด และกำหนดพื้นที่เป็นพื้นที่ที่เลี้ยงหรือปล่อยสัตว์เกินจำนวนที่กำหนด เช่น แม่น้ำทุกสายที่ห้ามเก็บหรือปล่อยสัตว์ ช้าง ม้า สุนัข เป็ด นก ไก่ ห่าน เป็นต้น

ภาพที่ 7.10 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535
ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา (2535)

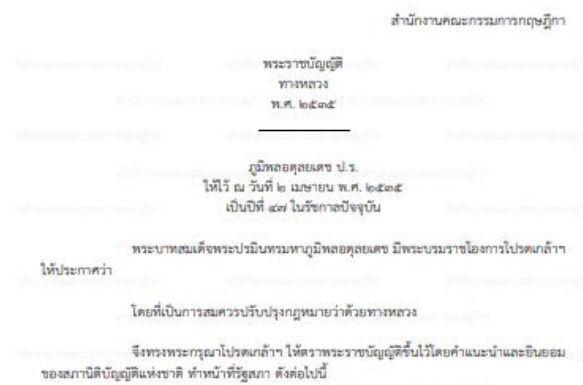
7.7.4 พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535 (ดังภาพที่ 7.11) นี้มีหลักการที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมกิจกรรมที่ใช้สัตว์ในขอบเขตพื้นที่ทางหลวง ดังต่อไปนี้

มาตรา 46 ห้ามมิให้ผู้ใดขี่ นำ ขับ ปล่อยหรือให้สัตว์อยู่บนถนน ทางเท้า หรือไหล่ทาง เว้นแต่จะปฏิบัติตามระเบียบที่ผู้บังคับทางหลวงกำหนด

โดยผู้อำนวยความสะดวกทางหลวงมีอำนาจที่จะห้ามมิให้บุคคลใด ๆ ขี่ ลาก ไล่ ปล่อย หรือเลี้ยงสัตว์ทั้งหมดหรือบางส่วนของทางหลวง โดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้กำกับทางหลวงหรือผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากผู้กำกับทางหลวง ในการอนุญาต ผู้ควบคุมทางหลวงอาจกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ก็ได้

การละเมิดมาตรา 46 มีโทษตามมาตรา 73/1 และต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ภาพที่ 7.11 พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535
ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา (2535)

จากข้อมูลกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อสัตว์ สามารถสรุปได้ว่า หลักการควบคุมการกระทำเกี่ยวกับสัตว์ตามบทบัญญัติทางกฎหมายกับการท่องเที่ยวมีทั้งที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับโดยอ้อมอยู่หลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535 เป็นต้น ทั้งที่เกี่ยวข้องกันในแง่ของการป้องกันและควบคุมโรค ความรับผิดชอบของเจ้าของอันมีหน้าที่จัดให้สัตว์ควบคุมได้รับการฉีดวัคซีน การควบคุมการปล่อยหรือเลี้ยงสัตว์กีดขวางการเดินทางหรือกิจกรรมท่องเที่ยว ซึ่งกฎหมายต่าง ๆ เหล่านี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อการจัดระเบียบความเรียบร้อยและสร้างมาตรฐานของความรับผิดชอบต่อสัตว์นั่นเอง อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่กล่าวในบทนี้จะเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรธรรมชาติ โดยในส่วนของกฎหมายเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในลำดับถัดไปนั้นถือว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและควรทำการศึกษาเป็นอย่างยิ่งเพื่อที่จะทำให้เข้าใจกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยว ซึ่งจะกล่าวในบทต่อไป

บทสรุป

สถานที่ท่องเที่ยว (Attraction Sector) หรือแหล่งท่องเที่ยว จัดอยู่ในกลุ่มของจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยว (Tourism Destination) โดยสามารถจำแนกเป็นสองประเภท คือ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Natural Attraction) และแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น (Man-Made Attraction) ในแง่ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติจะแบ่งเป็นสองกลุ่ม เช่น 1. กฎหมายซึ่งกำหนดให้มีพื้นที่บางแห่งมีสถานะพิเศษเพื่อการอนุรักษ์และกำหนดข้อห้ามหรือข้อจำกัดการกระทำบางประการในพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งรวมถึงการประกอบธุรกิจด้านการท่องเที่ยวและการดำเนินกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวด้วย 2. กฎหมายคุ้มครองทรัพยากรบางชนิดในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ซึ่งมีขอบเขตที่ตัวทรัพยากรนั้นไม่ว่าจะอยู่ในเขตพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์หรือไม่

สำหรับแนวทางที่สำคัญในการศึกษาถึงกฎหมายเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติมีกฎหมายที่สำคัญ ดังต่อไปนี้ กฎหมายเกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติ กฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ ป่าสงวน และป่าชุมชน กฎหมายเกี่ยวกับการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กฎหมายเกี่ยวกับการประมง กฎหมายเกี่ยวกับงาช้าง กฎหมายป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อสัตว์ อย่างไรก็ตาม ผู้ที่ได้ศึกษาในกฎหมายที่กล่าวไปเหล่านี้แล้วก็จะทำให้ผู้นั้นสามารถดำเนินงานทางกฎหมายหรือปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างถูกต้อง โดยกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติถือว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญและเป็นปัจจัยที่ทำให้นักท่องเที่ยวได้กลับมาเยี่ยมชม เนื่องมาจากปัจจัยคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวในด้านสิ่งดึงดูดใจและความปลอดภัยมีอิทธิพลต่อการกลับมาเยือนซ้ำของนักท่องเที่ยว (อัศวิน แสงพิบูล, 2561) ในขณะเดียวกัน การปกป้องทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมก็ต้องควบคู่กัน

ไป เนื่องจากความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติส่งผลต่อความภักดีต่อสถานที่ท่องเที่ยว (อัศวิน แสงพิบูล, 2560)

คำถามท้ายบท

1. จงอธิบายความหมายของอุทยานแห่งชาติ มาโดยสังเขป
2. กฎหมายที่เกี่ยวกับป่าไม้ ป่าสงวน และป่าชุมชน มีอะไรบ้าง
3. จงยกตัวอย่างข้อห้ามการกระทำต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัสัตว์ป่า จากกฎหมายเกี่ยวกับการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า มาอย่างน้อย 3 ข้อ
4. ลักษณะการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดสัตว์น้ำมีอะไรบ้าง
5. ตามมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติล้าง พ.ศ. 2558 กำหนดว่าผู้ใดประสงค์จะค้างาช้างให้ยื่นคำขออนุญาตต่อบุคคลใด
6. กฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกักิจกรรมการท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อสัตว์ มีอะไรบ้าง

แนวตอบคำถามท้ายบท

1. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 1 แนวคำตอบ คือ
พื้นที่ที่มีความโดดเด่นสวยงามทางธรรมชาติเป็นพิเศษ หรือมีความหลากหลายทางชีวภาพ ระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสัตว์ป่า หรือพืชป่าประจำถิ่นที่หายากหรือใกล้สูญพันธุ์ หรือโดดเด่นด้านธรณีวิทยา หรือมรดกทางวัฒนธรรมที่สมควรสงวน หรืออนุรักษ์ไว้เพื่อประโยชน์ของคนในชาติ หรือเพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ทางธรรมชาติ หรือนันทนาการของประชาชนอย่างยั่งยืน
2. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 2 แนวคำตอบ คือ
พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484, พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507, พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562
3. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 3 แนวคำตอบ คือ
 1. ห้ามมิให้ผู้ใดล่าสัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครอง
 2. ห้ามเก็บ ทำอันตรายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งรังของสัตว์ป่าสงวน รังของสัตว์ป่าคุ้มครอง
 3. ห้ามมิให้ผู้ใดไว้ในครอบครองซึ่งสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง หรือซากสัตว์ป่า
4. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 4 แนวคำตอบ คือ
ปล่อย เท ทิ้ง ระบาย หรือทำให้วัตถุอันตรายตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดลงสู่ที่จับสัตว์น้ำ, กระทำการใด ๆ อันทำให้สัตว์น้ำในที่จับสัตว์น้ำมีนเมา, ปล่อย เท ทิ้ง ระบาย หรือทำให้สิ่งใดลงสู่ที่จับสัตว์น้ำในลักษณะที่เป็นอันตรายแก่สัตว์น้ำ, ทำให้ที่จับสัตว์น้ำเกิดมลพิษในลักษณะที่เป็นอันตรายแก่สัตว์น้ำ

5. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 5 แนวคำตอบ คือ

ยื่นคำร้องต่อผู้อำนวยการอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

6. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 6 แนวคำตอบ คือ

พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558, พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535,
พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535, พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535

บทที่ 8

กฎหมายเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

หัวข้อเนื้อหาประจำบท

8.1 โบราณสถาน

8.2 โบราณวัตถุและศิลปวัตถุ

8.3 พิพิธภัณฑ

8.4 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

บทที่ 8

กฎหมายเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

8.1 โบราณสถาน

8.1.1 ความหมายของโบราณสถาน

โบราณสถาน หมายถึง อสังหาริมทรัพย์โดยอายุหรือโดยลักษณะแห่งการก่อสร้างหรือโดยหลักฐานเกี่ยวกับประวัติของอสังหาริมทรัพย์นั้นเป็นประโยชน์ในทางศิลป ประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี ทั้งนี้ให้รวมถึงสถานที่ที่เป็นแหล่งโบราณคดี แหล่งประวัติศาสตร์ และอุทยานประวัติศาสตร์ด้วย (คณาธิป ทองรวีวงศ์, 2563)

8.1.2 ประเภทของโบราณสถาน

หากใช้หลักกรรมสิทธิ์มาพิจารณา จะสามารถจำแนกโบราณสถานเป็นสองประเภท คือ

- 1) โบราณสถานที่มิใช่เจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย
- 2) โบราณสถานที่มิใช่เจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย

หากใช้หลักการขึ้นทะเบียนมาพิจารณาจะสามารถจำแนกโบราณสถานเป็นสองประเภทคือ

- 1) โบราณสถานที่ขึ้นทะเบียน
- 2) โบราณสถานที่มิได้ขึ้นทะเบียน

8.1.3 การขึ้นทะเบียนโบราณสถาน (ราชกิจจานุเบกษา, 2504)

หลักการขึ้นทะเบียนโบราณสถาน ปรากฏตั้งแต่พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2477 ซึ่งใช้คำว่า "จัดทำบัญชี" แต่พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 เรียกว่า "ขึ้นทะเบียน" โดยมีหลักการ คือ เพื่อประโยชน์ในการดูแลรักษาและการควบคุมโบราณสถานให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ให้อธิบดีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษาขึ้นทะเบียนโบราณสถานใด ๆ ตามที่อธิบดีเห็นสมควรได้ และให้มีอำนาจกำหนดเขตที่ดินตามที่เห็นสมควรเป็นเขตของโบราณสถานโดยให้ถือว่าเป็นโบราณสถานด้วยก็ได้ ประกาศดังกล่าวนี้ อธิบดีจะเพิกถอนหรือแก้ไขเพิ่มเติมก็ให้กระทำได้โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การขึ้นทะเบียนโบราณสถานตามความในวรรคก่อน ถ้าโบราณสถานนั้นมีเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย ให้อธิบดีแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอนุสาวรีย์โบราณทราบ หากผู้ยื่นคำร้องหรือผู้ครอบครองไม่พอใจ มีสิทธิอุทธรณ์ต่อศาลได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่อธิบดีแจ้งขอให้ศาลสั่งให้อธิบดีระงับการจดทะเบียนและ/หรือกำหนดเขตที่ดินให้เป็นโบราณสถานแล้วแต่กรณี หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ยื่นคำร้องต่อศาลหรือศาลมีคำสั่งถึงที่สุดให้ปฏิเสธคำขอของเจ้าของหรือผู้ครอบครอง ให้อธิบดีลงทะเบียน

โบราณสถานซึ่งอธิบดีกรมศิลปากรได้จัดทำบัญชีและประกาศในราชกิจจานุเบกษาตามพระราชบัญญัติฉบับเดิม (พ.ศ. 2477) ก่อนวันที่พระราชบัญญัติฉบับปัจจุบัน (พ.ศ. 2504) ใช้บังคับให้ถือว่าเป็น

เป็นโบราณสถานที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วตามพระราชบัญญัติฉบับปัจจุบันด้วย สำหรับโบราณสถานบางแห่งซึ่งมีการ "จัดทำบัญชี" ตามพระราชบัญญัติฉบับเดิม (พ.ศ. 2477) แต่ยังไม่ได้กำหนดเขตที่ดิน อธิบดีใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติฉบับใหม่ (พ.ศ. 2504) เพื่อกำหนดเขตที่ดินโบราณสถานนั้นได้ เช่น โบราณสถานเพนียดคล้องช้าง ตำบลสวนพริก อำเภอกรุงเก่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้รับการ "จัดทำบัญชี" ตามกฎหมายเดิม แต่มีการประกาศกำหนดเขตที่ดินโบราณสถานให้มีพื้นที่ประมาณ 62 ไร่ 2 งาน 8 ตารางวา ในปี พ.ศ. 2522 ตามกฎหมายปัจจุบัน (คณะรัฐมนตรี, 2563)

หลักการประกาศขึ้นทะเบียน จำแนกพิจารณาได้สองกรณี คือ

1) การขึ้นทะเบียนโบราณสถานที่ไม่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย มีหลักสำคัญดังนี้

1.1) อสังหาริมทรัพย์ที่จะขึ้นทะเบียนต้องเป็นโบราณสถานตามนิยามความหมายของมาตรา 4

1.2) อธิบดีมีอำนาจประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถาน โดยอธิบดีสามารถประกาศขึ้นทะเบียนอสังหาริมทรัพย์ที่เข้าลักษณะตามนิยามความหมายของโบราณสถาน

1.3) อธิบดีมีอำนาจประกาศกำหนดเขตของโบราณสถาน โดยกำหนดเขตที่ดินตามที่เห็นสมควรให้เป็นเขตของโบราณสถาน

1.4) การประกาศดังกล่าว อธิบดีต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อประกาศไปแล้ว อธิบดีสามารถเพิกถอน หรือแก้ไขเพิ่มเติมได้ โดยต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษาเช่นเดียวกัน

2) การขึ้นทะเบียนโบราณสถานที่มิใช่เจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย มีหลักสำคัญดังนี้

2.1) อสังหาริมทรัพย์ที่จะขึ้นทะเบียนต้องเป็นโบราณสถานตามนิยามความหมายของมาตรา 4

2.2) หากอสังหาริมทรัพย์ที่อธิบดีจะประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานนั้น มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย ให้อธิบดีแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองทราบ

2.3) ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่พอใจ ก็ให้มีสิทธิร้องต่อศาลภายในกำหนดสามสิบวัน นับแต่วันที่อธิบดีแจ้งให้ทราบ ขอให้ศาลมีคำสั่งให้อธิบดีระงับการขึ้นทะเบียนและหรือการกำหนดเขตที่ดินให้เป็นโบราณสถานแล้วแต่กรณีได้

2.4) ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองมิได้ร้องขอต่อศาล หรือศาลมีคำสั่งคดีถึงที่สุดให้ยกคำร้องขอของเจ้าของหรือผู้ครอบครองให้อธิบดีดำเนินการขึ้นทะเบียนได้

2.5) อธิบดีมีอำนาจประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถาน โดยอธิบดีสามารถประกาศขึ้นทะเบียนอสังหาริมทรัพย์ที่เข้าลักษณะตามนิยามความหมายของโบราณสถาน

2.6) อธิบดีมีอำนาจประกาศกำหนดเขตของโบราณสถาน โดยกำหนดเขตที่ดินตามที่เห็นสมควร ให้เป็นเขตของโบราณสถาน

2.7) การประกาศดังกล่าว อธิบดีต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อประกาศไปแล้ว อธิบดีสามารถเพิกถอน หรือแก้ไขเพิ่มเติมได้โดยต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษาเช่นเดียวกัน

8.1.4 ผลของการขึ้นทะเบียนโบราณสถาน

เมื่อโบราณสถานได้รับการขึ้นทะเบียนแล้ว จะส่งผลทางกฎหมายหลายประการ ดังต่อไปนี้ (ราชกิจจานุเบกษา, 2504)

1) หน้าที่ของเจ้าของหรือผู้ครอบครองโบราณสถาน

เมื่อโบราณสถานที่เอกชนมีกรรมสิทธิ์ได้รับการขึ้นทะเบียนจะส่งผลให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองมีหน้าที่ต่าง ๆ ดังนี้

1.1) ภาระหน้าที่ในการแจ้งการแตกหักหรือเสียหาย เช่น การจดทะเบียนครอบครองหรือครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย หากได้รับความเสียหาย แตกหัก หรือเสียหาย ให้เจ้าของหรือเจ้าของแจ้งเป็นหนังสือให้อธิบดีทราบภายใน 30 วัน นับแต่วันที่แจ้งความเสียหายหรือ “ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

1.2) ภาระผูกพันที่จะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมทั้งหมดหรือบางส่วน กล่าวคือ เป็นเจ้าของหรือครอบครองโบราณสถานที่จดทะเบียนตามกฎหมาย หากค่าเข้าชมหรือบริการอื่น ๆ ของธุรกิจตามปกติหรือการจัดเก็บผลประโยชน์ใด ๆ มาจากโบราณสถานนั้น เจ้าของหรือผู้ครอบครองจะต้องรับผิดชอบค่าบำรุงรักษาทั้งหมด หรือตามที่อธิบดีกำหนด อธิบดีต้องแต่งตั้งคณะกรรมการชุดหนึ่งซึ่งมีกรรมการไม่น้อยกว่าสามคน โดยให้เจ้าของเป็นสมาชิกด้วย

1.3) หน้าที่งดเว้นกระทำการบางอย่าง โดยเจ้าของหรือผู้ครอบครองโบราณสถาน มีหน้าที่งดเว้นการกระทำต่อไปนี้

(1) ซ่อมแซม แก้ไข เปลี่ยนแปลง รื้อถอน ต่อเติม ทำลาย เคลื่อนย้ายโบราณสถาน หรือส่วนต่าง ๆ ของโบราณสถาน

(2) ขุดค้นสิ่งใด ๆ หรือปลูกสร้างอาคารภายในบริเวณโบราณสถาน

อย่างไรก็ตาม เจ้าของหรือผู้ครอบครองสามารถดำเนินการเกี่ยวกับโบราณสถาน ดังกล่าวได้ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดในใบอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกิน 300,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(3) ปลูกสร้างอาคารอื่นใดในเขตโบราณสถาน เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดี

1.4) ภาระหน้าที่ในการซ่อมแซม เปลี่ยนแปลง เปลี่ยนแปลง รื้อถอน บำรุงอนุสาวรีย์ อธิบดีอาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองซ่อมแซม ดัดแปลง เปลี่ยนแปลง รื้อถอน หรือดำเนินการใด ๆ สู่ซากปรักหักพังโบราณ

1.5) หน้าที่ยินยอมให้ พนักงานเจ้าหน้าที่หรือบุคคลใด ๆ ซึ่งทำการตามคำสั่งของอธิบดี เข้าทำการซ่อมแซมหรือกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการบูรณะหรือรักษาโบราณสถานให้คงสภาพเดิม อย่างไรก็ตาม ก่อนการเข้าซ่อมแซมหรือบูรณะดังกล่าวนั้น อธิบดีต้องมีหนังสือแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองโบราณสถานนั้นทราบก่อน

2) การปลูกสร้างอาคารในเขตโบราณสถาน

ผลทางกฎหมายอีกประการหนึ่งของการจดทะเบียนโบราณสถาน คือ การห้ามก่อสร้างในเขตอนุสาวรีย์ มาตรา 7 ทวิ บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดสร้างอาคารในเขตอนุสาวรีย์ตามพระราชบัญญัติบริหารงานก่อสร้างอาคารที่อธิบดีได้ประกาศขึ้นทะเบียนแล้ว เว้นแต่ อธิบดีเขียนเป็นหนังสืออนุญาตให้สร้างอาคาร โดยหารไม่ได้รับอนุญาตอธิบดีมีอำนาจสั่งหยุดการก่อสร้างและการรื้อถอนอาคารหรือบางส่วนภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำสั่ง ผู้ใดขัดขึ้นและไม่ระงับการก่อสร้างตามคำสั่งอธิบดีหรือการรื้อถอนทรัพย์สินหรือบางส่วนของอาคารถือว่าได้กระทำการฝ่าฝืนคำสั่งของเจ้าพนักงาน อธิบดีอาจรื้อถอนอาคารหรือบางส่วน เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้สร้างย่อมไม่มีสิทธิเรียกค่าเสียหายหรือฟ้องผู้รื้อถอนแต่อย่างใด หากเจ้าของไม่รื้อถอนออกจากโบราณสถานภายในสิบห้าวันโดยอธิบดีจะจัดให้มีการประมูลดังกล่าวในสัมภาระนับแต่วันที่รื้อถอนแล้วเสร็จให้นำเงินที่ได้จากการขายคืนให้เจ้าของสัมภาระหลังจากหักค่าใช้จ่ายในการรื้อถอนแล้ว”

3) อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่

เมื่อมีการขึ้นทะเบียนโบราณสถานแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมแต่งตั้ง มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับโบราณสถาน ดังต่อไปนี้

3.1) อำนาจตรวจตราโบราณสถาน

มาตรา 10 ทวิ ระบุว่า “เจ้าพนักงานมีสิทธิเข้าไปในโบราณสถาน ตรวจสอบว่ามีการซ่อมแซม ดัดแปลง แก้ไข รื้อถอน ต่อเติม ทำลาย รื้อถอนโบราณสถานหรือบางส่วนหรือการขุดค้นหรือสิ่งปลูกสร้างใด ๆ ภายในโบราณสถานหรือไม่”

3.2) อำนาจยึดหรืออายัดวัตถุ

เมื่อเจ้าหน้าที่มีอำนาจตรวจค้นโบราณสถานและพบสิ่งของที่น่าสงสัยว่าจะได้มาจากการขุดค้นโบราณสถาน มาตรา 10 ทวิ ให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการยึดหรืออายัดสิ่งของได้โดยมีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นสิ่งของที่ได้มาจากการขุดค้นในบริเวณโบราณสถาน

อย่างไรก็ตาม กฎหมายกำหนดให้การใช้สิทธิสอดส่องและการยึดสิ่งของต้องได้รับการตรวจสอบหรือยึด สามารถทำได้ระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก เมื่อมีการตรวจหรือยึดในเขตเมืองกรุงเทพมหานครให้รายงานต่ออธิบดีเขต ในกรณีจังหวัดอื่นให้รายงานต่อผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้อำนวยการเพื่อใช้อำนาจในอนาคต

3.3) อำนาจซ่อมแซมโบราณสถาน

แม้ว่าโบราณสถานนั้นจะเป็นของเอกชน แต่อธิบดีมีอำนาจสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซ่อมแซมหรือสร้างใหม่ได้เมื่อได้จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย เมื่อเป็นโบราณสถานที่มีกรรมสิทธิ์หรือเป็นเจ้าของโดยชอบด้วยกฎหมาย ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือบุคคลใดทำการซ่อมแซมหรือดำเนินการประการใด ๆ ที่อาจฟื้นฟูหรือคงสภาพเดิมได้ แต่ต้องแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองทราบเสียก่อน

4) การโอนโบราณสถาน

แม้ว่าโดยหลักการแล้วเจ้าของยังคงเป็นเจ้าของ ซึ่งสามารถขายและโอนได้ แต่การโอนอนุสาวรีย์โบราณก็ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขของกฎหมายนี้ด้วย มาตรา 12 กำหนดเงื่อนไขการโอนโบราณสถานดังนี้

4.1) ผู้โอนจะต้องแจ้งการมอบหมายเป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมระบุชื่อและที่อยู่ของผู้รับโอน และวันเดือนและปีที่ส่งมอบต่ออธิบดีภายในสามสิบวันนับแต่วันส่งมอบ

4.2) บุคคลหรือพินัยกรรมที่ได้รับกรรมสิทธิ์ในอนุสาวรีย์ที่จดทะเบียนโดยมรดก ต้องแจ้งการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ให้อธิบดีทราบภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับความกรรมสิทธิ์

4.3) หากมีเจ้าของหลายรายในแหล่งโบราณคดีเดียวกัน เมื่อเจ้าของร่วมได้รับแจ้งความเป็นเจ้าของและบุคคลที่ได้รับมอบหมายได้ดำเนินการภายในระยะเวลาที่ระบุไว้ข้างต้น จะถือว่าเจ้าของร่วมได้ปฏิบัติตามคำบอกกล่าวดังกล่าวแล้ว

ผู้ที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขของมาตรา 12 ข้างต้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

5) หน้าที่สำหรับบุคคลทั่วไป

การขึ้นทะเบียนโบราณสถานส่งผลต่อภาระหน้าที่ของสาธารณชนในการหลีกเลี่ยงการบุกรุก ทำลาย ทำลาย ทำให้เสื่อมโทรม หรือทำให้โบราณสถานไร้ประโยชน์ ฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

6) การเปิดโบราณสถานให้นักท่องเที่ยวเข้าชม

โบราณสถานอาจเปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าชมได้ แบ่งออกเป็นสองกรณีดังนี้

6.1) โบราณสถานที่ไม่มีเอกชนเป็นเจ้าของ

โบราณสถานที่เอกชนไม่ได้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ เช่น โบราณสถานที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานรัฐ ทั้งนี้จะเป็นไปตามเงื่อนไขของมาตรา 13 วรรค 1 ซึ่งระบุว่า “เพื่อรักษาสภาพความปลอดภัย ความสะอาด และระเบียบของโบราณสถานที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้ผู้มาเยี่ยมชมปฏิบัติตามได้ สามารถดูและอาจขอให้ผู้ชมชำระค่าเข้าชมหรือบริการอื่น ๆ ได้

ข้อปฏิบัติในการเข้าชมโบราณสถานตามกฎกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา 13 มีดังนี้ (ราชกิจจานุเบกษา, 2539)

(1) ไม่เคลื่อนย้ายสิ่งต่าง ๆ ภายในโบราณสถาน

(2) ไม่ขีด เขียน หรือทำให้ปรากฏด้วยประการใด ๆ ซึ่งข้อความ ภาพ หรือรูปรอยใด ๆ ลงบนโบราณสถาน

(3) ไม่นำอาวุธ วัตถุระเบิด วัตถุเชื้อเพลิง หรือสารเคมีอันจะก่อให้เกิดอันตรายเข้าไปในโบราณสถาน

(4) ไม่ป็นป้ายโบราณสถานหรือกระทำการใด ๆ อันอาจเป็นเหตุให้เกิดความชำรุดเสียหาย หรือก่อให้เกิดความสกปรกและไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยแก่โบราณสถาน

(5) ไม่เทหรือถ่ายทิ้งขยะมูลฝอยหรือสิ่งปฏิกูลลง ณ ที่ใด ๆ ภายในโบราณสถาน นอกจากที่ซึ่งจัดไว้

(6) ไม่กระทำการใด ๆ ภายในเขตโบราณสถานอันเป็นที่น่ารังเกียจหรือเป็นที่เสื่อมเสียต่อศีลธรรมอันดี หรือลบลู่ห่มินศาสนาและวัฒนธรรม หรือก่อความรำคาญแก่ผู้เข้าชมอื่น ๆ

การฝ่าฝืนกฎกระทรวงดังกล่าวมีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

กรณีศึกษา

นายเอ เข้าไปเยี่ยมชมโบราณสถาน ในระหว่างนั้นนายเอได้มีการปีนขึ้นไปบนฐานพระพุทธรูปเพื่อถ่ายภาพเป็นที่ระลึก ในกรณีดังกล่าว นายเอเข้าข่ายผิดมาตรา 13 ข้อ 4) ไม่ป็นป้ายโบราณสถานหรือกระทำการใด ๆ อันอาจเป็นเหตุให้เกิดความชำรุดเสียหาย หรือก่อให้เกิดความสกปรกและไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยแก่โบราณสถาน

6.2) โบราณสถานที่มีเอกชนเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย

แม้แต่เจ้าของโบราณสถานที่ได้รับการขึ้นทะเบียนแล้ว กรรมสิทธิ์ยังคงอยู่แต่ตามกฎหมายมีข้อผูกมัดต่าง ๆ สำหรับเรื่องนี้ เจ้าของโบราณสถานจะสามารถเปิดหรือปิดให้นักท่องเที่ยวได้ มาตรา 13 วรรค 2 จะต้องได้รับการพิจารณาซึ่งระบุ

“การจัดหาให้เข้าถึงโบราณสถานที่มีกรรมสิทธิ์หรือครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายโดยเรียกเก็บค่าธรรมเนียมแรกเข้าหรือค่าบริการอื่น จะต้องแจ้งเป็นหนังสือให้อธิบดีทราบก่อน และต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดใน ราชกิจจานุเบกษาอย่างเป็นทางการ”

ดังนั้น เจ้าของโบราณสถานสามารถเปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าชมโดยเรียกเก็บค่าบริการได้ แต่ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว สำหรับนักท่องเที่ยวที่เข้าไปชมโบราณสถานมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงเช่นเดียวกับโบราณสถานที่มีเอกชนมิได้เป็นเจ้าของ

7) การถ่ายภาพและภาพยนตร์ในโบราณสถาน

อธิบดีกรมศิลปากรมีอำนาจตามมาตรา 13 ทวิ ในการอนุญาตให้บุคคลเข้าไปดำเนินการเพื่อหาผลประโยชน์ในบริเวณโบราณสถานที่ได้ขึ้นทะเบียนและมีใช่เป็นโบราณสถานที่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการขออนุญาตถ่ายภาพยนตร์ในโบราณสถาน หรือเขตโบราณสถาน พ.ศ. 2547 (ดังภาพที่ 8.1) มีหลักสำคัญดังนี้ (ราชกิจจานุเบกษา, 2547)

หน้า ๒๔
เล่ม ๑๒๑ ตอนพิเศษ ๑๓๑ ง ราชกิจจานุเบกษา ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

ระเบียบกรมศิลปากร

ว่าด้วยการขออนุญาตถ่ายทำภาพยนตร์ในโบราณสถาน

หรือเขตโบราณสถาน

พ.ศ. ๒๕๕๗

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๓ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติโบราณสถาน
โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม
โดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ อธิบดีกรมศิลปากรจึงวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 8.1 ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการขออนุญาตถ่ายทำภาพยนตร์ในโบราณสถาน

หรือเขตโบราณสถาน พ.ศ. 2547

ที่มา: ราชกิจจานุเบกษา (2547)

ผู้ที่ต้องการถ่ายภาพยนตร์ในแหล่งมรดกต้องยื่นขอใบอนุญาตอย่างน้อยสิบวันทำการก่อนวันถ่ายทำ พร้อมทั้งหลักฐานที่เป็นเอกสาร เช่น การถ่ายสำเนาการบรรยาย (Script) หรือบทภาพยนตร์และเครื่องแต่งกายของนักแสดง จำนวนนักแสดงและตัวละครที่เกี่ยวข้องในการถ่ายทำภาพยนตร์เรื่องใดเรื่องหนึ่งในโบราณสถานเท่านั้น

อธิบดีกรมศิลปากรเป็นผู้มีอำนาจอนุญาต โดยระเบียบนี้กำหนดเหตุที่จะไม่อนุญาตไว้หลายกรณี เช่น

(1) กรณีที่ต้องมีการสร้างโบราณสถานจำลอง สิ่งปลูกสร้าง หรือวัตถุอื่นใดภายในโบราณสถาน

(2) บทบรรยายเรื่อง บทภาพยนตร์ หรือแบบฉาก ได้แสดงให้เห็นถึงวิธีการทำลายและ/หรือการทำลายโบราณสถาน หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของโบราณสถาน ถึงแม้ว่าผู้ขออนุญาตจะได้จำลองโบราณสถานหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของโบราณสถานขึ้นมาเพื่อใช้ในการถ่ายทำภาพยนตร์ก็ตาม

(3) บทบรรยายเรื่อง บทภาพยนตร์ หรือแบบฉาก ได้แสดงให้เห็นถึงภัยพิบัติที่จะเกิดขึ้นกับโบราณสถาน หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของโบราณสถาน หรือมีการใช้วัตถุระเบิดหรือสารเคมีที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบหรือความเสียหายต่อโบราณสถาน หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของโบราณสถาน

(4) บทบรรยายเรื่อง บทภาพยนตร์ แบบฉาก หรือเครื่องแต่งกายนักแสดงขัดต่อวัฒนธรรมไทยหรือความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของคนไทย

ในกรณีที่อธิบดีอนุญาต ผู้ได้รับอนุญาตมีหน้าที่ต้องปฏิบัติหลายประการ เช่น

1) ต้องถ่ายทำภาพยนตร์หรือจัดฉากให้ตรงตามบทหรือแบบฉากที่ได้รับอนุญาต ห้ามเปลี่ยนแปลงบทบรรยายเรื่อง บทภาพยนตร์ แบบฉาก และเครื่องแต่งกายนักแสดง

2) ต้องปฏิบัติตามกฎหรือระเบียบของกรมศิลปากรหรือคำสั่งของผู้อนุญาตหรือเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุม โดยเคร่งครัด ต้องไม่กระทำการใด ๆ อันมีผลกระทบหรืออันอาจจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่โบราณสถาน

3) ต้องหาจัดหาอุปกรณ์สัมภาระที่ใช้สำหรับป้องกันอุบัติเหตุอันอาจเกิดขึ้นกับโบราณสถาน หรือทรัพย์สินอื่น ๆ ของทางราชการ และต้องจัดหาเครื่องกำเนิดไฟฟ้าหรืออุปกรณ์ไฟฟ้ามาเอง

4) ต้องทำให้โบราณสถานและเขตพื้นที่โดยรอบกลับคืนสู่สภาพเดิมภายหลังจาการเสร็จสิ้นการถ่ายทำภาพยนตร์โดยเร็ว

5) สำหรับความเสียหายที่อาจเกิดกับโบราณสถาน จะต้องชำระเงินมัดจำตามระเบียบของอธิบดีกรมศิลปากร กรณีเกิดความเสียหาย กรมศิลปากรจะหักเงินประกันตามมูลค่าความเสียหายเท่านั้น กรมศิลปากรขอสงวนสิทธิ์ในการเรียกค่าเสียหาย หากความเสียหายที่เกิดขึ้นมากกว่าจำนวนเงินที่ผู้รับใบอนุญาตได้ประกันความเสียหายนั้น

กรณีศึกษา

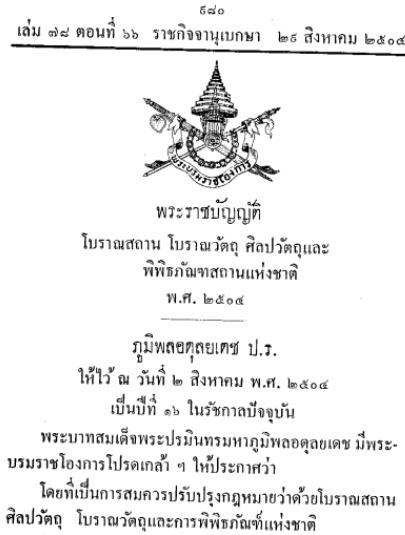
นายเอ เป็นผู้อำนวยการสร้างภาพยนตร์ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์และจำเป็นต้องใช้สถานที่ในโบราณสถานจริงเพื่อที่จะทำให้ภาพยนตร์มีความสมจริง ดังนั้น นายเอ ต้องยื่นขอใบอนุญาตพร้อมทั้งหลักฐานที่เป็นเอกสารอย่างน้อยสัปดาห์ทำการก่อนวันถ่ายทำกับอธิบดีกรมศิลปากรในการพิจารณาและอนุญาตภายใต้ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการขออนุญาตถ่ายทำภาพยนตร์ในโบราณสถานหรือเขตโบราณสถาน พ.ศ. 2547

8) โบราณสถานที่มีได้ขึ้นทะเบียน

อสังหาริมทรัพย์ใดที่มีลักษณะตามคำนิยามของโบราณสถาน แม้ว่าจะไม่ได้จดทะเบียน แต่ก็มิใช่ทางกฎหมายบางประการ เช่น มาตรา 32 (1) ซึ่งบัญญัติว่าผู้ใดบุกรุกโบราณสถานหรือสร้างความเสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมโทรม หรือทิ้งโบราณวัตถุ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกิน 700,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ มาตรานี้แบ่งโทษฐานบุกรุกหรือทำลายโบราณสถานเป็นสองกรณี กล่าวคือ ย่อหน้าแรกเป็นโบราณสถานที่ยังไม่ได้ลงทะเบียน วรรคสองเป็นคดีความกับโบราณสถานขึ้นทะเบียน

โดยทั่วไปแล้วโบราณสถานที่มีได้ขึ้นทะเบียนจะได้รับการคุ้มครองในระดับที่น้อยกว่าโบราณสถานที่ยังขึ้นทะเบียน ด้วยเหตุนี้ ผู้เกี่ยวข้องกับโบราณสถานที่มีได้ขึ้นทะเบียนจึงมีหน้าที่น้อยกว่าโบราณสถานที่ยังขึ้นทะเบียน

ภาพที่ 8.2 พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504

ที่มา: ราชกิจจานุเบกษา (2504)

จากข้อมูลโบราณสถานข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า โบราณสถานเป็นอสังหาริมทรัพย์ที่มีการก่อสร้างและเป็นประโยชน์ในทางศิลป ประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดี โดยมีการตรากฎหมายที่ใช้ในการกำกับดูแลโดยตรง คือ พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2477 เพื่อเป็นข้อกำหนดในการปฏิบัติ ในการดูแล และใช้สถานที่ร่วมกันทั้งเจ้าของหรือผู้ครอบครองโบราณสถาน ตลอดจนพนักงานเจ้าหน้าที่ และบุคคลทั่วไป

8.2 โบราณวัตถุและศิลปวัตถุ

8.2.1 ความหมายของโบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ

ตามความในพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 (ดังภาพที่ 8.2) มาตรา 4 (ราชกิจจานุเบกษา, 2504) ได้กำหนดนิยามความหมายไว้ดังนี้ (คนาธิป ทองรวิวงศ์, 2563)

“โบราณวัตถุ” หมายความว่า สงหากริมทรัพย์ที่เป็นของโบราณ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งประดิษฐ์หรือเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หรือที่เป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของโบราณสถาน ซากมนุษย์หรือซากสัตว์ ซึ่งโดยอายุหรือโดยลักษณะแห่งการประดิษฐ์หรือโดยหลักฐานเกี่ยวกับประวัติของสงหากริมทรัพย์นั้น เป็นประโยชน์ในทางศิลปประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี

“ศิลปวัตถุ” หมายความว่า สิ่งที่ทำด้วยฝีมืออย่างประณีตและมีคุณค่าสูง

จะเห็นได้ว่า ความแตกต่างประการสำคัญของโบราณสถานกับโบราณวัตถุก็คือ โบราณสถานเป็นอสังหาริมทรัพย์ ส่วนโบราณวัตถุเป็นสงหากริมทรัพย์

8.2.2 การขึ้นทะเบียนโบราณวัตถุและศิลปวัตถุ

กฎหมายวางหลักการขึ้นทะเบียนโบราณวัตถุ โดยให้อำนาจอธิบดีกรมศิลปากร ตามมาตรา 14 ซึ่งมีหลักว่าเมื่ออธิบดีเห็นว่าโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุใดที่มีได้อยู่ในความครอบครองของกรมศิลปากร มีประโยชน์หรือคุณค่าในทางศิลปะ ประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดีเป็นพิเศษ อธิบดีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษาขึ้นทะเบียนโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุนั้น

จะเห็นได้ว่า โบราณวัตถุที่อาจขึ้นทะเบียนแบ่งเป็นสองกลุ่ม คือ (1) โบราณวัตถุที่อยู่ในความครอบครองของกรมศิลปากร เช่น อยู่ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ และ (2) โบราณวัตถุที่ไม่อยู่ในความครอบครองของกรมศิลปากร เช่น พระพุทธรูปในวัด

อธิบดีกรมศิลปากรอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 14 ออกประกาศกำหนดขึ้นทะเบียนโบราณวัตถุและศิลปวัตถุหลายฉบับ ซึ่งกำหนดรายละเอียดของโบราณวัตถุและศิลปวัตถุเป็นรายชิ้น เช่น

1) ประกาศกรมศิลปากรเรื่องขึ้นทะเบียนโบราณวัตถุและศิลปวัตถุ ที่มีได้อยู่ในความครอบครองของกรมศิลปากร รวม 51 แห่ง จำนวน 365 รายการ เช่น วัดภูมินทร์ จังหวัดน่าน มีโบราณวัตถุ เช่น ตราช้าง หีบพระธรรม วิหารจำลองชนิดไม้ วัดน่าน้อย จังหวัดน่าน มีโบราณวัตถุ เช่น พระพุทธรูปปางมารวิชัย ศิลปะล้านนา

2) ประกาศกรมศิลปากรเรื่องขึ้นทะเบียนโบราณวัตถุและศิลปวัตถุ ประกาศขึ้นทะเบียนโบราณวัตถุและศิลปวัตถุ ที่มีได้อยู่ในความครอบครองของกรมศิลปากร รวม 76 แห่ง จำนวน 401 รายการ เช่น วัดสระเกศ ตำบลหล่มเก่า อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ มีโบราณวัตถุ เช่น พระพุทธรูปปางมารวิชัย ศิลปะรัตนโกสินทร์ พุทธศตวรรษที่ 25 ชนิดโลหะผสม ขนาดสูงรวมฐาน 93 เซนติเมตร ตักกว้าง 54 เซนติเมตร ฐานสูง 24 เซนติเมตร

3) ประกาศกรมศิลปากรเรื่องขึ้นทะเบียนโบราณวัตถุและศิลปวัตถุประกาศขึ้นทะเบียนโบราณวัตถุและศิลปวัตถุ ที่มีได้อยู่ในความครอบครองของกรมศิลปากร รวม 26 แห่ง จำนวน 308 รายการ เช่น วัดอนงคารามวรวิหาร กรุงเทพมหานคร มีโบราณวัตถุ เช่น พระพุทธรูปทรงเครื่องปางห้ามสมุทร ศิลปะรัตนโกสินทร์ พุทธศตวรรษที่ 24 ชนิดโลหะผสมลงรักปิดทองประดับกระจก ขนาดสูง (เฉพาะองค์พระ) 130 เซนติเมตร

จะเห็นได้ว่า โบราณวัตถุที่ได้รับการขึ้นทะเบียนซึ่งไม่ได้อยู่ในความครอบครองของกรมศิลปากร อาจอยู่ในความครอบครองของวัด ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นโบราณสถาน นอกจากนี้ โบราณวัตถุมีขอบเขตกว้างไม่จำกัดเฉพาะพระพุทธรูปหรือรูปเคารพทางศาสนา

8.2.3 ผลของการขึ้นทะเบียนโบราณวัตถุและศิลปวัตถุ

เมื่อโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุใดได้รับการขึ้นทะเบียนแล้ว จะเกิดผลตามกฎหมายดังนี้

1) การซ่อมแซม แก้ไข เปลี่ยนแปลง

มาตรา 15 กำหนดหลักการห้ามมิให้ผู้ใดทำการซ่อมแซม การแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงโบราณวัตถุหรืองานศิลปะที่ขึ้นทะเบียนแล้ว เว้นแต่อธิบดีจะอนุญาตเป็นหนังสือ และการอนุญาตนั้นกำหนด

เงื่อนไขใด ๆ ที่จะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขด้วย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 500,000 บาท หรือทั้งจำคุก

2) หน้าที่ของผู้ครอบครองโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ

ผู้ครอบครองโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ขึ้นทะเบียนมีหน้าที่รายงานความเสียหายแตกหัก เสียหาย สูญหาย หรือเคลื่อนย้ายสถานที่จัดเก็บตามมาตรา 16 โดยต้องแจ้งเป็นหนังสือให้อธิบดีทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เกิดความเสียหาย แตกหัก เสียหาย สูญหาย หรือรื้อถอน การไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติของมาตรา 16 มีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำคุกปรับ

3) การโอนโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ จำแนกได้สองกรณี ดังนี้

กรณีที่หนึ่ง โบราณวัตถุและศิลปวัตถุที่ไม่ใช่ทรัพย์สินของแผ่นดิน

กรณีนี้มาตรา 17 กำหนดว่า ในกรณีการโอนโบราณวัตถุหรืองานศิลปะที่ขึ้นทะเบียนแล้ว ผู้โอนต้องแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้รับโอนทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่โอน โดยระบุชื่อและที่อยู่ของผู้รับโอน และวันที่โอน ถึงอธิบดี

บุคคลที่ได้รับกรรมสิทธิ์ในงานศิลปะโบราณหรือที่จดทะเบียนโดยมรดกหรือพินัยกรรม ต้องแจ้งตำแหน่งต่ออธิบดีภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับกรรมสิทธิ์

หากมีเจ้าของโบราณวัตถุหรืองานศิลปะขึ้นเดียวกันหลายราย เมื่อได้รับมอบหมายให้เจ้าของร่วมคนใดคนหนึ่งแจ้งการรับกรรมสิทธิ์และผู้ได้รับการเสนอชื่อได้ดำเนินการตามประกาศดังกล่าวแล้ว ภายในระยะเวลาดังกล่าว เจ้าของร่วมทั้งหมดจะถือว่าได้ปฏิบัติตามคำบอกกล่าวดังกล่าวแล้ว

การไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติของมาตรา 17 มีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำคุกปรับ

กรณีที่สอง โบราณวัตถุและศิลปวัตถุที่เป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน

กรณีนี้ มาตรา 18 กำหนดว่า “โบราณวัตถุและศิลปวัตถุที่เป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน และอยู่ในความดูแลรักษาของกรมศิลปากรจะโอนกันมิได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจแห่งบทกฎหมาย แต่ถ้าโบราณวัตถุและศิลปวัตถุใดมีเหมือนกันอยู่มากเกินต้องการ อธิบดีจะอนุญาตให้โอนโดยวิธีขายหรือแลกเปลี่ยนเพื่อประโยชน์แห่งพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หรือให้เป็นรางวัลหรือเป็นค่าแรงงานแก่ผู้ขุดค้นก็ได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่อธิบดีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา”

8.2.4 การค้าโบราณวัตถุและศิลปวัตถุ

ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอาจมีปัญหาเกี่ยวกับการค้าของเก่า เช่น ผู้ประกอบการขายของเก่าให้กับนักท่องเที่ยว ภายใต้กรอบมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติโบราณวัตถุ อธิบดีมีสิทธิประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้เป็นของโบราณหรืองานศิลปะ ห้ามมิให้ซื้อขายของเก่าหรืองานศิลปะ อธิบดีมีสิทธิซื้อโบราณวัตถุหรืองานศิลปะดังกล่าวได้ หากเห็นว่าเป็นสมบัติของชาติ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 14 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกิน 500,000 บาท หรือทั้งจำคุกปรับ ดังนั้น จึงพิจารณาได้สองกรณีดังต่อไปนี้

1) โบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุซึ่งมีประกาศห้ามค้า จึงไม่สามารถทำการค้าโบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุนั้นได้

2) โบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ไม่ต้องห้ามตามมาตรา 14 ต้องพิจารณาตรา 19 ซึ่งกำหนดเงื่อนไขว่า จะต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี โดยมีรายละเอียดตามกฎหมายกระทรวง เมื่ออธิบดีอนุญาตแล้วจะต้องประกาศรายชื่อผู้ได้รับอนุญาตด้วย ทั้งนี้ ผู้ได้รับใบอนุญาตมีหน้าที่แสดงใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่าย ณ สถานที่ทำการค้าและมีหน้าที่ทำบัญชีรายการโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ หรือสิ่งเทียมโบราณวัตถุ หรือสิ่งเทียมศิลปวัตถุที่ควบคุมการทำเทียมที่อยู่ในความครอบครองของตนและรักษาบัญชีนั้นไว้ ณ สถานที่ดังกล่าว ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ สำหรับกรณีที่ได้รับใบอนุญาต ผู้ขอรับใบอนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้ทราบคำสั่ง คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด จะเห็นได้ว่า กรณีโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ได้มีประกาศห้ามค้านั้น ก็จะต้องขอรับใบอนุญาตด้วย หากผู้ใดค้าโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุโดยไม่ได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกิน 300,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

8.2.5 การส่งโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุออกนอกราชอาณาจักร

มาตรา 22 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดแจกหรือนำโบราณวัตถุหรืองานศิลปวัตถุออกไป ไม่ว่าโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุนั้นจะเป็นโบราณวัตถุหรืองานศิลปวัตถุที่ขึ้นทะเบียนแล้วหรือไม่ก็ตาม เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี” เงื่อนไขและรายละเอียดต้องพิจารณาจากกฎหมายกระทรวง มีสองกรณี :

กรณีที่หนึ่ง การส่งหรือนำโบราณวัตถุที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนออกนอกราชอาณาจักร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินเจ็ดแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

กรณีที่สอง การส่งหรือนำโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วออกนอกราชอาณาจักร ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปีและปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท

อย่างไรก็ตาม มีข้อยกเว้นสำหรับการส่งออกโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ไม่ต้องขออนุญาต สองกรณีคือ (1) ศิลปวัตถุที่มีอายุไม่เกินห้าปีและไม่ได้ขึ้นทะเบียน (2) การนำโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุผ่านราชอาณาจักร

8.2.6 การแสดงโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ

แม้ว่าผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะไม่ได้ทำการค้าหรือส่งออกโบราณวัตถุแต่อาจมีการนำโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุมาจัดแสดง เช่น การนำมาจัดแสดงให้ชมในโรงแรม รีสอร์ท หรือพิพิธภัณฑ์ที่เอกชนเป็นเจ้าของ หากมีการเรียกเก็บค่าเข้าชมจะต้องปฏิบัติตามมาตรา 19 ทวิ ซึ่งกำหนดว่า

“ผู้ใดจะแสดงโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุโดยเรียกเก็บค่าเข้าชมหรือค่าบริการอื่น ต้องแจ้งเป็นหนังสือให้อธิบดีทราบก่อนและต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา”

จากมาตรา 19 ทวิ ดังกล่าว มีประกาศกรมศิลปากรกำหนดรายละเอียดดังนี้

1) ผู้ใดประสงค์จะแสดงโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุโดยเรียกเก็บค่าเข้าชมหรือค่าบริการอื่น ต้องแจ้งเป็นหนังสือให้อธิบดีกรมศิลปากรทราบก่อนการจัดแสดงตามแบบแนบท้ายประกาศนี้พร้อมเอกสาร

หลักฐาน เช่น ภาพถ่ายโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่จัดแสดง บัญชีรายการโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่จัดแสดง คำบรรยายเกี่ยวกับโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่จัดแสดง อัตราค่าเข้าชมหรือค่าบริการอื่น แผนผังแสดงอาคารหรือสถานที่จัดแสดง

2) การจัดแสดงโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุต้องไม่ขัดต่อขนบธรรมเนียม ศีลปวัณธรรม ศีลธรรมอันดีงาม และไม่ลบหลู่พระศาสนา

3) ต้องจัดให้มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการยกเว้นให้ผู้เข้าชมบางประเภทไม่ต้องเสียค่าเข้าชมหรือลดค่าเข้าชม เช่น นักเรียน นิสิต นักศึกษา ในเครื่องบิน พระภิกษุ สามเณร

4) ผู้จัดแสดงโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุโดยเรียกเก็บค่าเข้าชมหรือค่าบริการอื่น ต้องแจ้งให้ผู้เข้าชมปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่กำหนดในระหว่างเข้าชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติโดยอนุโลม

8.2.7 ข้อปฏิบัติในการเข้าชมโบราณวัตถุและศิลปวัตถุ ตามกฎกระทรวง มีดังนี้ (ราชกิจจานุเบกษา, 2539)

1) ไม่นำกระเป๋า ถุง ย่าม หรือสิ่งใด ๆ ที่อาจบรรจุ ปกคลุม ปิดบัง หรือซ่อนเร้นสิ่งของเข้าไปในอาคารจัดแสดงโบราณวัตถุและศิลปวัตถุ

2) ไม่นำอาวุธ วัตถุระเบิด วัตถุเชื้อเพลิง หรือสารเคมีอันจะก่อให้เกิดอันตรายเข้าไปในสถานที่

3) ไม่จับต้องหรือหยิบฉวยหรือกระทำการใด ๆ อันอาจเป็นเหตุให้เกิดความชำรุดหรือเสียหายแก่โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และสิ่งของที่จัดตั้งแสดงไว้ในสถานที่

4) ไม่ขีด เขียน หรือทำให้ปรากฏด้วยประการใด ๆ ซึ่งข้อความ ภาพ หรือรูปรอยใด ๆ ลงบนโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และอาคารสถานที่

5) ไม่สูบบุหรี่ภายในอาคารจัดแสดงโบราณวัตถุและศิลปวัตถุ เว้นแต่สถานที่ที่จัดไว้สำหรับสูบบุหรี่

6) ไม่กระทำการใด ๆ ภายในเขตสถานที่อันเป็นที่น่ารังเกียจหรือเป็นที่เสื่อมเสียต่อศีลธรรมอันดี หรือลบหลู่ดูหมิ่นศาสนาและวัฒนธรรม หรือก่อความรำคาญแก่ผู้เข้าชมอื่น ๆ

7) ไม่ถ่ายรูปหรือบันทึกภาพ หรือเขียนรูปโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ หรือสิ่งของที่จัดตั้งแสดงไว้ในสถานที่ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่

8) ไม่กระทำการใด ๆ อันอาจเป็นเหตุให้เกิดความชำรุด เสียหายหรือก่อให้เกิดความสกปรก และไม่เปื้อนระเบียบเรียบร้อย

9) ไม่นำสัตว์เลี้ยงทุกชนิดเข้าไปในอาคารจัดแสดงโบราณวัตถุและศิลปวัตถุ

จะเห็นได้ว่ากฎหมายกำหนดเงื่อนไขข้อปฏิบัติทั้งในส่วนของผู้นำโบราณวัตถุมาจัดแสดงและในส่วนของผู้เข้าชม อย่างไรก็ตาม เงื่อนไขดังกล่าวใช้สำหรับการจัดแสดงโบราณวัตถุโดยเรียกเก็บค่าเข้าชมหรือค่าบริการอื่น หากเป็นการจัดแสดงโดยไม่มีค่าบริการจะไม่อยู่ภายใต้เงื่อนไขของมาตรา 19 ทวิ

ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 19 ทวิ หรือประกาศที่ออกตามมาตรา 19 ทวิ ดังกล่าวข้างต้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

กรณีศึกษา

นายเอ เข้าไปเยี่ยมชมโบราณวัตถุและศิลปวัตถุและตั้งใจพกถุงพลาสติกขนาดใหญ่มีลักษณะดิบแสงเข้าไปด้วย ในกรณีดังกล่าว นายเอเข้าข่ายผิดตามข้อ 1) คือ ไม่นำกระเป๋ා ถุง ยาม หรือสิ่งใด ๆ ที่อาจบรรจุ ปกคลุม ปิดบัง หรือซ่อนเร้นสิ่งของในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติได้ เข้าไปในอาคารจัดแสดงโบราณวัตถุและศิลปวัตถุ

8.2.8 การลักทรัพย์พระพุทธรูปหรือวัตถุในทางศาสนา

พระราชบัญญัติโบราณสถานกำหนดความผิดเกี่ยวกับการค้า การทำเทียมโบราณวัตถุ ตลอดจนการเก็บโบราณวัตถุ ซึ่งฝังหรือซ่อนอยู่โดยไม่มีผู้ใดเป็นเจ้าของ แต่ไม่ได้กำหนดความผิดกรณีการลักโบราณวัตถุ จึงต้องพิจารณาประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งมีฐานความผิดเฉพาะเกี่ยวกับการลักทรัพย์ที่เป็นพระพุทธรูปหรือวัตถุทางศาสนา ตามมาตรา 335 ทวิ ดังนี้

“ผู้ใดลักทรัพย์ที่เป็นพระพุทธรูปหรือวัตถุในทางศาสนา ถ้าทรัพย์นั้นเป็นที่สักการบูชาของประชาชน หรือเก็บรักษาไว้เป็นสมบัติของชาติ หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพระพุทธรูปหรือวัตถุดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่หกพันบาทถึงสองหมื่นบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก ได้กระทำในวัด สำนักสงฆ์ สถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนา โบราณสถานอันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน สถานที่ราชการ หรือพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท”

จากข้อมูลโบราณวัตถุและศิลปวัตถุข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า โบราณวัตถุและศิลปวัตถุได้มีกฎหมายฉบับที่เกี่ยวข้องโดยตรง คือ พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ที่บัญญัติหลักการขึ้นทะเบียนโบราณวัตถุและศิลปวัตถุ ผลของการขึ้นทะเบียนโบราณวัตถุและศิลปวัตถุ การค้าโบราณวัตถุและศิลปวัตถุ การส่งโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุออกนอกราชอาณาจักร การแสดงโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ ข้อปฏิบัติในการเข้าชมโบราณวัตถุและศิลปวัตถุ การลักทรัพย์พระพุทธรูปหรือวัตถุในทางศาสนา รวมทั้งบทลงโทษหากฝ่าฝืนข้อควรปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโบราณวัตถุและศิลปวัตถุ

8.3 พิพิธภัณฑ

8.3.1 ความหมายของพิพิธภัณฑ

พิพิธภัณฑ หมายถึง สถานที่เก็บรวบรวมและจัดแสดงสิ่งต่าง ๆ ที่มีความสำคัญและสามารถจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางด้านประวัติศาสตร์ หรือศิลปวัฒนธรรมได้ หรือเป็นสถานที่ที่แสดงความรู้อื่น ๆ เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและให้ความเพลิดเพลินแก่ประชาชน โดยถือว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น

8.3.2 ประเภทของพิพิธภัณฑ (คณาธิป ทองรวีวงศ์, 2563)

การจำแนกประเภทของพิพิธภัณฑทำได้หลายวิธีขึ้นอยู่กับเกณฑ์ในการจำแนก เช่น

1) เกณฑ์ที่ 1 เกณฑ์การจำแนกประเภทของพิพิธภัณฑตามผู้บริหารจัดการ หากใช้เกณฑ์นี้จะจำแนกพิพิธภัณฑได้ 2 ประเภท คือ

1.1) พิพิธภัณฑที่หน่วยงานภาครัฐเป็นผู้บริหารจัดการ

นอกจาก พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ที่กำหนดหลักเกี่ยวกับการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ซึ่งบริหารจัดการโดยหน่วยงานภาครัฐแล้ว ยังมีกฎหมายอื่นวางหลักเกี่ยวกับการจัดตั้งพิพิธภัณฑของภาครัฐ เช่น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดแนวการจัดการศึกษาโดยให้รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ เช่น ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ก็ได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง โดยการจัดให้มีพิพิธภัณฑและหอจดหมายเหตุเป็นส่วนหนึ่งของอำนาจหน้าที่ดังกล่าว ดังนั้น พิพิธภัณฑที่ดำเนินการโดยภาครัฐจึงจำแนกเป็น 3 ประเภทย่อย ดังนี้

(1) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เป็นพิพิธภัณฑที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการเก็บรักษาโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่เป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน พิพิธภัณฑประเภทนี้จะจัดตั้งขึ้นได้เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วเท่านั้น พิพิธภัณฑดังกล่าวจะดำเนินการโดยรัฐบาลและได้รับการสนับสนุนจากงบประมาณ จะเห็นได้ว่านอกจากจะจัดตั้งขึ้นเพื่อการอนุรักษ์แล้ว ยังเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอีกด้วย โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมหรือประวัติศาสตร์ ตัวอย่างของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เช่น พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเรือพระราชพิธี พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติช้างต้น พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติวัดเบญจมบพิตร พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติจันทรเกษม เป็นต้น

(2) พิพิธภัณฑท้องถิ่น เป็นพิพิธภัณฑที่จัดการโดยหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่น เช่น เมือง จังหวัด และเทศบาล เป็นต้น โดยวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งพิพิธภัณฑดังกล่าวเกี่ยวข้องกับการ

รักษาวัฒนธรรมท้องถิ่น ตัวอย่างพิพิธภัณฑท์ที่เกี่ยวข้อง เช่น พิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นเชียงใหม่ พิพิธภัณฑท์ชุมชนจังหวัดลำพูน พิพิธภัณฑท์เมืองนครศรีธรรมราช เป็นต้น

(3) พิพิธภัณฑท์ของหน่วยงานภาครัฐ เป็นพิพิธภัณฑท์ที่บริหารจัดการโดยหน่วยงาน กระทรวง ทบวง กรม หรือสถานศึกษาของรัฐ มีวัตถุประสงค์เฉพาะเจาะจงในการแสดงความเป็นมาและเรื่องราวของหน่วยงานนั้น ๆ เช่น พิพิธภัณฑท์ของหน่วยงานทางทหาร พิพิธภัณฑท์ของโรงพยาบาลรัฐ เป็นต้น

1.2) พิพิธภัณฑท์ที่ภาคเอกชนเป็นผู้บริหารจัดการ ภาคเอกชนอาจสร้างพิพิธภัณฑท์เพื่อแสดงประวัติ การพัฒนาการผลิตหรือบริการขององค์กร หรืออาจพัฒนาจากของสะสมส่วนตัวบางชิ้นมาเป็นพิพิธภัณฑท์ ตัวอย่างพิพิธภัณฑท์เอกชนที่อาจเปิดให้บุคคลทั่วไปเข้าชมหรือพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น พิพิธภัณฑท์ครุฑ พิพิธภัณฑท์ช้างเอราวัณ พิพิธภัณฑท์ตุ๊กตาหมี พิพิธภัณฑท์เปลือกหอย พิพิธภัณฑท์รถเข็น เป็นต้น

2) เกณฑ์ที่ 2 เกณฑ์หมวดหมู่หรือเนื้อหาสาระ กล่าวคือ พิจารณาจากวัตถุหรือสิ่งที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑท์หรือหมวดหมู่สาระเนื้อหาของพิพิธภัณฑท์ โดยจำแนกได้หลายประเภท เช่น พิพิธภัณฑท์วัฒนธรรม พิพิธภัณฑท์ศิลปะ พิพิธภัณฑท์มนุษยวิทยา พิพิธภัณฑท์โบราณคดีและประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑท์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พิพิธภัณฑท์ธรรมชาติ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 วางหลักเฉพาะ “พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ” ดังนี้

2.1) การจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

การจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เป็นไปตามพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 วัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้ง คือ เพื่อเป็นที่เก็บรักษาโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุอันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน โดยกฎหมายวางหลักว่าโบราณวัตถุและศิลปวัตถุซึ่งเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินและอยู่ในความดูแลรักษาของกรมศิลปากรจะเก็บรักษาไว้ ณ สถานที่อื่นใดนอกจากพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติมิได้ แต่ในกรณีที่ไมอาจหรือไม่สมควรจะนำมาเก็บรักษา ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติและได้รับอนุญาตจากอธิบดีแล้วจะเก็บรักษาไว้ ณ พิพิธภัณฑท์อื่น วัด หรือสถานที่ของทางราชการก็ได้ ทั้งนี้พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติจะจัดตั้งขึ้นที่ใด หรือจะให้สถานที่ใดเป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ให้รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา รวมทั้งการถอนสภาพพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติใดก็ต้องให้รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษาเช่นกัน พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่จัดตั้งขึ้นจะอยู่ในความควบคุมดูแลของสำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม

2.2) ข้อปฏิบัติในการเข้าชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

หลักการของกฎหมายโบราณสถาน คือ การรักษาความปลอดภัย ความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้ผู้มาเยี่ยมเยือนดำเนินการในระหว่างการเดินทางได้ ผู้เข้าชมอาจต้องชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้าหรือค่าบริการอื่น ๆ หลักเกณฑ์ในการเยี่ยมชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติมีรายละเอียดตามกฎหมายกระทรวง ดังนี้ (ราชกิจจานุเบกษา, 2539)

- (1) ไม่นำกระเป๋ากุญแจ ยาม หรือสิ่งใด ๆ ที่อาจบรรจุ ปกคลุม ปิดบัง หรือซ่อนเร้นสิ่งของเข้าไปในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติได้
 - (2) ไม่นำอาวุธ วัตถุระเบิด วัตถุเชื้อเพลิง หรือสารเคมีอันจะก่อให้เกิดอันตรายเข้าไปในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
 - (3) ไม่จับต้องหรือหยิบฉวยหรือกระทำการใด ๆ อันอาจเป็นเหตุให้เกิดความชำรุดหรือเสียหายแก่สิ่งของที่จัดตั้งแสดงไว้ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
 - (4) ไม่ขีด เขียน หรือทำให้ปรากฏด้วยประการใด ๆ ซึ่งข้อความ ภาพ หรือรูปรอยใด ๆ ลงบนอาคารสถานที่ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
 - (5) ไม่สูบบุหรี่ภายในอาคารจัดแสดงพิพิธภัณฑสถานตั้งแต่สถานที่ที่จัดไว้สำหรับสูบบุหรี่
 - (6) ไม่กระทำการใด ๆ ภายในเขตพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติอันเป็นที่น่ารังเกียจหรือเป็นที่เสื่อมเสียต่อศีลธรรมอันดี หรือลบหลู่ดูหมิ่นตามศาสนาและวัฒนธรรม หรือก่อความรำคาญแก่ผู้เข้าชมอื่น ๆ
 - (7) ไม่ถ่ายรูปหรือบันทึกภาพ หรือเขียนรูปโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ หรือสิ่งของที่จัดตั้งแสดงไว้ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากหัวหน้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาตินั้น
 - (8) ไม่กระทำการใด ๆ อันอาจเป็นเหตุให้เกิดความชำรุด เสียหายหรือก่อให้เกิดความสกปรกและไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยแก่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
 - (9) ไม่นำสัตว์เลี้ยงทุกชนิดเข้าไปในอาคารจัดแสดง
- ผู้ฝ่าฝืนเงื่อนไขข้อปฏิบัติตามกฎหมายกระทรวงดังกล่าว มีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ราชกิจจานุเบกษา, 2504)

กรณีศึกษา

นายเอ เข้าไปเยี่ยมชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ โดยได้พกไฟแช็กและนำสเปรย์แอลกอฮอล์เข้าไปในสถานที่สำคัญดังกล่าว ในกรณีดังกล่าว นายเอเข้าข่ายผิดตามข้อ 2) ไม่นำอาวุธ วัตถุระเบิด วัตถุเชื้อเพลิง หรือสารเคมีอันจะก่อให้เกิดอันตรายเข้าไปในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

2.3) พิพิธภัณฑสถานอื่น

พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 กำหนดหลักการเฉพาะสำหรับการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถาน “พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ” ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาโบราณวัตถุหรืองานศิลปะที่เป็นสมบัติของรัฐ สำหรับพิพิธภัณฑสถานอื่น ๆ เช่น พิพิธภัณฑสถานที่ดำเนินการโดยหน่วยงานราชการ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา องค์การเอกชนอื่น ๆ ไม่ผูกพันตามแนวทางของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อย่างไรก็ตาม หากพิพิธภัณฑสถานจัดแสดงโบราณวัตถุหรือโบราณวัตถุทางวัฒนธรรม ค่าเข้าชมหรือค่าบริการจะอยู่ภายใต้เงื่อนไขของมาตรา 19 ทวิ ข้างต้น ดังนั้น จึงไม่มีบทบัญญัติทาง

กฎหมายสำหรับการปฏิบัติเฉพาะในพิพิธภัณฑสถานท่องเที่ยวอื่น นอกจากพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กฎและเงื่อนไขการรับเรื่อง ขึ้นอยู่กับชื่อของพิพิธภัณฑสถานนั้น ๆ

จากข้อมูลพิพิธภัณฑสถานข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า กฎหมายฉบับที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับพิพิธภัณฑสถาน คือ พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 และกฎกระทรวงฉบับที่ 1 - 2 (พ.ศ. 2539) ออกตามความในพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ซึ่งได้ระบุเนื้อหาและหลักการในการกำหนดการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ข้อปฏิบัติในการเข้าชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ และพิพิธภัณฑสถานอื่น ตลอดจนบทลงโทษของผู้ฝ่าฝืนเงื่อนไขข้อปฏิบัติตามที่กำหนดด้วย

8.4 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม เช่น ศิลปะการแสดง พิธีการ ประเพณี และเทศกาล ล้วนสร้างขึ้นโดยฝีมือมนุษย์ มีลักษณะเฉพาะหลายอย่าง เช่น ไม่ได้สร้างขึ้นสำหรับสถานที่ท่องเที่ยวและคุณลักษณะเชิงมูลค่าที่จับต้องไม่ได้โดยเนื้อแท้ จะเห็นได้ว่ามรดกวัฒนธรรมโลกมีอยู่ 2 ประเภทตามอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกวัฒนธรรมและธรรมชาติโลก คือ มรดกวัฒนธรรมทางวัตถุ เช่น แหล่งโบราณคดีที่อยู่ในกรอบกฎหมายการท่องเที่ยวของไทย และมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ เช่น วัฒนธรรมดั้งเดิม พระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2551 มาตรา 3 (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2551) กำหนดนิยามสถานที่ท่องเที่ยว รวมทั้งตามร่างที่เสนอโดยกระทรวงวัฒนธรรม มีกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับการคุ้มครองสถานที่ท่องเที่ยวดังกล่าว เช่น วัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ พระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองมรดก พ.ศ. 2559 เป็นร่างกฎหมายมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ฉบับแก้ไขจากฉบับปี 2556 โดยมีหัวข้อย่อย ดังต่อไปนี้ (คนธาธิป ทองรวีวงศ์, 2563)

ภาพที่ 8.3 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. 2559

ที่มา: ราชกิจจานุเบกษา (2559)

8.4.1 ขอบเขตและความหมายของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (ราชกิจจานุเบกษา, 2559)

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. 2559 (ดังภาพที่ 8.3) มาตรา 3 กำหนดนิยามของ “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม” ว่าหมายถึง “ความรู้ การแสดงออก การประพฤติปฏิบัติ หรือทักษะทางวัฒนธรรมที่แสดงออกผ่านบุคคล เครื่องมือ หรือวัตถุ ซึ่งบุคคล กลุ่มบุคคล หรือชุมชนยอมรับและรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน และมีการสืบทอดกันมาจากคนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง โดยอาจมีการปรับเปลี่ยนเพื่อตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมของตน” สำหรับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่อยู่ในขอบเขตของหลักการส่งเสริมและรักษาตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องมีลักษณะดังที่มาตรา 4 กำหนดต่อไปนี้ (1) วรรณกรรมพื้นบ้านและภาษา (2) ศิลปะการแสดง (3) แนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณี และเทศกาล (4) ความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล (5) งานช่างฝีมือดั้งเดิม (6) การเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว (7) ลักษณะอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม มีอำนาจออกประกาศเกี่ยวกับการกำหนดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่จะเข้าลักษณะดังกล่าว

8.4.2 การขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอันมีลักษณะตามมาตรา 4 จะได้รับการคุ้มครองโดยกลไกของกฎหมายนี้ เช่น การระงับการกระทำที่เสียหาย โดยมีขั้นตอนสำคัญ คือ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประจำจังหวัด ดำเนินการร่วมกับชุมชนเพื่อจัดทำรายการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเบื้องต้น รวมทั้งพิจารณาและคัดเลือกมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมจากรายการเบื้องต้นเพื่อเสนอขึ้นบัญชี โดยเสนอต่อกรมส่งเสริมวัฒนธรรมเพื่อให้คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมพิจารณา เมื่อคณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นชอบให้ขึ้นทะเบียนแล้วกรมส่งเสริมวัฒนธรรมซึ่งเป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการจะประกาศขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยอธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรมประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ราชกิจจานุเบกษา, 2559)

8.4.3 มาตรการการคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ขึ้นบัญชี

มาตรา 24 ของกฎหมายนี้กำหนดมาตรการในการคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไว้ ซึ่งมีหลักว่า “เมื่อปรากฏว่ามีการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ขึ้นบัญชีไว้ ให้คณะกรรมการเสนอต่อรัฐมนตรีเพื่อมีคำสั่งให้ระงับการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายดังกล่าวได้ เว้นแต่ มีความจำเป็นเร่งด่วนหรือในกรณีที่อาจเกิดความเสียหายร้ายแรง พฤติกรรมที่เป็นอันตราย” ให้รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งระงับเหตุแห่งความเสียหายนั้นได้ (ราชกิจจานุเบกษา, 2559)

จากข้อมูลกฎหมายที่เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม คือ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. 2559 ซึ่งระบุถึง การกำหนดขอบเขตของการส่งเสริมและรักษาได้ 7 ประเภท การขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม รวมถึงมาตรการการคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ขึ้นบัญชี อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่กล่าวในบทนี้จะเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เช่น

โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ พิพิธภัณฑสถาน รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและสามารถทำให้นักท่องเที่ยวรวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม เช่น จังหวัดจันทบุรี เป็นเมืองท่องเที่ยวเมืองรองที่มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติอาหารและศิลปวัฒนธรรมรวมถึงมีแนวโน้มขยายตัวทางการท่องเที่ยวที่สูง (เทิดชาย ช่วยบำรุง, 2562)

บทสรุป

พระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2551 กำหนดว่า “แหล่งท่องเที่ยว หมายความว่า แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถาน และแหล่งท่องเที่ยวที่ได้มีการจัดสร้างขึ้น” โดยแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น จำแนกตามวัตถุประสงค์ได้สองกลุ่มย่อย คือ 1) แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นด้วยวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เช่น สถานที่พักผ่อน สถานที่บริการ ห้างสรรพสินค้า สถานที่จัดแสดงศิลปวัฒนธรรม 2) แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นด้วยวัตถุประสงค์อื่น กล่าวคือ ในขั้นแรกไม่ได้สร้างขึ้นเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น ศาสนา สังคม ศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น แต่ต่อมาสถานที่เหล่านั้นได้กลายมาเป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถาน แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมที่เดิมเป็นสถานที่สำหรับประกอบกิจกรรมตามประเพณีของชุมชนท้องถิ่น เป็นต้น ซึ่งพฤติกรรมการท่องเที่ยวด้านแหล่งท่องเที่ยวที่สนใจมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการดำเนินชีวิตของนักท่องเที่ยวด้วย (รชพร จันทรสว่าง ยงยุทธ แก้วอุดม และราณี อธิชัยกุล, 2565)

สำหรับแนวทางที่สำคัญในการศึกษากฎหมายเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมนั้น ผู้ที่สนใจควรต้องศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับโบราณสถานโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ พิพิธภัณฑสถาน รวมถึงกฎหมายเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ซึ่งผู้ที่ได้ศึกษาในข้อมูลพื้นฐานที่กล่าวไปเหล่านี้แล้วก็จะทำให้ผู้นั้นสามารถทำความเข้าใจในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมได้อย่างถูกต้องและนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตในปัจจุบันได้ โดยคุณค่าที่รับรู้ของนักท่องเที่ยวมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความผูกพันกับพื้นที่ ความพึงพอใจ และความภักดีของนักท่องเที่ยว (ณัฐรัชย์ กนกวงษ์ไพศาล ประสงค์ แสงพ่ายพ์ สุรีย์ เข้มทอง และลีลี อิงศรีสว่าง, 2562)

คำถามท้ายบท

1. จงอธิบายความหมายของโบราณสถาน มาโดยสังเขป
2. อธิบายหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับโบราณสถาน มีอะไรบ้าง
3. จงยกตัวอย่างหลักเกณฑ์ข้อปฏิบัติในการเข้าชมโบราณวัตถุและศิลปวัตถุที่สำคัญอย่างน้อย 3 ข้อ
4. พิพิธภัณฑสถานมีกี่ประเภทอะไรบ้าง

5. จงยกตัวอย่างหลักเกณฑ์ข้อปฏิบัติในการเข้าชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติที่สำคัญอย่างน้อย 3 ข้อ
6. ตามมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. 2559 มีการกำหนดขอบเขตของหลักการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม จงยกตัวอย่างลักษณะที่สำคัญมา 3 ข้อ

แนวตอบคำถามท้ายบท

1. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 1 แนวคำตอบ คือ

อสังหาริมทรัพย์หรือการก่อสร้างหรือหลักฐานเกี่ยวกับประวัติซึ่งเป็นประโยชน์ในทางศิลปประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี ซึ่งรวมถึงสถานที่ที่เป็นแหล่งโบราณคดี แหล่งประวัติศาสตร์ และอุทยานประวัติศาสตร์

2. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 2 แนวคำตอบ คือ

อำนาจในการตรวจตราโบราณสถาน, ยึดหรืออายัดวัตถุ, ซ่อมแซมโบราณสถาน

3. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 3 แนวคำตอบ คือ

1. ไม่จับต้องหรือหยิบฉวยหรือกระทำการใด ๆ

2. ไม่ขีด เขียน หรือทำให้ปรากฏด้วยประการใด ๆ

3. ไม่กระทำการใด ๆ อันอาจเป็นเหตุให้เกิดความชำรุด เสียหายหรือก่อให้เกิดความสกปรกและไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยแก่สถานที่

4. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 4 แนวคำตอบ คือ

พิพิธภัณฑ์มี แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ 1. พิพิธภัณฑ์ที่หน่วยงานภาครัฐเป็นผู้บริหารจัดการ เช่น พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น พิพิธภัณฑ์ของหน่วยงานภาครัฐ 2. พิพิธภัณฑ์ที่ภาคเอกชนเป็นผู้บริหารจัดการ

5. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 5 แนวคำตอบ คือ

1. ไม่นำกระเป๋ ถุง ยาม หรือสิ่งใด ๆ ที่อาจบรรจุ ปกคลุม ปิดบัง หรือซ่อนเร้นสิ่งของเข้าไปในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติได้

2. ไม่นำอาวุธ วัตถุระเบิด วัตถุเชื้อเพลิง หรือสารเคมีอันจะก่อให้เกิดอันตรายเข้าไปในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ

3. ไม่สูบบุหรี่ภายในอาคารจัดแสดงพิพิธภัณฑ์ เว้นแต่สถานที่ที่จัดไว้สำหรับสูบบุหรี่

6. จากคำถามท้ายบทข้อที่ 6 แนวคำตอบ คือ

1. วรรณกรรมพื้นบ้านและภาษา

2. ศิลปะการแสดง

3. แนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณี และเทศกาล

บรรณานุกรม

- กฎกระทรวง. (2545). กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตรวจการยกเว้นและการเปลี่ยนแปลงประเภทการตรวจลงตรา พ.ศ. 2545. จาก <http://www.krisdika.go.th/librarian/getfile?sysid=683094&ext=htm>
- กฎกระทรวง. (2549). กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการขออนุญาตและการดำเนินกิจการสถานบริการ พ.ศ. 2549. จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2549/00189147.PDF>
- กฎกระทรวง. (2551). กำหนดค่าธรรมเนียม หลักเกณฑ์ และวิธีการชำระค่าธรรมเนียมสำหรับการประกอบธุรกิจโรงแรม พ.ศ. 2551. จาก https://multi.dopa.go.th/omd3/assets/modules/official_letter/uploads/
- กฎกระทรวง. (2555). กำหนดจำนวนเงินหลักประกัน พ.ศ. 2555. จาก https://secretary.mots.go.th/ewtadmin/ewt/strategy/download/article/article_20170509102631.pdf
- กฎกระทรวง. (2561). การอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว พ.ศ. 2561. จาก <https://crimes.police.go.th/Download/documents>
- กรมการท่องเที่ยว. (2565). กรมการท่องเที่ยว. จาก <http://www.tourism.go.th/2010/th/home/index.php>
- กรมศุลกากร. (2563). กรมศุลกากร. จาก <http://www.customs.go.th/>
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2563). กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. จาก <https://www.mots.go.th/>
- กระทรวงมหาดไทย. (2509). พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509. จาก <http://www.krisdika.go.th/librarian/getfile?sysid=604985&ext=htm>
- กระทรวงมหาดไทย. (2546). พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2546. จาก <https://www.m-culture.go.th/chonburi/images/7a.pdf>
- กระทรวงมหาดไทย. (2552). หลักเกณฑ์และวิธีการในการพิจารณาการขอใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจโรงแรม. จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2552/E/164/47.PDF>
- กองบัญชาการตำรวจท่องเที่ยว. (2563). กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยว. จาก <https://www.egov.go.th/th/government-agency/299/>
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2563). การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. จาก <https://www.tat.or.th/th>
- การทำอากาศยานแห่งประเทศไทย. (2563). การทำอากาศยานแห่งประเทศไทย. จาก <https://www.airportthai.co.th/th/>
- กุลวรา สุวรรณพิมล. (2556). หลักการมัดคุเทศก์. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: แสงดาว.

- คณาธิป ทองรวีวงศ์. (2563). **กฎหมายเกี่ยวกับการท่องเที่ยว**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม.
- จริยธรรมในอาชีพคอมพิวเตอร์. (2553). **ความสำคัญของจรรยาบรรณ**. จาก http://jariyathamcomputer.blogspot.com/2015/02/blog-post_42.html
- ฉล่องศรี พิมพ์สมพงศ์. (2554). **การวางแผนและพัฒนาตลาดท่องเที่ยว**. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ฉันทิช วรรณถนอม. (2551). **หลักการมัดคุเทศก์**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- เฉลิมชัย ปัญญาดี. (2543). **การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**. จาก <http://webpac.library.mju.ac.th/>
- เฉลิมชัย ปัญญาดี. (2545). **การวิจัยและพัฒนาศักยภาพชุมชนท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**. จาก <http://webpac.library.mju.ac.th/>.
- ชุติมา วุ่นเจริญ. (2556). ความรับผิดชอบต่อสังคมกับธุรกิจโรงแรม. **วารสารวิทยาการจัดการ**. 30(1), 140-158.
- ณัฐชัย กนกวงษ์ไพศาล ประสงค์ แสงพ่ายพ สุรีย์ เข้มทอง และลีลี อิงศรีสว่าง. (2562). รูปแบบการบูรณาการเชิงความสัมพันธ์ของภาพลักษณ์จุดหมายปลายทางความผูกพันกับพื้นที่ คุณค่าที่รับรู้ ความพึงพอใจ และความภักดีของนักท่องเที่ยว. **วารสารการจัดการสมัยใหม่**. 17(2), 9-24.
- ทักษิณา คุณารักษ์. (2544). **ปัจจัยในการเลือกแหล่งท่องเที่ยวและที่พักของเยาวชนไทย กรณีศึกษานักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทักษิณา คุณารักษ์. (2546). **การตลาดและการตัดสินใจซื้อของนักท่องเที่ยว**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2562). **ทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวไทยสู่ความยั่งยืน**. จาก <https://www.thaiscp.net/upload/download/20190521072642189.pdf>
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2549). **หลักการมัดคุเทศก์**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือท่องเที่ยวไทย.
- พิมพ์พรรณ สุจารินพงศ์. (2559). **มัดคุเทศก์**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- รวีวรรณ โปรรุ่งโรจน์. (2550). **มัดคุเทศก์**. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮาส์.
- ราณี อธิชัยกุล และจุฑามาศ วิศาลสิงห์. (2549). **การจัดการท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลในประเทศไทย : แนวความคิดเห็นของผู้มีส่วนในการจัดการในมณฑลทวาย (เมืองเชินเจิ้นและกวางโจว)**. จาก http://elibrary.trf.or.th/project_content.asp?PJID=RDG4950049
- รชพร จันทรสว่าง, ยงยุทธ แก้วอุดม และราณี อธิชัยกุล. (2565). รูปแบบการดำเนินชีวิตและพฤติกรรมกรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวไทยที่มีการใช้จ่ายสูง. **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**. 42(2), 1-21.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2504). **พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504**. จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2504/A/066/980.PDF>

- ราชกิจจานุเบกษา. (2504). พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504. จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2504/A/080/1071.PDF>
- ราชกิจจานุเบกษา. (2522). พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522. จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2522/A/028/45.PDF>
- ราชกิจจานุเบกษา. (2539). กฎกระทรวงฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2539) ออกตามความในพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504. จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2539/A/028/1.PDF>
- ราชกิจจานุเบกษา. (2539). กฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2539) ออกตามความในพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504. จาก https://www.m-culture.go.th/th/article_view.php?nid=2279
- ราชกิจจานุเบกษา. (2547). พระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547. จาก <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER19/DRAWER019/GENERAL/DATA0000/0000039.PDF>
- ราชกิจจานุเบกษา. (2547). ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการขออนุญาตถ่ายทำภาพยนตร์ในโบราณสถานหรือเขตโบราณสถาน พ.ศ. 2547. จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2547/E/131/24.PDF>
- ราชกิจจานุเบกษา. (2547). ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่า และพันธุ์พืชว่าด้วยการอนุญาตให้เข้าไปดำเนินกิจการท่องเที่ยวและพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2547. จาก <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER2/DRAWER027/GENERAL/DATA0001/00001725.PDF>
- ราชกิจจานุเบกษา. (2557). พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557. จาก <https://www.vet.cmu.ac.th/web/file/Act-2.pdf>
- ราชกิจจานุเบกษา. (2558). พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558. จาก <https://www.vet.cmu.ac.th/web/file/Act-3.pdf>
- ราชกิจจานุเบกษา. (2559). พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559. จาก <http://web.krisdika.go.th/>.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2559). พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. 2559. จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2559/A/019/1.PDF>
- ราชกิจจานุเบกษา. (2560). พระราชกำหนดการประมง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560. จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/A/067/1.PDF>
- ราชกิจจานุเบกษา. (2561). การขึ้นทะเบียนเป็นผู้นำเที่ยว. จาก <http://www.crimes.police.go.th/Download/documents>
- ราชกิจจานุเบกษา. (2562). พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562. จาก http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2562/A/071/T_0104.PDF

ราชกิจจานุเบกษา. (2562). พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562.

จาก https://www.reic.or.th/Upload/27_17502_1563854758_53024.pdf

ราชกิจจานุเบกษา. (2563). ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชว่าด้วยการเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2563. จาก http://park.dnp.go.th/file/act_np62/

ราชกิจจานุเบกษา. (2564). ระเบียบคณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์. จาก http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2564/E/054/T_0001.PDF

เลิศพร ภาระสกุล. (2555). พฤติกรรมนักท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เลิศพร ภาระสกุล. (2558). แรงจูงใจและทัศนคติที่ส่งผลต่อความพึงพอใจโดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวจีนต่อการท่องเที่ยวประเทศไทย. จาก <https://www.dpu.ac.th/dpurc/assets/uploads/public/bosn62ukr74skks0gk.pdf>.

วัชรวิชัย วิทยาภรณ์. (2563). งานมัคคุเทศก์อาชีพ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ.

สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2564). สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. จาก <http://www.thailandtourismcouncil.org>

สมาคมการค้าด้านการท่องเที่ยว. (2564). สมาคมการค้าด้านการท่องเที่ยว. จาก <https://moc.go.th/>

สมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว. (2564). สมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว. จาก <http://www.atta.or.th>

สมาคมมัคคุเทศก์อาชีพแห่งประเทศไทย. (2564). จรรยาบรรณของมัคคุเทศก์.

จาก <http://www.pgathaiguide.com/>.

สมาคมโรงแรมไทย. (2564). สมาคมโรงแรมไทย. จาก <http://www.thaihotels.org>

สมาคมส่งเสริมการประชุมนานาชาติ. (2564). สมาคมส่งเสริมการประชุมนานาชาติ.

จาก <https://www.tica.or.th> (2564)

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2484). พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484.

จาก <https://www.krisdika.go.th/librarian/get?sysid=389352&ext=pdf>

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2507). พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507.

จาก <http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%BB27/%BB27-20-9999-update.pdf>

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2509). พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509.

จาก <http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%CA10/%CA10-20-9999-update.pdf>

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2535). พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535.

จาก <http://obt-bangsaotong.go.th/uploads/data/>

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2535). พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535.

จาก <http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%B706/%B706-20-9999-update.pdf>

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2535). พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535.

จาก <http://www.openbase.in.th/node/1556>

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2535). พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535.

จาก <http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%C321/%C321-20-2535-001.pdf>

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2547). พระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547.

จาก <http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%C349/%C349-20-2547-a0001.pdf>

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2551). พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551.

จาก <http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%B808/%B808-20-9998-update.pdf>

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2551). พระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2551.

จาก <http://web.krisdika.go.th/lawChar.jsp?head=3&item=3&process=showTitleOfLaw&id>

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2558). พระราชบัญญัติงาช้าง พ.ศ. 2558.

จาก <http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%A710/%A710-20-2558-a0001.htm>

สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง. (2563). สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง. จาก <https://www.immigration.go.th>

สำนักงานราชบัณฑิตยสถาน. (2554). มัคคุเทศก์. จาก <https://dictionary.apps.royin.go.th/>.

สำนักพระราชวัง. (2564). สำนักพระราชวัง. จาก <https://www.royaloffice.th> (2564)

สุภัทรดิศ ดิศกุล. (2525). มัคคุเทศก์กับการนำเที่ยว. กรุงเทพมหานคร: พิษณุ มหาวชิราวุธวิทยาลัยศิลปากร.

หนังสือเดินทางธรรมดา. (2563). หนังสือเดินทางธรรมดา. จาก <https://www.lovelysmiletour.com/news-detail.php?id=211>.

หอการค้าไทย. (2564). หอการค้าไทย. จาก <https://www.thaichamber.org>

อัศวิน แสงพิบูล. (2560). การศึกษาผลของความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่มีต่อความภักดีต่อ

จุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

อัศวิน แสงพิบูล. (2561). ปัจจัยด้านคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเยือนซ้ำของ

นักท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต. จาก <https://so04.tci-thaijo.org/>

Rittichainuwat, B.N., Chakraborty, G. & Rattanaphinanchai S. (2014). Tourist' motivations to travel during financial crisis. *Journal of Quality Assurance in hospitality & Tourism*.

15(1), 100-113. DOI: 10.1080/1528008X.2014.855541

ดัชนีค้นคำ

ก

กรมการท่องเที่ยว	30, 31
กรมศุลกากร	33, 34
กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.....	26, 27, 29, 31
กองบัญชาการตำรวจท่องเที่ยว.....	34, 35
การตรวจลงตรา.....	35, 125, 126, 127, 128
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.....	29, 30
การทำอากาศยานแห่งประเทศไทย	31, 32
ไกด์.....	102, 104

ข

ข้อมูลชีวภาพ	144
--------------------	-----

ค

คนเข้าเมือง	125
ค่าต่างด้าว.....	125
ค่านายหน้า	77

ด

ด่านพรมแดน	130, 134
------------------	----------

ท

ทารุณกรรมสัตว์.....	168, 169, 170, 174
ทิป.....	10, 11, 13, 19

ธ

ธุรกิจตัวแทนการเดินทาง.....	76
-----------------------------	----

บ

บรรทัดฐาน	2
บัตรโดยสารเครื่องบิน.....	13, 130

ป

ป่าชุมชน.....	161
---------------	-----

ผ

ผู้ค้าปลีกบริการนำเที่ยว.....	77
ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรม	58, 62
ผู้ประกอบการวิสาหกิจ	46, 47
ผู้พัก	58, 63
แผ่นพับ	77

ม

มคค.....	102
มัคคุเทศก์เฉพาะ	106
มัคคุเทศก์ทั่วไป	106
มัคคุเทศก์รับจ้างอิสระ	10

ว

วีซ่า.....	127
------------	-----

ศ

ศาลท่องเที่ยว	37
ศิลปวัตถุ.....	186

ส

สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	52, 53, 54
สมาคมการค้า.....	46, 47, 48, 49
สมาคมการค้าด้านการท่องเที่ยว.....	48, 49
สมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว	38, 39
สมาคมมัคคุเทศก์อาชีพแห่งประเทศไทย	40, 42
สมาคมโรงแรมไทย.....	44, 45
สมาคมส่งเสริมการประชุมนานาชาติ.....	43, 44
สวัสดิภาพสัตว์.....	168, 169, 170
สัตว์ควบคุม	171
สัตว์น้ำ.....	143, 165, 166
สัตว์ป่า.....	162
สัตว์ป่าควบคุม.....	163
สัตว์ป่าคุ้มครอง	162, 163, 175
สัตว์ป่าสงวน.....	142, 162, 163, 175
สัตว์ป่าอันตราย.....	163
สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง.....	32, 33
สำนักพระราชวัง.....	36, 37
สินบน	21

ห

หนังสือเดินทางอิเล็กทรอนิกส์	144, 146
หอการค้าไทย.....	49, 50, 52

อ

อสังหาริมทรัพย์.....	178, 179, 185, 186
อุทเทสก	102

A

Airports of Thailand Public Company Limited	31
Association of Thai Travel Agents	38
ATTA	38, 39

C

Circle Trip	130
Code of Conducts	8
Commission	16, 19, 77
Courier	103
Courtesy Visa	129

D

Domestic	99, 125
Domestic Tourism	79

F

Freelance	10
-----------------	----

G

Goods to Declare	141
Green Channel	141
Guide	103

I

Immigration Bureau	32
Immigration Visa	128
Inbound	38, 99, 125, 140, 146
Inbound Tour	105
Interpreter	105

M

Ministry of Tourism and Sports	26
--------------------------------------	----

N

Non-Quota Immigrant Visa	129
Nothing to Declare	141

O

One-way Trip	130
Optional Tour	91
Outbound	89, 99, 125, 140, 146
Outbound Tour	105, 115

P

Passport	125, 126
----------------	----------

R

Red Channel	181
Rooming List	119, 120
Round Trip	130

T

Thai Customs	33
Thai Hotels Association	44
Thailand Incentive And Convention Association	43
TICA	43
Tips	13, 19
Tour Guide	103
Tour Leader	10, 103, 105
Tourism Authority of Thailand	29
Tourist Guide	103
Tourist officer	35
Tourist Police	34
Tourist Visa	128, 133
Tourist	146

V

Visa	125, 126
Visual Contact	10

